II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 30. november 1994

om en procedure i henhold til EF-traktatens artikel 85

(Sag IV/33.126 og 33.322 — Cement)

(94/815/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab,

under henvisning til Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962 (første forordning om anvendelse af traktatens artikler 85 og 86 [1]), senest ændret ved akten vedrørende Spaniens og Portugals tiltrædelse, særlig artikel 3 og 15,

under henvisning til Kommissionens beslutning af 12. november 1991 om at indlede proceduren på eget initiativ,

efter at have givet de deltagende virksomheder lejlighed til at udtale sig om de af Kommissionen fremførte klagepunkter, jf. artikel 19, stk. 1, i forordning nr. 17 samt Kommissionens forordning nr. 99/63/EØF af 25. juli 1963 om udtalelser i henhold til artikel 19, stk. 1 og 2, i Rådets forordning nr. 17 [2],

efter høring af Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål, og

ud fra følgende betragtninger:

DEL I

SAGSFREMSTILLING

AFSNIT I

PROCEDUREN

KAPITEL 1

Undersøgelsesproceduren og proceduren efter meddelelsen af klagepunkter

1. **Indledning**

Den foreliggende beslutning er en opfølgning af de kontrolundersøgelser, der blev foretaget hos europæiske cementproducenter og brancheforeninger, fra april 1989 til juli 1990 i henhold til artikel 14, stk. 2 og 3, i forordning nr. 17, og de begæringer om oplysninger, de fik tilsendt i henhold til samme forordnings artikel 11.

2. **Indledning af proceduren, meddelelse af klagepunkter og søgsmål ved Retten i Første Instans**

1) Den 12. november 1991 indledte Kommissionen proceduren i cementsagerne og vedtog klagepunkterne.

Ved skrivelse af 25. november 1991 blev klagepunkterne meddelt virksomhederne. Der skelnes i

(1) EFT nr. 13 af 21. 2. 1962, s. 204/62.

(2) EFT nr. 127 af 20. 8. 1963, s. 2268/63.

meddelelsen mellem to hovedkategorier af klagepunkter, nemlig klagepunkterne vedrørende virksomhedernes adfærd på internationalt plan og deres adfærd på nationalt plan.

2) Klagepunktsmeddelelsen, der var udarbejdet som ét dokument, blev ikke sendt i sin fulde ordlyd til hver af de 76 virksomheder og virksomhedssammenslutninger, der var omfattet af proceduren. Kapitlerne vedrørende den internationale adfærd blev kun sendt til 61 virksomheder og virksomhedssammenslutninger, men ikke til 15 italienske virksomheder, der ikke havde deltaget i nogen international organisation. Kapitlerne vedrørende den nationale adfærd blev kun sendt til virksomhederne og virksomhedssammenslutningerne i de respektive medlemsstater. Ved skrivelse af 20. maj 1992 fik en anden spansk virksomhed også tilsendt klagepunktsmeddelelsen, som omfattede den internationale del og den relevante nationale del.

Modtagerne fik sammen med de relevante kapitler tilsendt en komplet indholdsfortegnelse over meddelelsen af klagepunkter samt en liste over samtlige sagsakter med nærmere angivelse af de dokumenter, de kunne få adgang til.

Hver modtager har fået adgang til sagens akter på grundlag af den pågældende liste over dokumenter og angivelserne i denne liste.

3) Ved skrivelse af 9. juli 1992 sendte Kommissionen dog alle de virksomheder og virksomhedssammenslutninger, der havde modtaget den internationale del af klagepunkterne, et dokument (referat af mødet i European Task Force af 19. august 1986), som den havde fået kendskab til gennem svarene på meddelelsen af klagepunkter, og opfordrede de pågældende virksomheder til at fremsætte deres bemærkninger til dette dokument.

4) Efter at have modtaget meddelelsen af klagepunkter og haft adgang til sagsakterne krævede en række virksomheder og virksomhedssammenslutninger, under henvisning til den dom, som Retten i Første Instans afsagde den 17. december 1991 i sag 7/89, Herkules ([3]) mod Kommissionen, at Kommissionen fremsendte de kapitler, der manglede i den meddelelse af klagepunkter, de hver især havde fået tilsendt, og gav dem adgang til samtlige sagsakter, uden nærmere specifikation, bortset fra interne eller fortrolige dokumenter.

Da Kommissionen nægtede at udlevere de manglende kapitler i klagepunktsmeddelelsen og at give de enkelte modtagere adgang til andre sagsakter end dem, de allerede havde kunnet konsultere, anlagde virksomhederne S.A. Cimenteries CBR, Blue Circle Industries Plc, Syndicat National des Fabricants de Ciments et de Chaux, ENCI N.V. og Vereniging Nederlandse Cementindustrie samt Fédération de l'Industrie Cimentière sag ved Retten i Første Instans med krav om, at Kommissionens beslutning om ikke at forelægge dem dokumenterne blev annulleret, og om at der blev truffet foreløbige forholdsregler med henblik på indstilling af proceduren (sag T-10, 11 og 12, 14 og 15/92).

5) Ved kendelse af 23. marts 1992 ([4]) afslog formanden for Retten i Første Instans kravene om foreløbige forholdsregler og fastsatte sagsøgernes frist til at besvare meddelelsen af klagepunkter til den 27. og 31. marts 1992.

Ved kendelse af 11. september 1992 blev sag T-14/92/ ENCI og Vereniging Nederlandske Cementindustrie slettet af rettens register, fordi parterne frafaldt sagen.

Kommissionen udsatte den mundtlige høring, der skulle finde sted efter besvarelserne af meddelelsen af klagepunkter, indtil Retten i Første Instans havde taget stilling til sagens realitet.

Ved dom af 18. december 1992 i forenede sager T-10, 11 og 12 og 15/92 ([5]) afviste Retten i Første Instans de sager, der var anlagt af CBR, Blue Circle, Syndicat National des Fabricants de Ciments et de Chaux og Fédération de l'Industrie Cimentière.

3. Den mundtlige høring

1) Ved skrivelse af 5. februar 1993 indbød høringskonsulenten de virksomheder og virksomhedssammenslutninger, der havde fået tilsendt meddelelsen af klagepunkter, til mundtlig høring fra den 1. marts til den 1. april 1993.

Høringen blev tilrettelagt som tre møderækker: en møderække om cementmarkedet, hvor samtlige virksomheder og virksomhedssammenslutninger kunne deltage, en høring om den internationale del af klagepunkterne, hvor kun de virksomheder og virksomhedssammenslutninger, der havde modtaget denne del, kunne deltage, og en møderække om de nationale

([3]) Sml. 1991, s. II-1711.

([4]) Sml. 1992, s. II-1571.
([5]) Sml. 1992, s. II-2667.

dele, hvor virksomhederne og virksomhedssammenslutningerne kunne deltage i de møder, der vedrørte deres respektive medlemsstater.

I mødeindkaldelsen blev det præciseret, at en virksomhed, der ønskede at uddybe sit synspunkt særskilt, skulle anføre præcist, hvilke dele i meddelelsen af klagepunkter, det vedrørte, samt de berørte forretningshemmeligheder, jf. artikel 19-21 i forordning nr. 17.

2) Ved skrivelse af 17., 18. og 26. februar 1993 meddelte henholdsvis ECMEC-CDICT, ECEC og Blue Circle Kommissionen, at de ikke ønskede at benytte sig af muligheden for mundtligt at uddybe deres synspunkter om de klagepunkter, der var fremført imod dem.

Cedest, der havde insisteret på en særskilt høring uden at give nogen begrundelse derfor, deltog heller ikke i høringen.

4. Indstilling af proceduren over for visse virksomheder

1) På grundlag af undersøgelsen af de skriftlige svar på meddelelsen af klagepunkter og de udtalelser, der blev fremsat under høringerne i marts 1993, besluttede Kommissionen den 23. september 1993:

a) at frafalde klagepunkterne vedrørende den internationale del, kapitel 2, 10, 11 og 12 i meddelelsen af klagepunkter, og som følge heraf at indstille proceduren, som den havde indledt den 12. november 1991 over for tolv tyske og seks spanske navngivne virksomheder

b) at frafalde klagepunkterne vedrørende de nationale karteller, kapitel 3-9 og 13-19 og dermed at indstille proceduren, som den havde indledt den 12. november 1991 med hensyn til disse kapitler i meddelelsen af klagepunkter.

2) Samtlige virksomheder og virksomhedssammenslutninger blev underrettet om Kommissionens beslutning ved skrivelse af 27. september 1993. Ved samme skrivelse meddelte Kommissionen de pågældende virksomheder og virksomhedssammenslutninger, at bemærkningerne i del II, afsnit C (anvendelse af artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17), punkt 93.b) om »at de nationale karteller er uløseligt forbundet med de europæiske«mistede deres genstand på grund af denne beslutning og ikke længere ville blive taget i betragtning under proceduren, der ville blive fortsat på normal vis for de øvrige kapitler i de fremsendte klagepunkter.

5. Virksomheder og virksomhedssammenslutninger berørt af denne beslutning

1) a) *Internationale sammenslutninger*

Cembureau — Den Europæiske Cementforening, hvis aktiviteter beskrives udførligt i kapitel 3.

2) b) *Koncerner med hovedsæde i tredjelande*

Holderbank Financière Glaris S.A. *(Holderbank)* med hovedsæde i Schweiz er verdens største cementproducent. Den kontrollerer flere selskaber i verden. I EF kontrollerer den følgende selskaber, hvis aktiviteter tages i betragtning i denne beslutning: i Tyskland: Alsen-Breitenburg Zement- und Kalkwerke GmbH *(Alsen)*, Nordcement AG *(Nordcement)*; i Belgien: S.A. Obourg *(Obourg)*, et holdingselskab, der kontrollerer Holderbank-koncernens cementaktiviteter gennem S.A. Ciment de Haccourt og S.A. Ciments d'Obourg; i Spanien: cementvirksomheden Hornos Ibéricos Alba S.A. *(Hornos Ibéricos)* og UMAR — Union Maritima Internacional S.A. *(UMAR)*, der beskæftiger sig med international handel med klinker og cement; i Frankrig: Ciments d'Origny S.A. *(Origny)*. Den har også en kapitalandel på 31% i den nederlandske producent ENCI N.V., Eerste Nederlandse Cement Industrie.

— Aker a.s. *(Aker)*, et norsk holdingselskab, der kontrollerer bl.a. den norske cementproducent Norcem a.s. *(Norcem)*.

EUROC AB *(EUROC)* er et svensk holdingselskab, der kontrollerer bl.a. den svenske cementproducent Cementa AB *(Cementa)*.

I 1986 besluttede Aker og EUROC, der har kapitalandele hos hinanden, at sammenlægge deres internationale aktiviteter og oprette et joint ventureselskab med lige store kapitalindskud. JV-selskabet, Scancem Group Limited *(Scancem)*, er et holdingselskab, der kontrollerer bl.a. Scancem International, som beskæftiger sig med international handel med klinker og cement, og den britiske cementproducent Castle Cement Limited *(Castle)*. Scancem har desuden indirekte kapitalinteresser på 26% i den spanske cementproducent Compañia Valenciana de Cementos Portland S.A.

Castle har eksisteret siden den 5. april 1988, hvor Scancem overtog Rio Tinto Zinc Cements cementvirksomhed og lagde følgende driftsselskaber ind under Castle Cement Limited: Tunnel Cement Ltd, Castle Cement (Ribblesdale) Ltd, Castle Cement (Ketton) Ltd, Castle Cement (Clyde) Ltd, Castle Cement (Padeswood) Ltd og Castle Cement (Pitstone) Ltd.

3) c) *Tyskland*

— Bundesverband der Deutschen Zementindustrie e.V. *(BDZ)* er de tyske cementproducenters sammenslutning, der har til formål at beskytte og fremme den tyske cementindustris økonomiske interesser i Tyskland og i udlandet.

— Heidelberger Zement AG *(Heidelberger)* er den ene af de store tyske cementproducenter. Selskabet har flere kapitalandele i andre tyske cementproducenter og i den franske producent Vicat. I 1993 overtog det kontrollen med den belgiske koncern S.A. des Cimenteries CBR.

— Dyckerhoff AG *(Dyckerhoff)* er den anden store tyske producent. Dette selskab har også flere kapitalandele i tyske cementproducenter, ligesom det kontrollerer den spanske producent S.A. Española de Cementos Portland og har en kapitalandel på 33% i det luxembourgske selskab Intermoselle S.a.r.l., der er et joint venture mellem Dyckerhoff, Société des Ciments Français og S.A. des Ciments Luxembourgeois.

— *Nordcement* og *Alsen* (i Holderbank-koncernen).

4) d) *Belgien*

— Fédération de l'Industrie Cimentière, a.s.b.l. *(FIC)* er de belgiske cementproducenters sammenslutning, der dels har til formål at udøve aktiviteter, som direkte eller indirekte berører cementindustrien, bortset fra industrielle og kommercielle transaktioner, dels skal fremme forståelsen og samarbejdet mellem virksomhederne, fremme og varetage industriens interesser og repræsentere industrien over for de offentlige myndigheder.

— S.A. Cimenteries CBR *(CBR)* er den største belgiske cementproducent. Selskabet kontrollerer 68% af den nederlandske cementproducent Eerste Nederlandse Cement Industrie N.V. *(ENCI)*, hvor Holderbank-koncernen ejer 31%. I 1993 overtog Heidelberger den kontrollerende kapitalandel, som Société Générale de Belgique havde i CBR.

— S.A. *OBOURG* (i Holderbank-koncernen)

— S.A. Compagnie des Ciments Belges, *(CCB)*, der er den tredjestørste producent i Belgien efter CBR og Obourg. Dette familieforetagende blev i 1990 overtaget af Société des Ciments Français.

5) e) *Danmark*

— Aalborg Portland A/S *(Aalborg)*, der er den eneste danske cementproducent, og hvori Blue Circle i 1989 overtog en andel på 50%.

6) f) *Spanien*

— La Agrupación de Fabricantes de Cementos de España — Oficemen *(Oficemen)* er de spanske cementproducenters sammenslutning, der skal varetage og forsvare den spanske cementindustris berettigede interesser.

— Compañia Valenciana de Cementos Portland S.A. *(Valenciana)* er en af de største producenter i Spanien. På det tidspunkt, hvor klagepunktsmeddelelsen blev fremsendt, havde Valenciana en kapitalandel på 50% i Cementos del Mar S.A., hvor Banco Bilbao Vizcaya og Banco Central havde hver 25%. På samme tidspunkt havde Valenciana også en kapitalandel på 50% i Cementos del Atlantico S.A., hvor Cementos del Mar ejede den øvrige kapital. Siden oktober 1990 har Valenciana haft majoriteten i Cementos del Mars bestyrelse, og siden april 1992 har Valenciana ejet 99,95% af de to selskabers kapital.

— ASLAND S.A. *(Asland)*, der kontrollerer selskaberne Cementos Asland S.A., Asland Catalunya y del Mediterráneo S.A. I 1990 overtog Lafarge Coppée kontrollen med Asland.

— Corporación Uniland S.A. *(Uniland)*, der kontrollerer Uniland Cementera S.A.

— *Hornos Ibéricos* Alba S.A. (i Holderbank-koncernen).

— *Hispacement* S.A. er et eksportselskab, der er oprettet i fællesskab af de catalanske cementproducenter Asland, Uniland, Cementos Molins S.A., la Auxiliar de la Construcción S.A. og Compañia Catalana de Cementos Portland.

7) g) *Frankrig*

— Syndicat Français de l'Industrie Cimentière *(SFIC)*, der indtil 1992 hed Syndicat National des Fabricants de Ciments et de Chaux, er de franske cementproducenters sammenslutning, der har et temmelig bredt formål og bl.a. skal koordinere medlemmernes virksomhed, foretage undersøgelser, udbygge uddannelsen af faglært arbejdskraft, meddele medlemmerne alle nyttige oplysninger, repræsentere industrien over for de offentlige myndigheder og over for faglige og tværfaglige sammenslutninger.

— Lafarge Coppeé S.A. *(Lafarge)* er et holdingselskab, der kontrollerer flere selskaber i verden. I Frankrig kontrollerer det Ciments Lafarge og Lafarge Overseas og har en kapitalandel på 25% i Cedest; i Tyskland kontrollerer det Wössinger Zement (hvor Cedest har en kapitalandel på 17%); i Spanien kontrollerer det siden 1990 Asland S.A.

— Société des Ciments Français S.A. *(Ciments Français)* er en cementkoncern, der stort set gør sig gældende overalt. Den kontrollerer i Frankrig Ciments de Loire og Ciment de l'Adour og har en andel på 33% i Intermoselle S.A., der er et joint venture mellem Ciments Français, S.A. des Ciments Luxembourgeois og Dyckerhoff AG, som hver har lige store andele.

I 1990 overtog den kontrollen med den belgiske producent S.A. Compagnie des Ciments Belges og de spanske producenter Sociedad Financera y Minera S.A. og Cementos Rezola S.A.

I 1992 overtog den italienske producent Italcementi S.p.A. kontrollen med Ciments Français.

— Vicat S.A. *(Vicat)*, som for 65% vedkommende ejes af familien Vicat, medens Heidelberger ejer de resterende 35%.

— Cedest S.A. *(Cedest)*, der tilhører CGIP-koncernen, og hvor Lafarge har en andel på 25%.

8) h) *Grækenland*

— *Association of the Greek Cement Industry* er de græske cementproducenters sammenslutning, der har til formål at udvikle, beskytte og fremme den græske cementindustri i Grækenland og i udlandet.

— Titan Cement Company S.A. *(Titan)*.

— Heracles General Cement Company *(Heracles)*, der kontrolleres af staten og i 1992 blev overtaget af Calcestruzzi S.p.A. i Ferruzzi-koncernen.

— Halkis Cement Company S.A. *(Halkis)*.

9) i) *Irland*

— Irish Cement Limited *(Irish Cement)*, der er Irlands eneste cementproducent.

10) k) *Italien*

— Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento S.p.A. *(Italcementi)*, der kontrollerer flere cement- og betonproducenter i Italien. I 1992 overtog selskabet kontrollen med cementkoncernen Société des Ciments Français S.A.

— Unicem S.p.A. *(Unicem)*, som tilhører Agnellis holdingselskab IFI, der kontrollerer flere cementproducenter i Italien og USA.

— Cementir — Cementerie del Tirreno S.p.A. *(Cementir)* tilhørende det offentlige holdingselskab IRI og solgt til Caltagirone-koncernen i 1992.

— Fratelli Buzzi S.p.A. *(Buzzi)*.

11) l) *Luxembourg*

— S.A. des Ciments Luxembourgeois *(Ciments Luxembourgeois)*, der har en kapitalandel på 33% i Intermoselle S.A., som er et joint venture mellem Ciments Luxembourgeois, Société des Ciments Français S.A. og Dyckerhoff AG, der hver har samme kapitalandel.

12) m) *Nederlandene*

— Vereniging Nederlandse Cement-Industrie *(VNC)* er de nederlandske cementproducenters sammenslutning (for øjeblikket er der kun én producent), der har til formål at beskytte medlemmernes ikkekonkurrencebetonede fælles interesser og at fremme markedsudviklingen og forskningen.

— *ENCI* N.V. (kontrolleret af CBR).

— NCH — Nederlandse Cement Handelsmaatschappij B.V. *(NCH)* er et joint venture, der skal markedsføre og afsætte cement, og er oprettet mellem følgende tyske producenter: Dyckerhoff AG, Montanzement Marketing GmbH, Heidelberger Zement AG, Anneliese Zementwerke AG,

E. Schwenk Zement- und Steinwerke, Wülfrather Zement GmbH, Hermann Milke KG GmbH und Co., Phoenix Zementwerke Krogbeumker KG, Teutonia Zementwerk AG, Gebr. Gröne GmbH und Co. KG, Alsen-Breitenburg Zement- und Kalkwerke GmbH, Hannoversche Portland-Cementfabrik AG, Nordcement AG).

13) n) *Portugal*

— ATIC — Associaçao Tecnica da Industria do Cimento *(ATIC)* er de portugisiske cementproducenters sammenslutning, der har til formål at udføre videnskabelige og tekniske aktiviteter, at udøve virksomhed inden for forskning og information og at fremme anvendelsen af cement.

— Cimpor — Cimentos de Portugal S.A. *(Cimpor)* er en virksomhed, der tilhører den portugisiske stat.

— SECIL — Companhia Geral de Cal e Cimento S.A. *(Secil)* er en virksomhed, hvor den portugisiske stat ejer 59% af kapitalen og udenlandske aktionærer ejer 41%.

14) o) *Det Forenede Kongerige*

— British Cement Association *(BCA)* er de britiske cementproducenters sammenslutning, der hovedsagelig har til formål at fremme og varetage medlemmernes interesser, at fremme anvendelsen af cement og at levere en række tjenesteydelser, især af teknisk art.

Før sammenslutningen fik betegnelsen BCA den 1. juni 1988, hed den Cement and Concrete Association og havde rent tekniske opgaver, idet det var overladt til en anden sammenslutning, Cement Makers' Federation, at varetage cementproducenternes interesser. Den 1. juni 1988 blev Cement Makers' Federation opløst, og det blev overdraget Cement and Concrete Association at varetage de britiske producenters interesser, hvorefter den ændrede sine vedtægter og sit navn til British Cement Association og kom til at varetage de to tidligere sammenslutningers opgaver. Den sidste formand for Cement Makers' Federation blev formand for British Cement Association; medlemmerne af Cement Makers' Federation, der også var medlemmer af Cement and Concrete Association, blev medlemmer af British Cement Association.

— Blue Circle Industries Plc *(Blue Circle)* er en koncern, som kontrollerer flere selskaber i verden, inden for produktion af cement og færdigblandet beton samt afsætning og transport af cement og klinker.

— The Rugby Group Plc *(Rugby)* er en koncern, der udøver virksomhed inden for cementindustrien i Det Forenede Kongerige og Australien, beskæftiger sig med transport, og udøver virksomhed inde for træ-, glas- og stålindustri.

— Castle Cement Ltd *(Castle)* (tilhører koncernen Aker/Euroc).

AFSNIT II

KAPITEL 2

Markedet for cement

6. Grå cement

1) Udtrykket cement omfatter forskellige bindemidler, der har det til fælles, at de hærdner, når de er blandet op med vand.

Cements egenskaber varierer alt efter de anvendte råmaterialemængder og produktionsmetoder. Alle de forskellige typer cement fremkommer dog på grundlag af et og samme mellemprodukt, nemlig klinker.

2) Klinker fremstilles ved brænding af en blanding af kalkholdige materialer, som kridt og kalksten, og kiselholdige materialer, som ler, skifer og sand.

3) De to vigtigste metoder til fremstilling af klinker er den traditionelle vådmetode og tørmetoden. Der er følgende væsentlige forskel mellem disse to metoder: ved vådmetoden knuses og blandes råmaterialerne (kalk- og kiselholdige komponenter) under tilsætning af vand og bliver til slam, der brændes i ovnen; ved tørmetoden benytter man sig derimod af den fugtighed, der er til stede i råmaterialerne, idet man under og efter knusningen forvarmer blandingen på forskellige måde, inden den brændes.

Vådmetoden kræver et stort energiforbrug, idet det tilsatte vand skal fordampes under brændingen i ovnen.

De to vigtigste varianter af tør- og vådmetoden er halvtør- og halvvådmetoden, der stort set bygger på de samme principper som tørmetoden (forvarmning før den endelige brænding i ovnen), men hvor der tilsættes en vis mængde vand.

Ved at anvende tør-, halvtør- eller halvvådmetoden i stedet for vådmetoden kan der opnås betydelige vand- og energibesparelser samt meget store økologiske fordele.

4) Da klinker er et mellemprodukt, kan det ikke anvendes umiddelbart som hydraulisk bindemiddel, men må omdannes yderligere. Der kan dog handles med klinker, og i praksis foregår handelen mellem cementproducenter, som af forskellige årsager kan sælge dette mellemprodukt til andre producenter eller købe det hos dem. Når klinker er genstand for samhandel, er der tale om et anderledes produkt end cement og derfor om et produkt med eget marked.

5) For at kunne blive til cement, skal klinkerne knuses og blandes med andre materialer, såsom gips, naturligt puzzolan, flyveaske eller slagger.

6) Cement kan opdeles i forskellige typer efter, hvor stor en andel af det endelige produkt der består af klinker. Man får således to hovedtyper, nemlig portlandcement, hvor klinker kan udgøre op til 95%, og blandingscementer (med indblanding af puzzolan, slagger osv.), hvor klinker kan udgøre helt ned til 20%.

Anvendelse af indblandingsmaterialer indebærer væsentlige energibesparelser, hvis man har adgang til disse materialer på gode forsynings- og prisvilkår.

7) Cement kan efter sin sammensætning opdeles i forskellige kategorier, hvoraf de vigtigste er anført nedenfor:

a) almindelig portlandcement og special portlandcement, der er den foretrukne cement inden for bygge- og anlægsvirksomhed

b) puzzolancement — klinker + puzzolan eller flyveaske

c) slaggecement —klinker + slagger

d) aluminatcement, der fremstilles på grundlag af specialklinker, hærdner hurtigt og er modstandsdygtig over for ætsende stoffer (f.eks. havvand).

8) De mest anvendte cementtyper kan opdeles efter deres modstandsstyrke i normalcement og modstandsdygtig cement: den normale type indebærer på den 28. dag, hvor den anvendes, en kompressionsmodstand på mindst 300 til 350 kg/cm2, medens den modstandsdygtige type indebærer en kompressionsmodstand på mellem 425 til 450 kg/cm2 eller endog mere.

9) Grå cement er et ensartet produkt, og mærkebaseret konkurrence har ingen afgørende betydning. For selv om de anvendte råmaterialer kan være forskellige fra en fabrik til en anden eller fra et land til et andet, skal det endelige produkt være af en standardkvalitet med de fysiske, kemiske og mekaniske egenskaber, der, allerede før de blev pålagt virksomhederne af de offentlige myndigheder, var almindeligt anerkendte af producenterne. Uanset hvilken type cement der produceres (almindelig cement eller specialcement, normalt eller hurtigt hærdnende osv.) skal den derfor altid have de nødvendige standardegenskaber, og de fleste producenter er i stand til at tilbyde alle typer cement.

7. Hvid cement

1) Fremstilling af hvid cement kræver til produktionen af hvide klinker en ganske særlig kalkkvalitet, som er mere sjælden end den kalk, der anvendes til klinker til grå cement, samt specielle produktionsanlæg.

Hvid cement fremstilles, ligesom grå cement, ved knusning af hvide klinker og tilsætning af gips. Den hvide farve er undergivet ganske særlige kontrolforanstaltninger, for at den kan opfylde kundernes behov, der i de fleste tilfælde er af æstetisk art.

Den hvide cement er normalt af portlandtypen og, som den grå cement, skal den have en række fysiske, kemiske og mekaniske egenskaber, ligesom den opdeles i kategorier efter modstandsdygtighed.

2) I betragtning af anvendelsesformålene og de sjældne råmaterialer fremstilles hvid cement af et ret begrænset antal fabrikanter, samtidig med at forbruget af hvid cement udgør ca. 1% af forbruget af grå, kostprisen er højere end for grå cement, og salgsprisen er dobbelt så høj.

Markedet for hvid cement er forskelligt fra markedet for grå cement.

8. Industrien

1) Cementindustrien er en kapitalintensiv sværindustri med et stort investeringsbehov. Anlæggenes gennemsnitlige levetid er lang, nemlig mellem 20 og 30 år.

2) Cementindustrien er geografisk set spredt, idet cement fremstilles i praktisk taget hele verden. Dette skyldes i vidt omfang produktionsprocessen, der også kan anvendes i de mindst udviklede lande, samt lokal forekomst af råmaterialer, der let og billigt kan udnyttes. Cementfabrikkerne ligger normalt i nærheden af råmaterialekilderne på grund af de høje omkostninger, der er forbundet med transport af disse tunge produkter. Det er ligeledes vigtigt, at cementfabrikkerne ligger i nærheden af forbrugerne.

3) Udbuddet er ret konstant, fordi det på kort sigt er knyttet til en bestemt produktionskapacitet, som det kræver betydelige investeringer at forøge.

4) Også efterspørgslen er forholdsvis konstant over for prisalternativer. Det vil derfor være uholdbart, hvis

producenterne vælger den klassiske løsning med at sænke priserne i perioder med fald i afsætningen, for cementindustrien kan i sig selv kun have en ganske beskeden indflydelse på de faktorer, der er afgørende for efterspørgslen, og som afspejler de generelle økonomiske forhold. Blandt disse faktorer må hovedsagelig nævnes renten, lånepolitikken, udviklingen i den reelle købekraft, det offentlige investeringsniveau samt erhvervslivets rentabilitet generelt. Cementindustrien udvikler sig således op og ned afhængigt af landenes konjunkturudvikling.

5) Cementindustrien frembyder idéelle vilkår for at skabe stordriftsfordele: grundprocessen er simpel, det endelige produkt er ensartet, og teknologien er tilgængelig for alle. Stordriftsfordele har en betydelig indflydelse på de faste omkostninger og arbejdskraften. De kan også påvirke energiomkostningerne ved samme produktionsproces (tør- eller vådmetode), fordi et større energiforbrug ved en større produktion medfører en lavere enhedspris, som vi senere skal se. Man har forsøgt at kvantificere stordriftsfordelene for at fastlægge en cementproduktionsfabriks optimale størrelse ([6]), og selv om økonomerne ikke er enige om besparelserne ved en fabrik af optimal størrelse i forhold til en fabrik, der ikke har denne størrelse — disse besparelser kan efter forskellige opfattelser andrage mellem 10 og 26% — erkendes det dog, at disse besparelser er af stor betydning for cementindustrien.

Dette har fået cementindustrien til at nedbringe antallet af anlæg og udvide deres gennemsnitsstørrelse, som det fremgår af den tabel 6B, som den italienske industri fremviste under høringen den 2. marts 1993.

9. Produktionsomkostningerne

1) I svarene på meddelelsen af klagepunkter og under høringen fremførte virksomhederne, at kurven over enhedsproduktionsomkostningerne stort set er den samme i alle stater. På grundlag af oplysningerne i de dokumenter, der er nævnt i fodnoterne under punkt 4) og 5), ser det dog ikke ud til, at virksomhedernes bemærkninger svarer til virkeligheden.

2) For det første ser det ud til, at de faste og de variable omkostninger udgør næsten samme del af kostprisen på cement, nemlig ca. 50% hver.

3) Under de faste omkostninger må nævnes finansieringsudgifter, der varierer fra det ene land til det andet, fordi de er forbundet med rentesatserne, der har været meget uensartede i de forskellige EF-lande igennem 1980'erne. Afskrivningssatserne påvirkes også af de forskellige rentesatser, om end mindre direkte end finansieringsomkostningerne.

4) Med hensyn til lønomkostningerne, hvoraf en lille del indgår i de faste omkostninger (vedligeholdelse), og en stor del indgår i de variable omkostninger, ser de gennemsnitlige timelønsomkostninger for 1987 i EF-landene således ud (Tyskland: indeks 100) ([7]):

Tyskland	100
Nederlandene	95
Belgien	920
Danmark	880
Frankrig	780
Italien	740
Irland	600
Det Forenede Kongerige	580
Spanien	500
Grækenland	400
Portugal	20

5) Elprisen ([8]) til industriformål varierer også fra det ene det land til det andet og er overalt omvendt proportional med forbruget. Eurostat behandler syv forbrugskategorier, der går fra 30 000 kWt til 24 000 000 kWt. Hvis man analyserer oplysningerne vedrørende 2 000 000 kWt (en analyse for de øvrige forbrugskategorier fører til lignende resultater), kan man konstatere, at energipriserne i 1985 og 1990 (for de øvrige år kan der konstateres det samme) varierede betydeligt fra det ene land til det andet (ECU/100 kWt):

	1985	1990
Bruxelles	7,37	6,94
København	6,82	5,71
Düsseldorf	7,70	9,83
Athen	8,55	6,52
Madrid	7,03	8,29
Paris	5,67	5,82
Dublin	8,54	6,52
Milano	9,85	9,28
Luxembourg	6,65	7,33
Rotterdam	8,70	6,63
Lissabon	7,65	6,99
London	6,36	6,35

6) Forskelle i produktionsomkostningerne medfører prisforskelle fra det ene land til det andet og endog fra en region til en anden i samme land, når salgspriserne ikke fastsættes eller kontrolleres af de offentlige myndigheder.

([6]) C. Pratten, A. Survey of the economies of scale, Studies on the Economic Integration, Research on the »Cost of Non-Europe«, Basic findings, Vol. 2, EF-Kommissionen, Bruxelles 1988.

([7]) Kilde: EF-Kommissionen, Panorama of EC Industry, 1990, s. 77); DRI Europe. De samme oplysninger er taget i betragtning i professor Peter Williamsons udtalelse, der er vedlagt Blue Circles svar på meddelelsen af klagepunkter.

([8]) Kilde: Eurostat — Elpriser for 1985-1991, s. 177.

Tabel 7, som den italienske industri fremviste under høringen den 2. marts 1993, og som var udarbejdet på grundlag af oplysninger fra Cembureau (se bilag 9), viser således prisudviklingen i EF-landene 1981-1991 og giver mulighed for at fastslå, at der mellem priserne i Det Forenede Kongerige og de tyske, franske og belgiske priser var en forskel på ca. 30 ECU pr. t i 1981 (den britiske pris var på ca. 70 ECU) og på 15-20 ECU pr. t i 1991, at prisforskellen mellem Frankrig, Belgien og Tyskland, der næsten var lig nul i 1981, blev gradvis større fra 1982 og i 1986 nåede op på ca. 12 ECU for på ny at falde til ca. 7 ECU pr. t i 1991, at prisforskellen mellem Italien og Det Forenede Kongerige altid har været enorm, på ca. 30 ECU, og at de italienske priser altid har været mindst 20% lavere end de franske og mindst 35% lavere end de tyske.

Disse prisforskelle mellem de forskellige lande er blevet bekræftet på møderne med Cembureaus delegationsledere. (Se nr. 19).

I lande, hvor der ikke har været nogen priskontrol, eller hvor denne kontrol er ophævet, offentliggør producenterne priser for hvert anlæg, og disse priser kan variere indbyrdes, hvilket fremgår af, at de nationale sammenslutninger i disse lande (f.eks. Tyskland, Frankrig og Spanien) meddeler Cembureau gennemsnitspriser.

10. Transportomkostninger

1) Transportomkostningerne er af væsentlig betydning for den endelige pris, som cementforbrugeren skal betale, for cement er et tungt produkt og af ringe værdi i forhold til sin vægt.

For det første må det konstateres, at enhedsomkostningerne for landevejstransport pr. ton falder i takt med, at afstanden forøges. Hvis man således fastsætter et indeks på 100 for afstande mellem 150 og 499 km, vil dette indeks ligge på ca. 80 for afstande mellem 500 og 1 499 km og på ca. 65 for større afstande. For 1989 kan man fastslå, at den absolutte værdi for første afstandstranche er på mindst 0,06 ECU pr. t/km og højst 0,08 ECU pr. t/km, og for anden tranche er mindst 0,05 ECU pr. t/km og højst 0,07 pr. t/km, og for tredje tranche er på mindst 0,04 ECU pr. t/km og højst 0,06 pr. t/km ([9]).

For det andet må det konstateres, at prisindekset har udviklet sig forskelligt i de forskellige lande for perioden 1982-1988 ([10]). Hvis man fastsætter indekset for 1982 til 100 (dette indeks svarer til de absolutte værdier, der er forskellige fra det ene land til det andet), vil dette indeks for 1988 være 122 for Tyskland, 109,8 for Frankrig, 115 for Italien, 108,7 for Nederlandene og 117,8 for Belgien-Luxembourg.

Enhedsomkostningerne ved søtransport er meget lavere end ved landevejstransport; til disse lavere enhedsomkostninger i forhold til landevejstransport må man dog lægge omkostningerne ved opførelse af siloer på losningsstedet.

2) De tre vigtigste metoder til at lægge transportomkostningerne til produktionsomkostningerne for at fastsætte den pris, brugeren skal betale, er beskrevet i det følgende ([11]).

3) a) *Paritetspunktsmetoden (Basing Points System)*

Salget på et paritetspunkt indebærer, at prisen frit leveret bestemmelsessted svarer til en basispris, hvortil der lægges en omkostning for transport til leveringsstedet beregnet ud fra et på forhånd fastsat paritetspunkt, der ikke nødvendigvis er det sted, hvor sælgerens anlæg er beliggende (Phlips, s. 10) ([12]). Der kan vælges flere paritetspunkter, og i dette tilfælde taler man om et system med »multiple paritetspunkter.«

Systemet har siden 1940'erne været bandlyst i USA, men er fastsat officielt i EKSF-traktatens artikel 60 (Phlips, s. 15).

Dette system kræver en aftale mellem producenterne om metoden til beregning af transportomkostningerne, om den måde, hvorpå basisprisen skal fastsættes og ændres (f.eks. de gennemsnitlige produktionsomkostninger eller anerkendelse af prisførerskab) og om de steder, der vælges som paritetspunkter. Det område, aftalen omfatter, gengives ved koncentriske cirkler omkring hvert paritetspunkt, således at alle ud

([9]) De Europæiske Fællesskaber — Europa Transport, årsberetning 1989, supplement til Scad-Bulletin, 1991, s. 59.

([10]) De Europæiske Fællesskaber — Europa Transport, årsberetning 1988, supplement til Scad-Bulletin, 1990, nr. 2.8.2 »Prisindekser.«

([11]) I det følgende anvendes undersøgelserne i Phlips, Les systèmes de prix géographiques et la concurrence, EF-Kommissionen, Série Concurrence nr. 29, 1976 og P. Bianchi, Politiche pubbliche e strategie dell'impresa nell'industria europea del cemento, Ed. Il Mulino, Bologna, 1980.

([12]) Originaltekst:
»La vente sur un point de parité implique que le prix rendu destination est égal à un prix de base auquel est ajouté un coût de transport jusqu'au lieu de livraison calculé à partir d'un point de parité fixé d'avance, et non pas nécessairement à partir du lieu où se situe l'usine du vendeur.« (Phlips, p. 10).

fra et kendskab til afstanden mellem paritetspunktet og køberen samt til basisprisen er i stand til at beregne den endelige pris for hver kunde ... Dette system giver derfor de enkelte producenter mulighed for omgående at bestemme sit markeds størrelse ved at se på kortet over de aftalte paritetspunkter. Det muliggør også en opdeling af markedet mellem producenterne, fordi det herved kan fastslås, hvilken maksimumsafstand den enkelte producent kan nå ud på uden at skulle afholde en del af transportomkostningerne, samt den maksimumsafstand, ud over hvilken transportomkostningerne opsuger avancen (Bianchi, s. 30) ([13]).

4) b) *Metoden vedrørende frankopris pr. zone*

»En ensartet pris frit leveret anvendes over hele området. Når enhedstransportomkostningerne er relativt høje, og efterspørgslen er koncentreret på forskellige områder, kan der fastsættes flere zoner. Inden for hver zone anvendes samme frankopris for alle leveringssteder ... Mellem zonerne fastholdes en stram prisforskel, hvilket indebærer, at det er forbudt for kunderne at købe eller videresælge i en anden zone end dér, hvor de har bopæl (eller den zone, de har fået tildelt). Det er derfor nødvendigt med en streng kontrol af forsendelserne. Den enkleste metode til gennemførelse af denne kontrol består i at forbyde kunderne at varetage transporten selv. Et sådant forbud er dog ikke absolut nødvendigt: det kan være tilstrækkeligt at kræve betaling af den pris »frit leveret« (. . .), der gælder i køberens zone, selv om denne foretager sine indkøb i en anden zone. I så tilfælde må prisforskellene mellem zonerne ikke overstige omkostningerne ved transport til de vigtigste forbrugscentre for at udelukke arbitragemuligheder. Forbuddet mod at få leveret direkte fra fabrikken sikrer, at systemet fungerer tilfredsstillende i de enkelte zoner. Også her er der mulighed for fleksibilitet: man kan gå så langt som til at tillade refusion (ofte delvis) af transportomkostningerne i tilfælde af levering ab fabrik, men dette forudsætter, at virksomheden er meget disciplineret, at der føres streng kontrol med bestemmelsesstederne, og at tarifferne svarer til de egentlige transportomkostninger« (Phlips, s. 9-10) ([14]).

»I forbindelse med et system med priser pr. zone er situationen klar og kan tilsyneladende ikke give anledning til diskussion: dette system er kun muligt, hvis et geografisk marked opdeles i zoner gennem en stiltiende eller udtrykkelig aftale om regional fordeling. Med hensyn til priskonkurrencen er systemet logisk: for det første udelukker det enhver form for konkurrence inden for både produktion og afsætning, og for det andet medfører det, at kunderne mister enhver interesse for at købe hos en producent, der ligger nærmere.« (Phlips, s. 14) ([15]).

5) c) *Metoden vedrørende pris ab fabrik (fob)*

Ved denne metode »meddeler producenterne en pris ab fabrik, som kunderne har mulighed for at købe til, forudsat at de varetager transporten for egen regning, eller at de faktiske transportomkostninger, hvis kunderne foretrækker, at producenten varetager transporten, lægges til prisen ab fabrik. Under alle omstændigheder er producentens nettopris den samme uanset

([13]) »Questo sistema richiede un accordo fra i produttori sul metodo di calcolare i costi di trasporto sul modo di fissare e cambiare i prezzi base (ad esempio un comitato esterno che sulla base dei costi medi di produzione fissa i nuovi prezzi base, oppure un sistema di price-leadership riconosciuto da tutti, ecc.) e naturalmente le località scelte come punti-base. La area coperta dall'accordo è delineata, diciamo, appunto in cerchi concentrici attorno a ciascun punto-base cosicché, data la distanza fra il punto base e l'acquirente e dato il prezzo base, è possibile per chiunque dire immediatamente quale sarà il prezzo finale per ogni acquirente ... Pertanto questo sistema permette al singolo produttore di individuare immediatamente l'area di espansione delle sue vendite solo quardando la mappa, graduata in relazione ai punti base concordati ... Questo sistema regola pertanto la ripartizione dei mercati fra i produttori perché specifica la massima distanza a cui è possibile per un produttore vendere senza dover assorbire almeno parte dei costi di trasporto e quindi anche la massima distanza oltre la quale l'assorbimento dei costi di trasporto assorbe tutto il margine di profitto.«

([14]) Originaltekst:
»Un prix rendu destination uniforme est appliqué sur tout un territoire. Lorsque le coût de transport unitaire est relativement élevé, et la demande concentrée en différents endroits, plusieurs zones peuvent être prévues. A l'intérieur de chaque zone, un prix franco unique est d'application pour tous les points de livraison ... Entre les zones, une différence de prix rigide est maintenue, ce qui implique l'interdiction pour les acheteurs d'acheter ou de revendre dans une zone autre que celle dans laquelle ils sont localisés (ou qui leur est assignée). Un contrôle rigoureux des expéditions s'impose donc. Le moyen le plus simple pour réaliser ce contrôle consiste à interdire aux acheteurs d'assurer eux-mêmes le transport. Cependant, une telle interdiction n'est pas indispensable: il peut suffire d'exiger le paiement du prix »rendu destination« (. . .) valable dans la zone de l'acheteur, même si celui-ci s'approvisionne dans une autre zone. Dans ce cas, les écarts de prix entre les zones ne peuvent pas dépasser les coûts de transport vers les centres de consommation principaux, afin d'éliminer les possibilités d'arbitrage. A l'interieur des zones, l'interdiction de prendre livraison à l'usine même garantit le bon fonctionnement du système. Une fois de plus, des assouplissements sont possibles: on peut aller jusqu'à admettre le remboursement (souvent partiel) des frais de transport en cas de livraison à l'usine, mais ceci suppose un négoce très discipliné, un contrôle rigoureux des destinations et des tarifs correspondant aux coûts de transport véritables« (Phlips, pp. 9-10).

([15]) Originaltekst:
»Dans le cas d'un système de prix par zones, la situation est claire et ne semble pas prêter à discussion: ce système n'est possible que si un marché géographique est réparti en zones par une entente tacite ou explicite de répartition régionale. La logique du système, du point de vue de la concurrence en prix, est claire: d'une part, il exclut toute concurrence tant au niveau de la production qu'à celui du négoce; d'autre part, il enlève aux acheteurs tout intérêt à s'approvisionner auprès d'un producteur plus rapproché.« (Phlips, P. 14).

bestemmelsesstedet, medens prisen leveret, på alle leveringssteder, er lig med prisen ab fabrik plus de egentlige transportomkostninger. I et sådan system stiger prisen frit leveret, jo længere leveringsstedet ligger fra fabrikken eller produktionscentret. Hvert produktionssted har således et »naturligt marked«, hvor dets produkter kan sælges til en pris frit leveret, der er lavere end den pris, som konkurrerende produktionssteder forlanger.« (Phlips, s. 12) ([16]).

Denne metode kan have to varianter.

Den første variant består i, at prisen ab fabrik er den samme for alle producenter. »Ensartede fob-priser anvendes lige så vel inden for organiserede karteller som i stiltiende aftaler, såsom systemet med paritetspunkter. Selv om markedet er mindre gennemsigtigt med hensyn til prisen frit leveret, fordi kunderne bruger deres egne transportmidler, er der dog fuld gennemsigtighed med hensyn til priserne ab fabrik. Selv om det forhold, at der ikke kan foretages nogen tilpasning, afskærmer hvert produktionssteds naturlige marked, fremmer det dog også stiltiende prisaftaler. Valget mellem de to metoder vil bl.a. afhænge af efterspørgslens geografiske stabilitet. Hvis denne udvikler sig parallelt på de forskellige regionale dele af markedet, er fob-systemet det enkleste. Hvert naturlige marked udvikler sig i samme takt, og det er tilstrækkeligt at opretholde den enkeltes naturlige marked for at redde markedsandele . . .

Hvis der sker en uønsket forskydning af de naturlige grænser, f.eks. ved udvikling af nye transportmidler, er det muligt at foretage en korrektion ved at justere forskellene mellem priserne ab fabrik. Hvis de regionale forskydninger i efterspørgslen er hyppige og omfattende, er det derimod nødvendigt at foretage en tilpasning og dermed at anvende paritetspunkter. Et produktionssted, der oplever en vigende efterspørgsel, kan således opretholde sin markedsandel ved at levere til ekspanderende regioner uden at bringe prisstrukturen i fare« (Phlips, s. 17-18) ([17]).

Den anden variant består i, at prisen ab fabrik ikke er den samme for et bestemt antal producenter, men kun gælder for den enkelte. I dette tilfælde har hver producent et »naturligt marked«; dette marked afgrænses dog ikke af de øvrige producenters ensartede priser ab fabrik, men afhænger udelukkende af faktorer, der ikke påvirkes af en hemmelig aftale. Hvis producenten således nedsætter sin pris ab fabrik, fordi han har kunnet nedbringe sine produktionsomkostninger gennem en bedre udnyttelse af anlæggene eller gennem innovation, der forbedrer produktionsudbyttet, udvides hans »naturlige marked«, og han vil således kunne trænge ind på andre producenters »naturlige markeder.« På samme måde vil fabrikkens optimale beliggenhed i forhold til konkurrenternes samt den teknologiske innovation inden for transportmidler kunne udvide det naturlige marked (jf. Bianchi, s. 29).

11. Det relevante marked

1) Grå cement, hvid cement og klinker udgør særskilte produktmarkeder, idet hvert af disse produkter opfylder forskellige behov.

Det skal dog tages i betragtning, at klinker kan få indflydelse på de to øvrige markeder i den forstand, at klinker er et mellemprodukt, der er nødvendigt til fremstilling af grå og hvid cement.

2) Ud fra et geografisk synspunkt kan cementmarkedet betragtes som en række sidestillede markeder, der omfatter alle de forskellige fabrikker og dækker hele Europa.

3) Hvert markeds udstrækning, samt overlapningen af markederne, afhænger af, hvor langt fra fabrikken

([16]) Originaltekst:
»les producteurs annoncent un prix départ usine auquel les acheteurs ont la possibilité d'acheter, étant entendu qu'ils assureront le transport à leurs frais ou que, s'ils préfèrent que le producteur s'en charge, le coût de transport effectif sera ajouté au prix départ usine. En toute hypothèse, le prix net au producteur est le même, quelles que soient les destinations, alors que le prix rendu est égal, en tout point de livraison, au prix départ usine plus le coût de transport véritable. Dans un tel système, le prix rendu destination s'élève au fur et à mesure que le lieu de livraison est plus éloigné de l'usine ou du centre de production. Chaque centre dispose ainsi d'un »marché naturel« dans lequel ses produits ont un prix rendu inférieur à celui des centres de production concurrents.« (Phlips, p. 12).

([17]) Originaltekst:
»Les prix FOB uniformes se rencontrent aussi bien au sein de cartels organisés qu'en cas de collusion tacite, comme le système des points de parité. Si la transparence du marché est moindre du côté du prix rendu, du fait que les acheteurs utilisent leurs propres moyens de transport, elle reste totale du côté des prix départ. Si l'exclusion de l'alignement cloisonne chaque centre de production dans son marché naturel, l'entente tacite de prix est tout aussi favorisée. Le choix entre les deux formules dépendra notamment de la stabilité géographique de la demande. Si celle-ci se développe parallèlement dans les différentes parties régionales du marché, le système FOB est le plus simple. Chaque marché naturel se développe au même rythme, et il suffit de maintenir le marché naturel d'un chacun pour sauvegarder les parts de marché . . .
Si des déplacements indésirables de frontières naturelles se présentaient, par exemple par le développement de nouveaux moyens de transport, une correction par ajustement des écarts entre prix départ reste possible. En revanche, si des déplacements régionaux de la demande sont fréquents et importants, le recours à l'alignement, et donc aux points de parité, s'impose. Alors, en effet, un centre qui voit sa demande fléchir peut maintenir sa part de marché grâce à des livraisons dans des régions en expansion, sans y mettre la structure des prix en danger.« (Phlips, pp. 17-18).

cementen kan afsættes. Producenterne er ikke enige om denne afstand, idet nogle under høringen nævnte en afstand på maksimalt 100 km (det italienske AITEC, tabel 4; Oficemen, diagram 2), og andre nævnte en afstand på op til 150 eller 200 km (SFIC, transparent 14).

Når producenterne ikke er enige om, hvilken afstand cementen kan transporteres, således at det er økonomisk, er Kommissionen heller ikke i stand til at afgøre dette spørgsmål, da den må nøjes med at konstatere de faktiske forhold.

I betragtning af det, der i det foregående er nævnt om stordriftsfordele, produktionsomkostninger, transportomkostninger og metoderne til at lægge transportomkostningerne til kostprisen, kan man generelt fastslå, at den afstand, hvorover cement kan transporteres i et konkurrencebetonet system, afhænger af flere faktorer, såsom produktionsanlæggets størrelse, udnyttelsen af produktionskapaciteten, produktionsomkostningerne, transportmidlerne og omkostningerne ved hvert transportmiddel, samt priserne på de forskellige markeder.

4) Ud fra et faktuelt synspunkt må Kommissionen konstatere følgende: Schwenk, der har sine produktionsanlæg i Ulm og Karlstadt, leverer gennem NCH cement, der transporteres mere end 500 km til den nederlandske grænse, hvortil kommer de kilometer, det transporteres i Nederlandene for at nå ud til kunderne; Teutonia leverer fra sin fabrik i Hannover og gennem NCH cement, der transporteres mellem 224 og 264 km til den nederlandske grænse (afhængigt af om cementen leveres i den nordlige eller sydlige del af Nederlandene), hvortil kommer de kilometer, det transporteres i Nederlandene for at nå ud til kunderne; producenter i Nordfrankrig har gennem salgsafdelingen Norcim leveret cement til Nederlandene og fra Nederlandene til Belgien, og cementen er transporteret mere end 250 km ad landevej (jf. Vicats interne notat af 1. september 1982, Obourgs håndskrevne notat af 1985, Vicats telex af 4. april 1986, Norcims referat af 27. november 1985: dokument 33126/ 6042-6043, 309-310, 6040, 5747-5748); de belgiske producenter har fremført, at det var meget vanskeligt for dem at levere til Frankrig på grund af venteudgifterne ved tolden, forskellene i tilladt vægt i de to lande, de forskellige normer osv. (jf. referat af høringen af 8. marts 1993, bilag VII/B, s. 7-8 og bilag VIII), og det fremgår af det belgiske finansblad »L'Echo de la Bourse« af 18. november 1992, at der siden Ciments Français overtog CCB »er blevet fremstillet en million ekstra tons i år for at efterkomme den franske efterspørgsel (til det parisiske område), efter at tre produktionsanlæg i Nordfrankrig, der også ejedes af Ciments Français, for nylig blev lukket. Denne cement, der er bestemt for Frankrig, sendes med jernbane fra CCB's anlæg, hvor selskabet har otte oplagringssiloer på hver 5 000 t« ([18]): det er således muligt at afholde udgifterne til overskridelse af grænsen, at transportere produktet mere end 200 km og desuden afholde ekstraudgifterne til oplagring.

5) Naturlige forhindringer, som f.eks. bjerge, hindrer ikke cementleverancerne. Buzzi kan således levere cement over Alperne til Frankrig fra sit anlæg i nærheden af Cuneo, medens Italcementi, der har et anlæg i nærheden af Cuneo, og de franske producenter på den anden side af grænsen hævder, at de ikke kan foretage rentable leverancer på tværs af grænsen. Delegationsledernes mødenotater (se nr. 19) angiver, at det er muligt at levere fra Tyskland og Spanien til Det Forenede Kongerige og Irland, ligesom de italienske producenter har kunnet levere over Alperne til Schweiz.

De græske producenters leverancer til Storbritannien og Italien og deres trusler om at levere til andre europæiske markeder har givet anledning til det såkaldte »græske problem«; Titan har kunnet anlægge en terminal til konstant levering af cement til Det Forenede Kongerige, Titan og andre græske producenter har også kunnet anlægge leveringssteder i Italien og Frankrig.

6) Med hensyn til disse faktiske forhold og den beskedne EF-samhandel i forhold til forbruget, hvilket ifølge Blue Circle også skyldes, at eksporten ikke skulle kunne sikre en fortjeneste på lang sigt, skal det bemærkes, at denne beskedne eksport ikke er tilstrækkeligt bevis på, at det ikke er umuligt at gennemføre en større eksport.

Selv om det er rigtigt, at cement, tung og næsten uden merværdi, i sig selv selv er vanskelig at transportere over længere afstande, kan der dog ikke udledes nogen generel regel i økonomisk henseende for produktet.

De økonomisk acceptable transportafstande afhænger reelt af hver virksomheds produktionsomkostninger, af de økonomiske fordele ved stordrift som følge af koncentrationen og af transportformen (landevej, jernbane, indre vandveje eller søtransport).

Da der er tale om et produkt, der er simpelt og udskifteligt, uafhængigt af oprindelsen, vil ethvert tilbud — selv i ringe mængde — af produktet derfor i sig selv have nogle konsekvenser, som kan virke forstyrrende

([18]) Originaltekst:
»un million de tonnes supplémentaires seront fabriquées cette année pour satisfaire à des demandes françaises (jusqu'au bassin parisien), après la fermeture récente de trois unités de fabrication implantées dans le Nord de la France, propriétés elles aussi de Ciments Français. Ce ciment, à destination de l'Hexagone, est acheminé au départ d'une gare d'expédition installée sur le site même de CCB, la Compagnie disposant là de huit silos de stockage de 5 000 tonnes chacun.«

på prislejet eller på handelen, for så vidt som talrige købere enten så vidt muligt køber andetsteds, eller også forsøger de at presse deres lokale producenter til at foretage en prisudjævning, som kan forårsage virkninger som beskrevet under punkt 7.

Bemærkningerne om den beskedne eksport er ikke signifikante, for hvis der skal være en betydelig og regelmæssig eksport, skal eksportøren sikre sig, at den pris, der kan opnås på eksportmarkedet, altid er højere end prisen på hans eget marked. Som omtalt i nr. 9 har der således siden 1981 været forskelle fra 10% og op til 15-20% (mellem Frankrig og Tyskland, mellem Tyskland, Nederlandene og Belgien, mellem Frankrig og Italien, mellem Tyskland og Det Forende Kongerige), op til 30% (mellem Tyskland og Italien, mellem Spanien, Portugal og Tyskland), op til 50% (mellem Italien og Det Forenede Kongerige, mellem Spanien, Portugal og Det Forenede Kongerige) og helt op til 100% (mellem Grækenland og Det Forenede Kongerige) (jf. i denne forbindelse tabel 7, som den italienske industri fremviste under høringen den 2. marts 1993). Disse prisforskelle over en lang periode kan opfylde eksportørernes forventning om en varig fortjeneste. Den sidste bemærkning vedrører det faktum, at der findes oligopoler på de forskellige markeder, og dermed at hver virksomhed, før den beslutter at trænge ind på en andens marked, skal tage hensyn til konkurrenternes reaktioner og deres eventuelle gengældelsesforanstaltninger. Uden at komme nærmere ind på spilteorien og »fangernes dilemma«, kan man konstatere, at de enkelte virksomheder ikke har sikkerhed for at tjene mere ved at holde sig til deres eget marked, for spilteorien viser også, at en virksomhed beslutter at trænge ind på de andres markeder med fare for gengældelse, når den finder, at overskuddet på lang sigt er højere ved at operere på flere markeder end på et enkelt. Desuden er spillet mellem oligopolvirksomheder ikke let at gennemskue, for der er mange usikkerhedsmomenter, der skal tages i betragtning, og ikke blot en eventuel gengældelsesforanstaltning fra den ene eller den anden virksomhed.

Den omstændighed, at markederne geografisk set er adskilte, hindrer ikke på afgørende vis konkurrencen mellem producenter på nabomarkeder.

7) Alle de markeder, der overlapper hinanden, er afhængige af hinanden, og enhver foranstaltning på et givet marked risikerer at brede sig som en bølge til de markeder, der ligger længere væk. Dette kan påvises af følgende: Cembureaus delegationsledere (se nr. 19), og dermed hele den europæiske industri, selv den industri, der ikke berøres direkte af forholdene, har holdt møde for at forhindre, at EF-samhandelen breder sig i omfang og styrke, og for at henstille til en reduktion af prisforskellene på de forskellige markeder for at begrænse eksportincitamentet. Aftalerne mellem de græske og spanske producenter inden for Cement Marketing Association er blevet betragtet som fundamentale for ligevægten i Europa. Reaktionen på den græske eksport til Det Forenede Kongerige og Italien var en kollektiv reaktion fra den europæiske industri, fordi man fandt, at samarbejdet mellem hele den europæiske industri var af væsentlig betydning for at redde dens stabilitet og ikke blot industriens stabilitet i de truede lande.

Det fremgår af ovenstående, at Europa er det relevante marked bestående af en række sideordnede og indbyrdes afhængige markeder.

12. Udbuddet

1) EF er verdens største cementproducent. Dets produktionskapacitet andrager ca. 220 mio t, medens forbruget i det bedste år har været på højst 180 mio t ([19]). EF lider af en strukturbestemt overkapacitet og endda af overproduktion: bortset fra Nederlandene har samtlige lande overkapacitet, og i Det Forenede Kongerige er den konjunkturbestemt. Eksporten har altid været større end importen: EF er således nettoeksportør.

2) Cementindustrien i Europa havde i perioden 1965-1981 en årlig vækstrate på 3,6%. Efter 1981 har den europæiske cementindustri lidt under de dårlige økonomiske konjunkturer og navnlig krisen inden for byggeindustrien. For at råde bod på disse vanskeligheder på markedet har cementvirksomhederne fulgt stort set de samme industristrategier: tilpasning af produktionsfaktorerne, både ved en reduktion af overskudskapaciteten og ved nedskæring i beskæftigelsen; tilpasning af produktionsprocessen dels gennem omstilling af ovnene til billigere brændstof, dels gennem udvidelse af tør-, halvtør- eller halvvådmetoderne; bestræbelser på i større omfang at anvende indblandingsmaterialer i cementfremstillingen; geografisk spredning af markederne både gennem en forøgelse af eksporten, navnlig til tredjelande, og gennem erhvervelse af cementvirksomheder i Nordamerika.

([19]) Jf. vedlagte tabeller om produktionskapaciteten og udviklingen i produktionen, forbruget, eksporten og importen for hvert EF-land.

Siden 1987 er de økonomiske konjunkturer blevet mere dynamiske, og cementproduktionen er steget med over 3% årligt for igen at falde fra 1991.

3) Selv om cementindustrien må betragtes som en sværindustri, er den ret koncentreret, både regionalt og internationalt. Der er stærke koncentrationstendenser, i vid udstrækning på grund af de høje investeringsomkostninger, og disse tendenser har gjort sig gældende indtil 1993 (med hensyn til kontrollen med de forskellige virksomheder henvises til nr. 5).

Verdens førende cementkoncerner er europæiske. Holderbank, Lafarge-Coppée, Ciments Français, Italcementi, Blue Circle og Heidelberger kontrollerer alene ca. 20% af udbuddet af cement på verdensmarkedet.

I EF som helhed kontrollerer ovennævnte seks koncerner (fem koncerner fra 1992 efter Italcementis overtagelse af Ciments Français) alene ca. 45% af cementudbuddet. Hvis man undersøger udbuddet i hver enkelt medlemsstat, konstaterer man, at oligopolet bliver mere snævert. I hvert af landene Danmark, Irland, Luxembourg og Nederlandene er der således kun en producent tilbage; i Belgien kontrollerer CBR (siden 1993 Heidelberger) og Holderbank 80% af udbuddet; i Frankrig kontrollerer Lafarge og Ciments Français (Italcementi siden 1992) 77% af udbuddet; i Tyskland kontrollerer Heidelberger, Dyckerhoff og Schwenk ca. 60% af udbuddet; i Italien har Italcementi, Unicem og Cementir en markedsandel på over 60%; i Det Forenede Kongerige deler de tre producenter (Blue Circle, Rugby og Castle) næsten hele udbuddet; i Portugal kontrollerer de to producenter (Cimpor og Secil) næsten hele udbuddet; i Spanien kontrollerer fire koncerner, Valenciana, Asland (siden 1990 Lafarge), Holderbank og Uniland mellem 50 og 60% af udbuddet.

4) De fleste europæiske cementproducenter har bestræbt sig på at sprede deres driftsrisiko ved at vinde fodfæste uden for Europa, og for nylig i de østeuropæiske lande: i USA kontrolleres størstedelen af udbuddet af europæiske koncerner.

5) De fleste producenter er vertikalt integrerede. Ud over at kontrollere de tidligere led, dvs. forsyningen af råmaterialer, ejer de også virksomheder i de senere led, som fremstiller færdigblandet beton og præfabrikerede betonprodukter på grundlag af cement; i mange tilfælde kontrollerer de også direkte eller indirekte de virksomheder, der transporterer cement, og alt dette giver dem mulighed for at påvirke efterspørgslen.

6) Desuden er en række store selskaber (Holderbank, Blue Circle, Titan, Heracles, Aker/Euroc, Lafarge og Asland-Uniland-LACSA-Molins) alene eller i fællesskab aktive inden for den internationale handel med cement, der for det meste er bestemt til tredjelande.

13. Efterspørgslen

1) Udviklingen i cementforbruget afhænger dels af aktiviteten inden for byggeindustrien, dels af den rolle, som både cement og de afledte produkter (færdigblandet beton, forspændt beton) spiller som råmaterialer inden for byggebranchen.

Til trods for den større anvendelse af præfabrikerede betonprodukter, tegner cement sig kun for en beskeden andel af byggeomkostningerne.

2) Som nævnt ovenfor påvirkes efterspørgslen kun i ubetydelig grad af prissvingninger, da prisen på cement kun har ringe indvirkning på byggeomkostningerne.

3) Som følge af udviklingen i byggemetoderne er den direkte anvendelse af cement faldet. Cementvirksomhedernes største kunder er for øjeblikket den industri, der fremstiller færdigblandet beton, og som aftager ca. 45% af den cement, der forbruges i EF. Andre store kunder er fabrikanter af forspændt beton og andre byggeelementer, der tegner sig for ca. 30% af cementindkøbet i EF som helhed. Den endelige forbruger er normalt byggebranchen, som cementindustrien i stadig stigende grad opfordrer til at anvende cement til andre formål, såsom anlæg af motorveje, og til at anvende forspændt beton i stedet for traditionelle produkter som marmor eller natursten, stål og træ.

14. Samhandelen

Som nævnt ovenfor er EF nettoeksportør. Størstedelen af eksporten går til forskellige tredjelande, bl.a. lande i Nordamerika, Mellemøsten og Afrika. Industrien i alle medlemsstater deltager i forskelligt omfang i denne eksport, herunder virksomhederne i Nederlandene, der dog er nettoimportør af cement, gennem de eksportudvalg, der er oprettet mellem de store eksportører og mellem samtlige lande. Eksportpriserne er normalt lavere end de gældende priser i de forskellige EF-lande, som det fremgår af disse eksportudvalgs dokumenter (jf. kapitel 6).

Samhandelen inden for EF, der var meget beskeden før 1985, har udvist en stigende tendens og er blevet mere end fordoblet i begyndelsen af 1990'erne i forhold til midten af 1980'erne, til trods for at flere lande, hvor der i nogen tid havde eksisteret normer for anvendelse af cement, fra 1986 indførte administrative hindringer, såsom godkendelsesprocedurer.

DEL III

INTERNATIONALE CEMENTORGANISATIONER

KAPITEL 3

Cembureau

15. Cembureaus formål og opbygning

1) Cembureau — Den Europæiske Cementforening — blev oprettet i 1947 og har hovedsæde i Malmö, medens dens administrationskontorer, der tidligere lå i Paris, siden den 1. oktober 1988 har ligget i Bruxelles.

Ifølge artikel 3 i de vedtægter, der gjaldt indtil den 6. juni 1989, »har foreningen hovedsagelig til formål:

1. at udveksle oplysninger mellem medlemmerne
2. at indsamle statistikker og andre oplysninger
3. at undersøge økonomiske spørgsmål
4. at samarbejde om markedsudviklingen (salgsfremme)
5. at samarbejde på tekniske og dertil knyttede industrielle områder
6. at tjene som informationscenter vedrørende cementindustrien.« ([20])

Ved de vedtægter, der blev vedtaget den 6. juni 1989, blev nr. 3 og 5 i artikel 3 ændret, ligesom der blev tilføjet et litra b) efter nr. 6:

»3. at undersøge faktorer, der er bestemmende for cementindustriens udvikling«

»5. at repræsentere sine medlemmer på europæisk og internationalt plan«

»b) Cembureaus aktiviteter vil kunne udøves af foreningen selv eller af enhver juridisk enhed, hvor Cembureau har en kontrollerende andel.« ([21])

2) I de tidligere vedtægters artikel 4, der er ændret en smule i de nye vedtægter, er der fastsat følgende: »Cementvirksomheder (ifølge de nye vedtægter: »Virksomheder inden for cementindustrien«) i forskellige lande, der individuelt eller gennem nationale organisationer har udtrykt ønske om at deltage i foreningens aktiviteter og i virkeliggørelsen af de i artikel 3 fastsatte mål, kan optages som medlemmer af foreningen. Nye medlemmer skal godkendes af generalforsamlingen med enstemmighed« (ifølge de nye vedtægter: »Nye medlemmer vil kunne optages, når generalforsamlingen med enstemmighed har givet sit samtykke«) ([22]).

Cembureau havde på det pågældende tidspunkt og har stadig følgende medlemmer:

— i Belgien: Fédération de l'Industrie Cimentière;

— i Danmark: Aalborg Portland;

— i Frankrig: Syndicat Français de l'Industrie Cimentière (tidligere betegnelse: Syndicat National des Fabricants de Ciments et de Chaux);

— i Tyskland: Bundesverband der Deutschen Zementindustrie;

— i Grækenland: Association of the Greek Cement Industry;

— i Irland: Irish Cement Ltd;

— i Italien: Italcementi, Unicem et Cementir;

— i Luxembourg: S.A. des Ciments Luxembourgeois;

— i Nederlandene: Vereniging Nederlandse Cement-Industrie;

— i Portugal: ATIC — Associaçao Tecnica da Industria do Cimento;

— i Spanien: OFICEMEN — Agrupación de Fabricantes de Cemento de España;

— i Det Forenede Kongerige: fra 1988 British Cement Association, der har afløst de opløste foreninger, Cement and Concrete Association og Cement Makers' Federation; sidstnævnte forening var medlem af Cembureau, indtil den blev opløst den 1. juni 1988.

([20]) Originaltekst:
»l'association a essentiellement pour buts:
1. l'échange d'informations entre les Membres
2. le rassemblement de statistiques et autres renseignements
3. l'étude des questions économiques
4. la coopération en matière de développement du marché (promotion)
5. la coopération dans les domaines techniques et domaines industriels connexes
6. de servir de centre d'informations en ce qui concerne l'industrie cimentière..«

([21]) Originaltekst:
»3. l'étude des facteurs de développement de l'industrie cimentière«
»5. la représentation de ses Membres au niveau européen et au niveau international«
»b) Les activités de Cembureau pourront être exercées par l'Association elle-même, ou par toute entité juridique dans laquelle Cembureau détiendrait une participation lui en assurant le contrôle.«

([22]) Originaltekst:
»Les cimentiers (d'après les nouveaux Statuts: »Les industries cimentières") de différents pays qui, à titre individuel ou par l'intermédiaire d'organisations nationales, ont exprimé le désir de participer aux activités de l'Association et à la réalisation des objectifs énoncés à l'Article 3 ci-dessus, peuvent devenir Membres de l'Association. De nouveaux membres pourront être admis après avoir été approuvés à l'unanimité par l'Assemblée Générale« (d'après les nouveaux Statuts: »De nouveaux membres pourront être admis après accord de l'Assemblée Générale statuant à l'unanimité.«

De nationale sammenslutninger eller cementvirksomheder i syv tredjelande (Østrig, Finland, Island, Norge, Sverige, Schweiz og Tyrkiet) var og er også medlemmer af Cembureau.

3) Ifølge de tidligere vedtægter havde foreningen følgende organer: generalforsamlingen, eksekutivkomitéen, samordningsgruppen for salgsfremme og tekniske aktiviteter, udvalget for økonomiske spørgsmål, kontaktudvalget for EF's cementindustri, de stående udvalg oprettet efter artikel 11 og sekretariatet.

Ifølge de nye vedtægter har foreningen følgende organer: generalforsamlingen, bestyrelsen, eksekutivkomitéen, kontaktudvalget for EF's cementindustri, de stående udvalg oprettet efter artikel 11 og sekretariatet.

4) I artikel 6, stk. 1, i de tidligere og de nye vedtægter er der fastsat følgende: »Medlemmernes beføjelser med hensyn til foreningens virksomhed udøves på generalforsamlingen, der består af medlemmernes repræsentanter. Før hvert møde i generalforsamlingen udpeger medlemmerne deres lands repræsentant, der udøver stemmeretten i overensstemmelse med artikel 8.«

De medlemsrepræsentanter, der udøver stemmeretten på generalforsamlingen, kaldes »delegationsledere« (Head Delegates). Udtrykket delegationsleder figurerer ikke i de tidligere vedtægter, men i de nye i artikel 9: »Foreningens bestyrelse består af en formand og medlemslandenes 19 delegationsledere . . .«. Cembureaus medlemsfortegnelse (Member Directory) af juli 1988, der således blev offentliggjort, medens de tidligere vedtægter var gældende, indeholder fra s. 53 til s. 65 følgende »udvalg«: eksekutivkomitéen, delegationslederne, samordningsgruppen, kontaktudvalget for EF's cementindustri, udvalget for økonomiske spørgsmål, markedsudvalget, det tekniske udvalg, informationsudvalget.

Cembureau erklærer i sit svar på meddelelsen af klagepunkter, s. 7: »I. 2 . . . »Head Delegates« har hverken vedtægtsmæssig eksistens eller vedtægtsmæssige beføjelser. Cembureau er hovedsagelig en brancheforening, der består af nationale sammenslutninger.«

»I. 3 »Head Delegates.«

»Som det er tilfældet med regeringsrepræsentanter i internationale organisationer og til trods for, at titlen »Head Delegates« ikke er fastsat i vedtægterne (V.I.2), blev der udnævnt en delegationsleder (»Head Delegate«) til at udøve stemmeretten på generalforsamlingen. Cembureau havde en ajourført liste over disse »delegationsledere«.«

»Fra 1983 til 1985 bistod Cembureaus tjenestegrene med sekretariatsfunktioner, når de blev anmodet om at tilrettelægge møder mellem personer, der havde titel af »delegationsleder«.

»Cembureau er ikke i stand til at kommentere møder, der er afholdt efter 1985, fordi Cembureau absolut intet har haft at gøre med disse møder.« ([23])

5) I artikel 12 i de tidligere vedtægter og artikel 13 i de nye, »Sekretariat«, er det fastsat, at der, i de tilfælde hvor ingen af direktørerne har bopæl i Sverige, skal udnævnes en underdirektør af svensk nationalitet og med bopæl i Sverige til medlem af Cembureaus bestyrelse, for at foreningen kan anses for at have en bestyrelse, der er anerkendt i henhold til svensk ret.

6) Medlemmernes bidrag er baseret på deres produktion ifølge de tidligere vedtægter og på deres cementsalg efter de nye vedtægter, bortset fra salget af hvid cement.

Cembureau udøver mange forskelligartede aktiviteter på både det tekniske, økonomiske, finansielle og statistiske område.

16. **Udveksling af prisoplysninger mellem Cembureaus medlemmer**

1) Så vidt Kommissionen har konstateret, har Cembureau interesseret sig for cementpriserne i hvert fald siden 1978. Ifølge cirkulære EC 1/1981 (dok. 33126/3241-3242), hvori der henvises til cirkulære EC 7/78, gennemførte og udsendte Cembureau i begyndelsen undersøgelser af prisforskellene på cement i sække og cement i løs vægt i de forskellige stater. Senere blev Cembureaus virkefelt udvidet, og på grundlag af de foreliggende dokumenter kan der således skelnes mellem udveksling af punktuelle oplysninger i forbindelse med møder og udveksling af periodiske oplysninger.

([23]) Originaltekst:
»I. 2 . . . Les »Head Delegates« n'ont ni existence statutaire, ni pouvoirs statutaires. Cembureau est essentiellement une association professionnelle qui regroupe des associations nationales.«
»I. 3 Les »Head Delegates«.
»Comme c'est le cas pour les représentants des gouvernements dans des organismes internationaux et en dépit du fait que le titre de »Head Delegates« n'est pas statutaire (V.I.2), une personne fut nommée »Chef de délégation (»Head Delegate«) pour exercer le droit de vote au sein de l'Assemblée Générale. Cembureau tenait à jour une liste de ces »Chefs de délégation«.«
»De 1983 à 1985, les services de Cembureau ont prêté leur assistance en fournissant des prestations de secrétariat lorsqu'il leur était demandé d'organiser des réunions de personnes qui avaient, alors, le titre de »Chef de délégation«.«
»Cembureau n'est pas en mesure de commenter les réunions après 1985 puisque Cembureau n'a absolument plus rien eu à voir avec ces réunions.«

a) *Udveksling af oplysninger i forbindelse med møder*

2) — Et håndskrevet notat med overskriften »Forberedelse af delegationsledernes møde den 14. januar 1983« indeholder følgende (dok. 33126/11590; jf. også dok. 33126/11561-11562):

»1. *Import fra Østeuropa*

(M) 1.1 Send en tabel til alle medlemmer med *anmodning om* — 1982-skøn — korrektioner — tilføjelser

(HD) 1.2 *Anmod om* oplysninger om *cif-priserne på indgangsstederne*

2. *Handelen i Europa*

2.1 *Sekretariatet* skal samle de eksisterende oplysninger 1979-1981

(M) *2.2* Medlemmerne *skal afgive* skøn for de resterende måneder af 1982

2.3 *Sekretariatet* skal udarbejde lister over de officielle priser — ab fabrik, (faktiske priser eller skøn) for almindelig portlandcement og/eller den vigtigste cement

3. *Verdensmarkederne for cement*

(HD) (3.1 Anmod om oplysninger om medlemmernes eksportpris

(3.2 Anmod om oplysninger om cif-priserne i lande tæt på Europa« ([24]).

3) Et andet håndskrevet notat (dok. 33126/11592) blandt de dokumenter, der vedrører delegationsledernes møde den 14. januar 1983, indeholder følgende:

"*(A) Ab fabrik.* — Faktisk — Anslået (Cembureau) —

— (i) Ren portland — (fransk problem)

— (ii) Cement af bedre kvalitet

— (iii) Ingen oplysninger om rabatter. En særlig undersøgelse er nødvendig med hensyn til rabatter

(Forskellige typer — klausuler)

(B) Eksportpriser. Ingen officielle oplysninger. Mulige gennem gruppeeksport

(C) Verdenspriser. Udvælgelse af disponible priser. Vi kan ajourføre

(D) Priserne i den europæiske samhandel — En række uformelle priser, men de kan opnås med eksekutivkomitéens tilladelse.« ([25])

4) Et andet håndskrevet notat (dok. 33126/11614) blandt de dokumenter, der vedrører delegationsledernes møde den 14. januar 1983, indeholder følgende:

»*Pris i Det Forenede Kongerige*

Basispris	— £ 43,48	
(5 miles)		
ab fabrik	— £ 1,03	
transportomkostninger	— £ 1,80	= £ 41,68
minus provision	— £ 1,20	= £ 40,48
minus kontaktrabat 2 1/2	— £ 1,00	= £ 39,50« ([26])

5) — På delegationsledernes møde den 30. maj 1983 blev der omdelt en oversigt over »De indenlandske priser (uden afgifter)« i Cembureaus medlemslande. Denne tabel indeholder følgende oplysninger (dok. 33126/11599):

([24]) Originaltekst:
»1. *Imports from Eastern Europe*
(M) 1.1 Send a table to all Members *requesting* — 1982 estimates corrections — addition
(HD) 1.2 *Request* information on *CIF prices at points of entry*
2. *Intra-European Trade*
2.1 *Secretariat* compiles existing data 1979-1981
(M) 2.2 Members *requested* estimates for remaining months 1982
2.3 *Secretariat* compiles list of official prices, — ex works, (actual or estimated) for Ordinary Portland and/or Principal Cement
3. *World Cement Markets*
(HD) 3.1 Request information on Members export price
3.2 Request information on CIF prices in countries close to Europe.«

([25]) *Originaltekst:*
»*(A) Ex-works.* Actual — Calculated (Cembureau) —
— (i) Pure Portland — (problem of France)
— (ii) Major Cement
— (iii) No information rebates. For rebates special enquiry needed
(Different types — Clauses)
(B) Export Prices. No official information. Poss. by Group Exportations
(C) World Prices. Selection of Prices available — We can update
(D) European Intra-Trade Prices — Some informal prices but could be obtained with authority of Executive Committee.«

([26]) Originaltekst:
»U.K. Price

Basing Price	— £ 43.48
(5 miles)	
ex works	— £ 1.03
but hauliers costs	— £ 1.80 = £ 41.68
less Merchant Commission	— £ 1.20 = £ 40.48
less cash rebate 2 1/2	— £ 1.00 = £ 39.50.

Ab fabrik i løs vægt Hovedtype			Listepriser Cement Price Reference File			
Land	Type	F.F.	Type	Betingelser	NC F.F i løs vægt	NC F.F. i sække

Satser: 4. 1. 1983 og 12. 1. 1983 for Grækenland.

a) Ny cement, erstatter P. 30. Månedligt gennemsnit juli-december 1982. Pris ab fabrik anslået af Cembureau

b) Gennemsnit for hele landet. Gennemsnit syd: 300 — gennemsnit nord: 270 (eksklusive rabatter)

c) Athen-området: inklusive afgifter*

d) Maksimumspris: 305-minimum: 250. ([27])

6) — Et diagram over prissituationen i Europa ved udgangen af 1983 blev sendt til drøftelse under delegationsledernes møde den 19. marts 1984 (jf. dok. 33126/11714 og 11718-11720). Dette diagram blev ledsaget af en forklarende note på engelsk og fransk (dok. 33126/11715 og 11717) med følgende ordlyd:

»Prisniveauet for cement i medlemslandene pr. 31. 12. 1983

I lighed med sidste år fremsættes disse oplysninger i vedlagte diagram, der kræver følgende forklaringer:

— I diagrammets venstre halvdel finder man under forkortelsen P de lande, hvor den mest solgte cement er ren portlandcement, medens højre halvdel indeholder de lande, der hovedsagelig fremstiller blandede portlandcementer (PCo), dvs. cement, der normalt består af 75-85% klinker og 15-25% indblandingsmaterialer.

— Tallet til venstre eller til højre for hver rubrik angiver, i millioner tons, produktionen for samtlige lande i denne rubrik.

— Priserne er angivet i dollars til den kurs, der gjaldt den 31. 12. 1983; af hensyn til eventuelle prisudsving og rabatter i de enkelte lande, fremstilles disse priser som en ellipse, hvis areal stort set svarer til det pågældende lands produktion, og hvis centrum stort set svarer til gennemsnitsprisen.

— Prisviften er inddelt i klasser på 10 på 10 USD.

— Til sammenligning finder man yderst til venstre i diagrammet to andre ellipser, som angiver prisskalaen på markedet i USA og Japan.« ([28])

7) Meddelelsen til formanden (dok. 33126/11728-11729) og mødenotaterne (dok. 33126/11733-11737) indeholder også kommentarer, der opsummerer prissituationen: disse kommentarer citeres under nr. 19, under litra b).

b) *Udveksling af periodiske oplysninger*

8) Fra i hvert fald 1980 har Cembureau modtaget oplysninger om de gældende priser i de forskellige lande fra sine medlemmer og meddelt dem sådanne priser. Systemet for udveksling af disse oplysninger fungerer således:

i) Hvert medlem sender Cembureau den nye prisliste eller prisændringerne med ikrafttrædelsestidspunktet. Ifølge de dokumenter, som Cembureau har fremlagt (dok. 33126/15096-15305), fremsender de fleste af medlemmerne disse oplysninger, efter at prislisterne er trådt i kraft, bortset fra visse medlemmer, der sender dem før ikrafttrædelsen, nemlig: Belgien (dok. 33126/15100-15109); Danmark i tre tilfælde, nemlig for prislister, der trådte i kraft den 1. marts 1984, den 1. marts 1985 og den 1. september 1986 (dok. 33126/15188, 15187, 15185); Nederlandene (dok. 33126/15136-15155); Det Forenede Kongerige, der er det eneste eksempel, som Cembureau har fremlagt, når det drejer sig om prisændringer (dok. 33126/15115-15121).

([27]) Originaltekst:

Ex-works Bulk Principial type			Prices listed Cement Price Reference File			
Country	Type	F.F.	Type	Conditions	NC F.F Bulk	NC F.F. Bagged

Rates: 4. 1. 1983 and 12. 1. 1983 for Greece
a) New cement, replaces P. 30. Monthly average July-December 1982.
Ex-works price estimated by Cembureau
b) Average for the whole country. Average South: 300 — Average North: 270 (excl. rebates)
c) Athens area. *: incl. taxes
d) max. price: 305-min.: 250.

([28]) Originaltekst:
»Niveau des prix du ciment dans les pays membres au 31. 12. 1983
Comme l'an passé, cette information est présentée sur la figure ci-jointe qui appelle les explications suivantes:
— Dans la moitié gauche de la figure, on trouve sous l'abbréviation P les pays dans lesquels le ciment le plus vendu est le ciment Portland »pur« tandis que la partie droite regroupe les pays qui produisent en ordre principal des ciments Portland composés (PCo), c'est-à-dire des ciments constitués en général de 75 à 85% de clinker et de 15 à 25% de constituants secondaires.
— Le chiffre figurant à gauche ou à droite de chaque case indique, en millions de tonnes, la production de l'ensemble des pays situés dans cette case.
— Les prix sont indiqués en dollars au cours du 31. 12. 1983; pour tenir compte des variations et des rabais éventuels à l'intérieur des pays, ces prix sont présentés sous forme d'une plage en forme d'ellipse dont la superficie est approximativement fonction de la production du pays considéré et dont le centre correspond à peu de choses près au prix moyen.
— L'éventail des prix a été subdivisé en classes de 10 en 10 dollars.
— Pour comparaison, à l'extrême gauche de la figure, on trouve deux autres ellipses indiquant la gamme de prix pratiqués sur le marché des USA et du Japon.«

ii) Når Cembureau har modtaget disse oplysninger, og efter at de pågældende prislister er trådt i kraft, sender den sine medlemmer tre dokumenter:

— en skrivelse (»form letter«) med en oversigt over de prisændringer, der er sket i de pågældende medlemslande samt ikrafttrædelsestidspunkterne

— et dokument for hvert medlemsland, der betegnes »Cement Price Reference File«, og som indeholder de nye priser for hver cementtype samt salgsbetingelserne

— et dokument for hvert medlemsland, der betegnes »Price Development for Cement«, og som indeholder tidspunkterne for prisændringerne i en årrække (normalt fra 1979/80) samt priserne ab fabrik og de procentvise forhøjelser ved hver prisændring.

9) I sit svar på meddelelsen af klagepunkter fremfører Cembureau gentagne gange følgende (se bl.a. s. 6): *»De prisoplysninger, som Cembureau indsamler, er således globale oplysninger for hvert enkelt land uden moms og uden angivelse af rabatter. Cembureau videresender dem altid til medlemmerne helt generelt uden nogen som helst individualisering.«* ([29])

På grundlag af en undersøgelse af de oplysninger, som Cembureau har fået tilsendt og har videresendt til sine medlemmer, må det kontrolleres, hvad udtrykkene »globale oplysninger« og »uden nogen som helst individualisering« betyder. Denne kontrol vil blive foretaget dels på grundlag af de dokumenter, som Cembureau har fremsendt som følge af en begæring om oplysninger *(»Vedlagt fremsendes, i bilag 3, alle de dokumenter, som vi har kunnet finde vedrørende oplysninger om interne cementpriser, som vi har modtaget fra vore medlemmer og tilbagesendt til medlemmerne fra 1984 til slutningen af 1989«* ([30]): dok. 33126/15066), dels på grundlag af Cembureaus og dens medlemmers svar på meddelelsen af klagepunkter.

10) Belgien

Ifølge ministerielle bekendtgørelser af 20. december 1950, 22. december 1971, 6. november 1986 og 24. juni 1988 er cementpriserne i Belgien undergivet et priskontrolsystem, således at enhver prisstigning på forhånd skal anmeldes til økonomiministeriet og godkendes af dette.

Det er Fédération de l'Industrie Cimentière, der som brancheforening for de belgiske cementproducenter anmelder prisforhøjelserne, og ikke producenterne enkeltvis, og det er også brancheforeningen, der, når forhøjelsen er godkendt, offentliggør prislisten under betegnelsen »Cementpriser i Belgien pr . . . .« De prislister, der offentliggøres af Fédération de l'Industrie Cimentière, er således de belgiske producenters prislister.

Disse prislister indeholder (dok. 33126/15099, 15101-15102, 15104-15105, 15107, 15109) for hver cementkategori og -kvalitet, i løs vægt og emballeret, prisen i franc pr. ton frit leveret ved kaj (pr. båd på 251 t) og frit leveret jernbanestation (pr. godsvogn på 20 t); for cement leveret med lastvogn (pr. fuldt læs på mindst 20 t), der udgør størstedelen af producenternes salg, indeholder prislisterne ingen priser, men kun bemærkningen »Priserne varierer alt efter bestemmelsessted.«

I sit svar på meddelelsen af klagepunkter erklærer Fédération de l'Industrie Cimentière (s. 16), ligesom de belgiske producenter, at de oplysninger, der tilsendes Cembureau, samtidig sendes til Fédération de l'Industrie du Béton, SNCB, Fédération des négociants en Matériaux de Construction, l'Association du Béton prêt à l'emploi og Confédération de la Construction. Hverken den belgiske brancheforening (FIC) eller producenterne har fremlagt noget dokument, der viser, at de oplysninger, der sendes til disse forskellige brancheforeninger, er de samme som dem, der sendes til Cembureau.

De skrivelser (dok. 33126/15100, 15106), hvorved Fédération de l'Industrie Cimentière fremsender prislisterne til Cembureau, indeholder til sidst et afsnit med følgende ordlyd: »I betragtning af denne forhøjelse *(eller ovennævnte ændringer) bliver prisen for portlandcement med puzzolan »PPZ 30« frit leveret med lastvogn (referencepris):*

	cement i løs vægt	*emballeret cement*
minimum	*. . . BFR*	*. . . BFR*
maksimum	*. . . BFR*	*. . . BFR* ([31])

([29]) Originaltekst:
»Les données recueillies par Cembureau en matière de prix sont donc des données globales, pays par pays, hors TVA et sans indication de rabais. Elles sont toujours retransmises par Cembureau à ses membres de manière tout à fait globale, sans individualisation quelconque.«

([30]) Originaltekst:
(»Vous voudrez bien trouver ci-joint, en annexe 3, l'ensemble des documents que nous avons pu retrouver à propos des informations sur les prix intérieurs du ciment, reçues de nos associés et retransmises à nos associés de 1984 à fin 1989«: doc. 33126/15066).

([31]) Originaltekst:
»Compte tenu de cette majoration (ou des modifications dont question ci-avant), les prix rendus par camion de ciment Portland à la pouzzolane »PPZ 30«(prix de référence) deviennent:

	ciment en vrac	*ciment emballé*
minimum	FB . . .	FB . . .
maximum	FB . . .	FB . . .

Første side i »Cement Price Reference File« (dok. 33126/15111) indeholder en minimums- og en maksimumspris for leverancer med lastvogn og, i noterne, forhøjelserne pr. t for cement leveret med skib og jernbane samt den procentvise forhøjelse af transportudgifterne for cement leveret med lastvogn. Anden side i »Cement Price Reference File« (dok. 33126/15112) indeholder med hensyn til cement leveret med skib og jernbane de samme oplysninger som den prisliste, Fédération de l'Industrie Cimentière har fremsendt; med hensyn til cement, der leveres med lastvogn, indeholder den en minimumspris (»lowest price«) (0-10km) for hver cementtype.

Det fremgår af ovenstående, at de oplysninger, som Fédération de l'Industrie Cimentière sender Cembureau, og som Cembureau videresender til sine medlemmer, er oplysninger, der vedrører hver enkelt belgisk producent, da anmodningen om godkendelse af prisstigninger indgives til det kompetente ministerium af denne brancheforening og ikke af producenterne enkeltvis. Medens ministeriet godkender maksimumspriser, er det minimumspriser, brancheforeningen meddeler Cembureau, og som sidstnævnte videresender til medlemmerne, når det drejer sig om cement leveret med lastvogn, der som sagt udgør størstedelen af cementvirksomhedernes salg; disse minimumspriser skal ifølge meddelelsens ophavsmand betragtes som miniumspriser for hele industrien og dermed for den enkelte producent.

Endelig forholder det sig ifølge Fédération de l'Industrie Cimentière således, at *»den passage, som Kommissionen citerer, og som går ud på, at »priserne er blevet bekræftet pr. telefon én gang om året« (dok. 33126/15096), kun betyder, at der siden 1986 ikke har været nogen generel prisstigning, som økonoministeriet har godkendt. FIC bekræftede derfor, at de prislister, der var blevet meddelt i 1986, stadig var gældende«* (svar på meddelelse af klagepunkter, s. 38). ([32])

11) Danmark

I Danmark, hvor der kun er én producent *»blev Aalborgs priser indtil 1989 godkendt af Monopoltilsynet på forhånd, og de ændrede prislister blev tilsendt Cembureau efter godkendelse og offentliggørelse i Danmark«* ([33]) (Aalborgs svar på meddelelsen af klagepunkter, s. 13, note 2).

Aalborg meddeler Cembureau priserne ab fabrik (dok. 33126/15183-15188 og 15244-15249); Cembureau gengiver disse priser i »Cement Price Reference File« (se bilag 2/b til Cembureaus svar på meddelelsen af klagepunkter) ([34]).

12) Frankrig

I det notat, der blev fremsendt til Kommissionen sammen med dokumenterne om udveksling af prisoplysninger, anførte Cembureau: »Fotokopier af priserne fra 1984 til 1986 — plus kopier af to informationsnotater om gennemsnitsprisen i Frankrig til min personlige orientering. Prissystem (kontrol indtil 1986). De meddelte priser er gennemsnitspriserne for Frankrig. Priserne på to typer cement. Fra 1987 vil Frankrig ikke længere have disse priser offentliggjort i Cembureaudokumenterne. De kan meddeles medlemmerne pr. telefon« (dok. 33126/15096) ([35]).

Efter en periode med liberalisering blev cementpriserne i Frankrig fra 1982 til 1986 undergivet et »inflationsbekæmpende« system og dernæst liberaliseret.

Ifølge Cembureaus dokumenter (dok. 33126/15170-15182 og 15230-15243) har Syndicat National des Fabricants de Ciments et Chaux efter prisforhøjelser i Frankrig sendt Cembureau gennemsnitspriserne for fire produktkategorier, nemlig CPA 55R, CPA 55, CPJ 45R, CPJ 45. Følgeskrivelserne indeholder følgende sætning: »Da der er tale om omtrentlige gennemsnitsværdier, kan der ikke foretages nøjagtige sammenligninger med tidligere offentliggjorte priser, og prisforskellene mellem kategorierne er ikke signifikante.«

([32]) Originaltekst:
»le passage du document cité par la Commission qui indique qu'il y eut »confirmation des prix donnée par téléphone une fois par an« (doc. 33126/15096) ne fait référence qu'au fait que depuis 1986 il n'y avait pas eu de hausse générale de prix autorisée par le Ministère des affaires économiques. La FIC confirmait donc que les barèmes communiqués en 1986 étaient toujours valables.«

([33]) Originaltekst:
»The prices of Aalborg have undtil 1989 been subject to advance approval by the Monopoly Control Authorities, and revised price lists have been sent to Cembureau after approval and publication in Denmark.«

([34]) Cembureau sendte ikke Kommissionen dette dokument som bilag til sit svar af 2. 2. 1990 på begæringen om oplysninger, men udelukkende som bilag til sit svar på meddelelsen af klagepunkter. Der er dog tale om et dokument, som tilhører den kategori af dokumenter, der, så vidt Kommissionen ved — og dette er blevet bekræftet af Cembureau — regelmæssigt meddeles Cembureaus medlemmer.

([35]) Originaltekst:
»Photocopies des prix de 1984 à 1986 — plus copies de deux notes d'information sur la moyenne des prix en France pour mon information personnelle. Système des prix (contrôle jusqu'à 1986). Les prix communiqués sont des prix moyens pour la France. Prix pour deux types de ciment. A partir de 1987 la France ne veut plus voir ces prix publiés dans les documents Cembureau. Ceux-ci peuvent être communiqués par téléphone aux Membres« (doc. 33126/ 15096).

Denne sætning er også medtaget i »Cement Price Reference File« ([36]).

For 1987 og 1988 har Syndicat National des Fabricants de Ciments et Chaux meddelt Cembureau cementpriserne i Frankrig, uden andre angivelser, for kategorierne CPJ 45 og CPA 55R: den skrivelse af 2. marts 1988, hvorved der gives meddelelse om cementpriserne i Frankrig pr. 31. december 1987, indeholder til sidst følgende bemærkning: »Som følge af vores telefonsamtale af 1. marts 1988, til Deres personlige orientering« ([37])

13) Tyskland

Cembureaus ovennævnte notat, der blev fremsendt til Kommissionen sammen med prisdokumenterne (dok. 33126/15096), indeholder følgende: »Fotokopier af priserne for 1984-1989. Prissystem (fri prisfastsættelse). Den gennemsnitspris, som den tyske sammenslutning har meddelt Cembureau, er den gennems nitspris, som det tyske statistiske kontor har beregnet.« ([38]) Denne oplysning er blevet bekræftet af Bundesverband der Deutschen Zementindustrie (i svaret på meddelelsen af klagepunkter, s. 8-12) og ved de fleste af Cembureaus læselige eksempler (dok. 33126/15161-15167). Oplysningerne i telex af 28. maj 1985 fra Bundesverband til Cembureau er tilsyneladende blevet videresendt fra Cembureau til Cement Makers' Federation, for telexet indeholder følgende håndskrevne bemærkning: »Att. Pinnock, Henvisning til Tx af dags dato. Vesttyskland (indrammede priser) Hilsen« ([39]) (dok. 33126/15166).

14) Grækenland

Priserne i Grækenland skulle indtil maj 1989 godkendes af regeringen (jf. Titans svar på meddelelsen af klagepunkter, s. 14). Titan har for samtlige græske producenters vedkommende meddelt Cembureau alle prisændringerne på tre typer cement (»gennemsnitspriser ab fabrik«) (dok. 33126/15291-15305).

15) Irland

Priserne i Irland var undergivet kontrol indtil juli 1985. Den eneste irske producent, Irish Cement Ltd, »har givet Cembureau prisoplysninger fra det tidspunkt, hvor Cembureau begyndte at indsamle statistiske prisoplysninger« ([40]) (svar på meddelelsen af klagepunkter, s. 10). Ifølge det eksempel, som Cembureau har fremlagt, har Irish Cement Ltd givet meddelelse om priserne for: almindelig portlandcement 0/10 miles i løs vægt, almindelig portlandcement i løs vægt ab fabrik og supplementerne for hurtigthærdnende cement og sulfatbestandig cement, almindelig portlandcement i sække på mellem (minimum) og (maksimum), almindelig portlandcement i sække ab fabrik og supplement for hurtigthærdnende cement (dok. 33126/15122).

16) Italien

Indtil den 30. november 1985 blev cementpriserne kontrolleret af de offentlige myndigheder. AITEC har på Cembureaus italienske medlemmers vegne påtaget sig at meddele Cembureau de maksimumspriser, der er blevet godkendt for hele landet af de offentlige myndigheder og offentliggjort i Den italienske Stats Tidende (dok. 33126/15130-15135). Siden december 1985 har priserne været undergivet en tilsynsordning, således at de enkelte virksomheder på grundlag af en undersøgelse af omkostningsudviklingen, som CIP foretager hos en række producenter, skal forelægge det kompetente ministerium den prisliste, de agter at anvende, og som ministeriet skal udtale sig om inden 30 dage. Efter denne nye procedures ikrafttræden har AITEC meddelt Cembureau (dok. 33126/15129) de godkendte maksimumspriser: AITEC's skrivelse synes at underforstå, at der er tale om maksimumspriser for hele industrien, da der ikke henvises til nogen gennemsnitspris. Denne fortolkning bekræftes tilsyneladende af, at det i skrivelsen først anføres, at priserne ikke længere offentliggøres i Den italienske Stats Tidende, og at hver producent selv offentliggør sine priser, hvorefter skrivelsen fortsætter således: »En meddelelse fra AITEC offentliggøres i fagpressen« (»Un annuncio, come AITEC, appare sulla stampa specializzata»). Det fremgår af ovenstående, at de priser, som AITEC har meddelt Cembureau, er maksimumspriser ab fabrik, der gælder for samtlige producenter.

([36]) Originaltekst:
»S'agissant de valeurs moyennes approximatives, toutes comparaisons avec les prix publiés précédemment ne peuvent avoir un caractère rigoureux et les écarts de prix entre catégories ne sont pas significatifs.«

([37]) Originaltekst:
»Suite à notre entretien téléphonique du 1er mars 1988, pour votre gouverne personnelle.«

([38]) Originaltekst:
»Photocopies des prix de 1984 à 1989. Système des prix (libre fixation des prix). La moyenne des prix fournie à Cembureau par l'Association allemande est la moyenne des prix calculée par l'Office National des Statistiques allemand.«

([39]) Originaltekst:
»Att. Mr. Pinnock. Ref. au Tx d'aujourd'hui. Allemagne de l'Ouest (Prix entourés) Salutations.«

([40]) Originaltekst:
»Has supplied price data to Cembureau since the commencement of collation of price data statistics by Cembureau.«

17) Luxembourg

I Luxembourg kontrolleres priserne af staten. Landets eneste producent, Ciments Luxembourgeois, meddeler Cembureau sine offentlige prislister uden nogen udtrykkelig angivelse af salgsvilkår og rabatter (dok. 33126/15126-15127, 15158 -15160). Dokumenterne »Cement Price Reference File« og »Price Development for Cement«, som Cembureau sender sine medlemmer, indeholder følgende oplysninger: »De cementpriser (eller listepriser), som S.A. des Ciments Luxembourgeois anvender, gælder pr. ton ab fabrik, i løs vægt, inkl. rabatter, uden moms« ([41]). »Cement Price Reference File« fortsætter således: »For cementleverancer i løs vægt med selskabets egne lastbiler, faktureres transportomkostningerne, der afhænger af afstanden, særskilt» ([42]) (jf. bilag 2/a i Cembureaus svar på meddelelsen af klagepunkter) ([43]).

18) Nederlandene

I Nederlandene var der fra 1982 og indtil 1988 to producenter, nemlig ENCI og Cemij. Cemij blev i 1989 overtaget af ENCI-koncernen. ENCI og Cemij havde indgået aftaler om gensidig levering, om opdeling af det nederlandske cementmarked og om salgssamarbejde. Ifølge de dokumenter, som Cembureau har fremsendt (dok. 33126/15136-15157), er det ENCI, der meddeler Cembureau de officielle prislister, før de træder i kraft. Blandt disse dokumenter figurerer også en meddelelse fra Vereniging Nederlandse Cementindustrie til Cembureau af 12. december 1984 (dok. 33126/15152) med følgende ordlyd: »Under henvisning til vores telemeddelelse fra sidste uge skal vi meddele Dem, at priserne på de forskellige cementtyper ændres fra den 2. januar 1985. Priserne på slaggecement (HD-A) leveret med skib bliver 119,05 HFL/t, medens portlandcement af klasse A bliver på 128,50 HFL/t. Jeg har fået oplyst af Kuijt, at han i et par år har sendt Dem en kopi af den officielle skrivelse til kunderne om prisændringerne. I Deres statistikker nævner De kun slaggecement og portlandcement uden henvisning til varemærker« ([44]).

I betragtning af ovennævnte samarbejdsaftaler og den omstændighed, at sammenslutningen VNC taler om prisændringer i sin skrivelse uden at angive producenter, må det formodes, at meddelelserne til Cembureau vedrører begge producenters priser. De prislister, der meddeles Cembureau, omfatter en ensartet pris for alle destinationer med skib (indtil 1984 en ensartet pris med jernbane), en minimumspris og en maksimumspris for leverancer med lastvogn. Dokumentet »Cement Price Reference File« (dok. 33126/15149) indeholder de samme oplysninger som prislisterne.

19) Portugal

Priserne i Portugal var indtil 1987 undergivet en ordning med bekendtgjorte priser; siden har der været tale om en ordning med prisaftaler (dok. 33126/15201).

Alle ændringer af priserne ab fabrik meddeles Cembureau af brancheforeningen ATIC og gengives i dokumenterne »Cement Price Reference File« og »Price development for cement« (dok. 33126/15192-15229 og 15253-15290). I betragtning af, at der i ATIC's notater tales om cementpriser i Portugal, må det formodes, at disse priser gælder for de to portugisiske producenter.

20) Spanien

Det notat, Cembureau fremsendte til Kommissionen sammen med dokumenterne om udveksling af prisoplysninger (dok. 33126/15096) indeholder følgende: »Spanien — Fotokopier af priserne fra 1984 til 1988. Prissystem (fri prisfastsættelse). Vi har ikke offentliggjort cementpriser siden 1984, vi får en gang årligt meddelt en gennemsnitspris pr. telefon til orientering« ([45]).

Cembureau har kun forelagt Kommissionen tre dokumenter, nemlig »Cement Price Reference File« (dok. 33126/15191 og 15252) vedrørende priserne pr.

([41]) Originaltekst:
»The cement prices (or tabled prices) per tonne of the S.A. des Ciments Luxembourgeois are ex-works, naked, rebates included, exclusive of VAT.«

([42]) Originaltekst:
»For deliveries of bulk cement which are made in the company's own lorries, transport costs according to distance are charged separately.«

([43]) Dette dokument fremsendte Cembureau ikke til Kommissionen som bilag til svaret af 2. februar 1990 på begæringen om oplysninger, men udelukkende som bilag til svaret på meddelelsen af klagepunkter. Der er dog tale om et af de dokumenter, der, så vidt Kommissionen ved — dette bekræftes af Cembureau — regelmæssigt meddeles Cembureaus medlemmer.

([44]) Originaltekst:
»With reference to our telcon of last week we inform you that the prices for different types of cement will be changed as per 2 January 1985. The price for blastfurnace cement (HD-A) delivered by barge will be Dfl 119,05/ton whilst the price for Portland Cement class A will be Dfl 128,50/ton. I have been informed by Mr. Kuijt that since a couple of years he has sent you a copy of the official letter to customers about changes in prices. In your statistics you only mention blastfurnace cement and Portland cement without reference to the trade marks.«

([45]) Originaltekst:
»Spain — Photocopies des prix de 1984 à 1988. Système des prix (libre fixation des prix). Nous ne publions plus les prix du ciment depuis 1984, une moyenne des prix nous est communiquée une fois par an, pour information par téléphone.«

1. januar 1984, som foruden gennemsnitspriserne indeholder følgende oplysning: »Siden dette tidspunkt (14. 10. 1980) har priserne udviklet sig forskelligt i de forskellige regioner. Det er derfor vanskeligt at fastsætte en gennemsnitspris for hele landet« ([46]); en håndskrevet tabel, som blev faxet til Cembureau den 7. juli 1987, og som indeholdt gennemsnitspriserne fra januar 1985 til december 1986 og med følgende bemærkning nederst på siden: »Disse priser blev meddelt fru Lacroux den 22. 5. 1987 for at blive forelagt på Cembureaus generalforsamling i samme måned« ([47]) (dok. 33126/15190 og 15251); en tabel, der blev fremsendt til Cembureau den 2. 3. 1989, og som indeholdt gennemsnitspriserne ab fabrik og frit leveret i december 1988 (dok. 33126/15189 og 15250).

21) Det Forenede Kongerige

Indtil februar 1987 anvendte de britiske producenter en aftale om priser og salgsbetingelser (»Common Price and Marketing Arrangement«): Priser og salgsbetingelser blev vedtaget i fællesskab og forelagt de britiske myndigheder (Restrictive Practices Court har to gange fastslået, at aftalen ikke var i strid med borgernes interesser). Disse priser var dem, der blev meddelt Cembureau af Cement Makers' Federation (dok. 33126/15115-15116) og af Cembureau anført i »Cement Price Reference File« (dok. 33126/15117). Cembureau har kun fremlagt en enkelt meddelelse fra Cement Makers' Federation, nemlig meddelelsen om ændringen af prislisten af 1. juni 1985. Ifølge Cembureau, der ikke har nævnt ændringer fra før 1985, »har vi ikke modtaget nogen officiel prismeddelelse siden 1985. Vi modtager priserne fra forskellige kilder (dvs. byggevirksomheder), som vi meddeler som omtrentligt skøn pr. telefon. Prissystem (fri prisfastsættelse siden 1987)« ([48]) (dok. 33126/15096).

22) Det notat, som Cembureau har sendt Kommissionen sammen med dokumenterne om udveksling af prisoplysninger, konkluderer således på side 2 (dok. 33126/15097): »Vi meddeler normalt kun priserne til vore medlemmer. Anmodninger udefra kommer altid fra selskaber eller konsulentfirmaer, der ønsker at foretage prissammenligninger. Desværre er de prisstrukturer og cementtyper, som de enkelte lande har valgt som reference, så forskellige, at alle de sammenligninger, der er foretaget, har vist sig at være forkerte. En cementvirksomhed med godt kendskab til normerne og transportomkostningerne kan naturligvis anvende disse priser, men vi udfører aldrig dette arbejde for vore medlemmer« ([49]).

17. **Drøftelser om »loyal eller sund eller korrekt« konkurrence**

1) Tre dokumenter eller dokumentkategorier omhandler de drøftelser, der har fundet sted desangående på Cembureau-organernes møder.

a) *Cimpors notat*

2) Ifølge et håndskrevet notat fra Cimpor (øverst på siden) blev der på eksekutivkomitéens møde den 25. marts 1983 omdelt et dokument på 5 sider (dok. 33322/308-312).

Dette dokument er opdelt i tre punkter, hvor de to første igen er opdelt i følgende underafdelinger: 1. Import fra Østblokken, 2. Samhandelen i Europa, 3. Betingelserne på verdensmarkedet.

Punkt »2. Samhandelen i Europa« omfatter et afsnit »a) Generelt«, et afsnit »b) Prissammenligninger«, et afsnit »c) EF's stilling«, der lyder således: »Artikel 85 og 86 vedrørende konkurrencepolitikken er klare, og man kan ikke planlægge nogen foranstaltning i strid med disse artikler.

I EF er der en tendens til at undersøge de forskellige landes stilling ud fra et økonomisk synspunkt, og det er for øjeblikket formålet at finde et prissystem for ensartede produkter, der vil være foreneligt med artikel 85. Det system med paritetspunkter, der undersøges for øjeblikket, har til formål at undgå øde læggende konkurrence og vil være velegnet for cementindustrien.

([46]) Originaltekst:
»Depuis cette date (14. 10. 1980) les prix ont subi une évolution différente suivant les régions. Il est donc difficile d'établir un prix moyen pour l'ensemble du pays.«

([47]) Originaltekst:
»Estas precios han sido comunicados a Mme Lacroux el dia 22. 5. 1987 para que puedan ser ofrecidos a la Asamblea General de Cembureau de este mismo mes.«

([48]) Originaltekst:
»Nous n'avons plus reçu de communication officielle des prix depuis 85. Nous obtenons des prix de différentes sources (ie constructeurs) que nous communiquons comme estimation approximative par téléphone. Système des prix (libre fixation des prix depuis 1987).«

([49]) Originaltekst:
»Nous ne communiquons, en général, les prix qu'à nos Membres. Les demandes qui émanent de l'extérieur proviennent toujours de sociétés ou bureaux de consultants qui souhaitent faire des comparaisons de prix. Malheureusement les structures des prix et les types de ciment choisis par chaque pays comme référence, sont tellement différents que toutes les comparaisons qui ont été faites se sont révélées fausses. Un cimentier qui connaît bien les normes, le coût du transport, peut évidemment utiliser ces prix. Mais nous ne faisons jamais ce travail pour nos membres.«

Der er ligeledes fremsat forslag med henblik på at sikre en loyal konkurrence« ([50]).

3) Dette dokument er det samme som det dokument, der på engelsk og fransk blev fundet blandt papirerne vedrørende delegationsledernes møde den 14. januar 1983 (dok. 33126/11617-11629) og udgør størsteparten af et dokument på engelsk, der blev fundet blandt papirerne vedrørende delegationsledernes møde den 14. januar 1983 (dok. 33126/11630-11633), med titlen »Delegationsledernes møde, Paris, 14. januar 1983 — notater til formanden« af 18. januar 1983 — HC/no, og som indeholder en redegørelse i fem punkter, idet punkt 1, 2, 4 og 5 var opdelt i underpunkter: »1. Import fra Østblokken«, »2. Samhandelen i Europa«, »3. Betingelserne på verdensmarkedet«, »4. Spørgsmål til behandling i eksekutivkomitéen«, »5. Generelle bemærkninger.« Punkt »2. Samhandelen i Europa« omfatter et afsnit »a) Prissammenligning« og et afsnit »b) EF's stilling«, der er den engelske version af punkt »2.c) EF's stilling« i det dokument, der blev omdelt på eksekutivkomitéens møde den 25. marts 1983, hvor der er tilføjet følgende: »(se Van Hoves noter).« Van Hoves notater er i form af dias (dok. 33126/11602-11613):

— Dias 4, 5, 6 og 7 erindrer om anvendelsen af artikel 85 og 86, betingelserne for negativattest og fritagelse samt Kommissionens undersøgelsesbeføjelser

— dias 8 har følgende ordlyd: »EF planlægger en administrativ skrivelse for at *tolerere:*

— *systemet med paritetspunkter = prisgennemsigtighed for at undgå en ødelæggende konkurrence.*

Argumenter:
— *tungt og ensartet produkt*
— *industrien er afhængig af regionale råmaterialer*
— *produktets ringe værdi*
— *uelastisk efterspørgsel*
— *oligopolistisk struktur*
— *meget »moden«industri*
— *meget kapitalintensiv industri*

Grundlag: *Undersøgelser ved universitetet i Tubingen*
Undersøgelser ved universitetet i Louvain.« ([51]).

— dias 9A, 9B og 9C illustrerer med skemaer paritetspunkterne i to grænselande og det fælles punkt for »prisen frit leveret« mellem de pågældende to »relevante markeder«

— dias 10 indeholder »forslag til loyal konkurrence« under henvisning til de skemaer, der er illustreret i dias 9A, 9B og 9C:

»1. Om muligt
— liste over priserne *frit leveret*
— og disponible priser ab fabrik.

2. Disse priser skal beregnes ud fra den antagelse, at der for et prisførende selskab anvendes identiske paritetspunktspriser for samtlige destinationer, også for salg ud over de nationale grænser.

3. På et relevant marked, tilpasning til det prisførendes selskabs pris.

4. Uden for det relevante marked, anvendelse af 2 eller lejlighedsvis tilpasning« ([52]).

4) Ifølge de erklæringer, som de fleste virksomheder fremsatte i svarene på meddelelsen af klagepunkter, var »de forslag, der var fremsat for at sikre loyal konkurrence« blot de forslag, som de belgiske og nederlandske cementvirksomheder havde fremsat over for Kommissionen i forbindelse med anmeldelsesproceduren den 16. juli 1981, og Kommissionen havde ifølge virksomhederne påtænkt at fritage disse forslag på daværende tidspunkt.

([50]) Originaltekst:
»Les articles 85 et 86 portant sur la politique de concurrence sont clairs et on ne peut envisager aucune action en contravention à ces articles.
La tendance qui prévaut au sein de la CEE est d'examiner la position des différents pays d'un point de vue économique et l'objectif actuel est de trouver un régime de prix pour les produits homogènes qui soit compatible avec l'article 85. Le système de points de parité actuellement à l'étude a pour objet d'éviter la concurrence ruineuse et conviendrait au ciment.
Des suggestions ont également été formulées dans le but de garantir une concurrence loyale.«

([51]) Originaltekst:
— »EEC intends »letter of comfort« to tolerate:
— Basing-point system = Price transparency in order to avoid ruinous competition.
Arguments:
— Heavy and homogeneous product
— Industry dependent on regional raw materials
— Low specific value
— Inelasticity of demand
— Oligopolistic structure
— Highly »mature«industry
— High capital intensive industry
Bases: Studies University of Tubingen
Studies University of Louvain.«

([52]) Originaltekst:
»1. If possible
— list of delivered prices
— and ex-works prices available.
2. These price lists to be calculated assuming for a price leader company identical basing-point prices ex-works, for all destinations, even for sales beyond the national borders.
3. Within a relevant market, alignment on the price-leader
4. Outside of the relevant market, application of 2 or occasional alignement.«

Det skal først erindres, at Van Hoves notater indgår i de dokumenter, der vedrører delegationsledernes møde den 14. januar 1983 (se nr. 3), og er en nærmere redegørelse for punkt 2.B på dagsordenen for dette møde »Midler til opretholdelse af en fair handel . . . Prisdannelsessystem — Anvendelige teorier — Fair konkurrenceregler« (se nr. 19, punkt 3). »Formandens indledende redegørelse«fastslår hen imod slutningen, at »det vel er unødvendigt at sige, at der ikke udarbejdes referat af vore drøftelser« (se nr. 19, punkt 5). Hvis »de forslag, der var fremsat for at sikre en loyal konkurrence« blot var de forslag, der var blevet anmeldt til Kommissionen den 16. juli 981, således som virksomhederne hævder, forstår man ikke, hvorfor der ikke skulle udarbejdes noget referat af delegationsledernes møde den 14. januar 1983.

Selv om det var korrekt, at de forslag, der blev drøftet på møderne mellem delegationslederne og i Cembureaus eksekutivkomité, i vid udstrækning svarede til indholdet i den anmeldelse, der blev indgivet den 16. juli 1981, og Kommissionen den 21. april 1982 havde sendt CBR et udkast til en meddelelse, der skulle offentliggøres i De Europæiske Fællesskabers Tidende efter artikel 19, stk. 3, i forordning nr. 17, forholder det sig dog således, at Kommissionen ikke havde taget officiel stilling på det tidspunkt, hvor delegationslederne og eksekutivkomitéen holdt møder, nemlig henholdsvis den 14. januar 1983 og den 25. marts 1983, og at der aldrig blev offentliggjort nogen meddelelse i De Europæiske Fællesskabers Tidende efter artikel 19, stk. 3, i forordning nr. 17. Som CBR desuden anfører i sit svar på meddelelsen af klagepunkter (s. 44) meddelte Kommissionen de anmeldende parter den 1. august 1983, at den havde udsat den formelle vurdering af anmeldelsen, og at den fandt det muligt, at offentliggørelsen af priser frit leveret sammen med priser ab fabrik kunne medføre konkurrencebegrænsninger ([53]). I denne forbindelse er det hensigtsmæssigt at erindre om, at systemet med paritetspunkter også muliggør en opdeling af markedet mellem producenterne (se nr. 10, litra a)).

Det skal tilføjes, at de anmeldende parter havde stillet følgende to betingelser for anvendelse af det anmeldte system: Afskaffelse af de offentlige myndigheders priskontrol og konkurrenternes afskaffelse af de ensartede eller maksimale regionale priser frit leveret på de markeder, som det anmeldte system omfattede. Formålet med de forslag til loyal konkurrence, som Van Hove fremsatte på ovennævnte møder, var at få konkurrenterne til at acceptere systemet, hvilket CBR indrømmer i sit svar på meddelelsen af klagepunkter, s. 42-43: »I betragtning af Kommissionens positive reaktion har de belgiske og nederlandske cementvirksomheder bestræbt sig på at fremme systemet hos de øvrige medlemsstaters cementvirksomheder, fordi de betragter det som et acceptabelt kompromis mellem de konkurrenceretlige krav og behovet for at undgå en ødelæggende konkurrence. Hvis cementvirksomhederne i de øvrige medlemsstater kunne overtales til at anvende et tilsvarende system, ville det også gøre det muligt at opfylde anden betingelse for anvendelse af systemet (afskaffelse af konkurrencen om de ensartede eller maksimale regionale priser frit leveret) og ville også i vid udstrækning gøre det lettere at få afskaffet eller tilpasset statskontrollen med cementpriserne.«

b) *Eksekutivkomitéens møde den 9. november 1983*

5) Udkast til referat af eksekutivkomitéens møde den 9. november 1983 (dok. 33322/286-294), punkt 2. »Løbende aktiviteter«, litra b) »Andre spørgsmål, som komitéen behandler for øjeblikket — Eksportsamarbejde«, omhandler først Canellopoulos' bemærk ninger om forringelsen af eksportpriserne og indeholder derefter følgende: »Bertran anførte, at han personligt var optimistisk med hensyn til opretholdelse af afsætningen på de oversøiske markeder, men at problemet med prisnedgangen absolut var alvorligt. Han mente, at tiden var inde til at undersøge mulighederne for at forbedre samarbejdet, ikke blot mellem de store eksportlande, men også mellem alle Cembureaus medlemmer. Det skulle være en af Cembureaus

([53]) Ifølge den undersøgelse, der er foretaget af Louis Phlips, »De geografiske prissystemer og konkurrencen«, Série Concurrence Rapprochement des législations, 1976 nr. 29, (jf. s. 14, 15, 17, 18, 56), er systemet med paritetspunkter konkurrencebegrænsende. Der fremføres især følgende i denne undersøgelse (s. 56): »For hvis man ser på den aktive priskonkurrence, må systemer, der indebærer en absorbering af omkostningerne, og som dermed er diskriminerende, såsom salg til en ensartet frankopris, salg over samme paritetspunkt og salg over multiple paritetspunkter, med tilpasning, betragtes som en absolut nødvendig støtte for en prisaftale, der tager sigte på at bevare en geografisk sammensætning af priserne frit leveret, således at avancepunkterne maksimeres. I oligopolistiske industrier, der producerer tunge varer med en lav enhedsværdi, indebærer disse systemer stiltiende prisaftaler. Sådanne systemer må forbydes, hvis man vil håndhæve forbuddet mod prisaftaler. Ellers vil udtrykkelige prisaftaler blive erstattet af stiltiende aftaler, der kan fungere takket være gennemsigtigheden og reglerne for opsugning af omkostningerne, der karakteriserer disse systemer.«

opgaver at bidrage til en sund, men realistisk konkurrence« ([54]).

Dernæst omhandler referatet Heibergs indlæg om de japanske og sydkoreanske cementvirksomheders eksportbegrænsning og Sir J. Milnes indlæg om behovet for at etablere snævrere forbindelser mellem Export Policy Committee, der ikke henhører under Cembureau, og eksekutivkomitéen, efter at Van Hove havde udtalt, »at ingen EF-regler forbyder konsultationer og samarbejde på de oversøiske markeder« ([55]).

6) Det er klart, at udtalelsen »det skal være en af Cembureaus opgaver at bidrage til en sund, men realistisk konkurrence« vedrører eksporten til lande uden for EF, hvilket Cembureau og dens medlemmer bekræfter. Cembureau fremfører i denne forbindelse (side 15 i svaret på meddelelsen af klagepunkter): »Side 12 svarer til side 4 i det dokument, der bekræfter, at Export Policy Committee ikke hører ind under Cembureaus indflydelsessfære. Ifølge referatet under afsnittet »Eksportsamarbejde« (s. 11) er der tale om sam arbejde på de oversøiske markeder, »da der ikke er nogen EF-regler, der forbyder en sådan konsultation.« Første afsnit på denne side om, at »det skal være en af Cembureaus opgaver at bidrage til en sund, men realistisk konkurrence mellem alle Cembureaus medlemmer«skal ses i dette perspektiv« ([56]).

7) Bortset fra, at udtalelsen om, »at der ikke er nogen EF-regler, der forbyder konsultationer og samarbejde på de oversøiske markeder« kun kan forpligte den, der har fremsat den, er det fortsat spørgsmålet, hvorledes Cembureau kan »bidrage til en sund, men realistisk konkurrence« mellem sine medlemmer, når den erklærer, at problemerne med eksport til lande uden for EF ikke falder ind under dens område. Den fremfører på side 15 i svaret på meddelelsen af klagepunkter, at »Export Policy Committee (udvalget af storeksportører, red.) ikke hører ind under Cembureaus indflydelsessfære« ([57]). Som kommentar til Blue Circles interne notat af 9. april 1981 (dok. 33126/11338-11340), om at Cembureau opgav den eksportkomité, der var nedsat i dens regi, og at der derefter blev oprettet eksportkomitéer uden for Cembureau, fremfører Cembureau på side 10 i sit svar på meddelelsen af klagepunkter: »Side 1 til 3: Disse dokumenter stammer fra Blue Circle. De specificerer, at Cembureau ikke har haft nogen komité for eksportsamordning siden 1958, hvor EØF-traktaten trådte i kraft (siden 1972 ifølge Blue Circles notat, red.). Det fremgår ligeledes, at Cembureau ikke har noget at gøre med hverken London Club eller E.C.E.C. (European Cement Export Committee)« ([58]).

8) I ovennævnte erklæringer er der en række selvmodsigelser. For det første fremfører Cembureau, at den ikke har haft nogen komité for eksportsamordning siden EØF-traktatens ikrafttræden, og i Blue Circles ovennævnte notat af 9. april 1981 er det anført ([59]), at Cembureau opgav dette uønskede barn, som European Export Committee var, på grund af fællesmarkedets afsky for enhver form for karteller; for det andet indeholder eksekutivkomitéens udkast til mødereferat af 9. november 1983 en udtalelse om »at ingen EF-regler forbyder konsultationer og samarbejde på de oversøiske markeder.« Desuden bekræfter Cembureau på den ene side, at »den ikke længere har nogen komité for eksportsamordning«, og på den anden side hedder det i ovennævnte udkast til eksekutivkomitéens mødereferat: »Han mente, at tiden var inde til at undersøge mulighederne for at forbedre samarbejdet,

([54]) Originaltekst:
»M. Bertran indique qu'il est personnellement optimiste en ce qui concerne le maintien du volume des marchés d'outre-mer mais que le problème de la faiblesse des prix n'en demeure pas moins critique. Il estime qu'il est temps de réexaminer les possibilités d'améliorer la coopération, non seulement entre les grands pays exportateurs, mais entre tous les Membres de Cembureau. Un des rôles de Cembureau doit être de contribuer à l'établissement d'une concurrence saine mais réaliste.«

([55]) Originaltekst:
»qu'aucune réglementation de la CEE ne s'oppose à des consultations et à la coopération dans les marchés d'outre-mer.«

([56]) Originaltekst:
»La page n° 12 est la page 4 du même document qui confirme que l'Export Policy Committee est un comité fonctionnant en dehors de la sphère d'influence de Cembureau. Le procès-verbal sous la rubrique »coopération en matière d'exportations (page 11) indique qu'il s'agit de la coopération dans les marchés d'outre-mer »aucune réglementation de la CEE ne s'opposant à de telle consultation.« Le premier paragraphe de cette page indiquant qu'"un des rôles de Cembureau doit être de contribuer à l'établissement d'une concurrence saine mais réaliste entre tous les membres de Cembureau«doit se lire dans cette perspective.«

([57]) Originaltekst:
»l'Export Policy Committee (Comité des grands exportateurs, n.d.r.) est un Comité fonctionnant en dehors de la sphère d'influence de Cembureau.«

([58]) Originaltekst:
»Pages n°1 à 3: Ces pièces émanent de la société Blue Circle. Elles expliquent que depuis 1958 (d'après la note de Blue Circle, depuis 1972, n.d.r.), date d'entrée en vigueur du Traité de la C.E.E., Cembureau ne comprend plus de comité chargé d'une coordination quelconque en matière d'exportation. Il en découle également que Cembureau n'a rien à voir ni avec le London Club, ni avec l'E.C.E.C. (European Cement Export Committee).«

([59]) Originaltekst:
»In years gone by, Cembureau ran a European Export Committee under its own wing, but with the advent of the Common Market and its clear distaste for cartels of any sort, Cembureau eventually abandoned its unwanted child, and European Cooperation in cement exports was left to an informal initiative from outside. This Michael Chapman took up, and in 1972 we saw the formation of the so-called »London Club«, which had its origins in a very small informal grouping of exporters who had been meeting for some years under Michael's guidance.«

ikke blot mellem de store eksportlande, men også mellem alle Cembureaus medlemmer. Det skulle være en af Cembureaus opgaver at bidrage til en sund, men realistisk konkurrence.«

Kommissionen finder, at Cembureau har opfordret til samarbejde mellem medlemmerne både inden for EF og i tredjelande.

c) *Italcementis notat*

9) Italcementis håndskrevne notat om mødet i eksekutivkomitéen den 14. april 1986 i Paris (dok. 33126/3185) indeholder følgende:

»3.1. Van Hove — forretningsorden — samarbejde med Cembureau

a) Luftforureningsproblemet — EF: Man har udvirket, at cementindustrien trækker sig ud af anlæggene med stor . . . (ulæseligt ord). Der vil være et specialnavn for cementen, med en græsk konsulent. CLC vil kunne deltage i arbejdsgruppen — intet nyt hidtil.

b) Dumpingimport. Vanskelig situation, skaden er begrænset, det er vanskeligt at få anerkendt den skade, der skal opgøres — i tidens løb er truslen ikke taget til — beskeden import. Kommissionen vil først holde møde sidst i maj og det eneste positive resultat bliver måske, at arkivering undgås.

Bertrand — der må søges indbyrdes spilleregler for at undgå en urimelig konkurrence.

Collis — Der eksisterer en dumpinggrænse . . . (ulæseligt ord)

V.H. — 1) Der skal være dumping og 2) der skal være en skade — ved dette andet punkt standsede man.

3.2 Laplace — (en halv side i det håndskrevne notat behandler Cembureaus interne problemer, såsom udgifter og organisation)« ([60]).

([60]) Originaltekst: »3.1 Van Hove. Regolamento interno Collaborazione con Cembureau.
a) Problema polluzione atmosferica — CEE: si è ottenuto di far ritirare l'industria cementiera dalle installazioni di grande (parola illegibile). Ci sarà un nome speciale per il cemento, con consulente greco. Il CLC potrà partecipare al gruppo di lavoro — a oggi nessuna notizia.
b) Importazione in dumping. Situazione difficile, il danno è limitato, difficile fare ammettere il danno da misurare — nel tempo la minaccia non si è accresciuta — importazioni deboli. La Commissione non si riunisce prima della fine maggio e l'unico risultato positivo forse sarà di impedire l'archiviazione. Bertrand — trovare delle regole del gioco tra di noi per evitare concorrenza non corretta.
Collis — Esiste un limite di dumping — (parola illegibile)
V.H. 1) Ci deve essere dumping e 2) ci deve essere un danno — è su questo secondo punto che ci si è arrestati.«

10) Ifølge parterne har Kommissionen fejlfortolket sætningen »der må søges indbyrdes spilleregler for at undgå urimelig konkurrence«, for denne sætning vedrørte dumpingproblemerne, og nogle gik så langt som til at sige, at den urimelige konkurrence, der var tale om, var konkurrencen fra de udenlandske producenter, der foretog dumping.

Den pågældende sætning er af forfatteren til det håndskrevne notat blevet indføjet efter punkt b), der behandler dumpingproblemerne og før Collis' og Van Hoves indlæg, der vedrører de samme problemer. Men det er klart, at sætningen ikke har noget at gøre med dumpingproblemerne, for det er fastsat, at der bør søges »indbyrdes« spilleregler og ikke spilleregler mellem de udenlandske producenter, der mistænkes for dumping.

18. **»Cembureau-aftalen eller Cembureau-princippet: de europæiske hjemmemarkeder skal respekteres« (»The Cembureau Agreement or Cembureau principle of not transhipping to internal European Markets«)**

1) Kommissionen fik første gang kendskab til denne »aftale« eller dette »princip« gennem to dokumenter, som den fandt ved en kontrolundersøgelse hos Blue Circle.

1) *Internt notat af 1. december 1983 med overskriften »Importbegrænsende strategi og cementindustriens fremtid«* (dok. 33126/11332-11334).

2) Efter at have behandlet importen til Det Forenede Kongerige og efterspørgslen i og uden for Europa indeholder notatet følgende: »For øjeblikket kan en overproduktion på 22 mio t i Vesteuropa kanaliseres ud på de oversøiske markeder afhængigt af efterspørgslen efter produktet, men der er stor sandsynlighed for, at disse mængder falder til 15 mio t eller mindre i begyndelsen af 1985, og at Cembureaus princip, nemlig at de europæiske hjemmemarkeder skal respekteres, dermed bringes i fare.

Vi har hidtil taget følgende forholdsregler over for import.

1. Antidumpingsag, der, hvis den vindes i 1984, kan blive uden betydning på lang sigt, hvis Spanien bliver medlem af EF.

2. Forhandlinger med ekspeditører og importører; rimeligt effektivt for øjeblikket, men risikerer at opmuntre de øvrige.

3. Trusler og smiger over for Cembureaus venner. Formodentlig tilstrækkeligt over for de største producenter, men vil sandsynligvis ikke stoppe enhver i EF.

4. Opførelse af siloer i »fjendtlige« områder. En troværdig, gennemførlig og effektiv mulighed i begrænset omfang, men a) vil være tidkrævende og dyr b) kan opildne hele mållandet til at træffe mere omfattende foranstaltninger og derved totalt ødelægge Cembureau-aftalen, og i så fald vil BC formodentlig blive den største taber. Det antages også i denne forbindelse, at vore mål ikke opnår statsbeskyttelse »ad bagvejen«, hvilket er en meget farlig forudsætning, når der er tale om hårdt trængte latinske økonomier, der ikke producerer olie.

5. Kvalitetsforsikring kan også være et nyttigt redskab, men kan sikres ved relativt små omkostninger.

6. Det er også af betydning at trække sig ud af samarbejdet om vores Nigeria-eksport, men kan vi stole på den nigerianske økonomi eller på, at Coumantaros' velvilje vil vare evigt?« ([61]).

Notatet fortsætter med at tage to andre midler i betragtning og opstille hypoteser over de foranstaltninger, der skal træffes i virksomheden.

2) *Udateret, internt notat med overskriften »Importtrusler«*(dok. 33126/11335-11337)

3) Dette notat indeholder følgende: »Ud fra den antagelse, at Cembureaus politik med hensyn til respekt for hjemmemarkederne holder, og at den vesttyske import ikke viser sig rentabel, vil der kun være tre store trusler tilbage.

1. Cement i løs vægt pakket i sække og leveret med skib på 5 000 t fra Østtyskland.

2. Sække, herunder store sække, fra Polen.

3. En stor entreprenør med et moderskib, som anvender skibe på 25 000 t fra sydeuropæiske Comeconhavne.

Der er også en mindre trussel fra de små uafhængige nordspaniere, som importerer hertil, men deres mængde, kvalitet og organisation er begrænset" ([62]).

Notatet fortsætter med en behandling af truslerne fra Østtyskland og Polen.

4) Under en kontrolundersøgelse efter artikel 14, stk. 2, i forordning nr. 17, efter at Kommissionen havde opdaget disse to notater hos Blue Circle, blev Cembureau opfordret til i henhold til forordningens artikel 14, stk. 1, at fremlægge en række dokumenter, bl.a. »alle dokumenter vedrørende »Cembureau-aftalen og/eller Cembureau-princippet: de europæiske hjemmemarkeder skal respekteres.« Hvis ikke der findes skriftlige dokumenter bedes De beskrive indholdet i denne »aftale«eller dette »princip.««(dok. 33126/11523-11524). Cembureaus svar var, at »der ikke eksisterer nogen »Cembureau-aftale eller -principper«eller nogen dokumenter, der indeholder regler om anvendelsen deraf. Når udtrykket anvendes i et dokument, hentyder det ikke til en eller anden konkurrencebegrænsende praksis, men til krav om overholdelse af etiske regler og sædvaner, der er udviklet lidt efter lidt gennem virksomhedernes samhandel og den økonomiske udvikling i de forskellige lande«(dok. 33126/11525) ([63]).

([61]) Originaltekst:
»Strategy against imports and the future of the Cement Industry«
»At the moment 22 million tonnes of the West European surplus is able to be channelled to overseas markets in need of the product but there is every likelihood that this figure will collapse dramatically to 15 million tonnes or less by early 1985 and under that strain it is probable that the Cembureau principle of not transhipping to internal European markets will break down.
The counter measures against imports we have taken so far are as follows.
1. Anti-dumping suit which if successful in 1984 may be useless in the long term if Spain joins the EEC.
2. Dealing and negotiating with shippers and importers; reasonably effective at the moment but risks encouraging les autres.
3. Threatening and cajoling Cembureau friends. Probably adequate against most large producers but unlikely to stop every source in the EEC.
4. Actually setting up silos in »enemy« territories. A credible and possible effective option to a limited degree, but a) will be time consuming and expensive b) may infuriate the whole target country to even greater measures thereby totally breaking the Cembureau agreement and if so BC will inevitably be the greatest loser. This also assumes that our targets will not obtain »back-door« government protection which is a very dangerous assumption in dealing with hard pressed non-oil producing latin economies.
5. Quality Assurance may also be a useful tool but can be complied with at relatively little cost.
6. Withdrawing cooperation on our Nigeria exports also carries weight but can we rely on the Nigeria economy or Coumantaros goodwill lasting forever?.«

([62]) Originaltekst:
»Import Threat«
»Assuming that the Cembureau policy of non-transhipment holds and our assumption that the West German imports are not going to prove profitable, there would appear to be only three major residual threats.
1. Bags, of bulk in 5 000 tonne pneumatic vessels from East Germany
2. Bags, including big bags, from Poland
3. A large entrepreneur with a mother ship using 25 000 tonne vessels from South European Comecon ports.
There is a small residual threat of the small independent North Spaniards importing here but their tonnage, quality and organisation is limited.«

([63]) Originaltekst:
»il n'existe aucun »Cembureau Agreement or Principles« ni à fortiori aucun document qui contiendrait des règles d'application. Lorsque l'expression est citée dans un document, elle se réfère non pas à une quelconque pratique anti-concurrentielle, mais au respect de règles d'usage et d'éthique progressivement dégagées de la fréquentation des entreprises et de l'évolution économique dans les différents pays.«

I sit svar på meddelelsen af klagepunkter vedrørende en procedure efter artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 17 (dok. 33126/13568-13573) kommenterede Cembureau Blue Circles ovennævnte interne notat af 1. december 1983 således: »Bilag 10. Dette dokument giver ikke anledning til særlige bemærkninger fra Cembureau. Det er udarbejdet af en cementvirksomhed og henviser blot til de regler om godt naboskab, som Cembureau har opfordret til. Henvisningen til »Cembureau principle of not transhipping to internal European markets« angiver en adfærdsmåde, som medlemmerne har ønsket, men indeholder ikke i sig selv nogen begrænsning, så meget desto mere heller ikke nogen sanktion.

Henvisningen til en »Cembureau-aftale« tager blot sigte på samme princip og omfatter de etiske regler og sædvaner, der gradvis udvikles i virksomhedernes samhandel og i den økonomiske udvikling i de forskellige lande« (jf. svar på spørgsmål nr. 2, som inspektørerne fremsatte under deres besøg den 15. november 1989)« ([64]).

5) Under en kontrolundersøgelse i den græske virksomhed Heracles fandt Kommissionen dagsordenen for og referatet af bestyrelsesmødet den 15. juni 1986. På dagsordenen for mødet fandt man under »litra Δ) Diverse punkter og meddelelser« punkt »2. Udvidelse af selskabets eksportvirksomhed. Det Forenede Kongerige-kartel«, og referatet indeholder på side 3 og 4 formanden Kalogeropoulos' udtalelse herom: »Hvad angår forhandlingerne med det britiske kartel, har de britiske producenter i deres reaktion på den græske eksport fået de andre europæiske cementproducenters fulde støtte, fordi der fortsat findes en aftale mellem alle de europæiske cementproducenter om, at de ikke må gå ind på de andres nationale områder, således at priserne beskyttes, og der ikke sker noget prisfald på grund af konkurrence fra bl.a. nabolandene. På grund af denne tankegang, der har gjort sig gældende i de sidste tredive år, og på grund af denne taktik har europæerne aldrig skullet imødegå aktiv konkurrence og prisfald«(dok. 33126/19875-19877).

6) Cembureau bekræftede i sit svar på meddelelsen af klagepunkter (s. 9), at dens kommentarer til Blue Circles notat af 1. december 1983 »kun var ren og skær »spekulation« over betydningen af udtryk, der var uddraget af dokumenter, som Cembureau intet havde med at gøre« ([65]).

Kommissionen bemærker, at Cembureau har anvendt udtryk, som foreningen selv betegner som »ren og skær spekulation« som led i en procedure og i et skriftligt dokument undertegnet af dens underdirektør: den har således haft mulighed for at veje de anvendte udtryk og deres betydning. Når disse udtryk er nedfældet skriftligt, er det fordi Cembureau i de udtryk, der blev anvendt i Blue Circles dokument, har anerkendt reglerne for »godt naboskab«, som den selv har opfordret til. Hvis det var Cembureaus formål at nægte, at en »Cembureau-aftale« eller et »Cembureau-princip« overhovedet eksisterede, ville den ikke have fremsat ovennævnte kommentarer.

7) Cembureau og en række virksomheder har i deres svar på meddelelsen af klagepunkter (Cembureau s. 23, FIC s. 46, CBR s. 65, SFIC s. 64) anført, at Blue Circle ikke er medlem af Cembureau, og at det derfor må overlades til dette selskab selv at kommentere sine to notater.

Blue Circle har kommenteret de to notater således (svar på meddelelsen af klagepunkter, punkt 3.48): »For det andet henviser Kommissionen til Blue Circles to interne notater, der er skrevet af Jeremy Reiss, og som omtaler »Cembureaus hjemmemarkedsprincip.« Det er ikke klart, hvad Jeremy Reiss tænkte på, da han henviste til »Cembureau-princippet« eller »Cembureau-aftalen.« Han kan godt have anvendt disse udtryk som jargon for at henvise til de økonomiske forhold, der naturligt begrænser eksporten af cement mellem producentlandene (se kapitel 2 ovenfor og *Bind II*). Disse økonomiske forhold vil naturligvis ikke gøre sig gældende på samme måde for import fra statsstøttede producenter, der er i stand til at sælge cementen til dumpingpriser, hvilket går igen i begge Jeremy Reiss' notater (et faktum, som Kommissionen med overlæg ignorerer i meddelelsen af

([64]) Originaltekst:
»Annexe 10. Ce document n'appelle pas de commentaire particulier de la part de Cembureau. Il émane d'une société cimentière et fait allusion, sans plus, aux règles de bon voisinage encouragées par Cembureau. La référence au »Cembureau prin ciple of not transhipping to internal European markets« se réfère à un mode de comportement qui est souhaité par les membres, mais ne contient en lui-même aucune contrainte ni à fortiori aucune sanction. La référence à un »Cembureau agreement«, ne vise que le même principe, et renvoie à des règles »d'usage et d'éthique progressiment dégagées de la fréquentation des entreprises et de l'évolution économique dans les différents pays« (voir réponse à la question n. 2 posée par les inspecteurs, lors de leur visite du 15 novembre 1989).«

([65]) Originaltekst:
»n'était que pure »spéculation« sur la signification d'expressions extraites de documents étrangers à Cembureau.«

klagepunkter).« ([66]). Blue Circle har ret, når den fremfører, at meddelelsen af klagepunkter ikke citerer de passager i notaterne, der vedrører problemet med import fra tredjelande, bl.a. Østlandene: disse passager er ikke blevet citeret, fordi de ikke er relevante i forbindelse med meddelelsen af klagepunkter. Under alle omstændigheder er de to dokumenter blevet stillet til rådighed for alle de berørte virksomheder, der således har kunnet fremsætte bemærkninger dertil. Blue Circle forklarer ikke den eventuelle forbindelse mellem de økonomiske forhold, der naturligt vil begrænse samhandelen mellem producentlandene, og udtrykkene »Cembureau-aftale« eller »Cembureau-princip«, selv om de måtte være anvendt som »slang.«

Hvad angår bemærkningen om, at de to dokumenter stammer fra en virksomhed, der ikke er medlem af Cembureau, skal det for det første erindres, at producenterne ganske vist ikke er direkte medlemmer af Cembureau, men indirekte gennem deres brancheforening, der jo er medlem af Cembureau. For det andet skal der gøres opmærksom på Blue Circles særlige stilling, hvad den selv har anført i sit svar på meddelelsen af klagepunkter, punkt 3.4 og 3.5: »Oprindelig var Blue Circle selv medlem af Cembureau sammen med andre producenter i Det Forenede Kongerige. Men i 1972 blev der truffet beslutning om, at de individuelle medlemmer skulle lade sig repræsentere af deres brancheforening i Det Forenede Kongerige, Cement Makers' Federation (CMF). Den britiske cementindustris repræsentation i de forskellige udvalg under Cembureau blev besluttet og godkendt ved en afstemning på et møde i CMF's bestyrelse. Sir John Milne blev på CMF's bestyrelsesmøde den 19. november 1975 udpeget til at repræsentere Det Forenede Kongeriges producenter som delegationsleder i Cembureau. Sir Johns mandat varede indtil 1. maj 1985, hvor han blev valgt til formand for Cembureau med virkning fra juni 1985. Han blev afløst som britisk delegationsleder af Dr. Gordon Marshall, hvis udnævnelse blev godkendt af CMF's bestyrelse den 1. maj 1985. Andre personer hos de britiske producenter repræsenterede den britiske industri i Cembureaus forskellige udvalg« ([67]).

Blue Circle, hvis formand i en lang periode havde varetaget opgaven som delegationsleder for den britiske cementindustri i Cembureau, havde således kendskab til Cembureaus aktiviteter og kunne beskrive »Cembureau-princippet eller -aftalen« ud fra sit kendskab til sagen.

8) Hvad angår Kalogeropoulos' udtalelse, betragter nogle (Blue Circle, punkt 3.46 i svaret, CBR, s. 63-64 i svaret, Ciments Français, s. 53 i svaret) den som en slags præventiv undskyldning som begrundelse for den statsstøtte, hans virksomhed har modtaget; andre (SFIC, s. 64 i svaret) finder, at denne udtalelse »udelukkende nævner »en aftale eller et princip, der går ud på, at de europæiske hjemmemarkeder skal respekteres«, men på ingen måde nævner Cembureau« ([68]); Aalborg mener, at Kalogeropoulos' udtalelse skal ses som en udtalelse fra en politiker, der er blevet chef for en statsindustri (referat af høringen den 3. marts 1993, bilag VI, s. 7).

Som svar på meddelelsen af klagepunkter, side 16 og 17, punkt 5 og 6, har Heracles kommenteret Kalogeropoulos' udtalelse således: »Når Kalogeropoulos henviser til det britiske kartel og Cembureau-princippet, er der tale om spekulationer og om en beskrivelse af de eksportvanskeligheder, som hans selskab er stødt på. Kalogeropoulos har ikke fremsat nogen godtgjorte facts; i øvrigt kunne han ikke vide nøjagtigt, hvad der foregik, og på den anden side er en kraftig kommerciel reaktion fra konkurrenternes side ikke automatisk et bevis på, at der er tale om et kartel. Selv om det endelig blev bevist, at der eksisterede et organiseret kartel, er

([66]) Originaltekst:
»Secondly, the Commission refers to two internal Blue Circle memoranda written by Jeremy Reiss which refer to the »Cembureau principle of not transhipping.« It is not clear what Mr. Reiss had in mind when he referred to the »Cembureau principle« or »Cembureau agreement.« He may well have been using those expressions as a »short hand« to refer to the economic facts of life that naturally limit transhipment of cement between producer countries (see chapter 2 above and volume II). Those economic facts of life would not of course apply in the same way to imports from state-aided producers able to dump cement, which was the same theme of both of Mr. Reiss memoranda (a fact that the Commisson studiously ignores in the S.O.).

([67]) Originaltekst:
»Blue Circle was originally itself a member of Cembureau together with the other individual producers in the United Kingdom. However, in 1972 the decision was taken to replace the individual members with membership on the part of their United Kingdom trade association, the Cement Makers' Federation (»the CMF«). The representation of the United Kingdom cement industry on the various committees of Cembureau was decided upon and approved by vote at meetings of the Council of the CMF. Sir John Milne was appointed to represent the United Kingdom producers as Head Delegate to Cembureau at the CMF Council meeting of 19th November 1975. Sir John's tenure lasted until 1 May 1985 when he was elected to be President of Cembureau from June 1985. He was succeded as the United Kingdom Head Delegate by Dr. Gordon Marshall whose appointment was approved by the CMF Council on 1st May 1985. Various other personal from the United Kingdom producers represented the United Kingdom on various other committees of Cembureau.«

([68]) Originaltekst:
»mentionne uniquement »un accord ou un principe de respect des marchés domestiques Européens«, mais ne mentionne aucunement Cembureau.«

det sikkert, at dette kartel ikke vedrørte den græske eksport, fordi denne fandt sted og voksede i de følgende år. Der blev i sidste instans eksporteret til Det Forenede Kongerige. Det samme gælder eksporten til Italien på trods af de italienske producenters kraftige reaktioner. Eksporten til EF-markederne er vokset hurtigt, når man ser på omfang og destinationer.«

Kommissionen bemærker, at Kalogeropoulos befandt sig i den samme situation som enhver leder, der påtager sig nye opgaver. Som enhver leder bør han være blevet underrettet af sine medarbejdere om de industrielle og kommercielle forhold, hvorunder hans virksomhed arbejdede. Hans udtalelse er derfor fremsat bevidst og i et begrænset forum, nemlig i virksomhedens bestyrelse, og er ikke fremsat offentligt med det formål at begrunde en eventuel statsstøtte over for tredjemand.

19. **Cembureau-delegationsledernes møder**

1) Så vidt Kommissionen ved, tilrettelagde Cembureau mellem 1983 og 1985 fem møder for delegationslederne, nemlig den 14. januar 1983, 30. maj 1983, 19. marts 1984, 7. november 1984 og den 10. juni 1985. I betragtning af dagsordenen for disse møder vil kun det første, det tredje og det fjerde møde blive behandlet.

a) *Delegationsledernes møde den 14. januar 1983*

2) Indkaldelsen til dette møde af 16. november 1982, der er underskrevet af Gil Braz de Oliveira — delegeret medlem af eksekutivkomitéen, og hvoraf Cembureau har sendt kopier til Aalborg og Irish Cement (dok. 33126/11552-11553) indeholder følgende: »På sidste møde i eksekutivkomitéen den 5. november blev der rejst et spørgsmål, som medlemmerne enstemmigt mente burde tildeles særlig opmærksomhed og behandles på et ekstraordinært møde mellem Cembureaus delegationsledere. I betragtning af den generelle afmatning i det interne salg kan handelen med cement mellem medlemslandene få skadelige konsekvenser for vores industri, hvis der ikke i tide tages bestemte forholdsregler, som det f.eks. er tilfældet i samhandelen mellem Belgien og Nederlandene, der er omhandlet af en protokol, som snart offentliggøres i De Europæiske Fællesskabers Tidende. Efter anmodning fra Cembureaus formand, Jean Bailly, skal jeg herved meddele Dem, at dette møde holdes den 14. januar næste år kl. 9.00 i Cembureaus kontorer i Paris. Dette møde mellem delegationslederne vil blive forberedt og tilrettelagt af eksekutivkomitéen før dette års udgang og bekræftet i god tid« ([69]).

3) Den foreløbige dagsorden af 16. november 1982 (dok. 33126/11580) blev ved følgende telex af 17. november 1982 sendt til Van Hove — formand for kontaktudvalget for EF's cementindustri — til orientering (dok. 33126/11559): »Delegationsledernes møde den 14.1.1983 i Paris. Vi udarbejder en foreløbig dagsorden for dette møde, som eksekutivkomitéen skal drøfte den 22. december. Vedlagt fremsendes en kopi af denne foreløbige dagsorden, som Bailly gerne vil have Deres bemærkninger til, hvad angår formuleringen af punkt 2, som vi ønsker at affatte så eksplicit som muligt uden risiko for at fremkalde reaktioner: ([70])

1. Import fra Østeuropa

2. Samhandelen i Europa

A. Analyse af situationen

1. Data

2. Prissituation — nationale priser

3. Motivation og tilrettelæggelse af den grænseoverskridende handel — Forventet udvikling

([69]) Originaltekst:
»Lors de la dernière réunion du Comité Exécutif, le 5 novembre, un sujet a été soulevé, lequel, selon l'avis unanime des Membres, mérite une attention toute particulière, justifiant une réunion exceptionnelle au niveau des Head-Delegates de Cembureau. Etant donnée la conjoncture de récession généralisée dans ses ventes intérieures, les transferts de ciments entre pays-membres pourront avoir des conséquences nuisibles pour notre industrie si certaines mesures appropriées ne sont pas prises à temps, comme c'est, par exemple, le cas des échanges entre la Belgique et les Pays-Bas qui seront réglés par un protocole à être publié prochainement dans le Journal Officiel de la CEE. A la demande du Président de Cembureau, Monsieur Jean Bailly, j'ai l'honneur de vous informer de la date proposée pour cette réunion, c'est-à-dire le 14 janvier de l'année prochaine, à 9.00 heures, dans les bureaux de Cembureau, à Paris. Cette réunion des Head-Delegates sera préparée et organisée par le Comité Exécutif avant la fin de l'année courante et confirmée avec l'anticipation convenable.«

([70]) Originaltekst:
»Réunion des Head Delegates, Paris 14. 1. 1983. Nous préparons le projet d'ordre du jour de cette réunion qui sera discuté le 22 décembre par le Comité Exécutif. Voici un extrait de ce projet pour lequel M. Bailly souhaite recevoir vos avis en ce qui concerne la formulation du point 2 que nous voudrions rédiger de manière suffisamment explicite sans risques de susciter des réactions.«

B. Mulige foranstaltninger til kontrol af samhandelen

1. Regeringernes støtte over for dumping

2. Begrundelse for rimelige prisaftaler. Kontaktudvalgets indgriben

3. Undersøgelser og seminarer — dumping, rentabilitet

4. Andre foranstaltninger

3. Vilkårene på verdensmarkedet

4. Konklusioner og beslutninger ([71])

Da Bailly ønsker at færdigbearbejde denne dagsorden i morgen aften før et langvarigt ophold i udlandet, håber vi at modtage Deres kommentarer med telex snarest« ([72]).

Ved telex af 17. november 1982 svarede Van Hove således (dok. 33126/11558): »Følgende ord i Deres telex af 17. november skal udgå af alle officielle dokumenter: ([73])

A. — 3 . . . Tilrettelæggelse af den grænseoverskridende handel . . .

B. . . . Kontrol af samhandelen

2. Begrundelse for rimelige prisaftaler — Kontaktudvalgets indgriben. ([74])

Jeg foreslår at ordlyden erstattes af følgende:

— Prisdannelsessystem — anvendelige teorier

— Fair konkurrenceregler. ([75])

Jeg benytter lejligheden til at foreslå, at jeg indbydes som formand for C.L.C. med hensyn til EF-problemerne, og at Belgien udpeger en anden som Head Delegate« ([76]).

På eksekutivkomitéens møde den 22. december 1982 »blev den foreløbige dagsorden for mødet den 14. januar 1983, der var blevet udsendt før mødet, vedtaget med forbehold af nogle få ændringer« ([77]) (dok. 33126/11565). Som følge af Van Hoves forslag blev den foreløbige dagsorden vedtaget med følgende punkt 2 (dok. 33126/11656):

»2. *Samhandelen i Europa*

A. Analyse af situationen

i) Data

ii) Prissituation — nationale priser

iii) Motivation og handelens art — Forventet udvikling

B. Midler til opretholdelse af en fair handel

eks. — Regeringernes støtte over for dumping

— Prisdannelsessystem

([71]) Originaltekst:
»1. Imports from Eastern Europe
2. Intra European Trade
A. Analysis of situation
1. Data
2. Price situation — National Prices
3. Motivation and organisation of Crossborder Trade-Expected developments
B. Possible measures to control intratrade
1. Government support against dumping
2. Justification of reasonable price agreements. Intervention of Liaison Committee
3 Studies and Seminars — Dumping, profitability
4. Other measures
3. World market conditions
4. Conclusions and decisions.«

([72]) Originaltekst:
»M. Bailly désirant mettre au point cet ordre du jour demain soir avant un long départ à l'étranger, nous espérons recevoir vos commentaires par prochain telex.«

([73]) Originaltekst:
»Les mots suivants qui étaient repris dans votre telex de ce 17 novembre doivent disparaître de tout document officiel:

([74]) Originaltekst:
A. — 3 . . . Organisation of Crossborder Trade . . .
B. — . . . Control Intratrade
2. Justification of reasonable price agreements — Intervention of Liaison Committee.

([75]) Originaltekst:
- Price formation system — Applied theories
- Fair Competition rules.

([76]) Originaltekst:
»Je profite de l'occasion pour suggérer d'être invité comme Président du C.L.C. pour les problèmes CEE et que la Belgique puisse désigner une autre personne comme Head Delegate.«

([77]) Originaltekst:
»Le projet d'ordre du jour de la réunion du 14 janvier 1983 qui avait été envoyé avant la réunion est adopté sous réserve de quelques légères modifications.«

— Anvendelige teorier

— Fair konkurrenceregler

— Undersøgelser og seminarer — Dumping, rentabilitet.« ([78])

4) Følgende delegationsledere fra de nuværende EF-medlemsstater deltog i mødet (dok. 33126/11581): Belgien — A. Pestalozzi; Danmark — O. Stevens Larsen; Frankrig — R. Poitrat; Tyskland — P. Schuhmacher; Det Forenede Kongerige — Sir. J. Milne; Grækenland — A. G. Tsatsos og A. Canellopoulos; Irland — D. Quirke; Italien — C. Cesareni og C. Pesenti; Luxembourg — J. C. Tesch; Nederlandene — M. Platschorre; Portugal — J. Toscano Junior; Spanien — J. Bertran; Kontaktudvalget for EF's cementindustri var repræsenteret af Van Hove, og Cembureau var repræsenteret af sin formand Bailly og af Collis og Dutron, henholdsvis direktør og underdirektør.

5) Udkastet til formandens indledende redegørelse indeholder efter den sædvanlige tak til deltagerne følgende (dok. 33126/11583-11585):

»Det vil være nyttigt kort at erindre om de omstændigheder, der ligger til grund for vores møde:

— For det første har Heiberg i samordningsgruppen fremført, at han tager sig af spørgsmålet om eksportprisniveauet uden for Cembureau og de reelle eller potentielle risici, det måtte indebære. Samordningsgruppen har enstemmigt erkendt, at dette problem er af stor betydning og har anbefalet, at det behandles hurtigt af eksekutivkomitéen.

— For det andet har vore irske kolleger henvendt sig til mig for at redegøre for de farer, der truer deres hjemmemarked og har anmodet om min bistand.

Dette er baggrunden for de to første punkter på vores dagsorden:

— Import fra øst

— Samhandel mellem medlemmerne.

— På mødet den 5. november tog eksekutivkomitéen den irske henvendelse og samordningsgruppens henstilling til efterretning. Den erkendte, at disse spørgsmål var yderst vigtige og besluttede omgående at indkalde delegationslederne til møde og afholdte endog et særligt møde den 22. december for at tilrettelægge det under de bedste betingelser.

Det er derfor, at jeg har fundet det hensigtsmæssigt at indbyde de medlemmer af eksekutivkomitéen til møde i dag, der ikke er delegationsledere.

Jeg skal nu klart præcisere formålet med og rækkevidden af vore drøftelser:

— Der er først og fremmest tale om at fremlægge de oplysninger, vi har til rådighed på de pågældende tre områder, med Deres støtte og i fuld klarhed.

— Herved vil vi kunne vurdere risikoen ved at forøge en bestemt import og samtidig nedsætte visse priser markant, før dette fænomen har haft tid til at brede sig.

— Det er naturligvis ikke vort mål her at træffe kollektive beslutninger eller at vurdere de faktiske omstændigheder, eller at spille en voldgiftsrolle, men, stadig med Deres støtte, at finde frem til løsninger, der vil kunne dæmpe udviklingen på markederne, og at foreslå, i hvert fald principielt, en række spilleregler, som vi alle har interesse i at overholde.

— Det, vi forventer af Dem alle, er, at De gennem denne udveksling af synspunkter anspores til en forsigtig adfærd og til at føre bi- eller multilaterale samtaler i hvert enkelt tilfælde, hver gang det er nødvendigt.

— Cembureau har for øjeblikket kun til opgave at yde Dem bistand især med hensyn til den nødvendige dokumentation.

Vi går nu over til at behandle de 3 hovedpunkter på dagsordenen, som Cembureaus direktører og jeg selv vil introducere og kommentere.

Det er vel unødvendigt at sige, at der ikke udarbejdes referat af vore drøftelser.

Vi forventer at afslutte mødet omkring kl. 13.00 eller måske 13.30, og der er frokost til dem, der ønsker det (spørg om antallet af deltagere).

([78]) Originaltekst:
»2. Intra-European trade
A. Analysis of situation
(i) Data
(ii) Price situation — national prices
(iii) Motivation and nature of trade — Expected developments
B. Possible ways to maintain fair trading
e.g. — Government support against dumping
— Price formation systems — Applied theories
— Fair competition rules
— Studies and seminars — Dumping, profitability.«

Hvis De skulle ønske at fortsætte drøftelserne i små grupper, er Cembureaus lokaler naturligvis til Deres fulde disposition« ([79]).

6) I aide-mémoiret over ledelsen af mødet er der med hensyn til punkt 2 (dok. 33126/11578-11579) anført følgende: »II Samhandel inden for Cembureau.

11.00 — Dutron giver en redegørelse for de omdelte dokumenter vedrørende import og prisniveau

— Dempseys bidrag om hans lands særlige situation, der til dels er baggrunden for mødet

11.15 — A. *Analyse af situationen*

11.45 — B. *Opgørelse over de disponible midler*
Van Hoves indlæg om prisdannelsessystemerne
Schrafls indlæg om undersøgelserne af dumping og rentabilitet.«

Nederst på side 2 præciseres følgende: »13.15/13.30 — Afslutning af mødet, hvoraf der ikke udarbejdes referat« ([80]).

Der findes ingen mødereferater blandt de dokumenter, som Cembureau har indgivet. Disse dokumenter omfatter mødeforberedelser, tabeller, dias og håndskrevne notater (dok. 33126/11560-11577, 11587-11633).

b) *Delegationsledernes møde den 19. marts 1984*

7) Der blev indkaldt til dette møde ved skrivelse fra Cembureau af 22. februar 1984 (dok. 33126/11714 og 11730).

Til mødeindkaldelsen blev der vedlagt tabeller over importen fra østlandene, tal for produktionen, de interne leverancer, importen, eksporten og forbruget i Cembureaus medlemslande samt et diagram med forklarende bemærkninger over prissituationen (dok. 33126/11715 og 11717-11727).

Diagrammet og de forklarende bemærkninger er nævnt under nr. 16, litra a).

8) Følgende delegationsledere fra de nuværende EF-medlemsstater var til stede på mødet (dok. 33126/11699-11700): Belgien — J. Van Hove; Danmark — O. Stevens Larsen; Frankrig — B. Collomb; Tyskland

([79]) Originaltekst:
»Il est utile de rappeler succinctement les circonstances qui sont à la base de notre réunion:
— D'une part, M. Heiberg a soulevé au sein du Groupe de Coordination qu'il préside la question du niveau des prix à l'exportation hors Cembureau et des dangers réels ou potentiels qui pourraient en résulter. Le Groupe de Coordination a reconnu unanimement l'importance de ce problème et a recommandé sa prise en considération urgente par le Comité Exécutif.
— D'autre part, nos collègues irlandais se sont adressés à moi pour exposer les dangers qui menacent leur marché intérieur et ont sollicité mon assistance.
C'est l'origine des 2 premiers points de notre ordre du jour:
— Importations de l'Est
— Echanges entre membres
— A sa réunion du 5 novembre le Comité Exécutif a pris connaissance de cette démarché irlandaise et de la recommandation du Groupe de Coordination. Il a pris conscience de l'extrême importance de ces questions et a aussitôt décidé de mettre sur pied une rencontre des Chefs de Délégation et a même consacré une réunion spéciale le 22 décembre pour l'organiser dans les meilleures conditions.
Ceci vous explique pourquoi j'ai cru utile d'inviter en outre aujourd'hui les membres du Comité Exécutif qui ne sont pas Chefs de Délégation.
Je voudrais maintenant préciser très clairement le but et la portée de nos discussions:
— Il s'agit d'abord de présenter, avec votre aide et en toute clarté, les données dont nous disposons dans les trois domaines considérés.
— Nous serons ainsi en mesure d'apprécier les risques pouvant résulter d'un accroissement de certaines importations conjointement avec une réduction marquée du niveau de certains prix, cela avant que ce phénomène n'ait eu le temps de s'étendre en volume et en gravité.
— Notre objectif n'est évidemment pas de prendre ici des décisions de caractère collectif, ni de porter un jugement sur l'état de choses constaté, ni de jouer un rôle d'arbitrage, mais toujours avec votre aide d'évoquer des solutions possibles susceptibles de tempérer l'évolution des marchés et de proposer, au moins sur le plan des principes, certaines règles du jeu que nous avons tous intérêt à respecter.
— Ce que nous attendons ensuite de vous tous, c'est que ces échanges de vue vous encouragent à répandre autour de vous des paroles de sagesse et que s'organisent, chaque fois que nécessaire, des dialogues bi- ou multi-latéraux dans chaque cas d'espèce.
— Le rôle de Cembureau se limitera à ce moment à vous prêter toute assistance particulièrement au niveau de la documentation nécessaire.
Nous allons maintenant passer à l'examen des 3 chapitres de l'ordre du jour que les Directeurs de Cembureau et moi-même vont introduire et animer.
Il est presque inutile de vous dire qu'il n'y aura pas de compte-rendu de nos débats.
Nous envisageons d'achever la réunion vers 13h00 ou même 13h30 et un lunch a été prévu pour ceux qui le désirent (demander le nombre de participants).
Si quelques uns d'entre vous souhaitaient prolonger des discussions en petits groupes, les locaux de Cembureau sont évidemment à leur entière disposition.«

([80]) Originaltekst:
»II Echanges inter-Cembureau.
11h00 — Présentation par M. Dutron de la documentation distribuée relative aux importations et au niveau des prix.
— Contribution de M. Dempsey sur la situation particulière de son pays qui est en partie à l'origine de la réunion.
11h15 — A. *Analyse de la situation*
Tour de table
11h45 — B. *Inventaire des moyens disponibles*
Intervention de M. Van Hove sur les systèmes de formation des prix
Intervention de M. Schrafl sur les études en matière de dumping et de rentabilité.«
En fin de page 2 il est précisé »13h15./.13h30 — Clôture de la réunion qui ne donnera pas lieu à procès-verbal.«

— A. Von Engelhardt; Det Forenede Kongerige — Sir J. Milne; Grækenland — A. Canellopoulos; Irland — D. Quirke; Italien — A. D'Agostino; Luxembourg — J-C. Tesch; Nederlandene — M. Platschorre; Portugal — V. Teixeira Lopo; Spanien — J. Bertràn; Cembureau var repræsenteret ved sin formand J. Bailly og ved H. Collis og P. Dutron, der er henholdsvis direktør og underdirektør.

9) Meddelelsen til formanden af 15. marts 1984 (dok. 33126/11728-11729) indeholder dagsordenen for mødet: »1. Import fra Østeuropa; 2. Situationen på det europæiske marked; 3. Situationen på verdensmarkedet.« Punkt »2. Situationen på det europæiske marked«indeholder følgende forslag: »Denne del af mødet ledes af Bailly.

— Bemærkning til tabellen over prissituationen:

— De anførte prisniveauer er tilnærmelsesvise, men ikke desto mindre signifikante.

— Generelt er priserne ab fabrik, undtagen for Østrig og Storbritannien og i mindre udstrækning Belgien og Nederlandene.

— Forskellen mellem yderpunkterne, der er på 1 til 2, udgør uvægerligt en fristelse.

— Det er derfor ønskeligt, at denne forskel gradvis indskrænkes, især ved en forhøjelse af de laveste priser (2/3 af produktionen sælges til under 50 USD, dvs. langt under de interne japanske og amerikanske priser) og samtidig ved en afdæmpning af udviklingen i de høje priser.

— Bemærkninger til tabellen over medlemslandenes import og eksport.

— Det skal erindres, at drøftelserne ikke vedrører den traditionelle eller den strukturelle, mellemstatslige handel, som det er tilfældet f.eks. med eksporten fra Tyskland og Belgien til Nederlandene.

— De ømtålelige spørgsmål er stadig:

— Tysklands eksport til Storbritannien og Irland.

— Frankrigs eksport til Tyskland.

— Spaniens eksport til Irland og Storbritannien.

— Hertil kommer yderligere et ømtåleligt spørgsmål, nemlig Italiens eksport til Schweiz.

— Dernæst opfordres deltagerne til en rundbordsdiskussion« ([81]).

10) Mødenotaterne af 2. april 1984 (dok. 33126/11733-11737) vedrører drøftelserne og indlæggene angående de tre punkter på dagsordenen.

Disse notater vedrører således drøftelserne om punkt 2 på dagsordenen »Situationen på det europæiske marked«: »Tabellen over cementpriserne (principielt ab fabrik) i medlemslandene samt i Japan og USA giver anledning til en række bemærkninger:

— Det Forenede Kongerige:
Hvis kunden havde mulighed for at aftage cementleverancerne på fabrikken, ville prisen i løs vægt være på ca. 54 USD ved fradrag af distributionsomkostningerne, der udgør 17 til 18% af salgsprisen for cementindustrien.

— Sverige:
Prisen ab fabrik bør være ca. 20% lavere end den anførte værdi.

— Finland:
Da indholdet af klinker i den finske cement er på mindst 85%, ville det måske være at foretrække, at Finland placeres i kolonnen »p«for ren Portland.

Konklusioner:

Selv om de indsamlede oplysninger ikke er fuldt sammenlignelige på grund af prisforskellene, blev det aftalt, at den visuelle fremstilling af priserne var et

([81]) Originaltekst:
— Présentation d'un commentaire sur le tableau résumant la situation en matière de prix:
— Les niveaux de prix indiqués sont approximatifs mais néanmoins significatifs.
— En règle générale, les prix sont ex-works, sauf pour l'Autriche et la Grande-Bretagne et dans une moindre mesure la Belgique et les Pays-Bas.
— L'écart entre extrêmes qui reste de 1 à 2 constitue inévitablement une tentation.
— Il est donc souhaitable de réduire progressivement cet écart, essentiellement en augmentant les prix les plus bas (2/3 de la production sont vendus à moins de 50$, c'est-à-dire bien en-dessous des prix intérieurs japonais et américains) et en même temps par une modération de l'évolution des prix élevés.
— Présentation d'un commentaire sur le tableau indiquant les importations et exportations des pays-membres.
— Pour rappel, les discussions ne portent pas sur le commerce inter-états de caractère traditionnel, voire structurel tel que c'est le cas par exemple pour les exportations d'Allemagne et de Belgique vers les Pays-Bas.
— Les points chauds sont toujours:
— Les exportations de l'Allemagne vers la Grande-Bretagne et l'Irlande.
— Les exportations de la France vers l'Allemagne.
— Les exportations de l'Espagne vers l'Irlande et la Grande-Bretagne.
— On peut y ajouter un point chaud nouvellement mentionné, à savoir les exportations de l'Italie vers la Suisse.
— Solliciter ensuite les interventions des participants au cours d'un tour de table.«

effektivt middel til at fremhæve de potentielle konfliktårsager.

Det ville dog være uhensigtsmæssigt at sende et sådant dokument rundt i større kredse på grund af risikoen for fejlfortolkning. Desuden vil virkningerne af væsentlige ændringer i valutakurserne ikke slå igennem.

Hvis man ville gøre disse oplysninger mere udførlige ved at angive de priser, som cementvirksomhederne anvender, i stedet for de officielle priser som medlemmerne indberetter, kunne dette betragtes som værende i strid med fællesmarkedsreglerne.

Herefter drøftede man tabellen med alle statistiske oplysninger for 1983, og især handelen mellem medlemslandene. Der blev fremsat følgende bemærkninger:

— Belgien:
Selv om en del af cementeksporten fra Tyskland til Nederlandene er af strukturbestemt og traditionel art, har der i flere år været supplerende »vild«eksport til Nederlandene og Belgien. Da de tidligere drøftelser mellem delegationslederne ikke har ændret denne situation, anses det for unyttigt at føre en tilsvarende drøftelse i Cembureau.

Formanden erindrer om, at det på sidste møde i eksekutivkomitéen blev vedtaget enstemmigt at afholde dette møde og udbad sig de øvrige medlemmers mening.

— Spanien:
Det er vigtigt, at der fortsat udveksles synspunkter om dette emne, da Spanien i modsat fald vil være indstillet på at forlade Cembureau.

— Det Forenede Kongerige:
Hvis man ikke længere kan behandle et sådant problem på dette niveau, vil Cembureaus fremtid være truet.

— Schweiz:
Man bør kunne drøfte disse problemer hér, og det meddeles i denne forbindelse, at striden mellem Schweiz og Italien er ved at blive løst.

— Irland:
Da det er Irland, der har givet anledning til disse drøftelser, har dette land pligt til at kræve drøftelserne fortsat, idet de har været til stor nytte for at bringe situationen i ro i Irland.

— Italien:
Cembureau skal være et forum, hvor virksomhederne skal kunne blive sig de vitale problemer fuldt bevidst.

Konklusioner:
Det pres, der skyldes medlemmernes indbyrdes samhandel, er klart aftaget på grund af forbedringen af de bilaterale kontakter. De eksporterede mængder er snarere faldende, men der er stadig truslen fra outsiderne« ([82]).

([82]) Originaltekst:
»Le tableau indiquant l'ordre de grandeur des prix du ciment (en principe départ usine) dans les pays-membres ainsi qu'au Japon et aux USA soulève un certain nombre d'observations:
— Royaume-Uni:
Si le client avait la possibilité de prendre livraison du ciment à l'usine, le prix en vrac serait environ de 54$ par déduction des frais de distribution qui représentent 17 à 18% du prix de vente à la charge de l'industrie cimentière.
— Suède:
Le prix départ usine devrait être inférieur d'environ 20% à la valeur indiquée.
— Finlande:
La teneur en clinker du ciment finlandais étant d'au moins 85%, il serait peut-être préférable de placer la Finlande dans la colonne »p« du Portland pur.
Conclusions:
Bien que les données rassemblées ne soient pas parfaitement comparables eu égard aux différences en matière de quotation des prix, il a été convenu que la présentation visuelle de la gamme des prix était un moyen efficace de mettre en relief les causes potentielles de conflit qui existent.
Une plus large circulation d'un tel document serait toutefois inopportune vu le risque d'interprétations erronées auxquelles elle pourrait conduire. De plus, les effets de modifications importantes dans les taux de change n'apparaissent pas.
Si l'on voulait affiner ces données en indiquant les prix pratiqués par les sociétés cimentières plutôt que les prix officiels communiqués par les Membres, cela pourrait être considéré comme contraire aux réglementations du Marché commun.
La discussion porte ensuite sur le tableau contenant toutes les informations statistiques pour 1983 et notamment les mouvements commerciaux entre les pays-membres. Il donne lieu aux commentaires suivants:
— Belgique:
L'attention est attirée sur le fait que, si effectivement une partie des exportations de ciment de l'Allemagne vers les Pays-Bas ont un caractère structurel et traditionnel, il s'y ajoute depuis plusieurs années des exportations »sauvages«complémentaires vers les Pays-Bas et la Belgique. Les discussions précédentes entre Chefs de Délégation n'ayant pas modifié cet état de choses, il est estimé inutile de tenir un pareil débat au sein de Cembureau.
Le Président rappelle que la tenue de la présente réunion a été décidée sans aucune opposition lors de la dernière réunion du Comité Exécutif et sollicite l'avis des autres membres.
— Espagne:
La poursuite d'échanges de vues sur ce sujet est impérative, faute de quoi l'Espagne serait prête à quitter Cembureau.
— Royaume-Uni:
Si l'on ne parvenait plus à traiter à ce niveau un tel problème, l'avenir de Cembureau est en cause.
— Suisse:
On doit pouvoir discuter ici de ces problèmes et il est signalé dans ce contexte que le différend entre la Suisse et l'Italie est en voie de trouver une solution.
— Irlande:
Etant le pays qui a provoqué de pareilles discussions, l'Irlande a le devoir de demander la poursuite de ces discussions car elles ont été d'une grande utilité pour apaiser la situation en Irlande.
— Italie:
Cembureau doit être un forum où les industriels doivent pouvoir prendre pleinement conscience des problèmes vitaux.
Conclusions:
La pression due au commerce inter-membres s'est affaiblie nettement grâce à l'amélioration des contacts bilatéraux. Les quantités exportées sont plutôt en diminution mais il reste la menace en provenance des outsiders.«

11) Foruden ovennævnte dokumenter omfattede sagsakterne vedrørende delegationsledernes møde den 19. marts 1984 også følgende dokumenter: skrivelse af 20. januar 1984, hvorved Cembureaus formand, J. Bailly, underretter Aslands formand J. Bertran om, at han ønsker en mindelig ordning af problemet vedrørende Spaniens eksport til Det Forenede Kongerige og Irland (dok. 33126/11697); notat af 13. marts 1984 med titlen »Cementeksport fra Italien til Schweiz — Referat af en telefonsamtale med A. D'Agostino« (dok. 33126/11698); skrivelser af 16. februar 1984 fra Cembureaus formand, J. Bailly, til Aslands formand, J. Bertan, og Titans direktør, Canellopoulos, hvor han omtaler problemet med forholdet mellem Cembureau og eksportudvalget (dok. 33126/11701-11702); håndskrevet notat om Export Policy Committee (dok. 33126/11703); referat af mødet i European Cement Export Committee den 7. december 1983 (dok. 33126/11704-11713); håndskrevet notat, »Eksportsamarbejde — januar 1984« (dok. 33126/11732).

c) *Delegationsledernes møde den 7. november 1984*

12) Dette møde, hvortil der blev indkaldt ved skrivelse af 17. oktober 1984 (dok. 33126/11748), havde følgende dagsorden (dok. 33126/11749):

»1. *Import fra Østeuropa*

— Situation og prognoser

— De handlendes aktiviteter

— Antidumpingklager og foranstaltninger.

2. *Udviklingen på verdensmarkedet*

— Fremskridt i samarbejdet mellem de europæiske producenter

— Den østeuropæiske cements eventuelle virkning på verdensmarkederne

— Udviklingen i Det Fjerne Østen.« ([83])

Der blev udarbejdet et forslag til indledning til mødet (dok. 33126/11751).

13) Følgende delegationsledere fra de nuværende EF-medlemsstater deltog i mødet (dok. 33126/11752): Belgien — J. Van Hove; Danmark — O. Stevns Larsen; Frankrig — B. Collomb; Tyskland — P. Schuhmacher; Det Forenede Kongerige — Sir J. Milne; Grækenland — A. Canellopoulos; Irland — D. Quirke; Italien — C. Cesareni; Luxembouorg -J-C. Tesch; Portugal — V. Teixeira Lopo; den spanske og den nederlandske delegationsleder havde lovligt forfald; Cembureau var repræsenteret ved formanden J. Bailly og ved H. Collis og P. Dutron, der er henholdvis direktør og underdirektør.

14) »Summary notes« af 12. november 1984 (33126/11754-11755) gengiver meget kortfattet drøftelserne af punkterne på dagsordenen:

»Import fra Østeuropa

.....

Udviklingen på verdensmarkedet

Situation

.....

Den græsk-spanske aftale ([84])

Denne betragtes enstemmigt som en forudsætning for at opnå bedre eksportpriser og undgå risikoen for en destabilisering i Europa. Der har i flere måneder været ført forhandlinger mellem fire spanske og tre græske virksomheder, selv om der ikke siges noget om dynamikken i drøftelserne. Der er opnået visse resultater, men hidtil har der ikke været nogen virkninger på priserne. Der har også været ført drøftelser med Japan og Korea. Det er dog det generelle indtryk, at det væsentlige problem er at opnå en fast aftale mellem de største europæiske eksportører.

Cement fra Østeuropa på verdensmarkederne

.....

De handlende

.....

([83]) Originaltekst:
»1. *East European imports*
— Situation and forecast
— Activities of traders
— Anti-dumping complaints and measures.
2. *World market developments*
— Progress in co-operation between European producers.
— Possible effect of East European cement on world markets.
— Far Eastern developments.«

([84]) Denne aftale blev undertegnet den 16. oktober 1984 (dok. 33126/19261-19284) af fire spanske og tre græske virksomheder.
Parterne aftalte at oprette en Cement Marketing Association og at indføre en tildeling af kvoter for deres eksport til lande uden for Europa. Denne aftale skulle have varet indtil udgangen af 1986. Det ser dog ud til, at den kun fandt delvis anvendelse på grund af de bankgarantier, som parterne havde forpligtet sig til at stille, og som nogle af dem ikke kunne stille. De samme parter undertegnede en anden aftale i London den 6. februar 1986, der gjaldt fra 1. januar 1986 til 31. december 1987, og som var undergivet de samme regler som Cement Marketing Association, og hvis anvendelse var betinget af, at der blev stillet bankgarantier (dok. 19295-19310). Om sidstnævnte aftale blev gennemført, vides ikke.

Generelle konklusioner

Situationen var alvorlig og eksportpriserne alt for lave. Der var overskudskapacitet i Europa og Det Fjerne Østen, der måtte udnyttes på en ansvarlig måde.

Man må glædes over den græske og spanske cementindustris bestræbelser for at nå frem til en aftale, og de øvrige medlemslande er parate til at støtte disse bestræbelser fuldt ud, hvis de anmodes om det. De små mængder, der kan komme fra andre lande, bør ikke kunne forstyrre markedet, hvis der er gensidig til lid« ([85]).

15) Foruden ovennævnte dokumenter indeholdt sagsakterne vedrørende delegationsledernes møde den 7. november 1984 følgende dokumenter: ti telex (dok. 33126/11739-11747 og 11750); håndskrevet notat på to sider »Projected Meeting 7. 11. 1984 — Information to be collected about traders«(dok. 33126/11756-11757); håndskrevet notat, »Preparation Meeting Head Delegates 7. 11. 1984«(dok. 33126/11758); håndskrevet notat, der måske gengiver telefonsamtaler med Milne (17. 9.) om drøftelserne mellem de græske og spanske producenter, med Milne (13. 9.) om priserne i Belfast-området, med Heiberg og Bertran (17. 9.) om den østeuropæiske eksport (dok. 33126/11759); håndskrevet notat på 13 sider (s. 4 mangler), der tilsyneladende er et referat af drøftelserne på delegationsledernes møde i telegramstil (dok. 33126/11762-11773); notater, tabeller og lister over importen fra tredjelande (dok. 33126/11760-11761, 11774-11789).

([85]) Originaltekst:
»East European imports
.....
World market developments
Situation
.....
Greek/Spanish Agreement
This is unanimously considered as the basic criterion if better export prices are to be achieved, and the risk of a destabilisation in Europe avoided. Negotiations have been proceeding for several months between four Spanish and three Greek companies, though the mechanism of the discussions were not described. Some results have been achieved, but there has been no effect so far on prices. Discussions have already been held also with Japan and Korea. The general sentiment, however, is that the main problem is to achieve a firm understanding between the major European exporters.
East European cement on world markets
.....
Traders
.....
General conclusions
The situation was serious and export prices damagingly low. There was surplus capacity both in West Europe and the Far East, which had to be used in responsible manner.
The Greek and Spanish cement industries were to be congratulated on their efforts to reach understanding, and other Member countries were prepared, if requested, to support fully their endeavours. Small quantities expected by other countries would not disturb the market if mutual confidence prevailed.«

KAPITEL 4

De bi- og multilaterale forhold mellem Fællesskabets producenter

20. **Frankrig — Italien**

1) Situationen for cementfabrikkerne ved den fransk-italienske grænse er følgende: nær Cuneo har Buzzi en fabrik i Robilante og Italcementi en i Borgo S. Dalmazzo; Unicem havde indtil 1987 en fabrik i Morano Po (nær Alessandria); Lafarge har en fabrik i nærheden af Nice i Contes-Les-Pins og Vicat i Grave-de-Peille; i departementet Bouches-du-Rhône har Lafarge en fabrik i La Malle og Ciments Français en i Ranville; i departementet Gard har Ciments Français en fabrik i Beaucaire.

2) I den omhandlede periode var de italienske producenters priser ca. 20% lavere end de franske producenters.

3) *Lafarge-Buzzi.* Den 26. november 1988 fandt der en samtale sted mellem Emanuele Buzzi og Pierre Saint-Hillier fra Lafarge. Referatet af denne samtale, som Lafarge har udarbejdet, gengiver drøftelserne således (dok. 33126/6857/bis): »Der blev behandlet flere emner:

1. *Sydfrankrig*

Emanuel forstod (efter at have holdt møde med G. Liduena), at der var tre muligheder:

— Opføre en ny klinkefabrik tæt ved havet

— Opføre et formalingsanlæg

— Lukke fabrikken. Forhandle om markedet. Etablere et selskab til at levere enten fra La Malle eller fra Robilante eller på basis af import (Grækenland f.eks.).

Jeg anførte, at det ikke hastede, da vi havde reserver til 15-20 år. Problemet er størst i forbindelse med driftstilladelse.

Buzzi anførte:

— Markedet tilhører Ciments Lafarge.

— Man ønsker ikke at forstyrre markedet på Côte d'Azur.

— I de sidste tyve år har de kun haft to eller tre kunder.

— Krig er unødvendig.

— Der bør indgås aftaler for at undgå konflikter.

— Indstillet på sammen at se på noget.« ([86])

Dette referat viser, at der var vilje til at opdele markedet på Côte d'Azur og på mellemlang og lang sigt at opdele forsyningskilderne for cement.

4) *Ciments Français — Buzzi*

Den 17. marts 1988 fremsendte Ciments Français de priser, der var gældende fra den 2. marts 1987. Det hedder i notatet: »Som svar på Deres telex af dags dato fremsendes vedlagt vores prisliste for cement i sække og i løs vægt ab fabrik. Det er endnu ikke besluttet, hvornår der vil finde prisjusteringer sted. Det forventes imidlertid, at der i indeværende år vil blive en gennemsnitlig stigning på 1-1,5%« ([87]) (dok. 33126/11982-11987).

5) *Vicat — Buzzi*

Den 11. maj 1983 fremsendte Vicat på Buzzis anmodning (dok. 33126/11974) de priser, der var gældende fra den 1. juni 1983 (dok. 33126/11973), og Buzzi tilsendte samme dag og den 16. maj 1983 Vicat et telex med de gældende priser pr. 28. februar 1983 ab fabrik Robilante (dok. 33126/11975-11977). Den 23. april 1986 fremsendte Buzzi følgende telex til Vicat (dok. 33126/6144): »Vi har fået forespørgsler på cement fra andre steder end Nice og Toulon. Vi har svaret negativt på alle henvendelser, og det vil vi fortsat gøre. Vi har fået kendskab til, at Deres priser for nylig er steget. De bedes venligst meddele os Deres priser ab fabrik for cement i løs vægt og i sække, prisstigningen i procent og eventuelle nye planlagte prisstigninger i løbet af året. Vores priser pr. 1. marts 1986: Lire/tons (ulæseligt) ab fabrik, lire/tons 81.EPP ab fabrik (ulæseligt). Prisstigningen udtrykt i procent er på ca. 4,5%. Vi planlægger/håber på en ny stigning i september på 3%« ([88]). Vicat fremsendte prisliste pr. 1. juli 1986 til Buzzi (dok. 33126/11971), på hvilken Buzzi har skrevet øverst: »+ 6,3% på cement i løs vægt i forhold til marts 1986; + 18,79 for sække.«

6) Kommissionen mener, at Ciments Français' fremsendelse af prisliste og angivelse af forventede prisstigninger og Vicats fremsendelse af prislister havde til formål at give Buzzi mulighed for at afpasse priserne på cement i Frankrig efter Ciments Français' og Vicats priser. Kommissionen mener endvidere, at Buzzis meddelelse til Vicat om at have afvist ordrer fra Sydfrankrig og fortsat at ville afvise dem, var en del af den strategi, der gik ud på at opdele markedet i Sydfrankrig.

7) Af økonomiske grunde, især transportomkostninger, mente de franske virksomheder ikke, at det italienske marked på den anden side af grænsen var attraktivt.

Buzzi påstår, at der — trods de hindringer (transportomkostninger, told, kvalitetsforskelle mellem italiensk og fransk cement), som virksomheden har måttet overvinde, og selv om virksomheden kunne afsætte sin produktion på nærmere beliggende og mere rentable markeder — siden slutningen af 60'erne var eksporteret interessante mængder (»interessanti quantità«) af cement til Sydfrankrig. Buzzi bemærker, at hvis der havde været aftaler med de franske producenter, ville man ikke have forsøgt at løse alle disse problemer for at skabe et marked i Frankrig. Når Buzzi faktisk gik i gang med denne vanskelige eksportopgave, viser det, at virksomheden optrådte helt selvstændigt og som enhver virksomhed, der prøver at opsøge nye markeder. Buzzi hævder endvidere at have tilbudt lavere priser end priserne i de prislister, som de franske producenter havde fremsendt.

Det fremgår af de oplysninger, der er fremsendt som svar på klagepunkterne, s. 15, at Buzzis salg af cement i Frankrig, efter en stigning helt frem til 1986,

([86]) Originaltekst:
»Plusieurs sujets ont été abordés:
1. *Le Sud de la France*
Emanuel a compris (suite à l'entrevue avec G. Liduena) qu'il avait trois possibilités:
— Faire une usine à clinker près de l'eau
— Faire une station de broyage
— Fermer l'usine. Négocier le marché. Réalisation d'une Société pour fournir, soit à partir de La Malle, soit à partir de Robilante, soit à partir d'import (La Grèce par exemple).
Je lui ai affirmé qu'il n'y avait pas d'urgence car nous avions devant nous 15 à 20 ans de réserves. Le problème se situe principalement au niveau du permis d'exploitation.
La position de Buzzi:
— Le marché appartient à Ciments Lafarge.
— Aucun souhait de venir sur la Côte d'Azur pour perturber le marché.
Ils ont seulement 2 ou 3 clients depuis vingt ans.
— La guerre est inutile.
— Il faut faire des accords pour éviter des conflits.
— Prêts à regarder une affaire en commun.«

([87]) Originaltekst:
»En réponse au telex de ce jour, ci-joints nos barêmes de prix ciment sac et vrac au départ des usines. Le calendrier de révisions des prix n'est pas décidé à ce jour. Une hausse moyenne de 1% à 1,5% sur l'année en cours est envisagée.«

([88]) Originaltekst:
»Ci giungono richieste di forniture cemento, oltre che da Nizza, anche da Tolone. Abbiamo già dato risposta negativa a tutte e intendiamo continuare a farlo. Sappiamo che recentemente i Vs/prezzi sono aumentati. Gradiremmo conoscere: i prezzi, franco fabbrica, per merce sfusa e in sacchi, qual è stata la percentuale di aumento. Se ci sono previsioni di altri aumenti nell'anno. I nostri prezzi, dal marzo 1986, sono: (illegibile) Lire/tonn. (illegibile) franco fabbrica. (illegibile) Lire/tonn. 81.EPP Franco fabbrica (illegibile).
La percentuale di aumento è stata del 4,5 per cento circa. Prevediamo/speriamo altro aumento settembre 3 per cento.«

begyndte at falde mærkbart fra 1987. Ifølge Buzzi skyldes dette vigende salg i Frankrig, at virksomheden tabte to store kunder, som gik over til de franske cementproducenter. Kommissionen betvivler ikke, at Buzzi tabte to store kunder, men den må samtidig konstatere, at Buzzi nægtede at levere cement til nye kunder, at virksomheden ved telex af 23. april 1986 meddelte Vicat, at man havde afvist ordrer på cement og fortsat ville gøre det, at virksomheden under samtalen med Lafarge den 26. november 1988 gjorde det klart, at man ikke ville bringe forstyrrelser på det sydfranske marked og kun ville beholde allerede eksisterende kunder. Faldet i Buzzis salg af cement på det franske marked fra 1987 skyldes derfor en overenskomst mellem Buzzi og de franske producenter Vicat og Lafarge.

Med hensyn til det faktum at Buzzis priser på det franske marked efter sigende skulle have været lavere end de franske producenters priser, skal det nævnes, at styrkeklasserne for den portlandcement, som Buzzi sælger i Frankrig (klasse 325 og 425), er lavere end den tilsvarende cement produceret og solgt af de franske producenter (klasse 350 og 450).

21. **Spanien — Portugal**

1) De portugisiske producenter Cimpor og Secil og sammenslutningen af de spanske producenter Oficemen afholdt flere møder mellem 1985 og 1989 vedrørende eksport af cement, især fra Portugal til Spanien, på grund af prisforskellen i de to lande. Oficemen var repræsenteret på møderne ved formanden og medlemmer af bestyrelsen.

2) Den 22. juli 1985 blev de to parter, således som det fremgår af Cimpors mødereferat (dok. 33322/155-157), enige om følgende: »De fremmødte, der må betragtes som repræsentanter for cementproducenterne i Spanien og Portugal, tilsluttede sig med en vis tøven princippet om, at der ikke burde forekomme transport af cement fra Spanien til Portugal eller fra Portugal til Spanien, uden at en sådan handel var tilstræbt eller kontrolleret af cementindustrien i de pågældende to lande. Parterne er imidlertid klar over, at denne ikkeentydige enighed ikke udelukker, at »udefrakommende virksomheder« (forhandlere, detailhandlere, forbrugere, transportselskaber osv.) kan rokke ved parternes hensigter, uden at de kan kontrollere det effektivt. Hvis sådanne situationer skulle opstå, skal de to parter åbent udveksle informationer for at finde en løsning på problemet« ([89]). Efter at have nævnt at prisforskellene mellem Spanien og Portugal er fremmende for den cementhandel, der foregår, og efter have udtrykt håb om, at priserne i Portugal vil stige med 10% i oktober, og endelig efter at have nævnt de vanskeligheder, som konkurrencereglerne i EF og i de to lande kan have for deres beslutninger, blev parterne enige om at tage situationen op til fornyet overvejelse i oktober 1985. Kommissionen har ingen referencer fra et sådant møde i oktober, men ifølge et dokument fra Hispacement (dok. 33322/2901) blev der imidlertid afholdt et møde i december: »Bordado informerede mig om, at direktørerne for de portugisiske og spanske cementfabrikker havde holdt møde hos Oficemen i december sidste år, og at der ved denne lejlighed var blevet truffet beslutning om at forbyde al eksport landene imellem. Han bekræftede, at Secil var helt indstillet på at overholde ordningen. Han nævnte, at Cimpor på det sidste havde modtaget flere anmodninger om at eksportere til Extremadura i Spanien. Disse anmodninger havde været fristende for Cimpor, der hidtil havde modstået med den begrundelse, at det ville være meget skadeligt for de to landes cementindustri, hvis der blev truffet en sådan beslutning ([90]).

3) I henhold til referat af mødet i Oficemens bestyrelse (dok. 33322/1311 og 1314), blev der afholdt endnu et møde mellem Oficemen, Cimpor og Secil den 20. januar 1986. Dette møde havde til formål at udveksle erfaringer om udviklingen i cementeksporten mellem de to lande. Under dette møde informerede de portugisiske producenter Oficemen om, at de portugisiske priser var steget med 650 escudos pr. ton, og at de to parter var blevet enige om gensidigt at informere hinanden om den eksport, som de måtte få kendskab til.

([89]) Originaltekst:
»1. Os presentes, que se podem considerar os representantes da indústria de produção de cimento de Espanha e de Portugal, manifestaram a sua adesão inequívoca ao princípio de que não deverão haver movimentos de cimento de Espanha para Portugal e de Portugal para Espanha, a não ser que sejam solicitados e controlados pelas indústrias cimenteiras de cada um dos países.
2. Todavía, reconheceram que esta posição de acordo inequívoca não evita que haja intervenção de »terceiros«, (Distribuidores, Retalhistas, Consumidores, Camionistas, etc.), que possam pôr em causa as intenções das duas partes, sem que as mesmas possam exercer um controle efectivo.
No caso de ocorrência destas situações, as duas partes deverão proceder a uma troca de informações completamente aberta a fim de se tentar encontrar uma solução para o problema.«

([90]) Originaltekst:
»El Sr. Bordado me dice que los Presidentes de las compañias cementeras portuguesas se reunieron en Oficemen con sus homólogos españoles en el pasado mes de diciembre, llegando a la decisión de que ninguno de los países exportaría al otro. Me confirma que SECIL está firmemente dispuesto a cumplir con ese compromiso. Me indica que CIMPOR últimamente ha tenido muchas solicitudes para exportar a España por la zona de Extremadura, que han supuesto una tentación para CIMPOR pero hasta el momento ha desistido, al valorar finalmente el perjuicio que podria suponer para las compañias cementeras de ambos países la adopción de esa decisión.«

4) Der blev afholdt et nyt møde den 23. januar 1987. Der blev udarbejdet to referater for dette møde. Et håndskrevet referat på portugisisk (dok. 33322/163-166) og et spansk referat (dok. 33322/1406-1408). Det fremgår af disse referater, at de spanske producenter udtrykte bekymring over den stigende portugisiske eksport af cement i sække til Extremadura og over, at der var begyndt at blive eksporteret portugisisk cement i løs vægt i Galicien; de portugisiske producenter mente, at dette skulle tilskrives de prisforskelle, der ikke afspejler kvalitetsforskellen mellem portugisisk og spansk cement, og de foreslog en løsning på mellemlang sigt, der gik ud på at øge prisen for portugisisk cement, og en løsning på kort sigt, der gik ud på at modarbejde de portugisiske producenter, der driver denne grænsehandel.

5) Under mødet den 6. marts 1987, for hvilket der er udarbejdet et referat på spansk (dok. 33322/1410-1412), blev især nedenstående to emner drøftet: prisen på portugisisk cement i forbindelse med eksport til Spanien; den portugisiske cement P-300, der ikke lever op til de spanske normer, og hvis anvendelse burde forbydes af de spanske myndigheder. Under dette møde udleverede de portugisiske producenter en liste over de spanske virksomheder, der havde bedt om priser på cement (dok. 33322/172), og situationen for eksport af portugisisk cement til Spanien for de forskellige grænseovergange (Valencia de Alcantara, Badajoz, Tuy) for hver måned i 1986 og for januar-februar 1987 blev gennemgået (dok. 33322/170).

6) I forbindelse med sagens gennemgang er der ikke fundet mødereferater for nedenstående møder. Disse møder fremgår af følgende dokumenter:

— Mødet den 25. juni 1987 fremgår af et dokument hos Cimpor »Programa de Acção Conjunta« (dok. 33322/79)

— møderne af 10. november 1987, 5. februar 1988, 21. april 1988, 10. maj 1988 og 27. juli 1988 fremgår af dokumenter hos Cimpor »Programa de Acção Conjunta« (dok. 33322, s. 84, 85, 88, 89 og 90) og telex og notater med navne på de tilstedeværende (dok. 33322, s. 160, 161, 270-276, 158-159 og 1397-1399);

— møderne af 28. oktober 1988, 12. januar 1989, 23. februar 1989 og 24. april 1989 fremgår af dokumenter hos Cimpor »Programa de Acção Conjunta« (dok. 33322, s. 92, 93, 95 og 96).

7) Under disse møder blev de månedlige oplysninger om eksport af portugisisk cement til Spanien ved hver grænseovergang gennemgået (dok. 33322/162, 177, 181 og 252).

8) En række telex fra 1988 og 1989 (dok. 33322/485-486, 493-495, 512-513, 530-532, 537-538 og 549-550) viser, at Cimpor afviste enhver forespørgsel om cement fra Spanien med standardformuleringen »vi har ikke kapacitet til eksport.«

En spansk handelsdrivende, Tracoisa, der hverken kunne få cement, der skulle til Spanien (dok. 33322/512-513 og 566-567), eller til Benelux (dok. 33222/527-529), sendte den 13. marts 1989 følgende telex til Cimpor (dok. 33322/575): »Hvis eksport til Spanien ikke kan efterkommes på grund af en aftale mellem de spanske og portugisiske producenter, bedes De venligst meddele os, hvordan situationen ser ud for de andre markeder« ([91]).

Selv om Cimpor således afviste at sælge i Spanien, accepterede virksomheden samtidig (1988/89) at efterkomme forskellige ordrer på cement, der ikke var en følge af lange eller korte kontrakter, til følgende destinationer: Afrika (dok. 33322/516-517, 525-526, og 533-536); Guinea (dok. 33322/496-511 og 554-556); Senegal (dok. 33322/551-553); Libyen (dok. 33322/490-492 og 546-548); Madagaskar (dok. 33322/539-541 og 571-574); Porto Rico (dok. 33322/543-545); De Forenede Stater (dok. 33322/523-524); Antillerne (dok. 33322/514-515).

9) Det fremgår af ovenstående, at målet for de portugisiske og spanske producenter repræsenteret ved deres sammenslutninger var at kontrollere den indbyrdes handel med cement for på den måde at kunne opdele markederne.

10) I henhold til de berørte parter var formålet med møderne mellem de portugisiske producenter og Oficemen ikke at forhindre handel med cement mellem de to lande, men at sikre at de spanske normer vedrørende anvendelse af cement blev overholdt og at rette op på de ikke-naturlige prisforskelle.

I henhold til den portugisiske lovgivning (bekendtgørelse nr. 208/85) skal den cement, der anvendes i Portugal, være af klasse 30 og 40; dette blev ændret i 1991, og i henhold til de nye bestemmelser skal der nu anvendes cementklassen 32,5 og 42,5.

I den spanske lovgivning er det derimod fastsat, at der skal anvendes cementklasser 35, 45 og 55 (bekendtgørelse 1964/75); i bekendtgørelse 1312/88 af 28. oktober 1988, offentliggjort i BOE den 4. november 1988, blev der indført nye tekniske normer med

([91]) Originaltekst:
»If exports to Spain cannot (be) even considered due to the bilateral agreement between Spanish and Portuguese producers, okay but please let us know your possibilities for other markets.«

cementklasser på 25 til 55, og det blev gjort obligatorisk (bekendtgørelse 1313/88 af 28. oktober 1988, offentliggjort i BOE den 4. november 1988) at indhente godkendelse for den cement, der anvendes i Spanien til beton og mørtel til fremstilling af præfabrikerede produkter.

Ifølge Oficemen ville de spanske cementproducenter undgå, således som det fremgår af referat af mødet den 6. marts 1987, at der i Spanien blev anvendt cement, der ikke var i overensstemmelse med spansk lovgivning, og samtidig undgå at de spanske producenter blev gjort ansvarlige, hvis portugisisk cement eventuelt blev blandet med spansk cement.

11) Parternes bemærkninger giver anledning til følgende kommentarer.

Det nævnes specifikt i den spanske bekendtgørelse nr. 1312/88 af 28. oktober 1988, at de tekniske forskrifter for cement gælder for alle bygge- og anlægsarbejder, uanset om de er offentligt eller privat finansieret. Bekendtgørelse nr. 1964/75 er imidlertid ikke lige så klar. Det hedder her: »efter denne bekendtgørelses ikrafttrædelse kan arbejder eller tjenesteydelser, hvortil der skal anvendes cement, der ikke er i overensstemmelse med de i bilaget anførte forskrifter, hverken udbydes i licitation eller gøres til genstand for kontraktindgåelse.«

Uanset hvordan de omhandlede bekendtgørelser skal fortolkes, er det de offentlige myndigheder der skal sikre, at de gennemføres, og ikke private virksomheder eller sammenslutninger, der ikke har nogen bemyndigelse i den henseende.

Det blev fastslået i den spanske bekendtgørelse nr. 1964/75, uanset hvordan dens anvendelsesområde fortolkes, at der mindst skal anvendes cement af klasse 35; der var således intet til hinder for at anvende portugisisk cement af klasse 40.

I referat af mødet den 22. juli 1985 (dok. 33322/155-157) nævnes den beslutning, i henhold til hvilken »der ikke burde forekomme transport af cement fra Spanien til Portugal eller fra Portugal til Spanien, medmindre parterne er enige om det, eller cementindustrien i de to lande kontrollerer en sådan handel.« Hvis parternes påstande er sande, dvs. at de først og fremmest ønskede at undgå, at der i de respektive lande blev handlet med cement, der ikke svarede til normerne, er det svært at se, hvordan en af cementindustrien i de respektive lande kontrolleret eller godkendt eksport skulle kunne bringe en sådan eksport i overensstemmelse med modtagerlandets normer. Endvidere er dette ikke tilstrækkeligt til at retfærdiggøre kontrol med en eventuel eksport fra Spanien til Portugal, da den spanske cement mindst er af klasse 35, hvilket er over den portugisiske klasse 30.

Det fremgår af Hispacements dokument (dok. 33322/2901), at Secil var fuldt ud indstillet på at overholde ordningen om ikke at eksportere, og at Cimpor har modstået fristelsen trods forespørgsler på cement fra Spanien. Når de portugisiske virksomheder således har modstået fristelsen til at eksportere, så er det fordi eksport var mulig, ellers ville der jo ikke have været nogen fristelse.

Oficemen hævder, at stigningen i den portugisiske eksport fra 2 439 t i 1986 til 28 999 t i 1987 og 75 427 t i 1988, og det efterfølgende fald til 2 715 t i 1989 og 83 t i 1990, som følge af ikrafttrædelsen af bekendtgørelse nr. 1312 og 1313/88, viser, at der aldrig har eksisteret aftaler mellem de portugisiske producenter og Oficemen med det formål at forhindre eksport af cement. Eksportstigningen er ikke tilstrækkelig til at modbevise det, der er konstateret i dokumenterne. Faldet i eksporten i 1989 og i 1990 skyldes udelukkende, at de portugisiske producenter i overensstemmelse med bekendtgørelse 1313/88 var underkastet den meget lange godkendelsesprocedure for cement hos de spanske myndigheder. Denne procedure blev først afsluttet den 17. december 1990 (Boletin Oficial del Estado nr. 50 af 27. februar 1991). Endvidere vedrører godkendelsen kun cement til fremstilling af visse produkter (beton og mørtel til præfabrikerede produkter), hvilket forklarer, at der på trods af bekendtgørelse nr. 1312 og 1313/88 alligevel fandt eksport til anden brug sted i 1989 og 1990.

22. Frankrig — Tyskland

1) I et internt notat fra Vicat (dok. 33126/6055-6057) af 22. juli 1982 vedrørende »Levering af tysk cement til det østlige Frankrig«nævnes resultatet af undersøgelsen, efter at det er konstateret, at tysk cement i overensstemmelse med de franske normer dukkede op i Alsace til en pris, der var 10,5% lavere end den tilsvarende franske pris. Det hedder i notatet:

»1° Historisk baggrund«

Denne sag tager sit udgangspunkt i Saarlands økonomiske tilknytning til Forbundsrepublikken Tyskland i 1959.

Efter den anden verdenskrig blev det administrativt autonome Saarland (1947) økonomisk tilknyttet Frankrig for igen pr. 1. januar 1957 at vende tilbage til Forbundsrepublikken Tyskland. Den økonomiske integration fandt faktisk først sted i 1959. I perioden 1947-1959 fandt cementleverancerne efter fælles samtykke sted via de franske (Thionville og Hagondange) og tyske jern- og stålfabrikanter.

Leverancerne har hidtil fundet sted i følgende forhold:

— S.C.F. = 120 000 t/år via Saarländische Zement-Gesellschaft (tilknyttet S.C.F.).

— Cedest = 90 000 t/år.

— Tyske producenter (Dyckerhoff fra fabrikken Gommel og Heidelberger) = 250 000 t/år.

Saarland, der har et forbrug på 0,430 t pr. indbygger, har en befolkning på ca. 1 200 000.

Denne velkendte situation ændrede sig grundlæggende for 5 år siden, ved at Cedest, der ikke havde nok i Saarland, begyndte at levere ca. 100 000-120 000 t/år til en række tyske forbrugere. Denne nye situation fremkaldte voldsomme protester fra de tyske producenter, der var trætte af de ufrugtbare diskussioner og derfor selv tog et initiativ og gik ind på det østfranske marked for at genvinde det tabte på det franske marked, især blandt Cedests kunder.

Det skal tilføjes, at den tyske producent Wössingen (hvor Lafarge har kapitalinteresser på 34%) (faktisk har Lafarge siden 1981 haft fuld kontrol med Wössingen, red.) samtidig begyndte at levere til Readymix i Schoeneck, der hidtil havde købt hos S.C.F.

Der opstod derfor en meget alvorlig spænding mellem Cedest og S.C.F., en spænding der blev forværret af den kamp, som de to konkurrenter førte i departementerne Bas-Rhin og Moselle.

2° *Følger*

På trods af den franske francs devaluering og fastfrysning af priserne (11.6.1982) besluttede de tyske producenter at forstærke deres aktion i det østlige Frankrig.

Ud over de fire virksomheder i Bas-Rhin overtog Heidelberger leverancerne til den meget store virksomhed Angernmuller, der indtil da tilhørte Cedest.

Denne fastlåste situation i Bas-Rhin og i Moselle vil, hvis den breder sig til Meurthe og Moselle og til Vogeserne, få meget alvorlige følger på dette marked, der er i stor tilbagegang.

Endvidere sørger Cedest for at ødelægge den generelle stemning, hvilket kun kan føre til en konfliktsituation, som risikerer at brede sig, på et tidspunkt hvor vi forsøger at stabilisere vores produktion.

På grund af Cedests holdning er der imidlertid fortsat et problem med den produktion, som de tyske producenter afsætter på det franske marked.« ([92])

2) Aftalen om at opdele markedet i Saarland blev støttet af en anden aftale om oprettelse af et fælles transportselskab for cement »Saarländische Silo-Transport GmbH«, der kun kunne anvendes af selskabsdeltagerne (Arbed, Ciments Français, Cedest, Wülfrather, Heidelberger og Dyckerhoff) til transport af deres cement til Saarland. Da de tyske deltagere imidlertid ikke længere kunne bruge det fælles selskab, og da selskabet ikke var rentabelt, blev det afhændet den 16.

([92]) Originaltekst:
»1° Historique«
Le point de départ de cette affaire est historiquement le rattachement économique à la R.F.A. de la Sarre en 1959.
Après le second conflit mondial, la Sarre administrativement autonome (1947) fut rattachée économiquement à la France avant de faire retour à la R.F.A. le 1.1.1957. La réintégration économique n'eut lieu en fait qu'en 1959. Pendant la période 1947-1959, les fournitures de ciment furent effectuées — par répartition délibérée — par le canal des sidérurgistes français (Thionville et Hagondange) et allemands.
Les livraisons se faisaient donc jusqu'à ces dernières années dans la relation suivante:
— S.C.F. = 120 000 Tonnes/an par le canal de Saarlaendische Zement-Gesellschaft (affiliée à S.C.F.).
— Cedest = 90 000 Tonnes/an.
— Producteurs allemands (Dyckerhoff au départ de l'usine de Gommel et Heidelberger) = 250 000 Tonnes/an.
La Sarre — qui a un taux de consommation de 0,430 T. par habitant dispose d'une population de 1 200 000 personnes environ.
Cette situation reconnue de tous a été profondément amendée il y a environ 5 ans par Cedest qui, non content d'approvisionner le marché sarrois, s'est adjugé pour une part annuelle d'environ 100 à 120 000 Tonnes/an toute une couche d'utilisateurs allemands. Cette novation a engendré des protestations véhémentes des producteurs allemands qui las des discussions stériles ont pris l'initiative en envahissant l'Est de la France de transporter ce manque à gagner sur le marché français en visant particulièrement la clientèle Cedest.
A cela il y a lieu d'ajouter le fait que le producteur allemand Wössingen (Participation Lafarge de 34%) (en fait Lafarge a le contrôle de Wössingen depuis 1981, n.d.r.) a pendant le même temps entrepris de fournir Readymix à Schoeneck jusqu'alors approvisionné par S.C.F.
Un climat de tension très grave s'est donc installé entre Cedest et S.C.F. qui se trouve être accru par la bataille que se livrent ces deux concurrents dans le Bas-Rhin et en Moselle.
2° *Conséquences*
En dépit de la dévaluation du Franc français et des mesures de blocage de prix (11.06.1982), les producteurs allemands ont pris l'initiative d'intensifier leur action dans l'Est.
En plus des quatre négociants bas-rhinois, les approvisionnements d'un très important négociant — bétonnier de Sarreguemines inféodé à Cedest — Angernmuller — sont désormais assurés par Heidelberger.Cette situation circonscrite au Bas-Rhin et à la Moselle — si elle venait à s'étendre à la Meurthe et Moselle ou aux Vosges — aurait des conséquences particulièrement graves dans un marché en pleine récession.
De surcroit Cedest fait en sorte de pourrir le climat ce qui ne peut que déboucher sur une situation conflictuelle — qui risque de faire tache d'huile à un moment où nous tentons de valoriser nos tonnes.
Le problème demeure toutefois entier pour ce qui concerne les tonnes prises sur le marché français par les producteurs allemands — du fait de l'attitude de Cedest.«

april 1986 (dok. 33126/13477-13478 og 13444-13445).

3) For at opveje Cedests salg uden for kvoterne og afbøde de tyske reaktioner blev der afholdt møder og udvekslet notater.

4) Et håndskrevet internt notat fra Lafarge — Ciments Bétons Europe af 23. juni 1982 (dok. 33126/6592-6596) indeholder Lafarges drøftelser med en tysk producent.

Notatet begynder med »Gr (uner- Dyckerhoff, red.) 1) Historisk oprids«og nævner forholdet mellem Cedest og Sydtyskland, »spillereglerne« i Saarland, der havde resulteret i en prisforhøjelse på 15 DM, Thionvillaises (Cedest, red.) brud på denne regel omkring 1970, den tyske sammenslutnings reaktion og drøftelserne med Syndicat Français.

Der fortsættes i notatet s. 2: »2) W(össingen, red.) — Vi gav klart udtryk for den opfattelse, at grænserne skal respekteres. Ekspansionisme eller lad os antage 500 000 t/år som udgangspunkt steget til 600 000. Der tales om udvidelse af Rohmühle-ovnen — 2 500 t/dag → Ugunstigt indtryk af L. (afarge, red.) på grund af W. (össingen, red.). Måske burde man overveje sammenlægning. Situationen bør vurderes samlet — 268 000 t for 12/14 år siden.

B.C. (Bertrand Collomb — Lafarge, red.) — to meget forskellige problemer.

1) Forholdet mellem de tilstødende landes industrier

2) Et selskabs økonomiske interesser i et andet land

1) Hjemmemarkedsprincippet OK. Men er det let at overholde — I Belgien?

Det kan være nødvendigt at bryde det ved grænserne men ikke uden aftaler.

Hvor står vi over for Cedest? 25% aktionærer i Cedest → ikke bestemmende aktiepost (1/3) selv hvad angår de store beslutninger.

Ikke udelukkende cementkoncern CGIP samme størrelsesorden som Lafarge (10 mia).

Forholdsvis vanskelig periode. Cedest ville bryde det franske system. Forholdet til Cedest i dag. Vores magt stopper, hvor Cedest eller moderselskabet har interesser.

HB (Holderbank, red.) i Champagnolle kunne ikke kontrollere med 40%.

Cementindustriens ansvar i forbindelse med eksport/ Cedest.

Industrien (Syndicat) og især Lafarge har gjort al sin magt gældende i forbindelse med: illoyal konkurrence (Kerpen), farlig formalet slagge til blandinger.

Hvordan ser det ud med Cedests rettigheder, eftersom det har stået på i 10 år?

Renard (Cedest, red.) sagde, at det afhang af W(össingen, red.) og L(afarge, red.).

Hvor skal vi henvende os herefter. Cedest må forstå, at produktionen skal bringes ned på sit basisniveau eller til en gensidig balance i samhandelen i begge retninger.

H(ummel, Dyckerhoff, red.). Vi har konstant siden 1980 i vores samtaler med de franske kolleger fra Cedest (81) sagt, at vi ikke vil acceptere det.

Vi har satset på vore franske kolleger med hensyn til løsninger.

Den anden del af alternativet var RMC, dog til sydvende og sidst umuligt, mod vores *fundamentale principper* går vi ind i Frankrig.

BC (Bertrand Collomb — Lafarge, red.) sendte bolden tilbage til Ciments Français.

(Tilsyneladende overtager Hummel) CF (Ciments Français, red.) vi ved, at virksomhedens indflydelse i Cedest er mindre end L's (Lafarge, red.). Endvidere er priserne til RMC lavere end de franske priser.

Hvordan kan man gøre sine rettigheder gældende?

BC (Bertrand Collomb — Lafarge, red.) — W(össingen, red.). Fusionen endnu ikke en kendsgerning.

Tyskl. vigtig i Europa. Samme princip som i Nordamerika. Ubehagelig fornemmelse (ulæselig) til stede. Harmoni. Ikke-aggressivitet.

(Måske tog de tyske deltagere ordet, for der fortsættes som følger i notatet):

Den største overkapacitet findes i Westfalen. Men der er overkapacitet overalt, og det giver anledning til fremstød i de tilstødende områder og lande. Vi mener at have ret gode relationer til L.(afarge, red.), således at vi kan sige: kom ikke til W(estfalen, red.); Westfalen: Wülfr(ather), RMC Hoesch, Dyckerhoff eller en kombination af de 2, Sebel Söhne skal lukke.

Gr(uner — Dyckerhoff, red.). Vi er helt indstillet på at lade dem deltage, når vi er sikre på, at spillereglerne overholdes, men det er vi endnu ikke. De tal, som Verband har offentliggjort for hjemmemarkedet, er korrekte med -1%.

Gr(uner — Dyckerhoff, red.) mener, at W(össingen, red.) er aggressiv.

— W(össingen) sælger til 3-5 DM mindre end de store i Karlsruhe

— W(össingen) oplyser ikke sine tal, er ikke indstillet på at fastsætte markedsandele.

Vi har kapacitet til 700 000 t klinker: vi gjorde det.

Vi opfører en row-mill for at forny produktionsanlægget og ikke med henblik på en mærkbar kapacitetsstigning.

W(össingen, red.) = 337 000 i 72, og vi mener, at det er et fornuftigt tal.
76 → 81 BRD 10%
BW 9,2
dvs. W(össingen, red.) omtrent lige så Rep.

Uvenlig handling uanset fra hvis side indtrængen i Westfalen uden at tale med os om det.

Så længe — vi ikke har tal
— priserne er faldende
— der foregår investeringer
— der ikke er enighed om en opdeling
kan vi kun reagere med en vis mistillid.

De siger. . . stol blot på os. Svaret er enkelt: her er vores tal.

H(ummel — Dyckerhoff, red.). Den gennemsnitlige udnyttelse er på 60%. Det er en meget favorabel situation.

BC (Bertrand Collomb — Lafarge, red.) mener, at de burde have samme tillid, som den tillid L(afarge, red.) gjorde krav på i begyndelsen → 1) medlem af »Verband.« Men vi mener, at det er normalt at bede om en åbning.« ([93])

5) Den 28. juli 1982 skrev Dyckerhoff til Lafarge (dok. 33126/6597-6599) som svar på et brev af 8. juli 1992 og efter at have nævnt de gode relationer mellem de to selskaber: »Og da vi har fri meningsudveksling, vil jeg i dag gerne tilføje, at vi mener, at et egentligt samarbejde ville have en positiv virkning med hensyn til deres aktiemajoritet i Wössingen, men også over for Cedest. De eksisterende problemer skulle kunne løses,

([93]) Originaltekst:
»Gr (uner- Dyckerhoff, n.d.r.) 1) Rappel histoire«et évoque les relations Cedest-Allemagne du Sud, »la règle du jeu«en Sarre qui avait eu comme résultat le relèvement de prix de 15 DM, la violation de cette règle vers 1970 par la Thionvillaise (Cedest, n.d.r.), la réaction de l'Association allemande, les pourparlers avec le Syndicat Français.
2) W(össingen, n.d.r.) — Nous avons clairement exprimé l'avis que chacun doit rester dans ses frontières. Expansionisme ou supposons 500 000 T./an point départ passé à 600 000. On parle de l'agrandissement du four Rohmühle — 2 500 T./jour → Impression défavorable de L. (afarge, n.d.r.) à cause de W. (össingen, n.d.r.). Jeu devrait être joindre les 2 affaires. Ne pas traiter les choses séparément — 268 000 T. il y a 12/14 ans.
B.C. (Bertrand Collomb — Lafarge, n.d.r.) — deux problèmes très différents.
1) Relations entre les industries des pays voisins
2) Participations d'une société dans un autre pays
1) Principe home market OK. Mais est-ce facile à respecter — En Belgique?
Peut-être à remettre en cause au niveau des frontières mais pas sans accord.
Face à Cedest, nous sommes où? Actionnaires à 25% de Cedest → pas minorité de blocage (1/3) même pour les grandes décisions. Groupe pas seulement ciment CGIP même ordre d'importance que Lafarge (10 Mia).
Période relativement difficile. Cedest a voulu faire éclater le système français. Relations aujourd'hui avec Cedest. Notre pouvoir s'arrête à la frontière des intérêts de Cedest ou maison mère.
HB (Holderbank, n.d.r.) en Champagnolle n'a pas pu maîtriser avec 40%.
Responsabilité de l'industrie Cimentière dans exportations/ Cedest.
Industrie (Syndicat) et particulièrement Lafarge a exercé tout son poids lorsque: concurrence sauvage (Kerpen)
laitier moulu dangereux pour mélanges.
Où en sont les droits de Cedest puisque cela dure depuis 10 ans?
Renard (Cedest, n.d.r.) dit qu'il dépend de W(össingen, n.d.r.) et de L(afarge, n.d.r.).
A qui devons-nous nous adresser au-dessus de lui. Cedest doit comprendre que le tonnage doit être ramené à sa base ou un équilibre des exportations mutuelles mais pas à sens unique.
H(ummel, Dyckerhoff, n.d.r.). Nous avons dit ne pas accepter, constamment depuis 1980 dans des conversations avec collègues français
Cedest (81).
Nous avons compté sur nos collègues français pour solutions.
L'autre branche de l'alternative était RMC impossible donc finalement, contre nos principes fondamentaux nous allons en France.
BC (Bertrand Collomb — Lafarge, n.d.r.) réjette la balle aux Ciments Français.
(Hummel reprend apparemment) CF (Ciments Français, n.d.r.) nous savons que son influence sur Cedest est inférieure à celle de L(afarge, n.d.r.). En plus prix de fourniture à RMC sont inférieurs prix français.
Comment reconnaît-on la référence valable le droit à la fourniture?
BC (Bertrand Collomb — Lafarge, n.d.r.) — W(össingen, n.d.r.). Concentration pas arrivée à son terme.
Allem. important en Europe. Même principe qu'en Amérique du Nord. Sentiment désagréable (illisible) présence. Harmonie. Pas d'agressivité.
(Peut-être les interlocuteurs allemands reprennent la parole car la note poursuit en indiquant):
La plus grande surcapacité est en Westphalie. Mais surcapacité un peu partout et cela crée des percées vers les régions et les pays voisins. Donc nous croyons être en assez bonnes relations avec L.(afarge, n.d.r.) pour dire: ne venez pas en W.(estphalie, n.d.r.);
Westphalie: Wülfr(ather), RMC Hoesch, Dyckerhoff ou combinaison des 2, Sebel Söhne doit fermer.
Gr(uner — Dyckerhoff, n.d.r.). Nous sommes tout disposés à vous voir participer lorsque nous serons sûrs que vous accepterez les règles du jeu mais nous n'en sommes pas encore là. Les chiffres publiés par le Verband pour marché domestique sont exacts à moins de 1%.
G(runer — Dyckerhoff, n.d.r.) considère que W(össingen, n.d.r.) est agressif.
— W(össingen) offre 3 à 5 DM. de moins que les gros à Karlsruhe
— W(össingen) ne fournit pas ses chiffres, n'est pas d'accord pour fixer une part de marché.
Nous avons capacité 700 000 T. clinker: on l'a fait.
On construit un row-mill pour renouveler et pas pour une sensible augmentation de capacité.
W(össingen, n.d.r.) = 337 000 en 72 et nous croyons que c'est un chiffre raisonnable.
76 → 81 RFA 10%
BW 9,2
donc W(össingen, n.d.r.) aussi Rep. à peu près.
Acte inamical de n'importe quelle source l'arrivée en Westphalie sans nous en parler.
Aussi longtemps que: — on n'a pas les chiffres
— on ne voit que l'abaissement des prix
— on voit des investissements
— on ne donne pas un accord sur partage
nous ne pouvons que réagir avec une certaine méfiance.
Vous nous dites. . . vous n'avez qu'à nous croire. La réponse est simple: voici nos chiffres.
H(ummel — Dyckerhoff, n.d.r.). Moyenne utilisation est 60%. C'est une situation très favorable.
BC (Bertrand Collomb — Lafarge, n.d.r.) estime que le niveau de confiance demandé au départ par L(afarge, n.d.r.) n'est pas inférieur à celui que vous devriez avoir --- 1 membre Verband. Mais de notre côté nous estimons qu'il n'est pas anormal de demander une ouverture.«

hvis alle parter deltager positivt, navnlig i betragtning af personsammensætningen i Cedests og Lafarges bestyrelser.« ([94])

Dette brev bekræfter, at Dyckerhoff og Lafarge (se notat af 23. juni 1982 i det foregående punkt) søgte en løsning på problemet med Cedests salg uden for kvoterne i Tyskland.

6) Et internt håndskrevet notat fra Lafarge — Ciments Bétons Europe af 2. september 1982 (dok. 33126/6584) nævner en telefonsamtale med Dyckerhoff. Dyckerhoff vendte tilbage til den idé, der blev givet udtryk for under en telefonsamtale den 29. juli 1982, nemlig afholdelse af et generelt møde mellem Dyckerhoff, Heidelberger, Cedest og Lafarge for at løse problemet i forbindelse med Cedests aggressive afsætningspolitik i Tyskland. Lafarge svarede, at det frem for alt var nødvendigt at prøve alle mulige direkte forhandlingsløsninger med Cedest, og Lafarge var rede til at deltage i disse forhandlinger, hvis Cedest inviterede. Lafarge svarede endvidere, at det var for tidligt at arrangere et møde med de tyske producenter, herunder Wössingen, der var berørt af Cedests aggressive adfærd, før der havde været ført drøftelser med Cedest. Som konklusion foreslog Lafarge Dyckerhoff: »1. Intet generelt møde, men en nødvendig samtale mellem Dyckerhoff (med eller uden Heidelberger) og Cedests formand, før der blev afholdt noget som helst møde. 2. Et møde med de berørte tyske producenter efter denne samtale for på en vis måde at dele smerten, hvis der indgås en aftale.« ([95])

Dvs., at Lafarge var indstillet på, via sit datterselskab Wössingen, at afgive markedsandele på lige fod med de øvrige berørte tyske producenter, hvis der blev indgået en aftale med Cedest.

7) Ifølge et internt håndskrevet notat fra Lafarge — Ciments Bétons Europe (dok. 33126/6582-6583) blev det af Lafarge foreslåede møde mellem Cedest, Dyckerhoff og Heidelberger afholdt den 17. november 1982 med deltagelse af Seillière og Renard fra Cedest, Lose og Gruner fra Dyckerhoff og Brenke fra Heidelberger. Dette notat indeholder ligeledes resumé af de førte drøftelser med udgangspunkt i oplysninger videregivet af Wössingen, der formodentlig har fået dem af Cedest:

»1. Seillière fremlagde for første gang følgende tal (eksport til BRD, ekskl. Saarland): 1981: 108 000 t. Især HDZ-cement; 10 måneder af 1982: 95 000 t. Især HDZ-cement. Han skulle være gået langt tilbage med oplysninger om cement og klinker (10 år men præcision? → se Renards dokument).

2. Han anførte, at han i år havde solgt 9 000 t klinker til Wössingen (hvilket ikke behagede K. (direktør for Wössingen, red.)). (Bemærkning fremsat af notatets forfatter vedrørende en senere omstændighed).

3. Cedest bekræftede ikke at ville sælge til andre end RMC. . . og PZW (Wössingen, red.) i BRD. Virksomheden ville ligeledes være indstillet på i fremtiden at tilpasse sine leverancer til BRD (stadigvæk ekskl. Saarland), uanset om udviklingen var op- eller nedadgående.

4. Seillière erklærede sig rede til at gå ud af PZW's (Wössingen, red.) områder på den klare betingelse, at der kunne afsættes mere mod nord. Her skulle Gruner have svaret, at PZW (Wössingen) til D(yckerhoff) skulle afgive samme tonnage som den, Cedest ville afgive i Karlsruhe og Mannheim/Ludwigshafen ([96]). Cedests svar: det er ikke længere vores bord. [K (Wössingens direktør) reagerede naturligvis ved at sige, at Cedests fremgangsmåde ikke var en selskabsdeltager værdig, idet selskabet samtidig med at afgive til én side »afslører«os over for D(yckerhoff)].

Uanset hvad K. (Wössingens direktør) har fortalt, vil jeg indhente nye oplysninger hos Renard efter vores

([94]) Originaltekst:
»Und da wir unsere Gedanken offen austauschen, möchte ich heute auch sagen, daß nach unserer Meinung ein echtes Zusammenspiel positive Auswirkungen bringen könnte sowohl bezüglich Ihrer Mehrheitsbeteiligung Wössingen; aber auch insbesondere bezüglich Cedest. Hier müßten sich bei positiver Grundeinstellung aller Beteiligten die bestehenden Probleme lösen lassen, dies in Anbetracht der personellen Zuammensetzung der Verwaltungsträte von Cedest und Lafarge.«

([95]) Originaltekst:
»1. Pas de réunion générale, mais un indispensable entretien de Dyckerhoff (avec ou sans Heidelberger) avec le Président de Cedest avant toute autre réunion. 2. Une réunion des producteurs allemands touchés, après cet entretien, en quelque sorte pour partager les sacrifices si un accord a été conclu.«

([96]) Lafarge kontrollerer Wössingen, hvor Cedest er mindretalsaktionær; Lafarge ejer også 25% i Cedest. Derfor mener Dyckerhoff, at Lafarge kan påvirke Cedests og Wössingens adfærd, og at Wössingen og Cedest følgelig må betragtes som én økonomisk enhed, der indgår i samme koncern.

møde den 28.10., for hvilket jeg har fremsendt en detaljeret redegørelse.« ([97])

Det fremgår af dette notat, at Cedest var rede til at begrænse salget til Tyskland og afpasse det efter markedssituationen.

8) I et internt notat fra Ciments Français af 25. januar 1983 (dok. 33126/4254-4256) refereres et besøg hos Dyckerhoff den 21. januar 1983. Notatet indeholder samtidig dagsordenen for mødet den 15. februar 1983 mellem Ciments Français og Dyckerhoff. Notatet indeholder nogle kommentarer til punkterne på dagsordenen for mødet den 15. februar 1983: »Punkt 7. Det drejer sig om Cedests salg til Tyskland og DYZ' (Dyckerhoff) salg til Frankrig (anmodning fra Gruner). Punkt 8. DYZ er enig i at genoptage de fransktyske møder, der i henhold til DYZ tilsyneladende er betinget af protokolspørgsmål« ([98]).

Det fremgår af dette notat, at Ciment Français indgik aktivt i drøftelserne om en begrænsning af Cedests salg i Tyskland og om de gengældelsesforanstaltninger, som Dyckerhoff vedtog mod Cedest i Frankrig.

9) Ifølge et referat fra Ciment Français af 17. maj 1983 (dok. 33126/4251-4253) fandt der et møde sted den 9. og 10. maj 1983 mellem Ciment Français og Dyckerhoff. Her diskuterede man situationen for virksomheden Dyckerhoff, virksomhedens salg, udnyttelsen af fabrikkerne (punkt 1-4), Dyckerhoffs drøftelser med Ciment Luxembourgeois med henblik på formaling af 100 000 t klinker (punkt 6), Cedests aggressive adfærd (punkt 7), tekniske forhold og Dyckerhoffs aktionærer (punkt 8 og 9) og planlægning af mødet den 17. og 18. november 1983 mellem Dyckerhoff og Ciments Français (punkt 10). Vedrørende punkt 6 og 7 hedder det i referatet:

»6. DYZ bekræftede, at man snart ville nå til enighed med CL om at give DYZ en formalingskvote på 100 000 t på CL's formalingsanlæg og om cementleverancer i Trier- og Eifel-området. Det var ikke meningen, at de omtalte tons skulle gå til Saarland, medmindre der var økonomiske fordele i forhold til Goellheim-fabrikken, der i øjeblikket leverer til Saarland. Disse tons vil aldrig gå til Frankrig.

7. DYZ nævnte vanskelighederne på det tyske marked som følge af Cedests aggressive adfærd på dette marked og gjorde rede for de foranstaltninger og projekter, som man havde til hensigt at gennemføre for at klare denne konkurrence.« ([99])

Der redegøres i notatet for de fortsatte drøftelser mellem Ciments Français og Dyckerhoff om begrænsninger af Cedests salg i Tyskland og om Dyckerhoffs gengældelsesforanstaltninger og Dyckerhoffs vilje til at respektere det franske marked, der blev konkretiseret ved en erklæring om ikke dér at ville sælge den cement, der fås via klinkeformalingen hos Ciments Luxembourgeois.

10) Alle disse kontakter og møder førte til en aftale, der dækker mere end Saarland og vedrører generelle regler for salg, således som det fremgår af et brev, som direktøren for Ciments Français, Laplace, der samtidig var formand for Syndicat Français, skrev den 22. september 1986 til direktøren for Heidelberger, Schumacher, der samtidig var formand for den tyske sammenslutning Bundesverband der Deutschen Zementindustrie (dok. 33126/3574-3576). I dette brev redegøres der for de regelmæssige møder med Lose (Dyckerhoff) og Brenke (Heidelberger), de fremskridt der blev opnået under disse møder i forhold til situationen i 1984 ([100]) og det forhold, at hvis de voldgifts-

([97]) Originaltekst:
»1. M. Seillière a, pour la première fois, sorti les chiffres suivants (export en RFA, Sarre exclue): 1981: 108 000 T. Ciment essentiellement HDZ; 10 mois 1982: 95 000 T. Ciment essentiellement HDZ. Il serait remonté loin dans les années passées avec des indications pour ciment et clinker (10 ans mais précision? --- voir document écrit par Renard).
2. Le même a signalé avoir vendu cette année 9 000 T. de clinker à Wössingen (ce qui ne fait pas plaisir à K. (directeur de Wössingen, n.d.r.)). (Remarque faite par l'auteur de la note qui relate d'une circonstance successive).
3. Cedest a réaffirmé sa volonté de ne vendre en RFA qu'à RMC . . . et à PZW (Wössingen, n.d.r.). Elle serait aussi d'accord pour adapter, dans l'avenir, ses fournitures en RFA (toujours Sarre exclue) à l'évolution des expéditions dans ce pays, à la baisse comme à la hausse.
4. Seillière a déclaré être prêt à se retirer des zones de PZW (Wössingen, n.d.r.) à la condition évidente de reporter ses tonnages plus au Nord. A quoi Gruner aurait rétorqué que PZW (Wössingen) devrait céder à D(yckerhoff) un tonnage équivalent à celui qu'abandonnerait Cedest dans zones Karlsruhe et Mannheim/Ludwigshafen. Réponse de Cedest: cela ce n'est plus notre affaire. [K(directeur de Wössingen) réagit évidemment en considérant que le jeu de Cedest n'est pas celui d'un associé correct, puisqu'en ayant l'air de céder d'un côté, il nous »dénonce« auprès de D(yckerhoff)].
Indépendamment de ce qu'a rapporté K.(directeur de Wössingen) je compte demander à Renard des nouvelles en suite à notre réunion du 28.10 dont je vous ai transmis un rapport détaillé.«

([98]) Originaltekst:
»Point 7. Il s'agit en fait des ventes de Cedest en Allemagne et de DYZ (Dyckerhoff) en France (demande de M. Gruner). Point 8. Il y a accord de DYZ sur la reprise des réunions franco-allemandes qui, d'après DYZ, est apparemment subordonnée à des questions de préséance.«

([99]) Originaltekst:
»6. DYZ a confirmé que des conversations étaient prêtes à aboutir avec CL pour assurer à DYZ un quota de broyage de 100 000 T. sur les installations de broyage de CL et pour des livraisons de ciment dans la région de Trèves et dans l'Eifel. A priori ces tonnes n'iront pas en Sarre, sauf s'il y avait un avantage économique certain par rapport à l'usine de Goellheim qui livre actuellement la Sarre. Ces tonnes n'iront jamais en France.
7. DYZ indique ses difficultés sur le marché allemand à la suite de l'agressivité commerciale de Cedest sur ce marché et fait part de son action et de ses projets pour faire face à cette concurrence.«

([100]) Som det er nævnt under nr. 19, litra b), var »Frankrigs eksport til Tyskland« blandt de »varme kartofler« på mødet mellem delegationslederne den 19. marts 1984.«

mænd, som man fra fransk og tysk side udnævnte, ikke nåede til en bæredygtig løsning for alle parter, måtte parterne selv tage fat i sagen. Brevet fortsætter: »Det andet problem vedrører fremtiden. Under vores sidste møde gav Ted Brenke udtryk for, at hvis vi skal forlænge vores aftale, ville man fra tysk side kræve, at den forskel, der siden 1984 har været mellem de franske og tyske leverancer, blev nedbragt. Jeg svarede, at hvis efterspørgslen fortsatte, havde jeg svært ved at se, hvordan vi kunne blive enige om en ny aftale. Som De erindrer, var der ingen logisk og slet ikke etisk begrundelse for denne forskel, der faktisk ikke er resultatet af bilaterale fransk-tyske drøftelser, men afspejler en meget mere kompliceret situation, der indebærer konflikter mellem de franske parter, og som formodentlig også ville have indebåret konflikter på tysk side, hvis vi ikke på det tidspunkt var blevet enige om at lade Wössingen ude af billedet. Jeg tror ikke, vi kan få mange til at blive enige om noget nyt, medmindre de er under pres, og det egentlige formål med en forlængelse er at undgå, at der udvikler sig et sådant pres.

Jeg ville gerne have Deres reaktion på disse to problemer. Jeg håber, vi kan ses i Paris i slutningen af oktober, men jeg har også en aftale den 15. oktober med Ted Brenke og Jürgen Lose, og jeg ville være Dem taknemmelig, hvis De kunne ringe til mig inden denne dato.« ([101])

Modtageren af brevet har tilføjet med håndskrift: »Samtale af 11.10.

a) Principiel enighed om voldgiftsmændenes funktion

b) ikke om mængdeforholdet, officielt først omtale det efter Paris« ([102]).

Hovedpunkterne i dette brev er følgende: der var en aftale mellem visse franske og tyske virksomheder (SFIC, Lafarge, Ciments Français og Cedest på den ene side og BDZ, Heidelberger og Dyckerhoff på den anden side); gennemførelsen eller fortolkningen af denne aftale gav anledning til uenighed, der skulle løses af udpegede voldgiftsmænd; der pågik drøftelser om at forlænge aftalen; forskellen mellem de franske og tyske leverancer var ikke resultatet af bilaterale drøftelser (nævnt i punkt 4-9) mellem de franske og tyske virksomheder, men af uenighed mellem de franske virksomheder; formanden for den franske og den tyske sammenslutning talte den 11. oktober 1986 om de to i brevet nævnte problemer og blev enige om officielt først at tage fat på mængdeproblemet efter det fransk-tyske møde, der fandt sted i Paris den 27.-28. oktober 1986 (ifølge dokument 33126/14764-14768). Kommissionen har ikke bevis for, at aftalen blev forlænget, men de statistiske data om de franske leverancer til Tyskland og de tyske leverancer til Frankrig (se punkt 12) viser, at aftalen mellem Syndicat Français de l'Industrie Cimentière, Lafarge, Ciments Français og Cedest på den ene side og Bundesverband der Deutschen Zementindustei, Heidelberger og Dyckerhoff på den anden side fortsatte efter 1986.

Ifølge et internt notat fra Heidelberger af 12. august 1987 (dok. 33126/3573) fortsatte de fransk-tyske drøftelser i 1987: »Jeg blev enig med Laplace om at diskutere de påbegyndte og velkendte spørgsmål, inden han går af som formand for den franske cementindustri. De vil møde ham i forbindelse med Cembureaus delegation, der tager afsted til Rusland. Jeg ville gerne have, at vi, inden vi møder ham, bliver enige om indholdet af de kommende samtaler. Bilag.« ([103])

Bilaget er brev af 22. september 1986, der er omtalt ovenfor.

11) For at afslutte de fransk-tyske relationer, er det vigtigt også at nævne forbindelserne mellem de største virksomheder ([104]).

Heidelberger har i mange år ejet 35% af kapitalen i Vicat.

([101]) Originaltekst:
»The second problem concerns the future. Ted Brenke expressed during our last meeting the opinion that, if we were to renew our agreement, there would be a demande from the German side that the gap existing since 1984 between French and German deliveries be reduced. I told him that, if this demand were to be maintained, I saw very little hope in our reaching a further agreement. As you remember, there was no logical and, even less, ethical justification for this gap, which was not, in fact, the result of bilateral discussion between French and German interests, but resulted from a far more complicated pattern of discussion which included conflicts between the French parties, and would probably have included conflicts in the German side, had we not agreed then to leave Wössingen aside for the time being. I do not believe we can have so many people agree on something new unless they are under pressure, and the very purpose of a renewal is not to let such a pressure develop.
I should like to have your reaction on these two questions. We shall, I hope, see each other in Paris at the end of october, but I also have an appointment with Ted Brenke and Jürgen Lose on the 15th of October, and if you could call me before then, I would appreciate it.«

([102]) Originaltekst:
»am 11.10. — Gespräch
a) der Schiedsrichterfunktion im Prinzip zugestimmt.
b) der Mengenrelation nicht, offiziell nach Paris erst ansprechen.«

([103]) Originaltekst:
»Aktennotiz an Herrn Brenke.
Ich hatte ein Gespräch mit Herrn Laplace verabredet, um gemeinsam mit ihm, bevor er sein Mandat für die französische Zementindustrie niederlegt, die bekannten offenen Fragen zu besprechen. Sie werden ihm zusammen mit der Cembureau-Delegation, die nach Russland reist, begegnen. Ich würde mich gerne vorher mit Ihnen über den Inhalt des zu führenden Gespräches abstimmen. Anlage«

([104]) De i dette punkt anførte forhold er ikke rettet mod de pågældende virksomheder. De er udelukkende medtaget for at fremlægge alle faktorer i forbindelse med de forskellige virksomheder.

Ciments Luxembourgeois, der er et datterselskab af Arbed, hvori den belgiske producent CBR ejer 10% (dok. 33126/818-819), Ciments Français og Dyckerhoff oprettede i 1973 et joint venture-selskab, Intermoselle, der havde til formål at fremstille klinker og hydrauliske bindemidler. Det fremgik af kontrakten mellem deltagerne (dok. 33126/4446-4451), at hver deltager havde ret til samme produktionskvote; da Intermoselle imidlertid var eneste forsyningskilde hvad angår klinker for Ciments Luxembourgeois og datterselskabet Stahlwerke Röchling-Burbach, forpligtede Ciments Français og Dyckerhoff sig til at levere ekstra mængder af klinker til Ciments Luxembourgeois på de i kontrakten fastsatte betingelser, hvis den del af Intermoselles produktion, der tilfaldt Ciments Luxembourgeois, ikke dækkede denne virksomheds og datterselskabets behov ([105]).

Siden 1981 har Lafarge kontrolleret den tyske producent Wössinger Zement GmbH (tidligere Portland Zementwerk Wössingen, forkortet PZW), hvor Cedest ejer 17%. Siden overtagelsen har Lafarge haft flere kontakter med de tyske producenter, og især med Heidelberger, med det formål at få PZW optaget i kvotesystemet for Sydtyskland, et system som PZW opgav i 1977. Disse kontakter blev intensiveret i 1984 med det formål at nå konkrete resultater, og de gav anledning til møder og brevveksling (dok. 33126/6671-6672, 6687, 6710-6711, 6715-6719). Den endelige tilslutning til kvotesystemet for Sydtyskland blev besluttet på et møde i PZW's bestyrelse den 27. september 1985 (dok. 33126/6976-6979 og 16556): Lafarges og Cedests repræsentanter i bestyrelsen stemte for tilslutning til systemet, medens mindretalsaktionærerne stemte imod. Som det fremgår af Bundeskartellamts undersøgelse og beslutning af 12. september 1988 (dok. 33126/6720-6745), blev Lafarge-koncernen, der har aktiemajoriteten i PZW, og Schumacher, der er direktør i Heidelberger og formand for Bundesverband der Deutschen Zementindustrie, i løbet af sommeren 1985 enige om at lade PZW deltage i de tyske producenters aftale om Sydtyskland. Inden for rammerne af denne aftale blev PZW tildelt en kvote på 12,087% og PZW forpligtede sig til at angive sine leverancer til »Meldstelle« Dr. Bache og til Heidelberger.

12) Syndicat Français de l'Industrie Cimentière og Bundesverband der Deutschen Zementindustrie har i flere år udvekslet månedlige oplysninger om den franske eksport til Tyskland og den tyske eksport til Frankrig. Det erklærede mål med denne udveksling er at sammenligne de to sammenslutningers oplysninger med de oplysninger, som de nationale statistiske kontorer offentliggør. Der er tale om overordnede oplysninger, der ikke er opdelt i områder, og de oplysninger, der offentliggøres af de forskellige statistiske kontorer og af Statistisches Bundesamt indeholder heller ingen områdeangivelse; derimod er Bundesverband der Deutschen Zementindustrie i stand til hvert kvartal at fastslå, at importen fra de forskellige lande går til bestemte delstater, og Bundesverband offentliggør disse resultater. Bl.a. kan Bundesverband fastslå, at cementimporten fra Frankrig altid har været øremærket til Rheinland-Pfalz, Saarland og Baden-Württemberg, og Bundesverband kan oplyse om antal tons for hver delstat, således som det fremgår af de tal, der på undersøgelsestidspunktet var tilgængelig for de sidste fem år:

	1985	1986	1987	1988	1989 (9 mdr.)
Rheinland-Pfalz	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .] (*)
Saarland	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
Baden-Württemberg	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
I ALT	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]

Den tyske eksport til Frankrig var i samme periode:

	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]

(*) «[ ]»: I den offentliggjorte udgavbe af denne beslutning udeladdes visse af tallene herefter i medfør af bestemmelserne i artikel 21 i forordning nr. 17 om bevarelse af forretningshemmeligheder.

Denne udeveksling gør det muligt at kontrollere overholdelsen af aftalen om regler for salg mellem franske og tyske virksomheder (se punkt 10).

En sammenligning af disse oplysninger viser, at »den forskel, der siden 1984 har været mellem de franske og tyske leverancer« (brev af 22. september 1986, citeret under punkt 10), er blevet nedbragt.

13) Lafarge anførte, at virksomhedens deltagelse i en fransk-tysk aftale forudsatte, at virksomheden udgjorde en trussel for de tyske producenter, eller at den var truet på sit eget marked af de tyske konkurrenter. Men Lafarges beliggenhed i Frankrig viser, at der ikke er tale om en alvorlig trussel, der kunne have fået Lafarge til at tilslutte sig aftaler med de tyske konkurrenter; Wössinger havde for sit vedkommende ingen økonomisk interesse i at eksportere til Frankrig.

Selv om det er rigtigt, at Lafarges geografiske beliggenhed i Frankrig i nogen grad kunne være en hindring for at udgøre en alvorlig konkurrencemæssig trussel i Tyskland eller for at blive truet på sit eget marked i forhold til andre bedre placerede franske producenter, så var Lafarge ikke værnet mod alle følger af konkurrencen mellem de to landes producenter, da denne konkurrence, således som det nævnes af Vicat

([105]) Den ovennævnte kontrakt og aftalerne om Intermoselle blev bragt til Kommissionens kendskab, der ved skrivelse af 29. november 1974 meddelte, at de var forenelige med konkurrencereglerne.

i det ovenfor i punkt 1 nævnte notat af 22. juli 1982, kunne »brede sig« og få virkninger i andre områder.

Det er i Lafarges interesse at deltage i en opdeling af markedet, om ikke andet for at beskytte sit datterselskab Wössinger.

Wössinger er faktisk i nogen grad ramt af den franske eksport; Lafarge har i hvert fald siden 1984 arbejdet for at få Wössinger optaget i det tyske kvotesystem (se de under punkt 11 citerede dokumenter): Lafarge er defor interesseret i, at aftaler mellem de franske og tyske producenter ikke forstyrrer Wössingers marked og det tyske system, som Wössinger indgår i.

14) Cedest anførte, at det fremgår af de af Kommissionen citerede dokumenter, at der på det tyske marked har været ført en ekspansiv politik og ikke en aftalepolitik.

Det skal nævnes, at Cedest sammen med Ciments Français, Heidelberger og Dyckerhoff deltog i en aftale om opdeling af markedet i Saarland (se notater af 22. juli 1982 og 23. juni 1982 i punkt 1-4). Endvidere fremgår det af Lafarges håndskrevne notat fra mødet mellem Cedest-Dyckerhoff-Heidelberger af 17. november 1982 (se punkt 7), at Cedest »ville være indstillet på i fremtiden at afpasse sine leverancer til BRD (stadig eksklusive Saarland), uanset om udviklingen var op- eller nedadgående«. Der er ingen tvivl om, at de citerede notater er udtryk for en vis aggressivitet fra Cedests side i Tyskland, men det er ligeledes klart, at der i brevet af 22. september 1986 tales om en bedring af situationen i forhold til 1984 og om en fransk-tysk aftale, der formodentlig forbliver forlænget.

Cedest har for at vise, at virksomheden fører en selvstændig eksportpolitik, i sit svar på klagepunktsmeddelelsen vedlagt to tabeller. Den ene (bilag II) viser salget i Tyskland (»cirkatal for Saarland«) i perioden 1970-1981, og den anden (bilag III) viser stigningen i eksporten til Tyskland fra 1987 til 1991. Det tidsrum, der ligger imellem de to tabeller, er det mest interessante. Ydermere må man sige, at der fra 1987 til 1989 var en gradvis eksporttilbagegang i forhold til det foregående årti og en stigning i 1990 og 1991. Endelig er et brud på aftalen ikke bevis for, at der ikke fandtes en aftale.

15) Ciments Français påstår, at Vicats of Lafarges notater ikke beviser, at selskabet deltog i de fransk-tyske aftaler. Endvidere er selskabet hverken berørt af Cedests eksport til Tyskland eller af Wössingers rolle.

Først og fremmest er Ciments Français sammen med Cedest, Dyckerhoff og Heidelberger berørt af leverancerne til Saarland (Vicats notat af 22. juli 1982 og Lafarges not5at af 23. juni 1982 nævnt under punkt 1 og 4); dernæst er virksomheden berørt af Cedests leverancer til Tyskland på grund af de tyske producenters reaktioner i Østfrankrig (Vicats notat af 22. juli 1982), hvilket har betydet, at »der er opstået en alvorlig spænding mellem Cedest og Ciments Français«, da Ciments Français lider under de tyske producenters konkurrence i Frankrig som reaktion på Cedests indtrængen i Tyskland; endelig var Cedests salg i Tyskland og Dyckerhoffs i Frankrig på dagsordenen for møderene den 15. februar 1983 og 10. maj 1983 mellem Ciments Français og Dyckerhoff (Ciments Français' notater af 25. januar 1983 og 17. maj 1983 citeret under punkt 8 og 9).

Med hensyn til Dyckerhoffs formaling af sin klinkekvote på Ciments Luxembourgeois' anlæg, rejser Kommissionen ikke indsigelse over for joint ventureselskabets fordeling af klinkeproduktionen. Det fremgår af Ciments Français' referat af 17. maj 1983, at Dyckerhoff har til hensigt at formale sin kvote af klinker »til cementleverancer i Trier- og Eifel-området«. De mængder, der ikke går til Saarland, og som aldrig vil gå til Frankrig, er cement, og ikke klinker, således som hævdet af Ciments Français (jf. Ciments Français' referat af 17. maj 1983 citeret under punkt 9).

Under den fælles høring af alle virksomhederne anførte Ciments Français, efter at have nævnt de forskellige eksporthindringer, ar handelen over den fransk-tyske grænse på trods af disse hindringer var betragtelig, hvis man ser på de berørte områders forbrug; for at vurdere denne grænseoverskridende handel skal man tage højde for, at forbruget i de berørte franske områ er alvere end i de tilsvarende tyske områder, og at de tyske fabrikker ligger længere væk fra de franske markeder end de franske fabrikker fra de tyske markeder (ca. + 20 km); Ciments Français gav herefter sin forklaring på, at der var opstået en forskel i leverancerene mellem Frankrig og Tyskland siden 1986: »Hvis man imidlertid antager, at denne forskel er blevet mindre siden 1986, kan man konstatere, at det er, *fordi de tyske leverancer til Frankrig steg i denne periode,* og her også her findes der en logisk forklaring, idet

— Det franske regionale market var i kraftigere stigning end det tyske marked i perioden 1986-1988: ± 11% mod + 4%.

Det franske marked var således mere attraktivt for de tyske fabrikker.

— Endvidere var de franske priser mere attraktive end de tyske efter 1986. *Der er således en klar forklaring på forskellen i cementleverancer* mellem Frankrig og Tyskland«. ([106])

Ciments Français er ikke fremkommet med yderligere faktorer til støtte for disse påstande.

Selv hvis man ser bort fra det faktum, at den større vækst på det franske marked ikke kunne opveje de ulemper, som Ciments Français nævnte, nemlig et lavere forbrug i de pågældende franske områder og en større afstand for de tyske fabrikker til de franske markeder (20 km), må der mindes om, at hvis man går ud fra de oplysninger, som Syndicat Français (dok. 33126/15168-15170) og det tyske Bundesverband (dok. 33126/15161-15163) fremsendte til Cembureau, var de franske priser slet ikke mere attraktive end de tyske priser i perioden 1986-1988. Tværtimod var prisforskellen helt relevant, da den tyske cement PZ35 tilhører en lavere styrkeklasse end den franske cement CPJ45 og CPA55R.

	Gennemsnitlige tyske priser ab fabrik ekskl. skatter meddelt af BDZ kun for PZ35	Gennemsnitlig vekselkurs DM/FRF for det pågældende år	Pris i FRF på tysk cement	Franske priser ab fabrik ekskl. skatter meddelt af SFIC for CPJ45/CPA55R
1986	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
1987	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
1988	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]

Det følger heraf, at Ciments Français' forklaringer ikke hviler på kendsgerninger.

16) Med hensyn til Syndicat Français de l'Industrie Cimentières bemærkninger skal det nævnes, at sammenslutningen nævnes i Lafarges notat af 23. juni 1982 (se punkt 4) både med hensyn til drøftelser mellem Syndicat Français og Bundesverband og i forbindelse med det omtalte pres (s. 3 »Sammenslutningen (Syndicat), især Lafarge, gjorde alt hvad der kunne gøres i forbindelse med den illoyale konkurrence (Kerpen), formalet slagge farlig for blandinger«). Endvidere var brevet fra Laplace af 22. september 1986 (se punkt 10) et brev fra formanden for Syndicat Français til formanden for det tyske Bundesverband, således som det fremgår af indholdet. Ciments Français var i øvrigt af samme mening.

17) Dyckerhoff og Heidelberger mente, at aftalen om Saarland var ren spekulation, da de for det første ikke havde forfattet disse notater, og da deres markedsandele i Saarland for det andet var små, henholdsvis 16,92% i 1989 og 3% uden datoangivelse. Endvidere kunne Lafarges og Ciments Français' notater ikke bevise, at de to tyske virksomheder skulle have deltaget i nogle eventuelle aftaler, da de hver især havde handlet helt på egen hånd i forbindelse med eksport til Frankrig. Endelig siger brevet af 22. september 1986 (se punkt 10) ikke noget præcist, da det kun indeholder hypoteser.

Dyckerhoffs og Heidelbergers argumenter er allerede modsagt af kendsgerningerne, idet aftalen om Saarland er nævnt i to forskellige producenters notater; aftalen nævnes i de to notater både som en historisk og en nutidig kendsgerning. Hvis denne aftale ikke gjaldt, er der ingen grund til, at Dyckerhoff over for Ciments Français med hensyn til formaling af klinker hos Ciments Luxembourgeois (notat af 17. maj 1983 citeret i punkt 9), skulle have erklæret, at disse mængder aldrig ville gå til Frankrig og i første omgang heller ikke til Saarland; det er ikke de leverede mængders eller markedsandeles størrrelse der beviser, om der eksisterede aftaler eller ej. De øvrige notater fra Lafarge og Ciments Français viser, at de to tyske producenter udøvede pres, for at Cedest uden for Saarland skulle føre en ikke-aggressiv afsætningspolitik i Tyskland, og at dette pres samt drøftelserne med de franske producenter gav resultat, da der i Laplaces brev af 22. september 1986 (se punkt 10) tales om, at situationen i 1986 er forbedret i forhold til 1984 og om muligheden af en forlængelse af den indgåede aftale. Ifølge et notat fra Heidelberger af 12. august 1987 (se punkt 10) fortsatte diskussionen om de i Laplaces brev nævnte emner i 1987.

18) Bundesverband der Deutschen Zementindustrie hævder aldrig at være blevet informeret om kontakterne, drøftelserne eller den fransk-tyske korrespondance, og Laplaces brev af 22. september 1986 skulle endda først være blevet kendt for formanden for Bundesverband i forbindelse med meddelelsen af klagepunkter. Det må blot konstateres, at Lafarge i sit notat af 23. juni 1982 anførte, at »Verband var meget utilfreds med«uroen på det tyske marked, og da Laplaces brev var stilet til direktøren for Heidelberger i egenskab af formand for Bundesverband, skulle det således ikke være nødvendigt at bevise, at formanden for Bundesverband har haft kendskab dertil.

([106]) Originaltekst:
»Si toutefois, en tendance, on apprécie que cet écart diminue à partir de 1986, on constatera que c'est *parce que les livraisons allemandes en France augmentent sur cette période,* et là encore il y a des explications logiques: en effet
— Le marché régional français a été en plus forte expansion que le marché allemand sur la période 1986-1988: ± 11% contre + 4%.
Le marché français a donc été plus attractif pour les usines allemandes.
— En plus, les prix français ont été plus attractifs que les prix allemands à partir de 1986. *L'évolution de l'écart de livraison* de ciment entre la France et l'Allemagne *s'explique donc parfaitement.*«

Med hensyn til statistiske data påstår Bundesverband, at man i flere årtier havde udvekslet generelle oplysninger om eksport med Syndicat Français med henblik på at kontrollere den officielle statistik, og at de oplysninger, som Syndicat Français fremsendte, ikke blev viderekommunikeret til medlemmerne af Bundesverband; videre, at tildelingen af importkvoter fra Frankrig til delstaterne skete på basis af den officielle statistik med udgangspunkt i de franske fabrikkers beliggenhed og transportomkostningerne, således at tildelingerne blev afrundet til 1 000 t hvad angik Baden-Württemberg og Saarland, men ikke for Rheinland-Pfalz, som blev tildelt forskellen. Bundesverband påstår endvidere, at disse kvotetildelinger senere blev sammenlignet med importoplysningerne for hver delstat. I henhold til det svar, der blev afgivet under høringen, blev denne sammenligning ikke fulgt op af en efterfølgende kontrol af de anslåede tildelinger.

Således som nævnt under høringen fremsendte Bundesverband den 4. maj 1993 via sin advokat til Kommissionen en model over den nye statistik for interne leverancer siden 1992 og et eksempel fra Nordrhein-Westfalen på statistik for cementimport udarbejdet af denne delstat. Hvis den statistik, som delstaterne udarbejder, er den samme som det eksempel, der er fremsendt til Kommissionen, må det konstateres, at de i statistikken indeholdte oplysninger ikke er sammenlignelige, da de kun indeholder oplysninger om cementimport via handelsvirksomheder (»Einfahr — Generalhandel«).

På trods af de argumenter, som Bundesverband skriftligt og mundtligt har fremført, er det ikke lykkedes for Kommissionen at finde gyldige forklaringer på tildelingen af importkvoter til de forskellige delstater.

Bundesverband hævder, at denne tildeling skete med udgangspunkt i de officielle statistikker. Men i tabellerne for 1985-1989 er der kun asterisker ved siden af DDR's import og den samlede import, og i fodnoten står der »i henhold til den officielle statistik«; der anføres intet om import fra andre lande med undtagelse af 7 639 t i 1985 fra Polen, hvor der står »uspecificeret område«. Tabellerne for 1988 og 1989 indeholder yderligere en fodnote ledsaget af et lille kryds ved siden af Belgien (men det må formodes, at det drejer sig om import fra Belgien/Luxembourg i betragtning af de to landes økonomiske union). Det hedder i fodnoten »Eksklusive de kvanta, der allerede er medregnet under Saarland« ([107]). I tabellerne for 1988 og 1989 og for 1985-1987 er der ingen import fra Belgien/Luxembourg til Saarland. Det må derfor konkluderes, at Bundesverband har inkluderet importen fra Belgien/Luxembourg i importen fra et andet land, formodentlig Frankrig, eller i de interne leverancer. For at foretage en sådan transaktion må Bundesverband have haft kendskab til importens egentlige oprindelsesland og egentlige bestemmelsesland.

Vurdering af transportomkostningerne synes ikke at være et tilstrækkelig troværdigt udgangspunkt for tildeling af importkvoter til de forskellige delstater. En sådan vurdering kan gøre det muligt groft at fastslå betydningen af den franske import på det tyske marked, men den gør det ikke muligt at sætte tal på de mængder, der er bestemt til de forskellige berørte delstater. Endvidere fremgår det af den tabel, som Bundesverband fremlagde den 4. maj 1993 med data over import til Nordrhein-Westfalen fra 1983-1991, at Frankrig via handelsvirksomhederne har eksporteret fra 4 621 t i 1983 til 8 916 t i 1991 til Nordrhein-Westfalen. Dette viser på den ene side, at de anslåede transportomkostninger ikke er en troværdig variabel, når det drejer sig om tildeling af importkvoter til de forskellige delstater, og på den anden side, at den fremstilling, som Ciments Français kom med under høringen, i henhold til hvilken den franske eksport til Tyskland af økonomiske grunde kun kunne gå til Saarland syd for Rheinland-Pfalz og vest for Baden-Württemberg, ikke svarer til de faktiske forhold. Tabellerne for import via handelsvirksomheder i Nordrhein-Westfalen viser klart, at de tildelinger, som Bundesverband foretog, var skøn, og de afspejler således ikke virkeligheden. Da der ikke foreligger forklaringer, er det vanskeligt at forstå, hvorfor den i flere år velkendte situation for den franske eksport til Nordrhein-Westfalen aldrig er blevet inkorporeret i Bundesverbands statistik. Man kunne måske forstå det, hvis kvoterne var blevet tildelt samlet til de tre delstater, der er berørt af den franske eksport, men i det pågældende tilfælde drejede det sig om nøje fastsatte mængder, der hvert kvartal blev tildelt hver enkelt delstat.

23. Belgien — Nederlandene — Tyskland

1) Nederlandene forbruger traditionelt mere cement, end de producerer. Produktionen dækkedes, afhængigt af hvilket år det drejer sig om, mellem 55 og 60% af forbruget i begyndelsen af 80'erne af tre producenter: ENCI, der var den største producent, hvor 68% af aktiekapitalen var ejet og stadig ejes af den belgiske koncern CBR og 31% af den belgiske koncern Obourg, der indgår i den schweiziske koncern Holderbank; de to andre producenter Cemij og Robur er joint venture-selskaber (50%-50%) af ENCI og Hoogovens

([107]) Originaltekst:
»Ohne die Mengen, die bereits unter Saarland erfaßt sind.«

Ijmuiden. I 1982 overtog Hoogovens Cemij, og ENCI overtog Robur. Indtil 1982 havde ENCI, Cemij og Robur overdraget salget af deres cement i Nederlandene til Verkoop Associatie Nederlandse Cement ENCI Cemij — Robur B.V. I 1982 blev Verkoop Associatie opløst, og Vereniging Nederlandse Cementindustri (VNC) blev oprettet som faglig organisation. Efter at Hoogovens og ENCI i 1982 havde opkøbt henholdsvis Cemij og Robur og Verkoop Associatie var blevet opløst, indgik Hoogovens og ENCI gensidige forsyningsaftaler, aftaler om opdeling af det nederlandske cementmarked og samarbejdsaftaler vedrørende salg og distribution.

I begyndelsen af 1989 købte ENCI Cemij, og der har siden kun været en producent i Nederlandene.

2) Forsyningen af det nederlandske marked, som i høj grad sker via import, har i flere årtier været genstand for aftaler mellem producenter i forskellige europæiske lande.

I 1956 blev der indgået en aftale »Noordwijks — Cement — Accord« (N.C.A.) mellem belgiske, nederlandske og en gruppe tyske producenters fælles salgskontor, N.C.H. ([108]) om en opdeling af markedet og ensartede salgsbetingelser.

Denne aftale blev erstattet af en ny aftale »Cementregeling voor Nederland« (C.R.N.), der trådte i kraft den 1. januar 1971 for en treårig periode. Det fremgår af denne aftale, at den samlede nederlandske efterspørgsel, efter fradrag af 550 000 t, der kunne leveres i fri konkurrence, skulle fordeles mellem parterne i følgende forhold: 69% til den nederlandske industri, 17% til den belgiske og 14% til den tyske (N.C.H.). C.R.N.-aftalen blev erklæret uforenelig med artikel 85 ([109]).

Den 14. januar 1975 anmeldte Cimbel, som blev efterfulgt af FIC som repræsentant for de belgiske producenter, Verkoop Associatie, der blev efterfulgt af VNC som repræsentant for de nederlandske producenter og NCH til Kommissionen en aftale kaldet »Cement en Beton Stichting« (CBS), i henhold til hvilken parterne til CBS skulle indberette de mængder cement, der blev leveret til det nederlandske marked opdelt efter type og kategori, transportform og emballage, kundekategori og leveringsområde. CBS fremsendte kvartalsvis og årligt til sine medlemmer de samlede data for de nederlandske og belgiske producenters leverancer og NCH's leverancer.

De tyske producenter, der indgik i N.C.H., gav i 1972 Kommissionen meddelelse om de nye vedtægter for N.C.H. og de rammeaftaler, som medlemmerne havde indgået.

3) De foreliggende oplysninger tyder på, at aftalerne om opdeling af det nederlandske marked stort set stadig gælder. Det hedder i referat af CBR's direktionsmøde af 30. august 1982 (dok. 33126/8124):
»2. STR. —Grå cement —Markedsstrategi BEL NDL — BRD (Nord-Rheinland).

21. *Gennemgået dokument:* håndskrevet dokument udarbejdet af STR dateret den 27. august 1982 (dette dokument er ikke blevet fundet, red.).

22. *Diskussioner og konklusioner*

— Konstateringer med udgangspunkt i sammenligning 1. halvår 1982/1. halvår 1981

— Marked NDL: tilbagegang for NCH's markedsandel; mindre stigning i markedsandelen for ikke-NCH

— Marked N. Rheinland: mindre tilbagegang for den belgisk-nederlandske industri.

— Nedgangen i den tyske industris leverancer til BEL — NDL og N. Rheinland skyldes væsentligst det faldende cementforbrug.

— I lyset af BPS bør de tyske cementproducenter forhøje de nuværende priser med 8 til 10 DM for at nå en ligevægt med hensyn til markedsandele, som CBR-ENCI vil kunne acceptere. Fordelingen af markedsandele vil ligge

([108]) Se Kommissionens beslutning 72/68/EØF, EFT nr. L 22 af 26.1.1972, s. 16. (Findes ikke på dansk).
([109]) Se Kommissionens beslutning 72/468/EØF, EFT nr. L 303 af 31.12.1972, s. 7. Det fremgår af denne beslutning, at N.C.A.-aftalen indeholdt følgende kvoter: + 62,5% til den nederlandske industri, hvis forbruget nåede op på 2 mio t, ca. 20% til den belgiske industri og ca. 14,5% til den tyske industri.

mellem den tidligere NCA-aftale og den nuværende situation.« ([110]).

Den statistik over leverancer til Nederlandene, der er udarbejdet af Cement en Beton Stichting, og som de berørte parter disponerer over (se dokumenter Obourg 33126/296-298, FIC 33126/2388-2405 og CBR 9434-9450), viser følgende markedsandele af de leverancer, som CBS fører regnskab med:

	Nederlandene (leverancer i 1 000 t)	% (Markedsandel)	Belgien (leverancer i 1 000 t)	% (Markedsandel)	NCH (leverancer i 1 000 t)	% (Markedsandel)	I alt (leverancer i 1 000 t)	%
1983	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
1984	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
1985	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
1986	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
1987	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
1988	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
1989	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]

4) Oplysningerne ovenfor viser, at NCH's markedsandel af de leverancer, som CBS registrerer, er på ca. [. . .], med undtagelse af 1988; denne procentsats skal sammeholdes med de [. . .], der er fastsat i C.R.N.-aftalen. Hvert signifikant udsving i de nederlandske producenters procentmæssige leverancer i et givet år (1984, 1987 og 1988) i forhold til det foregående år udlignes af en procentmæssig ændring i de belgiske producenters leverancer, om end ikke af nøjagtig samme omfang. Denne udligning skal sammenholdes med det under punkt 7 omhandlede nævnte forhold mellem de to største belgiske producenter og ENCI og mellem de nederlandske producenter indtil 1988. Procenterne for de nederlandske og belgiske producenter svarer ikke nøjagtig til procentsatserne i de tidligere N.C.A.- og C.R.N.-aftaler. Imidlertid er den samlede procent for de belgiske og nederlandske producenter, en sammenlægning, der er logisk i lyset af det ovenfor nævnte forhold mellem parterne, tæt på den procentsats, der var fastsat for de to producentgrupper i C.R.N.-aftalen. Faktisk tildelte C.R.N.-aftalen de nederlandske producenter [. . .] og de belgiske [. . .], dvs. i alt [. . .] til de to producentgrupper. Den samlede procent for de to producentgrupper i årene 1983-1989 giver følgende resultat: [. . .]. Den eneste mærkbare ændring i forhold til C.R.N.-aftalen ses i 1988 med [. . .], dvs. ± [. . .] mindre, der skal sammenholdes med stigningen i NCH's leverancer i samme år [(. . .)].

Leveringskvoterne blev fastholdt på trods af udsvingene i forbruget i Nederlandene, og skønt leverancerne fra tredjelande var stigende fra 1986, som det ses af nedenstående tabel:

	Forbrug i Nederlandene (Cembureau-data) (i 1 000 t)	Samlede leverancer for nederlandske og belgiske producenter og NCH (i 1 000 t)	Tredjelandes leverancer (i 1 000 t)	Tredjelandes del af det nederlanske forbrug
1983	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
1984	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
1985	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
1986	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
1987	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
1988	[. . .] ([111])	[. . .]	[. . .]	[. . .]
1989	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]

5) Det nævnes i nr. 19, litra b), at man under delegationsledernes møde den 19. marts 1984 i henhold til noten til formanden ikke havde diskuteret »den traditionelle mellemstatlige samhandel, eller den strukturelle som f.eks. Tysklands eller Belgiens eksport til Nederlandene.« I henhold til notaterne fra dette møde skulle den belgiske delegationsleder have klaget over den ikke-strukturelle eksport fra Tyskland: »Belgien — Opmærksomheden henledes på det faktum, at en del af den tyske cementeksport til Nederlandene faktisk er strukturel og traditionel, men der har i de seneste år også været tale om en »ukontrolleret« eksport til Nederlandene og Belgien. De tidligere drøftelser mellem delegationslederne har tilsyneladende ikke ændret denne tingenes tilstand, og det skønnes unødvendigt fortsat at drøfte spørgsmålet i Cembureau.

Formanden mindede om, at afholdelsen af dette møde blev besluttet uden indsigelse på det sidste møde i

([110]) Originaltekst:
»2. STR. — Ciment gris — Stratégie Marchés BEL NDL — RFA (Nord-Rheinland).

21. *Document examiné:* dossier manuscrit établi par le Département STR et daté du 27 août 1982 (ce document n'a pas été trouvé, n.d.r.).

22. *Discussions et conclusions*
— Constatations basées sur comparaison 1er sem. 1982 /1er sem. 1981.
— Marché NDL: recul de la part de marché du NCH; légère augmentation de la part de marché du non NCH.
— Marché N. Rheinland: léger recul de l'industrie belgo-néerlandaise.
— La diminution des livraisons de l'industrie allemande en BEL — NDL et N. Rheinland provient en ordre principal de la baisse de la consommation de ciment.
— Dans la perspective de l'introduction du BPS, il faudrait que les cimentiers allemands augmentent les prix pratiqués actuellement de 8 à 10 DM pour arriver à un équilibre de parts de marché que CBR-ENCI pourrait considérer comme acceptable. La répartition des parts de marché se situerait à mi-chemin entre l'ancien NCA et la situation actuelle.«

([111]) [. . .]

eksekutivkomitéen og anmodede om de øvrige medlemmers mening. . .« ([112])

Da den belgiske delegationsleder klagede over den tyske eksport til Nederlandene, var denne eksport i henhold til tabellen »Cembureau-landenes import« af 15. marts 1984, der blev uddelt på delegationsledernes møde (dok. 33126/11725), på 1 460 000 t i 1983. Dette tal er tilsyneladende foreløbigt og kan være for højt, da statistikken fra BDZ nævner tallet 1 108 989 som definitivt tal for den tyske eksport til Nederlandene. Forskellen mellem de to tal er stor, og virksomhederne har ikke under høringen fremført nogen forklaring. Hvis man ud fra de samme kilder foretager en sammenligning, må det under alle omstændigheder konstateres, at meningsudvekslingerne og de bi- og multilaterale dialoger, som formanden for Cembureau anbefalede på delegationsledernes møde den 14. januar 1983, har haft en vis virkning, idet den tyske eksport til Nederlandene, især fra ikke-NCH-medlemmer, først var gradvist faldende og derefter fra 1986 blev stabiliseret i forhold til forbruget, således som det fremgår af nedennævnte data:

	Nederlandenes forbrug (Kilde Cembureau) (i 1 000 t)	Samlede tyske leverancer (Kilde BDZ) (i 1 000 t)	% i forhold til forbrug	NCH-leverancer (Kilde CBS) (i 1 000 t)	% i forhold til forbrug	Ikke-NCH-leverancer (Forskel mellem samlede tyske leverancer og NCH-leverancer) (i 1 000 t)	% i forhold til forbrug
1983	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
1984	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
1985	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
1986	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
1987	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
1988	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]
1989	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]	[. . .]

6) Med hensyn til eksport til Tyskland fra Belgien og Nederlandene er Bundesverband der Deutschen Zementindustrie hvert kvartal, på trods af at ingen officiel publikation indeholder en opdeling efter delstat, i stand til med angivelse af mængder for hver delstat at fastslå, at importen fra de omtalte lande går til Nordrhein-Westfalen og til Rheinland-Pfalz.

([112]) Originaltekst:
»Belgique — L'attention est attirée sur le fait que, si effectivement une partie des exportations de ciment d'Allemagne vers les Pays-Bas ont un caractère structurel et traditionnel, il s'y ajoute depuis plusieurs années des exportations »sauvages« complémentaires vers les Pays-Bas et la Belgique. Les discussions précédentes entre Chefs de Délégation n'ayant pas modifié cet état de choses, il est estimé inutile de tenir un pareil débat au sein de Cembureau.«
»Le Président rappelle que la tenue de la présente réunion a été décidée sans aucune opposition lors de la dernière réunion du Comité Exécutif et sollicite l'avis des autres membres . . .«

KAPITEL 5

»Cembureau Task Force« eller »European Task Force«

24. **Baggrunden for det »græske problem«**

1) Mellem sidste halvdel af 70'erne og begyndelsen af 80'erne øgede de græske cementproducenter deres produktionskapacitet med ca. 7 mio t for at kunne dække den meget kraftige efterspørgsel på bygge- og anlægsmarkederne i Mellemøsten, der på det tidspunkt var præget af stærk ekspansion som følge af den øgede velstand, olieprisstigningerne havde bragt til Mellemøsten. I midten af 1985 skete der imidlertid et brat fald i oliepriserne, der førte til et sammenbrud på de mellemøstlige afsætningsmarkeder, hvilket bevirkede, at den græske cementindustri fik alvorlige problemer med overkapacitet og måtte se sig om efter andre afsætningsmarkeder for en produktion, der langt oversteg den indenlandske efterspørgsel.

De græske producenter vendte sig ved udgangen af 1985 og begyndelsen af 1986 mod de vesteuropæiske lande, og navnlig mod de markeder, som de mente det ville være lettest at få adgang til — først og fremmest Det Forenede Kongerige, der havde de højeste cementpriser i Europa, og dernæst Italien, hvor en række mindre sammenslutninger af cementbrugere og små import-eksportfirmaer var begyndt at importere cement fra Grækenland.

2) I samme øjeblik der begyndte at optræde importeret cement på det britiske marked, som blev importeret via selskabet Libexim, der havde købt det hos Titan og Heracles, reagerede de britiske producenter voldsomt og klagede bl.a. til Kommissionen over, at den græske cementindustri blev subsidieret af staten ([113]).

([113]) På det tidspunkt, hvor Grækenland kom med i EF, modtog den græske industri talrige statssubsidier. I beslutning C/85/1344 af 13.8.1985 erklærede Kommissionen en række græske støtteordninger, hvor der blev ydet eksportrestitutioner, uforenelige med fællesmarkedet. Under hensyn til den græske betalingsbalancesituation gav Kommissionen imidlertid ved beslutning 85/594/EØF (EFT nr. L 373 af 31.12.1985, s. 9) tilladelse til, at disse eksportrestitutioner blev opretholdt indtil 31.12.1986. Ved beslutning 86/614/EØF (EFT nr. L 357 af 18.12.1986, s. 28) ændrede Kommissionen, stadig under hensyn til den økonomiske situation i Grækenland, beslutning 85/594/EØF og gav Grækenland tilladelse til gradvis at ophæve denne statsstøtte i fire etaper, således at al støtte skulle bortfalde i 1990. Kommissionen er desuden skredet ind over for græsk statsstøtte ydet i form af rentegodtgørelser (beslutning 86/187/EØF, EFT nr. L 136 af 23.5.1986, s. 61).
Det ovenstående gælder for det tidsrum, hvor European Task Force var i funktion. Hvad tiden derefter angår, bemærkes, at Kommissionen i august 1991 (EFT nr. C 1 af 4.1.1992) indstillede en procedure, den i 1988 havde indledt over for græsk statsstøtte til virksomheden Heracles, hvorimod den ved beslutning 91/144/EØF (EFT nr. L 73 af 20.3.1991, s. 27) erklærede statsstøtte til virksomheden Halkis uforenelig med fællesmarkedet.

De britiske producenter må have søgt opbakning hos andre europæiske producenter, for der blev ret hurtigt dannet en koalition mellem cementproducenter til imødegåelse af, hvad der blev betegnet som den »græske trussel.«

3) Denne koalition blev dannet i Cembureaus regi. Som det vil fremgå af det efterfølgende, var Cembureau på mindst to møder (ifølge Holderbank-papirer var der tale om mødet i Rom den 28. maj 1986 og mødet i Zürich den 3. juni 1986, ifølge skriftlige bemærkninger fra Cembureau indgået den 15. november 1989, møderne den 28. maj 1986 og »formentlig« mødet i september 1986) repræsenteret af sine direktører, »delegationslederne« traf de vigtigste beslutninger og Ciments Français hævdede under høringen den 12. marts 1993, at Laplaces tilstedeværelse »på disse møder mellem delegationsledere skyldtes hans funktioner i Syndicat og i kontaktudvalget.«

I et referat af mødet den 13. maj 1987 i »European Export Policy Committee«, udarbejdet af Gordon Marshall fra Blue Circle og fundet i Blue Circle (dok. 33126/11344-11345), hedder det på side 2: *»Cembureau Task Force.* Jeg blev kontaktet fra to sider og anmodet om at sikre, at Cembureaus Task Force fortsætter med at bestå som et middel til fortsat at lægge pres på grækerne. Scancem var særligt indtrængende og mente, at eftersom 80% af cementsalget, til USA foregår via fire europæiske koncerner — Blue Circle, Lafarge, Holderbank og Scancem — burde der være mulighed for at lægge pres på grækerne« ([114]).

Det er på sin plads at pege på, at Gordon Marshall i 1987 var formand for European Export Policy Committee og fra 1985 vicegeneraldirektør i Blue Circle-koncernen. Og, som Blue Circle anførte i sit svar på Kommissionens meddelelse af klagepunkter (pkt. 3.5), blev Gordon Marshall ved en beslutning truffet af bestyrelsen i Cement Makers' Federation den 1. maj 1985 udnævnt til den britiske delegationsleder i Cembureau med virkning fra juni 1985, medens Blue Circles bestyrelsesformand, Sir J. Milne, blev udnævnt til formand for Cembureau. Gordon Marshall indtog således en stilling, der gav ham et godt kendskab til Cembureaus struktur og aktiviteter.

I sit svar på Kommissionens klagepunktsmeddelelse, i bilag 2, s. 2, henviste European Cement Manufacturers Export Committee (ECMEC) til en udtalelse fra Gordon Marshall om, at det mødenotat, han havde udarbejdet for Blue Circle, ikke drejede sig om emner drøftet på møder i Export Policy Committee, når man ser bort fra de punkter, der bærer overskrifterne »Summary«, »Turkey« og »Freight«, og at han ikke havde udarbejdet dette notat i egenskab af formand for Export Policy Committee. Men uanset om dette notat er et referat af EPC-mødet den 13. maj 1987 eller ej, uanset hvilken stilling Gordon Marshall beklædte på det tidspunkt, hvor han skrev det, og uanset hvem det blev skrevet til, er det en kendsgerning, at Gordon Marshall ikke har anfægtet indholdet af notatet. Af ECMEC's påstand fremgår i øvrigt også, at ECMEC udelukkende bestrider at have haft noget ansvar for de ting, der blev refereret i dette notat. ECMEC har imidlertid ikke hævdet, at notatet ikke angik Cembureau. ECMEC's udtalelser afsvækker således på ingen måde den konklusion, Kommissionen har draget, nemlig at dette notat alene i kraft af Gordon Marchalls formulering skaber en reel forbindelse mellem Cembureau og Task Force, alene i kraft af Gordon Marchalls formulering.

25. **»Cembureau Task Force« eller »European Task Force« (ETF) — oprettelse og opgaver** ([115])

a) *Mødet i Rom*

1) Den 28. maj 1986 mødtes repræsentanter for Blue Circle, Ciments Français og Lafarge, Holderbank, Heidelberger og Dyckerhoff, Italcementi og Asland i Rom til en hurtig drøftelse af, hvordan man kunne sætte ind over for den græske cementindustris eksport af cement til Vesteeuropa.

Det maskinskrevne referat af dette møde blev affattet af Cembureau-direktøren Philippe Dutron, som var med på mødet (dok. 33126/18771), og der findes også et håndskrevet referat, formentlig skrevet af samme Cembureau-direktør (dok. 33126/10982-10983).

Repræsentanterne for disse selskaber besluttede at mødes igen i Stockholm, på Grand Hotel, mandag den

([114]) Originaltekst:
»Cembureau Task Force. I was approached on two occasions to try to make sure that the Cembureau Task Force continues in operation as a means of keeping up our pressure on the Greeks. Scancem were particularly anxious and felt that as 80% of the Cement to the USA is handled by four European Organisations — Blue Circle, Lafarge, Holderbank and Scancem — some pressure could be brought to bear on the Greeks.«

([115]) ETF har lige fra begyndelsen haft to formål: at skabe forståelse hos de nationale myndigheder og EF-myndighederne for de virkninger, den græske lavpriseksport af cement havde på de forskellige markeder, og at træffe foranstaltninger, der kan hindre eller vanskeliggøre græsk eksport af cement til Vesteuropa. De foranstaltninger, vi her beskæftiger os med, er dem, der drejer sig om andet og mere end at holdningsbearbejde og/eller lægge pres på nationale myndigheder og EF-myndigheder.

9. juni 1986, kl. 9.30, sammen med repræsentanter for Cementa/Norcem og måske CBR. Til brug for mødet i Stockholm fik en arbejdsgruppe bestående af fire medlemmer (fra Det Forenede Kongerige, Spanien, Frankrig og Italien) til opgave med bistand fra Cembureau-direktøren Henry Collis på mødet i Zürich i ugen efter at undersøge, hvordan man kunne sætte ind, og fremskaffe dokumentation om følgende emner: de juridiske aspekter omkring enhver eventuel aktion i forhold til EF-retten, specielt de juridiske aspekter omkring statsstøtte til den græske cementindustri og omkring en fælles reaktion i form af eksport af cement til Grækenland; eksisterende importbarrierer i Grækenland, adgang til skibstransport og flydende terminaler, strukturforholdene i den græske industri, der fremstiller færdigblandet beton, europæiske banker etableret i Grækenland, mulighederne for, at de største europæiske cementproducenter etablerer et fælles datterselskab til iværksættelse af de fornødne aktioner.

Disse repræsentanter vedtog desuden, at hvis man enedes om en strategi i Stockholm, skulle tre repræsentanter for den europæiske cementindustri mødes med repræsentanter for den græske industri den 10. juni, efter Cembureaus generalforsamling.

b) *Arbejdsgruppens møder i Zürich og Céligny*

2) I overensstemmelse hermed holdt den arbejdsgruppe, der blev nedsat i Rom, møde den 3. og 4. juni i Zürich og den 5. juni i Céligny.

I disse møder deltog ud over de, der er nævnt i mødenotatet fra 28. maj 1986, også Holderbank, i hvis lokaler møderne blev afholdt. Følgende var til stede (dok. 33126/18756):

— den 3. juni: repræsentanter for Blue Circle (Horner og Cheney), Hispacement (Fernandez), Lafarge (Marichal) og Holderbank (Ackermann). Ifølge Holderbank var Cembureau-direktøren Henry Collis kun til stede ved mødets begyndelse og gik hurtigt igen

— den 4. juni: repræsentanter for Blue Circle, Hispacement, Holderbank og Italcementi (D'Agostino)

— den 5. juni: repræsentanter for Blue Circle, Hispacement, Lafarge og Holderbank.

3) På disse møder udarbejdede man et dokument med titlen »Collective response to problems posed by destabilizing cement industry« (dok. 33126/18772-18779). I dette dokument, som blev udarbejdet med henblik på mødet i Stockholm den 9. juni 1986 (se dok. 33126/18755), og som var dateret den 5. juni 1986, hedder det i indledningen: »Samarbejdet mellem producenterne i EF/Vesteuropa har afgørende betydning for stabiliteten i den europæiske cementindustri i betragtning af truslen fra visse lande, der skaber ustabilitet på markedet ved at eksportere deres overproduktion. De mange uudnyttede float-siloer udgør en yderligere destabiliserende faktor. Nedenfor skitseres en række strategier, som er *baseret på en solidarisk reaktion* på disse problemer. Den strategi, der skitseres nedenfor, er baseret på en »stok- og gulerod«-taktik, med adskillelse mellem de foranstaltninger, der skal iværksættes øjeblikkeligt, og de løsninger, der skal føre til politiske og strukturelle ændringer i den cementindustri, der ødelægger stabiliteten på markedet. For at få den cementindustri, der ødelægger stabiliteten, til at samarbejde, er det af afgørende betydning, at de andre (førende) europæiske producenter udviser styrke og solidaritet. Den nuværende situation udgør helt klart en trussel for hele Europa og ikke alene for de mest direkte ramte lande« ([116]). Dernæst gennemgås de øjeblikkelige foranstaltninger, der tænktes iværksat:

4) — Stokkeaktioner (»Stick Actions«)

— At forsvare de europæiske hjemmemarkeder med forskellige foranstaltninger som f.eks. administrative formaliteter, krav om kvalitetsstandarder, fagforeningsaktioner, sanktioner mod kunder, der køber importeret cement.

— At angribe de destabiliserende producenter på deres eksportmarkeder ved at tage kunder fra de græske producenter i disse forskellige lande (Algeriet, USA, Vestafrika, Egypten og Saudi-Arabien) eller ved at gøre det urentabelt for de græske producenter af eksportere.

([116]) Originaltekst:
»Cooperation between the Common Market/Western European Producers is essential for the stability of the European Cement Industry in view of the threat posed by certain countries who disrupt by exporting surplus tonnage. Furthermore the presence of idle floating silos constitutes an additional destabilizing effect. The strategies developed below reflect a response based on solidarity and the obstacles to be overcome. A »stick« and »carrot« approach has been adopted separating short term punitive and supportive measures for immediate implementation from those solutions involving political and structural changes in the relevant destabilizing cement industry. It is believed that if the destabilizing cement industry is to be »persuaded« to cooperate, then it will be essential for other (leading) European Producers to demonstrate a strong and united approach. Clearly the current situation constitutes a threat to the whole of Europe and not only to the countries under immediate attack.«

— At boycotte de rederier, der kontrolleres af de destabiliserende producenter.

— At undersøge mulighederne for at eksportere cement til Grækenland, eller — hvis det ikke kan betale sig — muligheden for at iværksætte »guerilla«-aktioner og for at eksportere andre produkter, som fremstilles af datterselskaber af europæiske cementproducenter.

— At undersøge situationen i float-siloerne og hos mellemhandlerne.

— At anmode de internationale banker om bistand til at »overtale« de destabiliserende producenter, mellemhandlere og rederier til at samarbejde.

5) — Gulerodsaktioner (»Carrot Actions«)

Køb af de destabiliserende producenters overskudsproduktion til eksport til USA (det kunne Blue Circle, Holderbank, Lafarge, Cementa/Norcem og andre tage sig af), Vestafrika (det kunne være en fransk opgave), og andre lande (en række komplicerede løsninger under overvejelse).

6) — Regulering af markedet

— Oprettelse af et *fælles salgsselskab* (kortsigtet aktion), i første omgang med deltagelse af tyske, franske, italienske, schweiziske, norske, svenske, spanske og britiske producenter (men åbent for alle).

Dette fælles salgsselskab skulle hovedsagelig have til opgave at sikre sig ordrer på de vigtigste af de eksportmarkeder, som der eksporteres til fra lande, der truer stabiliteten på deltagerlandenes markeder, at købe cement og klinker i de lande, der udgør en trussel for stabiliteten på deltagerlandenes markeder, og at eksportere cement og klinker til de lande, der truer stabiliteten på deltagerlandenes markeder.

— Oprettelse af et *eksportkartel* (langsigtet aktion) til fastsættelse af kvoter, mindstepriser og kontraktvilkår ved eksport.

7) — Andre overvejelser

— I forbindelse med de langsigtede »gulerods«-aktioner foreslås det at gå frem efter, hvad der er anført i tillæg I, dvs. at forsøge at få den græske regering til at træffe de i tillægget nævnte foranstaltninger til løsning af problemerne i den græske cementindustri, at bevidstgøre Europa-Kommissionen over for det græske problem og orientere Kommissionens embedsmænd om de påtænkte aktioner.

— Det foreslås også at indhente juridisk udtalelse fra en ekspert i EF-ret om de påtænkte aktioner.

Ingen af virksomhederne har oplyst, om man har orienteret nogen kommissionsansat om de påtænkte kollektive aktioner eller i givet fald hvilke.

c) *Delegationsledernes møde i Stockholm*

8) Den 9. juni 1986 var der møde mellem delegationslederne, der var i Stockholm til Cembureaus generalforsamling. Kommissionen er ikke i besiddelse af noget referat af dette møde, og man må derfor forsøge at rekonstruere deltagerlisten såvel som de emner, der blev drøftet, på basis af andre dokumenter.

9) — Tilstedeværende delegationsledere:

Schweiz — Holderbank: at der var en repræsentant fra Holderbank til stede, fremgår af Holderbanks svar 7/b af 7. maj 1990 på en begæring om oplysninger (dok. 33126/18755), af bilag 2 til dagsordenen for mødet den 19. august 1986 (dok. 33126/18821-18822) og af protokollen fra delegationsledernes møde den 9. september 1986, der omhandler den fordeling af Interciment-aktierne, der blev vedtaget i Stockholm (dok. 33126/18861).

Italien — Italcementi indrømmer sin deltagelse i sit svar af 21. marts 1990 på en begæring om oplysninger (dok. 33126/15983), hvori det hedder, at »med hensyn til Stockholm-mødet husker Pesenti at have deltaget i tilslutning til et Cembureau-

møde og sammen med repræsentanter fra andre europæiske producenter« ([117]).

Belgien — I sit svar på klagepunktsmeddelelsen anfører CBR på s. 188, at »beslutningen om at oprette Joint Trading Company blev truffet af delegationslederne fra otte lande, herunder også Belgien, på mødet i Stockholm den 9. juni 1986« ([118]). CBR var således til stede på mødet, hvilket CBR også indrømmede under høringen den 11. marts 1993.

Aker/Euroc (Norcem/Cementa) hævder på s. 49 i sit svar på klagepunktsmeddelelsen, at Borelius (Euroc/Cementa) og Heiberg (Norcem) af Sir J. Milne (Blue Circle) var blevet indbudt til at deltage i mødet, men at de afviste denne invitation, som Linderoth (Euroc/Cementa) derimod tog imod.

Det Forenede Kongerige — At Blue Circle deltog, fremgår ikke alene af, at det var Sir J. Milne, der indbød deltagerne, således som Aker/Euroc oplyser, men også af den fordeling af Interciment-aktierne, der er nævnt i bilag 2 til dagsordenen for mødet den 19. august 1986 (dok. 33126/18821-18822) og i protokollen fra mødet mellem delegationslederne den 9. september 1986 (dok. 33126/18861) samt af svaret på klagepunktsmeddelelsen (nr. 4.74-4.77).

Frankrig — At Lafarge deltog, kan udledes af, at Lafarge generelt indrømmer at have deltaget i møderne i Task Force (s. 58 i Lafarges svar på klagepunktsmeddelelsen og udtalelserne på høringen den 12. marts 1993). Ciments Français har, efter på høringen den 12. marts 1993 at have udtalt, at Laplace (Ciments Français' bestyrelsesformand) deltog i møderne i Rom (28. maj 1986), Stockholm (9. juni 1986) og Bruxelles (6. november 1986), erklæret, at Laplaces deltagelse i »disse møder mellem delegationslederne skyldtes hans funktioner i Syndicat og i kontaktudvalget« ([119]) (for Cembureau-organet Industrie cimentière de la CEE — Kommissionens anm.).

Tyskland — Dyckerhoff indrømmer at have deltaget i Stockholm-mødet, men hævder, at Dyckerhoffs repræsentant ikke deltog som delegationsleder (svar på klagepunktsmeddelelsen, s. 59-60). Heidelberger hævder ikke at have deltaget i mødet (s. 44 i svaret på klagepunktsmeddelelsen), og Bundesverband der Deutschen Zementindustrie nøjes med at anfægte de tilstedeværendes egenskab af delegationsledere (svar på klagepunktsmeddelelsen, s. 22).

Spanien — På Rom-mødet blev det aftalt, at Asland skulle deltage i Stockholm-mødet (dok. 33126/18771), men Asland nægter at have deltaget i andre møder end mødet i Rom (svar på klagepunktsmeddelelsen, s. 41-42, og udtalelser på høringen den 11. marts 1993). At en spansk delegationsleder deltog, fremgår imidlertid af den fordeling af Interciment-aktierne, der er nævnt i bilag 2 til dagsordenen for mødet den 19. august 1986 (dok. 33126/18821-18822) og protokollen fra delegationsledernes møde den 9. september 1986 (dok. 33126/18861) — for man kunne kun fordele aktieposterne mellem de selskaber, der var til stede eller repræsenteret på mødet, og som indvilligede heri.

10) — Drøftede emner og vedtagne beslutninger

Ifølge Holderbanks svar nr. 7/b af 7. maj 1990 (dok. 33126/18755) på en begæring om oplysninger fra Kommissionen traf deltagerne på mødet i Stockholm formel afgørelse om at oprette European Task Force.

Af bilag 2 til dagsordenen for ETF-mødet i Genève den 19. august 1986 (dok. 33126/18821-18822) og protokollen fra delegationsledernes møde i Baden-Baden den 9. september 1986 (dok. 33126/18857-18862) fremgår det, at delegationslederne på mødet i Stockholm også vedtog at oprette et »Joint Trading Company« og at fordele aktierne heri mellem de forskellige »lande og/eller selskaber«, der deltog i mødet.

([117]) Originaltekst:
»Per quanto riguarda la riunione di Stoccolma, l'Ing. G. Pesenti ricorda di avervi partecipato, a margine di una riunione di Cembureau, con i rappresentanti di vari altri produttori europei.«

([118]) Originaltekst:
»La décision de constituer la Joint Trading Company a été adoptée par les Head Delegates de huit pays, dont la Belgique, lors de la réunion à Stockholm le 9 juin 1986.«

([119]) Originaltekst:
»à ces réunions de Head Delegates tenait à son rôle au Syndicat et au Comité de Liaison.«

d) *ETF's første møde i London*

11) Den 17. juni 1986 holdt ETF møde i London med deltagelse af repræsentanter for Blue Circle, Lafarge, Italcementi og Holderbank (dok. 33126/18756). Før mødet fik Holderbank efter egen anmodning (dok. 33126/18781) tilsendt et oplæg fra Blue Circle om Joint Trading Company (dok. 33126/18782-18785).

Stadig inden mødet anmodede Holderbank Lafarge om på mødet den 17. at meddele, hvor store mængder cement fra Grækenland Lafarge kunne få placeret på ikke-europæiske markeder (dok. 33126/18786).

Et notat affattet af Richard Cheney fra Blue Circle og dateret den 19. juni 1986 opregner de emner, der blev drøftet på mødet (dok. 33126/18787):

— Udarbejdelse af standardkontrakt for Joint Trading Companys køb af græsk cement og græske klinker (dok. 33126/18788-18790) (I et udkast vedlagt dette notat blev det bl.a. nævnt, at denne kontrakt skulle anmeldes til Kommissionen, men det blev tilsyneladende ikke til noget, for ingen anmeldelse er indgivet)

— indhentning af oplysninger om Bouri

— undersøgelse af mulighederne for at få dirigeret den græske eksport om til andre lande

— undersøgelse forholdene i de græske rederier

— undersøgelse af muligheden for at eksportere til Grækenland

— koordinering af stiftelsen af Joint Trading Company

— overvejelse af lobby-mulighederne

— undersøgelse af eksporten fra østlandene og Tyrkiet

— koordinering af Ferruzzi-situationen.

e) *ETF's andet mødet i Milano*

12) Den 2. juli 1986 holdt ETF møde i Milano med deltagelse af repræsentanter fra Blue Circle, Lafarge, Italcementi og Holderbank (dok. 33126/18756-18757 og 18791-18793).

Dagsordenen indeholder følgende punkter (dok. 33126/18794): overenskomst med den græske industri — status og opfølgning, Bouri-koncernen — status over forhandlingerne — orientering, traditionelle græske eksportmarkeder, resultaterne af undersøgelserne vedrørende eksport til Grækenland, Ferruzzi, oprettelsen af Interciment — status — aktionærer — senere aktioner, lobby-aktioner — status — opfølgning, orientering af delegationsledere samt eventuelt.

f) *ETF's trejde møde i Genève*

13) Den 8. juli 1986 holdt ETF møde i Genève med deltagelse af repræsentanter for Blue Circle, Lafarge, Italcementi, Hornos Ibéricos og Holderbank (dok. 33126/18757 og 18795). Der foreligger hverken referat eller dagsorden.

g) *ETF's fjerde møde i Genève*

14) Den 19. august 1986 holdt ETF i Genève med deltagelse af repræsentanter for Blue Circle, Lafarge, Italcementi, Hornos Ibéricos, Cementa/Norcem (Aker/Euroc) og Holderbank (dok. 33126/18757-18758 og 18795-18811). Der blev opstillet en dagsorden for mødet (dok. 33126/18811). Under kontrolundersøgelserne blev der ikke fundet noget møde referat. Aker/Euroc fremlagde i bilag 15 til deres svar på klagepunktsmeddelelsen et referat, som Norcem/Cementas repræsentant på mødet, Ulestig, den 26. august 1986 havde udarbejdet til sine overordnede. Kommissionen sendte den 9. juli 1992 alle de virksomheder, som er omfattet af den internationale del af klagepunktsmeddelelsen, en kopi af referatet fra Aker/Euroc med angivelse af, at den agtede at gøre brug af dette mødereferat under proceduren, og med opfordring til at fremsætte deres synspunkter.

Ulestigs referat følger meget nøje punkterne på dagsordenen og refererer følgende drøftelser og vedtagelser:

15) Punkt 1 på dagsordenen — Briefing — drejede sig om at forklare de mødedeltagere, der deltog for første gang (dvs. Norcem/Cementa), hvad der var formålet med ETF. I referatet defineres ETF's formål således: »ETF har til formål at undersøge, hvilke foranstaltninger der kan træffes for at forhindre import i Vesteuropa, aktuelt import fra Grækenland. ETF afgiver henstillinger herom til delegationslederne« ([120]).

16) Punkt 2 og 3 på dagsordenen drejede sig om en redegørelse for importen til Det Forenede Kongerige, Italien og Spanien og det forsøg, Holderbank ville gøre

([120]) Originaltekst:
»ETF's purpose is to evaluate measures to eliminate imports to Western Europe, presently imports from Greece. ETF shall recommend measures to the Head Delegates for decisions.«

på at lægge pres på Crédit Suisse for at standse lånene til Bouri ([121]).

17) Punkt 4 og 5 på dagsordenen angår drøftelser af stokke- og gulerodsaktioner.

Selv om man ikke var nået frem til nogen overenskomst med de græske cementproducenter, var Blue Circle begyndt at købe græsk cement til eksport til USA, og leverancerne skulle fortsætte i september-oktober; Lafarge havde købt en cementladning fra Titan til levering i Montreal, og en yderligere sending skulle leveres i september; Holderbank havde afgivet ordrer på 90 000 t cement hos Titan (hvoraf 7 000 t mentes at være blevet leveret), 100 000 t hos Heracles (hvoraf 40 000 t skulle være blevet leveret), og 50 000 t klinker hos Titan (hvoraf 25 000 t allerede skulle være blevet leveret), alt sammen til USA.

Blue Circle redegjorde for de kontakter, man havde haft med Titan, og de forsøg, man havde gjort på at nå frem til en løsning, der kunne bruges til at lægge pres på Heracles.

Italcementi aflagde rapport om mulighederne for at eksportere til Grækenland (dok. 33126/18812-18820).

Endelig drøftede man situationen på de traditionelle græske eksportmarkeder, situationen i forhandlerledet og risikoen for import fra andre lande.

18) Under punkt 6 på dagsordenen gennemgik man den allerede stedfundne oprettelse af Joint Trading Company »Interciment«, herunder også kapitalfordelingen og vedtægterne (dok. 33126/18821-18841). På basis af et internt notat fra Blue Circle (dok. 33126/18842-18843) blev det foreslået at anmelde stiftelsen af Interciment til Kommissionen.

19) Punkt 7 på dagsordenen drejede sig om en orientering fra Blue Circle om den lobby-virksomhed, man havde udøvet over for den britiske regering (dok. 33126/18844-18845).

20) Under punkt 8 havde Blue Circle et indlæg om mulighederne for at investere i Halkis (dok. 33126/18846).

([121]) Et af Kommissionens klagepunkter i klagepunktsmeddelelsen af 25.11.1991 (nr. 19, litra a) og c), samt nr. 61, litra h), ii) og iii)) drejede sig om det pres, der blev lagt på Bouri og Bouris kreditorer samt på RMC. Disse klagepunkter fastholdes ikke i denne beslutning.

h) *ETF's femte møde i Baden-Baden*

21) Dette møde, som blev indkaldt af Holderbank til den 9. september 1986 kl. 12.00, havde især til formål at forberede den orientering, delegationslederne skulle have om hvert enkelt emne på deres møde samme dag efter kl. 18.00. Hver deltager blev opfordret til at forberede et mundtligt eller skriftligt oplæg om det emne, vedkommende havde fået tildelt (dok. 33126/18848).

i) *Delegationsledernes møde i Baden-Baden*

22) Efter ETF's møde om eftermiddagen holdt delegationslederne møde kl. 18.00 den 9. september 1986.

Der blev i første omgang udarbejdet et udkast til mødereferat og dernæst et endeligt referat (dok. 33126/18849-18862). Dette mødereferat bærer titlen »Resumé af indlæg og konklusioner fra delegationsledernes og Task Force-repræsentanternes møde i Baden-Baden, den 9. september 1986.«

23) Følgende delegationsledere var til stede: Sir J. Milne — Blue Circle (UK), D. Amstutz — Holderbank (CH), G. Pesenti — Italcementi (I), B. Kasriel — Lafarge Coppée (F), P. Rumeu — Cementos Uniland (ES), J. Lose — Dyckerhoff og B. Steinbach — Bundesverband der Deutschen Zementindustrie (D), P. Rabl — Norcem (N), O. Stevens Larsen — Aalborg (DK), D. Quirke — Irish Cement (IRL) og P. Sytor — Cimenteries CBR (B).

Desuden var følgende repræsentanter for ETF til stede: M. Akermann — Holderbank (CH), J. Marichal — Lafarge Coppée (F), A. D'Agostino — Italcementi (I), J. Félix — Hornos Ibéricos og J. Bruguera — Cementos del Norte (ES), M. Horner og R. J. Cheney — Blue Circle (UK).

24) Punkt 1 på dagsordenen drejede sig om organisatoriske aspekter. ETF's formål blev igen slået fast — nemlig at undersøge, hvilke stokke- og gulerodsaktioner der kunne iværksættes for at imødegå lavprisimport af cement på de europæiske markeder (specielt import fra Grækenland til Det Forenede Kongerige), og at afgive henstillinger til delegationslederne.

Det blev noteret, at følgende firmaer og/eller lande skulle være Frankrig — J. Marichal, Italien — D'Agostino, Spanien — Félix og Bruguera. ETF indkredsede følgende emner, der skulle undersøges nærmere: overenskomst med den græske industri, repressalier på de traditionelle græske eksportmarkeder, eksport til Grækenland, trusler fra andre lande, cementforhandlere, specielt Bouri. Da ETF var overbebyrdet med arbejde og ikke var kommet med nogen

væsentlige løsningsforslag, blev det besluttet at nedsætte følgender underarbejdsgrupper, hvis arbejde skulle koordineres af ETF og med jævne mellemrum forelægges for delegationslederne:

— en undergruppe vedrørende forhandlerbranchen, bestående af Horner som koordinator (UK), Fraisse (F), Manglano (ES) og X (I)

— en undergruppe vedrørende de græske eksportmarkeder, bestående af Akermann som koordinator (CH), Palomar (ES), Clemente (I), Fraisse (F) og X (Skandinavien)

— en undergruppe vedrørende eksport til Grækenland, bestående Clemente som koordinator (I), Marichal (F), Ynzenga (UK) og Kober (D)

— en undergruppe for orientering om erfaringer med beskyttelsesforanstaltninger, bestående af Marichal som koordinator (F), Albert (I), Andia (ES), Brenke (D) og Shepherd UK)

— en undergruppe vedrørende trusler fra andre lande, bestående af X som koordinator (Skandinavnien). Y (S), Albert (I), Fraisse (F), Z (D) og K (Skandinavien).

25) Punkt 2 på dagsordenen drejede sig om overenskomsten med den græske industri. Det havde ikke været muligt at opnå nogen samlet overenskomst om køb af cement med den græske industri på grund af problemer omkring priser og aftalens løbetid og måske også — ifølge referatets ophavsmand — fordi hver af de græske producenter foretrak at indgå aftaler på individuel basis. Det blev vedtaget, at forhandlingerne skulle fortsættes.

26) Med hensyn til punkt 3 — eksport til Grækenland — fik ETF til opgave ved slutningen af september at forelægge delegationslederne en henstilling, men der blev givet udtryk for alvorlig tvivl om, hvorvidt det var økonomisk muligt.

27) Med hensyn til eksport til de traditionelle græske eksportmarkeder (punkt 4 på dagsordenen) blev der draget den konklusion, at det ikke var muligt.

28) Under punkt 5 på dagsordenen drøftede man situationen med hensyn til Ferruzzis import af græsk cement, og det blev noteret, at forhandlingerne mellem de italienske cementproducenter og Ferruzzi måske ville kunne give et resultat. Desuden gennemgik man situationen med hensyn til import af tunesisk cement i Spanien og udviklingen i drøftelserne mellem spanske og tunesiske producenter. Det skal bemærkes, at hvad angår import fra tredjelande, indgav de spanske producenter i 1992 en antidumpingklage. Dette problem har virksomhederne ikke nævnt.

29) Punkt 6 på dagsordenen drejede sig om muligheden for alternative leverancer af »low alkali«-cement.

30) Punkt 7 på dagsordenen drejede sig om Bouri. Blue Circle orienterede om sine forgæves forsøg på at få Banque Worms og Crédit Suisse France til at afbryde kreditterne til Bouri, og det blev vedtaget at indhente yderligere oplysninger.

31) Punkt 8 drejede sig om udviklingen i den undersøgelse, Blue Circle var i gang med angående investeringer i Halkis.

32) Under punkt 9 blev det nævnt, at Joint Trading Company Interciment nu var blevet oprettet i overensstemmelse med, hvad delegationslederne havde besluttet i Stockholm, og således kunne sætte ind med gulerods- og stokke-aktionerne med øjeblikkelig virkning. Det blev vedtaget, at selskabet for øjeblikket fortsat skulle være et »dormant company«, men at det var vigtigt at sikre, at det kunne træde i funktion øjeblikkeligt.

33) Ved breve af 22. september 1986 (dok. 33126/19019-19025) sendte Holderbank et referat af delegationschefernes møde til D'Agostino med anmodning om at sende en kopi videre til Pesenti og Unicem, til Lose med anmodning om at sende kopi til Schumacher (Heidelberger) og Steinbach (BDZ), til Rabl (Norcem) med kopi videre til Cementa, til Marichal med kopi til Kasriel (Lafarge) og Ciments Français, til Félix med kopi til Rumeu (Uniland) og Bruguera (Cementos del Norte), til Cheney med kopi til Larsen (Aalborg) og Quirke (Irish Cement) og til Sytor (CBR).

1) *ETF's sjette møde i Genève*

34) Mødet blev holdt den 21. oktober 1986 med deltagelse af repræsentanter for Holderbank, Lafarge, Italcementi, Hornos Ibéricos, Scancem (Aker/Euroc) og Blue Circle. Ifølge mødereferatet (dok. 33126/18895-18900) blev der drøftet seks punkter.

35) Hvad det organisatoriske angår, blev det vedtaget, at Task Force ind imellem skulle holde møde til drøftelse af spørgsmål af fælles interesse, og at rationaliseringen af EF-industrien i en periode med overkapacitet måtte foregå under overholdelse af EF-lovgivningen. Spørgsmålet om, hvorledes Spanien skulle repræsenteres, kunne drøftes mellem Félix og Rumeu.

36) Importen til Det Forenede Kongerige blev drøftet. Der var over for kommissionstjenestemænd blevet peget på problemerne med statsstøtte til den græske cementindustri.

Der var blevet fastsat et møde med Kommissionens konkurrencekommissær til den 6. november.

Man drøftede importen i Italien og Spanien.

37) Angående Interciment blev det bekræftet, at selskabet indtil videre skulle være et »dormant company.«

38) Man drøftede udviklingen i undersøgelsen af mulighederne for at investere i Halkis.

m) *Delegationsledernes møde i Bruxelles*

39) Den 6. november 1986 holdt følgende delegationsledere møde i Bruxelles: Sir J. Milne (UK), B. Laplace (F), J. Lose (D), G. Pesenti (I), J. Van Hove (B), P. Rumeu (ES) og D. Quirke (IRL).

I mødet deltog også A. D'Agostino (Italcementi) og K. D. Irons (Blue Circle), der skrev mødereferatet, som bærer titlen »Notater fra mødet mellem repræsentanter for EF's cementindustri på Hotel Hilton, 6. november 1986, kl. 9.00« (dok. 33126/19007-19008).

40) Sir J. Milne åbnede mødet med en påmindelse om, at enhver omstrukturering af den europæiske cementindustri, der lider af kronisk overkapacitet, måtte foregå under fuld overholdelse af konkurrencereglerne. Dernæst gennemgik han situationen med hensyn til den græske eksport til Det Forenede Kongerige.

Laplace, Rumeu og Pesenti orienterede desuden om risikoen for eksport til deres lande.

41) Efter en kort drøftelse blev det vedtaget, at Interciment indtil videre skulle forblive et »dormant company«, og at ingen EF-virksomhed for øjeblikket skulle tegne sin kapitalandel.

Van Hove foreslog en ændring til artikel 2 i Interciments vedtægter, hvilket blev vedtaget.

42) Man enedes også om, at Task Force skulle fortsættes med at mødes en gang imellem, og man vedtog at foreslå Holderbanks bestyrelsesformand at rejse til Grækenland for at drøfte mulige løsninger på problemerne i den græske cementindustri med myndighederne og industrien.

43) Desuden drøftede man indholdet af det dokument, konkurrencekommissæren skulle have forelagt på det fastsatte møde (dok. 33126/19009-19010).

n) *ETF's syvende møde i Milano*

44) Mødet blev holdt den 9. januar 1987 med deltagelse af repræsentanter for Blue Circle, Lafarge, Italcementi, Hornos Ibéricos og Holderbank (dok. 33126/18759). Kommissionen råder ikke over noget referat af mødet, men kun over en dagsorden (dok. 33126/18921-18922): gennemgang af Bruxelles-mødet, gennemgang af situation i Italien og Spanien, Holderbank-formanden Schmidheinys besøg i Grækenland, oplysninger angående Bouri, Task Forcens fremtidige rolle.

Blandt de papirer, der blev fundet hos Italcementi angående mødet i Milano, var der et håndskrevet notat, der omtaler et juridisk responsum om Interciment — dette responsum behandles under nr. 26.

o) *ETF's ottende møde i Genève*

45) Mødet fandt sted i Genève den 11. februar 1987 med deltagelse af repræsentanter for Blue Circle, Lafarge, Italcementi, Cementa/Norcem og Holderbank (dok. 33126/18760 og 18929-18936). På dagsordenen (dok. 33126/18937-18938) stod følgende punkter: spørgsmål i forbindelse med Grækenland (Marshalls og Pooles (Blue Circle) besøg i Grækenland, udsættelse af Schmidheinys besøg, udkast til brev fra Marshall (Blue Circle) til den græske centralbank og industriminister (33126/18939-18944), nedtrapning af den græske statsstøtte, den græske eksports størrelse og kontrakter med Task Force-medlemmer, spørgsmål i forbindelse med Bouri, spørgsmål i forbindelse med Ferruzzi, den spanske situation, Interciment (ikke-attesteret balance pr. 31.12.1986 (dok. 33126/18946-18949), næste etaper — deltagelse af de andre Task Force-medlemmer), Task Force-undergrupper (muligheder for eksport til Grækenland, udveksling af erfaringer angående beskyttelsesforanstaltninger), eventuelt (forslag til opfølgning af delegationsledernes møder — »Stockholm-gruppen«, Intercem, GOIC).

46) Et håndskrevet referat af mødet, der kun omhandler enkelte punkter på dagsordenen, blev fundet hos Lafarge (dok. 33126/4911-4913). Dette referat omtaler græsk eksport til Storbritannien og de britiske producenters prisnedsættelser, import i Spanien af cement fra tredjelande, aftale mellem Ferruzzi og de italienske cementproducenter, græske eksportsubsidier og situationen angående Heracles og Halkis.

p) *Mødet i undergruppen »Beskyttelsesforanstaltninger«*

47) Mødet fandt sted den 17. marts 1987 med deltagelse af Marichal for Frankrig, De Vogue for Lafarge, Albert for Italien, Andia fra Oficemen for Spanien, Shepherd fra Blue Circle for Det Forenede Kongerige og Steinbach fra Bundesverband for Tyskland.

I det mødereferat, der blev fundet hos Lafarge, omtaltes drøftelse af følgende emner (dok. 33126/4858-4861): *Storbritannien:* import af græsk cement, virkningerne på de britiske priser, den britiske regering skulle have givet den græske regering »lov« til, at der på det britiske marked importeres græsk cement til dækning af op til 3% det britiske forbrug, samråd mellem britiske producenter og den britiske industriminister, Kommissionen mentes at være utilfreds med den græske forhaling af statsstøttesagerne, forholdet mellem de britiske producenter. *Spanien:* import fra tredjelande, *Italien:* aftalen med Ferruzzi blev ikke til noget, de italienske cementproducenter overvejede at iværksætte en overvågning af importen i henhold til forordning 288/82, *Tyskland:* fortsat pres fra østlandene.

q) *EFT's videre skæbne*

48) Så vidt Kommissionen ved, blev der ikke afholdt flere møder i ETF.

Der blev gjort forsøg på at samle ETF (dok. 33126/18950, 18952 og 18960), men øjensynligt uden held, og man besluttede derfor at udsætte enhver afgørelse angående ETF's fremtid til det møde mellem delegationslederne, der skulle finde sted på Cembureaus generalforsamlig i Luxembourg i dagene 25.-28. maj 1987. Ifølge Holderbank blev ETF officielt opløst ved udgangen af maj 1987 på mødet mellem delegationsledere (dok. 33126/18760), men der er ikke fremlagt noget referat af det møde, hvor afgørelsen om at opløse ETF blev truffet. En række oplysninger fra møderne i Luxembourg den 25.-28. maj 1987 er af Marichal fra Lafarge blevet nedfældet i et fortroligt notat af 1. juni 1987 (dok. 33126/4487-4490). I dette notat hedder det på side 4 angående European Task Force: *»Denne gruppe, der blev oprettet for lige netop et år siden, skal herefter udelukkende have til opgave at udveksle oplysninger om klart afgrænsede emner. Englænderne ønskede at opløse den, men schweizerne fik til sidst overbevist deres kolleger om, at det ville være en fejl — nu havde man smedet et jern, og det måtte holdes varmt. Selv englænderne anerkendte, at ETF var en værdifuld kilde til oplysninger.«*

26. **Markedsregulerende foranstaltninger: Joint Trading Company**

1) Som anført ovenfor under nr. 25, litra b), havde arbejdsgruppen foreslået, at man oprettede et Joint Trading Company som middel til at regulere markedet på kort sigt, og et eksportkartel på længere sigt. Der er ingen holdepunkter for, at den langfristede foranstaltning faktisk blev iværksat. Det blev den kortsigtede derimod. På mødet i Stockholm den 9. juni 1986 besluttede delegationslederne nemlig (jf. nr. 25, litra c)) at oprette et Joint Trading Company, hvis funktioner den 3.-5. juni 1986 (dok. 33126/18776-18777) blev defineret således af arbejdsgruppen: at sikre sig ordrer på de vigtigste af de eksportmarkeder, hvortil de lande, som truer stabiliteten på medlemslandenes markeder, leverer, at købe cement og klinker i de lande, der udgør en trussel for stabiliteten på medlemslandenes markeder, at få afsat de købte mængder, at eksportere cement og klinker til de lande, der udgør en trussel for stabiliteten i medlemslandene; en eksekutivkomité skulle udpege de markeder, hvor opkøbene skulle foretages, og hvor de købte mængder skulle afsættes, samt fastsætte købs- og salgspriser. Ifølge referatet af delegationsledernes møde i Baden-Baden den 9. september 1986 kunne »selskabet træde i funktion omgående til iværksættelse af »stokke« — eller »gulerods«-aktioner ([122]).

2) Ifølge den beslutning, delegationslederne traf på Stockholm-mødet, blev kapitalen i dette Joint Trading Company fordelt på følgende »lande og/eller selskaber«: Italien, Tyskland, Norcem/Cementa, Frankrig, Spanien, Blue Circle, Belgien (CBR/Ciments d'Obourg) og Holderbank med 12,5% til hver (dok. 33126/18821-18822, 18857-18861).

3) Den 24. juni 1986 oprettede tre schweiziske advokater, der optrådte som stråmænd, selskabet Interciment S.A. med en kapital på 50 000 SFR (dok. 33126/18734-18739).

4) Ifølge vedtægternes § 2 har »selskabet til formål at drive international handel med byggematerialer samt opkøbe interesser i udenlandske virksomheder, der handler med byggematerialer. Selskabet kan generelt både for egen og for tredjemands regning gennemføre alle transaktioner og varetage alle funktioner, der har direkte eller indirekte forbindelse med selskabets

([122]) Originaltekst:
»The company can be put immediately into operation either for »stick« or »carrot«measures.«

formål«(dok. 33126/18833-18841) ([123]). Som nævnt under nr. 25, litra m), vedtog delegationslederne på mødet i Bruxelles den 6. november 1986 et forslag fra Van Hove om ændring af § 2 i vedtægterne (dok. 33126/19007-19008) gående ud på, at selskabet skulle have til formål at drive handel med byggematerialer til eksport til områder uden for EF. Ingen af virksomhederne har fremlagt vedtægterne med den ændring, som delegationslederne vedtog den 6. november 1986.

5) Selskabet Interciment blev registreret i Fribourg med hjemsted hos den advokat, der for andres regning havde tegnet stort set alle aktierne, og som fungerer som dets eneste direktør (dok. 33126/18823-18832). I referatet af delegationsledernes møde i Baden-Baden den 9. september 1986 nævnes det, at der blev nedsat en eksekutivkomité for Interciment bestående af D'Agostino — Italien, Marichal — Frankrig, Félix — Spanien, Horner — Blue Circle og Akermann — Holderbank (koordinator) (dok. 33126/18861).

6) Det beløb, der skulle til for at tegne aktierne, blev lagt ud af Holderbank, der den 22. september 1986 (dok. 33126/19019-19025) udsendte breve med opfordring til betaling af deres andel af Interciments kapital til: Italcementi for de italienske aktier, til Dyckerhoff for de tyske aktier, til Norcem for de skandinaviske aktier, til Lafarge-Coppée for de franske aktier, til Hornos Ibéricos for de spanske aktier, til Blue Circle for BC's aktier og til CBR for de belgiske aktier.

7) Blue Circle betalte for sin andel via sit schweiziske datterselskab BCO AG i perioden mellem september og oktober, således som det fremgår af en kontoopgørelse af 7. november 1986 (dok. 33126/10960-10962), men fik senere BCO AG til at ændre angivelsen af formålet med betalingen af beløbet til dækning af aktierne i Interciment, således at beløbet derefter blev angivet som værende et »bidrag til markedsundersøgelser« (dok. 33126/10958) ([124]).

8) Italcementi tegnede sine aktier den 11. februar 1987 (dok. 33126/16220), men solgte dem videre til Holderbank den 7. november 1988 (dok. 33126/16218).

9) Med hensyn til betalingen for de andre aktieposter har Holderbank udtalt følgende (dok. 33126/18329): »Ud over Holderbank har kun ét andet medlem af European Task Force (nemlig Italcementi, red.) tegnet sine aktier og indbetalt beløbet. (Et andet medlem (Blue Circle, red.) har foretaget indbetaling, men er aldrig reelt blevet aktionær. Det pågældende medlem anmodede om at få overdragelsen af ihændehaveraktierne udsat på ubestemt tid, men gjorde aldrig senere, øjensynlig på grund af manglende interesse, krav på en sådan overdragelse. Derfor, og i betragtning af det ret ubetydelige beløb, har der aldrig fundet nogen overdragelse sted). Der blev ikke udfærdiget nogen dokumenter herom, men at det forholdt sig sådan, kan udledes af formuleringen i svaret på spørgsmål 7/e (skrivelse af 22. september 1986, hvori Holderbank kræver betaling for aktieposterne, omtalt nedenfor, red.).

Desuden har Holderbank allerede for nogen tid siden opkøbt alle aktierne og er således nu eneaktionær i Interciment S.A., som er et selskab, der hidtil ikke har udøvet nogen virksomhed« ([125]). I sit svar på Kommissionens klagepunktsmeddelelse, punkt 4.159, udtalte Blue Circle, at den med den foretagne betaling havde betalt Holderbank sin ottendedel af de udgifter,

([123]) Originaltekst:
»la société a pour objet de faire le commerce international de matériaux de construction ainsi que de prendre des participations dans des entreprises étrangères faisant le commerce de matériaux de construction. D'une manière générale, la société peut faire toutes opérations et assurer toutes fonctions, tant pour son compte que pour le compte de tiers, qui ont un rapport direct ou indirect avec son but.«

([124]) Telex fra Blue Circle til Cementia af 7.10.1987: »Further to our conversation I confirm the funds which were advanced towards the end of last year and which are noted in the BCO AG accounts as being in anticipation of a capital subscription in Interciment should be reclassified as a contribution towards market research expenses and should have been written off last year. I would be grateful if the accounts of BCO AG could be corrected for this as soon as possible.«
Blue Circle har (fodnote 55, pkt. 4.158 i svaret på klagepunktsmeddelelsen) anført: »Cementia (now owned by Lafarge but then independent) performed a company secretarial and administrative function for Blue Circle's Swiss subsidiary BCO AG whose purpose was to hold Blue Circle's 50% shareholding in Marinecement, a 50/50 Blue Circle/Cementia Joint Venture.«

([125]) Originaltekst:
»Outre Holderbank, un seul autre membre (Italcementi, n.d.r.) de la »European Task Force« a souscrit et libéré ses actions. (Un autre membre (Blue Circle, n.d.r.) a payé le montant correspondant mais n'est jamais devenu actionnaire effectif. Le membre en question préféra demander la postposition sine die de la transmission des actions aux porteurs et par après ne réclama jamais, apparemment par manque d'intérêt, une telle transmission. C'est pourquoi, et au vu des montants en jeu relativement peu importants, aucune restitution n'a eu lieu jusqu'à ce jour). Aucun document ne fut établi à ce sujet; la preuve peut en être déduite du libellé du document communiqué en réponse à la question 7/e (lettres du 22.9.1986, par lesquelles Holderbank a réclamé le paiement de quote-parts des actions, ci-dessus mentionées, n.d.r.). De plus, Holderbank a, depuis un certain temps déjà, racheté toutes les actions et est donc seul actionnaire d'Interciment S.A., société n'ayant jusqu'à ce jour aucune activité.«

Holderbank havde haft til at oprette Interciment S.A. ([126]). Holderbank har aldrig oplyst, hvem selskabet købte aktierne i Interciment af, eller fremlagt nogen dokumentation for, at selskabet er blevet eneaktionær i Interciment.

10) Til trods for den beslutning, delegationslederne vedtog på mødet i Bruxelles den 6. november 1986, om at intet EF-selskab ville tegne kapital i Interciment (dok. 33126/19007-19008), sendte Holderbank den 10. februar 1987 samtlige medlemmer Interciments balance pr. 31. december 1986 og opførte den som et punkt på dagsordenen for mødet i ETF den 11. februar 1987 (dok. 33126/18936-18938 og 18946-18949). Ifølge Blue Circle (punkt 4.162 i Blue Circles svar på klagepunktsmeddelelsen) havde medlemmerne ret til at gennemgå Interciments balance, eftersom selskabet var blevet oprettet efter deres instrukser, og desuden havde Holderbank ret til at få sine udgifter betalt, uafhængigt af aktietegningen ([127]).

11) Desuden bemærkes, at både før og efter delegationsledernes ovennævnte beslutning på mødet i Bruxelles den 6. november 1986 drøftede man spørgsmålet om, hvorvidt tegning af Interciment-aktier var forenelig med artikel 85. I et håndskrevet notat fra Lafarge af 3. oktober 1986 (dok. 33126/6647) — altså før beslutningen — står der i forbindelse med spørgsmålet om, hvorvidt Interciment er forenelig med artikel 85: »Det er ganske vist ret sent at ændre noget ved aktiefordelingen og dermed også kapitalindskuddene, men det er ikke for sent. Hvad gør vi?« ([128]).

12) Efter at delegationslederne havde truffet denne beslutning, forsøgte man at finde en løsning, der kunne sætte ETF-medlemmerne i stand til at opfylde deres økonomiske forbindelser over for Holderbank, som havde handlet for deres regning og lagt pengene ud.

Et håndskrevet, udateret notat fundet hos Italcementi blandt de papirer, der drejede sig om ETF-mødet i Milano den 9. januar 1987 (dok. 33126/2915), omtalte også problemerne i forbindelse med artikel 85, hvorefter der under punkt 4 står, at hvis man ønsker at benytte Interciment, måtte det anbefales at ændre aktionærplanerne, begrænse antallet af aktionærer og finde en anden måde at få de andre producenter til at bidrage på ([129]). Problemerne omkring de andre ETF-medlemmers deltagelse som aktionærer i Interciment blev optaget som punkt 5.2 på dagsordenen for ETF's møde i Genève den 11. februar 1987 (dok. 33126/18937-18938) ([130]).

13) Efter at beslutningen om at oprette Joint Trading Company var blevet truffet i Stockholm, rejste der sig omgående det problem, hvorvidt der skulle indgives anmeldelse til Kommissionen. I et notat fra Blue Circles egen jurist af 10. juli 1986 (dok. 33126/18842-18843) anføres det, at oprettelsen af Joint Trading Company ville være i strid med artikel 85, og det anbefales at indgive anmeldelse til Kommissionen med henblik på anvendelse af artikel 85, stk. 3. Denne henstilling blev godkendt af ETF på mødet den 19. august 1986 (dok. 33126/18821-18822). Også Italcementi ser ud til at have fremsendt en udtalelse fra en juraprofessor til ETF (dok. 33126/18848). Den udtalelse, som Lafarge indhentede, og som indgår i notat af 3. oktober 1986 (dok. 33126/6647) er allerede blevet omtalt, og det samme gælder den udaterede franske udtalelse (dok. 33126/2915), hvori det blev anbefalet, at man for at vinde højst tolv måneder burde indgive anmeldelse til Kommissionen samtidig med, at transaktionerne påbegyndes.

Der blev ikke indgivet nogen anmeldelse.

14) Efter disse forskellige juridiske udtalelser blev det på delegationsledernes møde den 9. september 1986 (dok. 33126/18857-18861) besluttet, at selskabet skulle være et »dormant company.« Denne beslutning blev stadfæstet på delegationsledernes møde den 6. november 1986 (dok. 33126/19007-19008). Den blev desuden omtalt på ETF's møder den 21. oktober 1986 (dok. 33126/18895-18896) og 9. januar 1987 (dok. 33126/18921-18922).

15) På delegationsledernes møde den 9. september 1986 blev det også vedtaget, at det var vigtigt at sikre sig, at Interciment var klar til at træde i funktion ([131]). I sit svar på klagepunktsmeddelelsen indrømmer Blue

([126]) Originaltekst:
»Thus, there was — and is — no mystery. Blue Circle reimbursed Holderbank its 1/8 share of the expenses incurred by Holderbank in setting up Interciment S.A.. As a separate matter Blue Circle decided not to take up shares in Interciment and told Holderbank of that decision. The other six Task Force members also chose not to take up shares in Interciment. The circumstances of this general decision to »freeze«Interciment are explained at para. 151 essentially, it was a decision taken ex abundantia cautela in light of competition law advice that had been received.«

([127]) Originaltekst:
»There is surely nothing to be surprised at in this. Apart from the fact that Interciment was established pursuant to a Task Force instruction (so that Task Force Members ought naturally to be kept abreast), Holderbank had paid out 50 000 Swiss Francs plus legal and other costs to set up Interciment under delegation from the Task Force. Holderbank was entitled to be reimbursed for that outlay regardless of whether Task Force members subscribed for shares in Interciment or not. The circulated accounts state clearly the monies owing and were therefore a convenient »invoice«.«

([128]) Originaltekst:
»Sans doute est-il tard pour remettre en cause la forme de l'actionnariat et donc les contributions au capital, mais il n'est pas trop tard. Que faisons-nous?«

([129]) Originaltekst:
»To use S.A. Interciment, it is recommended to change our plans about shareholders, to limit the number of these, and to find another way to collect other producers' contributions.«

([130]) Originaltekst:
»5.2. Next moves are participation of other Task Force Member Companies.«

([131]) Originaltekst:
»It was agreed that Interciment would be maintained as »dormant« company for the time being. However, it was important to ensure that it be »ready for operation«.«

Circle under punkt 4.147, at Interciment hele tiden var klar til at træde i funktion, men kunne anvendes til et hvilket som helst formål ([132]).

16) Ved skrivelse af 3. maj 1993 sendte Holderbanks advokat Kommissionen protokollen fra Interciment S.A.'s generalforsamling den 26. marts 1993, hvor der blev truffet afgørelse om at opløse selskabet.

27. »Foranstaltninger til beskyttelse af hjemmemarkederne«: Italien

1) Nogle af de »Stick actions«, som blev foreslået af arbejdsgruppen på dens møde i Zürich og Céligny den 3.-5. juni 1986 (dok. 33126/18772-18779), drejede sig om forskellige måder, hvorpå man kunne forsvare de markeder, der blev ramt af import. I det følgende gennemgås de forholdsregler, der drejede sig om det italienske marked, idet Kommissionen ikke er i besiddelse af beviser angående de andre markeder.

2) Den 30. april 1986 indgik den græske producent Titan Cement Company og den største italienske producent af færdigblandet beton, Calcestruzzi S.p.A., en femårig kontrakt, hvori Titan forpligtede sig til at sælge og Calcestruzzi forpligtede sig til at købe op til 440 000 t cement om året, idet de faktiske årlige leverancer kunne fastlægges ved senere aftaler (dok. 33126/16361-16368 og 19210-19217).

3) Problemerne omkring Calcestruzzis import af cement til Italien fra Grækenland blev taget op i ETF og drøftet på ETF's møder den 17. juni 1986, 2. juli 1986, 19. august 1986, 9. september 1986, 21. oktober 1986, 9. januar 1987, 11. februar 1987 og 15. marts 1987 samt på delegationsledernes møder den 9. september 1986 og 6. november 1986 (jf. nr. 25).

Et internt notat fra Blue Circle af 4. september 1986 (dok. 33126/11026-11027) omtaler, at Blue Circle havde taget problemet omkring eksport til Italien op med Titan: »For Italiens vedkommende står Titan helt fast på ikke at ville opsige kontrakten med Feruzzi (Calcestruzzi er et Feruzzi-datterselskab, red.) før tidligst i december 1987, hvor der ser ud til at være mulighed for at gøre brug af en opsigelsesklausul« ([133]).

4) Samtidig med at ETF blev gjort opmærksom på problemet, blev der lagt pres på Calcestruzzi, for at Calcestruzzi skulle undlade at opfylde kontrakten med Titan. Som det fremgår af et brev fra Titan til Titans London-advokater af 2. september 1988, skrevet på et tidspunkt, hvor den manglende opfyldelse af kontrakten mellem Titan og Calcestruzzi var blevet til en voldgiftssag, var Calcestruzzi lidet tilbøjelig til at opfylde kontrakten efter forhandlinger med visse italienske cementproducenter: »Den 6. februar 1987 virkede Calcestruzzi for første gang uvillig til at bekræfte leveringsprogrammet under henvisning til, at »situationen med den lokale cementindustri er ved at udvikle sig«!. Da vi ikke havde hørt fra køberen, sendte vi ham dem 17. februar 1987 en telex med en beskrivelse af situationen og advarsler om, hvilke konsekvenser et eventuelt kontraktbrud kunne få«(dok. 33126/19195-19196) ([134]).

5) Den italienske repræsentant aflagde på ETF-møderne rapport om forhandlingerne med Calcestruzzi og/eller moderselskabet Feruzzi. I det håndskrevne referat af ETF-mødet den 11. februar 1987 står der følgende om den italienske repræsentants rapport (dok. 33126/4911-4913):

»2.2 Italien

Aftalen mellem cementproducenterne og Feruzzi er blevet undertegnet. Den kan forhindre import fra denne koncern af 1,5 mio t i en halv snes havne, hvilket ville have fået katastrofale konsekvenser for priserne. Varighed: 5 år. Bortset fra det krydsejerskab, der er blevet etableret, og som vil blokere ikke alene Calzestruzzis og Feruzzis BPE-datterselskab, men også moderselskabet, Ciments de Ravenna, er der truffet en række foranstaltninger til konsolidering af denne alliance.

Feruzzi får den nette sum af 15 mio USD om året i fem år for sin gode vilje. Denne sum udbetales delvis i værdipapirer (Montedison), delvis i kontanter. Feruzzi skal bruge en del heraf til at købe BPE-selskaber eller aktier i BPE-selskaber for at holde kurserne fast.

Tilbage står to problemer at løse:

1. Der må findes anden anvendelse til to Feruzzi-skibe. Der er tale om silo-skibe på 6 000 DWT.

([132]) Originaltekst:
»Had any such measures been decided upon (which they were not, in the event) Interciment could, it is true, have been used to carry them into effect: so could any other vehicle such as another joint company, a subsidiary of one of the producers, an informal liaison committee, an agent etc. etc. etc. Equally, Interciment could have been used to sell cabbages to Japan.«

([133]) Originaltekst:
»In regard to Italy, Titan remain adamant that they will not cancel their contract with Ferruzzi before December 1987 at the earliest when it appears they have an escape clause.«

([134]) Originaltekst:
»3. On February 6, 1987, Calcestruzzi for the first time seems reluctant to confirm shipments schedule claiming that »the situation is in evolution with the local cement industries«(!). On February 17, 1987, and due to Buyer's silence, we sent them a telex outlining the situation and describing the consequences of an eventual breach of contract on their behalf.«

2. Kontrakterne på 75 000 t om året med Titan og x t jugoslavisk cement om året med Spalato må opfyldes, eller også må der betales bøder.

Italcementi beder sine europæiske kolleger om hjælp til at løse disse problemer.

De italienske cementproducenter vil anmode EF om tilladelse til at gøre brug af den italienske lov om »forhåndsindberetning« om enhver cementimport.

De opfordrer deres europæiske kolleger til at advisere deres repræsentanter ved EF, således at de ikke går imod denne anmodning« ([135]).

Referatet fra mødet i undergruppen »Foranstaltninger til beskyttelse af hjemmemarkederne« den 15. marts 1987 indeholder følgende passage angående oplysningerne fra den italienske repræsentant (dok. 33126/4858-4861):

»Italien

— Repræsentanten gentog, hvad der allerede var blevet sagt på møderne i Task Force (jf. J.M.'s notat af 12. februar 1987), men pointerede, at aftalen med Feruzzi endnu ikke var endelig indgået« ([136]).

6) Aftalen med Calcestruzzi blev indgået i april samme år. Den 3. og 15. april 1987 undertegnede de italienske cementproducenter Italcementi, Unicem, Cementir og Calcestruzzi således aftaler og kontrakter om levering af cement og indbyrdes samarbejde (dok. 33126/12145-12342). Ved disse aftaler og kontrakter indgik Italcementi, Unicem og Cementir en solidarisk forpligtelse til at levere al den cement, Calcestruzzi-koncernen havde behov for, og anvende de i aftalerne nævnte prisreduktioner; Calcestruzzi forpligtede sig for sit vedkommende til at lade halvdelen af prisreduktionerne komme et selskab ejet af de fire kontrahenter i fællesskab til gode, som derefter skulle investere pengene i selskaber, der fremstiller færdigblandet beton eller dermed beslægtede produkter, og at aftage mindst 80% af sine cementforsyninger fra Italcementi, Unicem og Cementir eller selskaber udpeget af dem; de tre cementproducenter forbeholdt sig ret til at opsige aftalen, hvis Calcestruzzi købte under 95% af sine cementforsyninger hos dem.

7) Efter undertegnelsen af aftalerne og overenskomsten med Italcementi, Unicem og Cementir besvarede Calcestruzzi i første omgang opfordringerne til at fuldbyrde kontrakten med Titan og Titans trusler om erstatningssøgsmål (telex af 14. april 1987 — dok. 33126/19207), ved at henvise til problemer omkring programmering af leverancer (telex af 6. maj 1987 — dok. 33126/19206) og sendte derefter den 13. maj 1987 følgende telex til Titan (dok. 33126/19205): »Som De allerede ved, kan vi ikke importere cement til Italien i henhold til den allerede indgåede kontrakt som følge af den aftale, vi har indgået med italienske cementproducenter. Eftersom disse er interesseret i og direkte engageret i at finde en løsning, har de udtrykkeligt anmodet om at være til stede under forhandlingerne, således at man kan nå frem til en løsning, der er tilfredsstillende for alle. De har derfor foreslået at holde mødet i forbindelse med den næste generalforsamling i Cembureau den 26. maj. De vil modtage en telexbekræftelse heraf fra dem. I betragtning af det gode forhold, vi altid har haft til hinanden, håber jeg, at man på dette møde vil udnytte enhver mulighed for at nå frem til et kompromis, der kan tilgodese alle« ([137]).

8) Samme dag (13. maj 1987) sendte Italcementi følgende telex til Titan (dok. 33126/19204): »Under henvisning til kontrakten mellem Titan og Calcestruzzi om cementleverancer i Italien og det møde, der efter

([135]) Originaltekst:
»2.2 Italie
L'accord entre les producteurs cimentiers et Ferruzzi a été signé. Il permet d'éviter une menace d'importation par ce dernier groupe de 1,5 MT dans une dizaine de ports, ce qui aurait été catastrophique pour les prix. Durée: 5 ans. Outre les participations croisées qui bloqueront Calcestruzzi, la filiale BPE de Ferruzzi mais aussi la maison mère, Ciments de Ravenna, une série de mesures destinées à consolider l'alliance ont été prises.
Ferruzzi recevra pour sa bonne volonté la coquette somme de 15 M. US $/an pendant les cinq années. Cette somme sera versée partiellement en titres (Montedison) partiellement en espèces: Ferruzzi devra consacrer une partie du magot à acheter des sociétés de BPE ou des participations dans des sociétés BPE pour cadenasser les côtes.
Il reste deux problèmes à résoudre:
1. 2 bateaux de Ferruzzi devraient trouver une utilisation. Ce sont des bateux silos 6000 DWT.
2. Les contrats de 75 000 T/an avec Titan, de x T/an avec Spalato en ciment yougoslave devront être honorés ou les pénalités prévues payées.
Pour résoudre ces problèmes, Italcementi demande l'aide des collègues européens.
Les cimentiers italiens vont demander l'accord de la CEE pour appliquer la loi italienne prévoyant l'instauration d'une »Notification préalable« à toute importation de ciment.
Il demandent à leurs collègues européens de prévenir leur représentant auprès de la CEE pour qu'ils ne s'opposent pas à la demande«.

([136]) Originaltekst:
»Italie
— Le représentant a repris ce qui fut déjà dit au cours des réunions de la Task Force (cf. note J.M. du 12.02.1987) en précisant cependant que l'accord avec Ferruzzi n'avait pas encore été finalisé.«

([137]) Originaltekst:
»As you are already informed, we could not import cement in Italy as per purchase contract already signed as consequence of an agreement we reached with italian cement producers. Therefore, as they are interested at directly involved in trying to reach a mutually settlement with your company, they have expressely requested to be present at the negotiation to find with us a mutually satisfying solution. They have therefore proposed to promote the meeting on the occasion of the next conference of the Cembureau the next 26th of May. You will receive their confirmation by telex in this regard. As there has been always a good relationship between us, we hope that during this meeting will be examined the elements necessary to reach a mutually interest agreement.«

anmodning fra Calcestruzzi selv er fastsat til den 24. maj 1987 i Luxembourg, skal jeg herved meddele, at vi cementproducenter naturligvis vil deltage i mødet, eftersom det er os, der er mest direkte involveret. Direktør Pesenti, direktør Testore og direktør Carella (fra henholdsvis Italcementi, Unicem og Cementir) vil derfor med glæde stille sig til rådighed for et møde efter generalforsamlingen i Cembureau med det formål at finde frem til en løsning på dette problem, i den samme ånd som den, der i årevis har præget samarbejdet mellem cementproducenterne i de forskellige europæiske lande« ([138]).

9) I telex af 20. maj 1987 (dok. 33126/19203) skrev Titan, efter således at være blevet underrettet om, at de italienske producenter var impliceret, til Calcestruzzi, at de bilaterale problemer, der skyldtes den manglende opfyldelse af kontrakten, burde løses af de to direkte berørte parter, og foreslog et møde ugen efter i Athen eller Rom. Calcestruzzi svarede ved telex af 25. maj 1987 (dok. 33126/19202), at man kunne holde det af Titan foreslåede møde efter mødet i Luxembourg den 26. maj.

10) At mødet i Luxembourg mellem de tre italienske producenter og Titan fandt sted, fremgår af, at Calcestruzzi den 28. maj 1987 sendte følgende telex til Titan (dok. 33126/19201): »Vi har hørt, at De har haft et møde i Luxembourg med de italienske cementproducenter. Ved den lejlighed blev der fremsat forslag, som vi må se nærmere på på det næste møde. Det er klart, at eftersom De nu ved, at de italienske cementproducenter er involveret i afbrydelsen af leverancerne under den daværende kontrakt, må De herefter også være til stede ved ethvert møde, hvor man drøfter mulighederne for at finde frem til en løsning, der kan tilfredsstille alle. De bedes meddele, hvornår Canellopoulos vil kunne møde Giampiero Pesenti, mødet kan finde sted i Athen eller måske i Rom« ([139]). Ved telex af 2. juni 1987 gentog Calcestruzzi over for Titan sin anmodning om at mødes med de italienske producenter for at få løst problemerne omkring den manglende opfyldelse af kontrakterne om køb af græsk cement (dok. 33126/19208): »Som De ved, blev cementleverancerne afbrudt på grund af en aftale indgået med de største italienske cementproducenter (Italcementi — Unicem — Cementir). Eftersom de italienske producenter i henhold til denne aftale skal afholde alle udgifter i forbindelse hermed, således også de udgifter, som måtte følge af afbrydelsen af vores kontrakt, må de nødvendigvis være til stede under alle forhandlinger, eftersom enhver beslutning kun kan træffes med deres fulde samtykke. Det er den eneste grund til, at Giampiero Pesenti, D'Agostino, Testore, Oliviero og Carella tog kontakt med Dem på det nyligt afholdte møde mellem cementproducenterne i Luxembourg.

Vi skal ikke lægge skjul på, at vi var meget overraskede over Deres krav efter dette møde, eftersom de oplysninger, som vi har fået direkte fra de personer, der mødtes med Dem, tyder på gode muligheder for at nå frem til en gensidigt tilfredsstillende aftale, også på mere omfattende områder. I betragtning heraf kan vi meddele Dem, at vi er helt og fuldt indstillet på at søge at nå frem til en tilfredsstillende løsning på problemerne. Kvalificerede repræsentanter for de italienske cementproducenter bør være til stede under forhandlingerne.

For at lette forhandlingerne vil det efter vor opfattelse være hensigtsmæssigt, at Canellopoulos og Gianpiero Pesenti er til stede på mødet, eftersom det er de to

([138]) Originaltekst:
»With reference to the contract between Titan and Calcestruzzi related to cement supplies in Italy and also to the proposed meeting requested by M/S. Calcestruzzi itself to take place in Luxembourg on May 24, 1987, I whish to inform you that we, the cement Manufacturers, will clearly take part to said meeting since we are the parties involved at top level. Therefore, Messrs. Pesenti, Testore and Carella (in charge of Italcementi, Unicem and Cementir respectively) will gladly be available for the meeting after the General Assembly of Cembureau, with the aim to find a solution to the problem, object of our discussions, with the some spirit that for many years has binded the cement industries of various European Countries.«

([139]) Originaltekst:
»We know of the meeting held in Luxembourg between you and italian cement industries. In this occasion some proposals have been made which will be valued and on which it will be necessary to go back on the occasion of the next meeting. Of course, as you are informed of the italian cement industries' involvement in this suspension of the withdrawals, as per contact agreed upon at that time, it is necessary that they are present from now in every circumstance which concerns this pursuit of a mutually interest solution. Please inform us when you think that Mr. Canellopoulos will be available to meet Mr. Giampiero Pesenti, meeting which could be held whether in Athens or eventually in Rome.«

store, og de er i stand til at træffe afgørelser også om den fremtidige strategiske plan.« ([140]).

11) De møder med de italienske cementproducenter, som Calcestruzzi havde foreslået Titan, fandt sted, men man nåede ikke frem til nogen løsning med hensyn til den erstatning, Titan krævede for den manglende opfyldelse af kontrakten med Calcestruzzi. Det fremgår af Italcementis brev til Kommissionen af 21. marts 1990 (dok. 33126/15981): *»Den 16. juli 1987 mødtes Pesenti og D'Agostino fra Italcementi og Testore og Olivero fra Unicem med Canellopoulos fra Titan i Athen på sidstnævntes invitation. Efter en række andre henvendelser fra græsk side mødtes Clemente fra Italcementi og Albert fra Unicem i december 1987 og de første måneder af 1988 med Kalogeropoulos og Sevdalis fra Heracles og Prezanis og Trifonas fra Titan. Formålet med disse møder var altid det samme, nemlig at drøfte forslag fra de græske producenter, hvis illoyale optræden på det italienske marked skabte problemer. Men i sidste ende blev der ikke opnået nogen konkrete resultater på disse møder«* ([141]).

Striden angående den manglende opfyldelse af kontrakten mellem Calcestruzzi og Titan blev indbragt til voldgift.

28. **»Carrot actions«: Opkøb af de mængder, der kunne destabilisere markedet**

1) I det papir, der blev udarbejdet af arbejdsgruppen på møderne i Zürich og Céligny den 3.-5. juni 1986 (dok. 33126/18772-18779), foreslås det at købe cement og klinker hos de græske producenter. På side 4 i dette papir hedder det således:

»Opkøb af de »destabiliserende mængder«

Der er flere markeder, hvor de europæiske producenter vil have mulighed for at placere cement fra den destabiliserende industri.

For eksempel:

USA — første prioritet

1) Blue Circle Atlantic kunne tilbyde (dvs. at købe til afsætning i USA, red.) 500 000 t cement

2) Holderbank/Dundee kunne tilbyde 50-60 000 t klinker

3) Lafarge/General kunne tilbyde?

4) Cementa/Norcem kunne tilbyde?

5) Andre selskaber/importører kunne tilbyde?)

Vestafrika

Frankrig kunne måske arrangere afsætning af . . . t på følgende områder: a), b), c), d)« ([142]).

([140]) Originaltekst:
»As you know, the suspension of the withdrawals of cement has been determined by an agreement reached with the major italian cement producers (Italcementi — Unicem Cementir). And as on the ground of this agreement, italian cement producers will saddle themselves with charges, and consequently also with those eventual and relative to the suspension of our agreement, it is necessary their presence at each negotiation, as the decision need their full assent. This and not other is the exact reason for which Mr. Ing. Giampiero Pesenti, Dr. D'Agostino, Dr. Ing. Testore, Dr. Ing. Olivero and Dr. Carella have contacted you on the occasion of the recent meeting of the cement producers held in Luxembourg. We don't hide that we are surprised of your requests, expressed after the meeting above-mentioned, as the news transmitted to us directly from the persons which have met you, are quite reassuring towards an agreement of mutual interest which should expand to a larger range of interests. Considering the previous, we communicate you: our complete availability to reach a good settlement of the arisen controversy. A qualified delegation of the italian cement should be present to the negotiations.
To make the conclusion of the negotiations easier, in our opinion, it would be very useful that Mr. Dr. Canellopoulos and Mr. Dr. Ing. Giampiero Pesenti could attend the meeting, as they are the two big and so they are able to take decisions on the future strategie plan too.«

([141]) Originaltekst:
»In data 16 luglio 1987, l'ing. Pesenti e il dr. D'Agostino della Italcementi, l'ing. Testore e il dott. Olivero dell'Unicem hanno incontrato il sig. Cannellopoulos della Titan ad Atene, su invito di quest'ultimo. A seguito di ulteriori sollecitazioni da parte greca, il Dr. Clemente della Italcementi e l'ing. Albert della Unicem hanno incontrato nel dicembre del 1987 e nei primi mesi del 1988 i sigg. Kalogeropoulos e Sevdalis della Heracles ed i sigg. Prezanis e Trifonas della Titan.
L'oggetto degli incontri era sempre il medesimo: esaminare le proposte avanzate dai produttori greci, le cui minacce sleali al mercato italiano preoccupavano. In tali riunioni peraltro non si è raggiunto alcun risultato concreto.«

([142]) Originaltekst:
»Absorption of »destabilizer's tonnage«
The opportunity exists in a number of markets for European Producers to arrange to place tonnage with the »destabilizing« Cement Industry. For example:
USA — 1st priority
(1) Blue Circle Atlantic could offer 500,000 tons cement
(2) Holderbank/Dundee could offer 50/60,000 tons clinker
(3) Lafarge/General could offer ?
(4) Cementa/Norcem could offer ?
(5) Other Companies/Importers could offer ?
West Africa
France perhaps could arrange to place . . . tonnes in the following territories: (a) (b) (c) (d).«

2) Et håndskrevet notat fra Blue Circle med titlen »Punkter til nærmere drøftelse« (dok. 33126/10988-10990) indeholder under punkt 5 følgende passage: »Vores vilje til at arbejde på at finde frem til en løsning, der er tilfredsstillende for alle parter, er betinget af:

a) at der ikke finder yderligere leverancer af græsk cement sted i Vesteuropa, hverken direkte til brugerne eller via forhandlere/rederier osv.

b) at man når frem til en kollektiv aftale med den græske cementindustri og ikke med hvert enkel producent for sig« ([143]).

3) Køb af græsk cement blev drøftet på ETF's møder den 17. juni 1986 (jf. nr. 25, litra d)), 2. juli 1986 (jf. nr. 25, litra e)) og 19. august 1986 (jf. nr. 25, litra g)). I referatet af sidstnævnte møde, som blev udarbejdet af Scancems repræsentant, hedder det under punkt 4.1:

»Man nåede ikke frem til nogen aftale med de græske producenter. De har ikke engang været i kontakt med hinanden i over en måned! Årsagerne hertil ligger først og fremmest i prisen (en prisforskel på 1-2 USD pr. t) og spørgsmålet om, hvem der skal tage sig af Bouri U.K.

BCI er imidlertid allerede begyndt at sende græsk cement til USA (det første skib har losset 22 000 t i Boston, og det andet afgår snart til Baltimore med 25 000 t). Pris: første leverance: 29 USD fob, anden leverance 27 USD. De fortsætter leverancerne i september-oktober.

Lafarge har købt en sending fra Titan til Montreal og vil aftage en ny sending i september.

Holderbank er også gået med til at købe (men har endnu ikke skrevet kontrakt på) 90 000 t fra Titan. Der er allerede leveret 7 000 t. Desuden har Holderbank købt 100 000 t hos Heracles, hvoraf 40 000 er blevet leveret. Bloom var også med i den sidste leverance, eftersom det er Bloom, der losser skibene i Mississippi og sørger for den videre forsendelse til Dundee-markedet.

Holderbank har også købt 50 000 t klinker hos Titan til 19,80 USD fob. Der er allerede leveret 25 000 t, altsammen til det amerikanske marked.

Så selv om vi ikke er nået til nogen aftale med de græske producenter, mener jeg derfor, at nogle medlemmer har bragt os i en svag forhandlingsposition.

Efter langvarige drøftelser enedes man om, at en undergruppe skulle undersøge, hvilke selskaber der kunne levere ASTM type II-cement øjeblikkeligt og i nærmeste fremtid.

BCI skulle desuden genoptage drøftelserne med Titan og søge at komme overens med dem, således at man kan lægge pres på Heracles.« ([144]).

4) At opkøb af cement fra de græske producenter fandt sted, bekræftes af et internt notat fra Blue Circle, der ikke har nogen dato, men så godt som sikkert stammer fra september 1986 og bærer titlen »Græsk import-«(dok. 33126/11083-11084): »I de forløbne uger begyndte Blue Circle, Holderbank og Lafarge allesammen at aftage græsk cement og græske klinker, primært fra Titan, til afsætning i USA og Canada som en velvillig gestus, således at man holdt døren åben over for grækerne« ([145]), og af Blue Circles brev af 22. september 1986 til Holderbank, hvori det anføres, at Blue Circle har besluttet fortsat at aftage græsk cement til afsætning i USA (dok. 33126/11094-11095).

([143]) Originaltekst:
»5. Our willingness to work to a mutually acceptable solution is preconditioned by:
a) no further shipments of Greek cement into Western Europe either direct to end users or through traders/shipowners etc.
b) a collective agreement is reached with the Greek cement industry and not individual members.«

([144]) Originaltekst:
»4.1. No agreement has been reached with the Greek companies. They have not even been in contact with each other the last month¡ Reasons for failure are primar(e)ly price (USD 1 — 2/ton difference) and the question whom is taking care of Bouri U.K.
However, BCI has started taking deliveries from Greece to U.S. already (first vessel completed discharging Boston 20 000 ton, second loading shortly for Baltimore 25 000 ton). Price; 1st shipment USD 29, — FOB and 2nd USD 27, —. They will continue take shipments September-October.
Lafarge has bought one cargo from Titan for Montreal and second cargo will be taken in September.
Holderbank has also agreed to buy (not signed yet) 90 000 tons from Titan. One shipment 7 000 tons has been taken. Furthermore they have bought 100 000 tons from Heracles, whereof 40 000 has been delivered. Bloom is involved in the last deal as he unloads the vessels in Mississipi and distributes it to Dundees market.
Holderbank has also bought 50 000 tons clinker from Titan at a price of UDS 19,80 FOB. 25 000 tons already delivered, all above for U.S. markets.In summary, although we have not agreed with the greeks on a take-off agreement, some members, in my opinion, have put us in a rather weak position in negotiations.
It was agreed, after a long discussion, that a sub group shall investigate what companies can deliver ASTM type II cement now and in the near future.
Furthermore, BCI shall resume talks with Titan and try to find a solution with them in order put some pressure on Heracles.«

([145]) Originaltekst:
»In recent weeks Blue Circle, Holderbank and Lafarge have all started absorbing some Greek cement or clinker, primarly from Titan, in their US and Canadian operations in good faith to keep the door open with the Greeks.«

5) I referatet af delegationsledernes møde den 9. september 1986 (dok. 33126/18857-18862) hedder det under punkt 1.2, at Heracles, Titan og Halkis havde stillet sig positivt over for en fælles aftale om køb af cement, men at det ikke havde været muligt at nå til enighed på grund af uoverensstemmelser om priser og varigheden af Heracles' og Titans forpligtelser over for Bouri og Feruzzi. I referatet hedder det videre, at Titan havde erklæret sig samarbejdsvillig under drøftelserne med Blue Circle og Holderbank, at man i betragtning af støtten fra den britiske regering og andre instanser fandt det bedst, at man indtil videre ikke indgik nogen aftale, og at man burde afbryde forhandlingerne med de græske producenter og afvente, at både deres og Bouris position på markedet blev svækket. Derefter hedder det: »Men samtidig burde man se nærmere på muligheden for at gå ind i en aftale om køb af større mængder, 2-3 mio t eller mindre, til en særlig pris. Til sidst enedes man om, at forhandlingerne skulle fortsætte« ([146]).

6) På dagsordenen for ETF's møde den 11. februar 1987 (dok. 33126/18937-18938) hedder det under punkt 1.5: »Græsk eksport — mængder og kontrakter med ETF's medlemmer 1987« ([147]), men som nævnt under nr. 25 omtaler det referat af mødet, der blev fundet hos Lafarge, kun drøftelserne af visse punkter på dagsordenen.

7) Af de under punkt 2)-6) nævnte dokumenter fremgår, at det måske ikke lykkedes for ETF's medlemmer at nå frem til en kollektiv aftale med de græske producenter, eftersom disse stillede sig meget modvilligt; men det fremgår også, at europæiske producenter indgik kontrakter om køb af cement og klinker med græske producenter med det formål i det mindste at bremse deres eksport til andre europæiske lande. Det fremgår endelig også, at selv om det ikke lykkedes ETF's medlemmer at få indgået en kollektiv aftale med de græske producenter, holdt de hinanden underrettet om, hvilke mængder de hver især havde købt, og hvilke kontrakter der blev indgået med de græske producenter.

([146]) Originaltekst:
»Simultaneously however, the possibility of accepting a take-off-agreement for a higher tonnage, say 2/3 million tonnes or lower tonnage at a premium price should be considered further. It was eventually agreed that negotiations should continue.«

([147]) Originaltekst:
»Greek exports — tonnages and contracts with Task Force Members 1987.«

a) *Aftaler mellem britiske og græske producenter*

8) I et internt notat fra Blue Circle med titlen »Aftalt mellem MJH — Presanis — 16.6.1986« (dok. 33126/10991) hedder det:

»1. Blue Circle sælger 300 000 t DDR-cement til Bouri til levering i Egypten til 10 USD fob.

2. Titan/Heracles sælger 500 000 t cement til BC Atlantic til 25 USD fob type II og 27 USD fob type II AASHTO.

3. Til transporten bruger vi Titans 25 000 t skib, »Ionian Carrier.«

4. Blue Circle køber 100 000 t BS 12-klinker hos Titan/Heracles til Magheramorne til 21,50 USD fob — transporten anslås til 12 USD med et skib på 4 000 t.

5. Blue Circle lejer Bouri-terminalen — f.eks. for 2 mio USD, de kan enten lade den ligge ubrugt hen ved Tilbury-kajen eller bruge den som BCC-terminal og lukke Wouldham.

Anm.

a) Aftalen gælder for et år, imens vil vi søge at nå frem til en mere langsigtet løsning med den græske industri, og BBC går på slankekur.

b) Priserne er vejledende — under forbehold af forhandlinger. Hvis det bliver til noget, skal BCI ikke have nogen yderligere udgifter, ud over DDR-forpligtelsen, og Rugby og RTZ dækker stadig deres del af nettotabet, dvs. 5 USD pr. t.

c) Magheramorne ligger uden for CPA (Common Price Agreement, red., jf. nr. 16, punkt 21)), de græske klinker er inden for EF, og DDR er stadig underlagt antidumpingforanstaltninger.

d) Vi har fifty-fifty-chance for at nå frem til en god aftale med europæerne. Det kan begrænse BCI's handlefrihed i fremtiden — der bliver måske senere en pris, der skal betales for samarbejdet i dag.

e) En sådan aftale skulle ikke være i strid med EF-, FTC- eller antitrustreglerne.

f) Det vil blive dyrere at få Bouri ud, når først de er begyndt at sælge« ([148]).

9) I et internt notat fra Blue Circle med titlen »Debatoplæg — lavprisimport — mødet den 7.7.1986« (dok. 33126/10992-10994), hedder det efter en omtale af de muligheder, den britiske cementindustri havde at vælge mellem, nemlig enten en samarbejdspolitik eller en ikke-samarbejdspolitik med de græske producenter, at drøftelserne med Titan og Heracles havde givet anledning til at overveje to alternative løsninger:

Løsning nr. 1: en europæisk mellemmand køber 1 mio t i et år til afsætning uden for Europa. Men de græske producenter kan ikke acceptere, at der kun bliver tale om et år.

Løsning nr. 2: treårig aftale, hvor Titan og Heracles sælger følgende mængder til Blue Circle: Første år (1986/87): 700 000 t (heraf 100 000 t til Nordirland, 500 000 t til USA, 100 000 t til andre markeder), andet år (1987/88): 900 000 t (heraf 100 000 t til Nordirland, 200 000 t til andre britiske områder, 500 000 t til USA, 100 000 t til andre, ikke nærmere angivne markeder), og tredje år (1988/89): 900 000 t med samme fordeling som i andet år.

I notatet hedder det videre: »Denne løsning er der allerede opnået principiel enighed om med de græske producenter, men den forudsætter ligesom løsning A, at man når til enighed med Bouri ([149]).

Samme mængder og afsætningsmarkeder som nævnt under løsning nr. 2 omtales også i et håndskrevet notat fra Heracles, uden dato, med »Sheraton Park Tower-London«-brevpapir (dok. 33126/19864-19865), og i en udateret aftaleprotokol (»Memorandum of Understanding«), der angiver datoen for, hvornår aftalen skulle begynde at løbe (1. august 1986), og at leverancerne til Det Forenede Kongerige og andre ikke nærmere angivne lande kunne være enten cement eller klinker, medens det i princippet var cement, der skulle leveres til USA (dok. 33126/11096).

10) I referatet af mødet den 17. september 1986 mellem Blue Circle og Titan (dok. 33126/11080-11082) omtales det, at Blue Circle havde besluttet og meddelt Titan, at Blue Circles planlagte køb af cement hos Titan og Heracles til afsætning i USA var uafhængige af situationen i Det Forenede Kongerige. Notatets ophavsmand bemærker, at hvis Blue Circle Atlantic købte større mængder fra Titan, ville det kunne få Titan til ensidigt at trække sig ud af det britiske marked og dermed svække Bouris position.

11) I et internt notat fra Blue Circle, der ikke bærer nogen dato, men som stammer fra september (dok. 33126/11083-11084), hedder det, at Titan på et møde sidste uge i Athen foreslog at begrænse Titans og Heracles' samlede salg til Det Forenede Kongerige til 300 000 t det første år og 500 000 t det andet og tredje år, og at Titan virkede sikker på at kunne få Heracles med. Disse mængder skulle sælges til britiske producenter til videresalg via deres distributionsnet. I notatet anbefaledes det, at man på mødet den 8. og 9. september 1986 drøftede en begrænsning af salget til det britiske marked nærmere med de græske producenter.

12) — I disse drøftelser var det kun Blue Circle på britisk side og Titan og Heracles på græsk side, der var direkte impliceret. Af en række passager i dokumenter fremskaffet af Kommissionen fremgår imidlertid, at Blue Circle ikke kun handlede på egne vegne, men også på vegne af de to andre britiske producenter, Rugby og RTZ (nu Castle Cement). Blue Circle er gentagne gange skredet ind

([148]) Originaltekst:
»Concept arrived at MJH/Presanis — 16.6.1986
1. Blue Circle sells 300 000 tons GDR cement to Bouri for Egypt at $ 10 FOB.
2. Titan/Heracles sell 500 000 tons cement to BC Atlantic at $ 25 FOB Type II — $ 27 FOB Type II AASHTO.
3. We use Titan 25 000 ton vessel »Ionian Carrier«at $ 7,50 freight.
4. Blue Circle purchases 100 000 tons BS12 clinker from Titan/Heracles for Magheramorne at $ 21,50 FOB — estimated freight 4 000 ton vessel $ 12.
5. Blue Circle charters Bouri terminal — say $ 2 million; either hold idle on berth at Tilbury or operate as BCC terminal and close Wouldham.

Notes
a. Deal is for 1 year while we look for longer term solution with Greek industry and BCC slims itself down.
b. Prices are tentative — subject to negotiation. If achieved BCI should not have additional cash outlay beyond GDR commitment and Rugby and RTZ still pay their proportion of nett loss, i.e. $ 5 per ton.
c. Magheramorne is outside the CPA, Greek clinker is within the EEC, GDR is still subject of antidumping action.
d. Achieving an effective agreement with the Europeans has a 50:50 chance. It could restrict BCI's freedom of action in the future — there could be a price to pay later for cooperation now.
e. A deal structured this way should not breach EEC, FTC or antitrust regulations.
f. Bouri will be more expensive to remove once he starts selling.«

([149]) Originaltekst:
»This scheme has been agreed in principle with the Greeks but is contingent upon, as is Scheme A, reaching agreement with Bouri.«

over for import og har fået de andre virksomheder til at dække en del af omkostningerne:

a) et notat fra mødet den 16. juni 1986 mellem Horner og Presanis (dok. 33126/10991) omtaler udtrykkeligt Rugby og RTZ: Blue Circle regnede med økonomisk opbakning fra dem til at dække omkostningerne ved de foranstaltninger, man påtænkte at træffe over for Titan

b) et internt notat fra Blue Circle angående et møde med Titan den 17. september 1986 (dok. 33126/11080) omtaler et synspunkt, som Blue Circle i sin samtale med Titan tillagde hele den »britiske industri«

c) af interne notater fra Blue Circle fra 7. september 1987, 22. oktober 1987, 18. december 1987 og 8. januar 1988 (dok. 33126/11195-11198) fremgår, at det var lykkedes Blue Circle at få de to andre virksomheder til at dække en del af, hvad der blev betegnet som »Import Battle Costs.« Af notatet fra 18. december 1987 (dok. 33126/11197) fremgår specielt, at der var en generel, flerårig forpligtelse til at dele omkostningerne, således at det ikke var nødvendigt at indgå særskilt aftale før hver aktion.

— Denne konklusion anfægtes af de tre britiske virksomheder.

Castle og Rugby gør gældende:

— at notatet angående mødet den 17. september 1986 (dok. 33126/11080) ikke angår dem: henvisningen til den »britiske industri« drejede sig kun om legitime »lobby-aktiviteter« over for de offentlige myndigheder; Rugby fandt det desuden usandsynligt, at et så detaljeret notat ikke havde nævnt noget om, at de to andre virksomheder også var involveret, hvis de faktisk var det (svar på klagepunktsmeddelelsen: Rugby, punkt 4.3.19, Castle: punkt 5.2.18)

— at notaterne af 7. september 1987, 22. oktober 1987, 18. december 1987 og 8. januar 1988 (dok. 33126/11195-11198) ikke drejede sig om import fra Grækenland, eftersom denne import reelt først startede ved midten af 1986, medens notatet af 18. december 1987 (dok. 33126/11197-11198) drejede sig om perioden 1983-1986; disse notater indeholdt ingen omtale af Grækenland, allerhøjst en generel henvisning til »Vesteuropa.« Castle tilføjer, at notatet af 18. december 1987 viser, at RTZ netop ikke var gået med til at betale noget bidrag, men tværtimod havde nægtet at gøre det og havde trukket det tilbud om et beløb på 595 000 UKL, som man tidligere havde afgivet, tilbage (loc. sit. punkt 4.3.40 og 5.2.30-32).

Blue Circle hævder:

— at der ikke var nogen forhåndsaftale mellem Blue Circle og de to andre virksomheder angående kontakterne med Titan eller med Bouris kreditorer

— i sin egenskab af den største britiske producent havde Blue Circle dog tidligere spillet en lidt »patriarkalsk« rolle og taget initiativ til at imødegå aktiviteter (som eksempel nævner Blue Circle dumpingimport fra Østeuropa), som man så som en trussel ikke blot for Blue Circle selv, men for hele den britiske cementindustri. Blue Circle havde fra tid til anden forsøgt at få de andre producenter til at dække en del af udgifterne hertil — med begrænset succes, hvilket de dokumenter, Kommissionen henviser til, bevidnede. ([150])

— Kommissionen kan ikke acceptere disse forklaringer. Med hensyn til notatet fra mødet den 17. september 1986 (dok. 33126/11080) bemærkes, at det netop ikke udelukkende omtaler den »britiske industris« holdning i relation til henvendelser til de offentlige myndigheder. Notatets ophavsmand anfører, at denne kollektive holdning i branchen også omfatter en eventuel aftale med den nye konkurrent på det britiske marked, Bouri. Med hensyn til notaterne fra 7. september 1987, 22. oktober 1987, 18. december 1987 og 8. januar 1988 (dok. 33126/11195-11198) anføres følgende:

a) selv om det først var i 1986, at der startede nogen nævneværdig import fra Grækenland, indgår dette år i den periode, der omtales i notatet fra 18. december 1987 (dok. 33126/11197)

b) at notatet af 22. oktober 1987 (dok. 33126/11196) kun nævner »Vesteuropa« (i modsætning til den eneste anden rubrik, »Østtyskland«) er uden betydning, eftersom det netop var Grækenland, der ifølge virksomhederne selv var en af de vigtigste kilder til import til Det Forenede Kongerige i den pågældende periode (Blue Circles svar på klagepunktsmeddelelsen, bind II, figur 5)

([150]) Originaltekst:
»Blue Circle, as the largest of the United Kingdom producers, was inclined in former years to adopt a somewhat paternalistic stance. On occasion it took certain actions (fighting the dumping cases against the Eastern European producers, for example) which it perceived to be not only in its own interest but also in the wider interest of the United Kingdom cement industry. On an ex post facto basis Blue Circle occasionally sought to recoup a proportion of its costs in relation to these exercises from the other United Kingdom producers — with a limited degree of success as the documents which the Commission relies upon attest.« Svar på klagepunktsmeddelelsen, punkt 4.224.

c) notatet af 8. januar 1988 (dok. 33126/11198) viser i hvert fald ikke, at det aldrig forekom, at de tre virksomheder delte udgifterne til defensive foranstaltninger rettet mod import; som det anerkendes af Castle, viser det, at RTZ havde givet Blue Circle et tilbud, som RTZ imidlertid trak tilbage; drøftelserne drejede sig tydeligvis kun om beløbet, for Blue Circle ville have RTZ til at betale mere

d) selv om Castle og Rugby insisterer på, at disse notater ikke beviser, at de pågældende arrangementer også omfattede import fra Grækenland, er det klart (notat af 16. juni 1986, dok. 33126/10991), at det var Blue Circles mening, at omkostningerne ved de foranstaltninger, der var planer om over for Titan, skulle deles, og Blue Circle anerkender udtrykkeligt at have fået sådanne bidrag i forbindelse med sine foranstaltninger mod import

e) i notatet af 18. december 1987 (dok. 33126/11197) hedder det helt klart i fjerde afsnit: »Over for Hewitt pegede jeg på, at meget af det han sagde, var irrelevant, eftersom vi talte om de omkostninger, BC havde haft i årene fra 1983-1986, og at RTZ ikke havde opfyldt sin forpligtelse til at betale sin andel. Desuden havde Rugby allerede betalt sit bidrag, hvilket gjorde det så meget desto mere urimeligt, at RTZ ikke ville påtage sig noget ansvar for det, der var blevet gjort ([151]). Heraf fremgår, at Rugby allerede havde betalt sin andel for det pågældende tidsrum. For RTZ' vedkommende tales der i dette notat om en *forpligtelse* til at betale et bidrag. Spørgsmålet drejede sig udelukkende om, hvor stort det skulle være. I notatet tales der om et »tilbud« på 595 000 UKL, som RTZ allerede havde givet, naturligvis i forbindelse med den »forpligtelse«, som der tales om i samme notat.

Dette bekræftes indirekte af Blue Circles svar på klagepunktsmeddelelsen, hvor Blue Circle indrømmer, at man plejede af anmode de andre virksomheder om at bidrage; samtidig med at Blue Circle erkender, at denne taktik ikke altid lykkedes, bekræftes det, at der ved andre lejligheder blev beltalt bidrag. Blue Circle nøjes med at hævde, at der ikke var nogen *forhåndsaftale* med de andre producenter ved den pågældende lejlighed (punkt 4.223 i Blue Circles svar).

13) Med hensyn til begrænsningen af eksporten fra Grækenland til Det Forenede Kongerige tilføjes, at det af de nedenfor nævnte dokumenter fremgår, at denne begrænsning tilsyneladende ikke var baseret på nogen officiel aftale mellem de græske og de britiske producenter, til trods for at de græske producenter havde tilbudt de britiske producenter at begrænse deres eksport til Det Forenede Kongerige, men derimod mellem den britiske og den græske regering. I »Financial Times« den 18. december 1986 (dok. 33126/2907) tales der om en aftale mellem den græske og den britiske regering, ifølge hvilken den græske eksport til Det Forenede Kongerige i første omgang skulle skæres ned til 2,75% af forbruget og til 3% i 1989; i et referat af mødet i Cement Maker's Federation den 9. januar 1987 (bilag VI til Blue Circles svar på klagepunktsmeddelelsen) tales der om en regeringsaftale angående 300 000 t om året; referatet af mødet i ETF's undergruppe for »beskyttelsesforanstaltninger« den 15. marts 1987 (dok. 33126/4858) anfører, at »det var rent politiske motiver, som fik den britiske regering til at give den græske regering en slags »tilladelse« til at eksportere, hvad der svarer til op til 3% af det britiske forbrug, til Det Forenede Kongerige.«

14) Opkøbene af græsk cement og græske klinker, der skulle bremse den græske eksport til de andre EF-lande, er derimod et resultat af aftaler mellem producenter. Kommissionen bestrider ikke, at de græske producenter også kan have solgt til brugerne; dette er dog ikke til hinder for, at leveringskontrakterne mellem de græske og de europæiske producenter blev indgået med det formål at dæmme op for den græske eksport til de europæiske lande.

— Aftalerne mellem Blue Circle og Titan

15) Ved telex af 4. og 7. juli 1986 (dok. 33126/19545-19546) gav Blue Circle under henvisning til forudgående telefonsamtaler Titan bekræftelse på køb af 20 000 t cement til afsætning i Boston til en pris på 29 USD pr. ton fob og til levering den 18.-21. juli.

Disse mængder og denne pris skal sammenholdes med, hvad der blev anført i referatet af ETF's møde den 19. august 1986 (se punkt 3): »BCI er allerede begyndt at sende græsk cement til USA (det første skib har losset 20 000 t i Boston). Pris for første leverance: 29 USD fob . . .«

Telexerne af 11. august 1986, 14. august 1986, 1. september 1986, 5. september 1986 (dok. 33126/19547-19551 og 19553-19555) handler om Blue Circles køb af ca. 25 000 t cement af Titan til Blue Circle Atlantic, med en pris på op til 27 $ fob, alt efter produktets resistens. Disse mængder og denne pris skal sammenholdes med, hvad der blev anført i referatet af ETF's

([151]) Originaltekst:
»I pointed out to Hewitt that much of what he said was irrelevant since we were discussing costs incurred by BC in the period 1983-1986 and nothing had removed RTZ's obligation to stand its corner. Furthermore, Rugby had contributed and it was even more unreasonable, therefore, for RTZ to take no responsibility for what had been done.«

møde den 19. august 1986: ». . . det andet afgår snart til Baltimore med 25 000 t). Pris: 27 USD for 2. sending.«

I mødereferatet hedder det videre, at »De fortsætter leverancerne i september-oktober.« Ved telex af 30. september 1986 (dok. 33126/19552) gav Blue Circle Atlantic rent faktisk Titan bekræftelse på, at man ville aftage 22 000 t den 16.-19. oktober 1986 og 20 000 t den 1.-6. november 1986.

Mellem Blue Circle Atlantic og Titan blev der undertegnet følgende kontrakter på levering af cement til USA: kontrakt af 14. oktober 1986, ændret den 30. november 1986 (dok. 33126/10926-10941), kontrakt af 1. august 1987, ændret den 2. august 1987, 31. august 1987, 15. januar 1988, 24. oktober 1988 (dok. 33126/10896-10905, 10946-10951 og 19562-19579), kontrakt af 24. oktober 1988 (dok. 33126/10907-10914). Disse kontrakter drejer sig om levering af henholdsvis 300 000 t for perioden 1. januar — 31. december 1987, 200 000 t for 1. januar — 31. december 1988 med option på yderligere 200 000 t, 216 000 t for 1. november 1988 — 31. december 1989. Disse leverancer skal sammenholdes med de mængder, Blue Circle erklærede at ville købe af Titan og Heracles til afsætning i USA i hvert af årene 1986/87, 1987/88 og 1988/89 (se ovennævnte dokumenter). Desuden bemærkes, at der på dagsordenen for ETF's møde den 11. februar 1987 figurerer et punkt 1.5 med titlen »Græsk eksport: mængder og kontrakter med Task Force-medlemmer 1987.«

Ved telex af 17. december 1986, 7. og 15. januar 1987, 12. og 26. februar 1987, 1. og 3. april 1987 (dok. 33126/19461-19469) afgav Blue Circle ordrer til Titan på cement til Nigeria. Disse ordrer skal sammenholdes med de 100 000 t til ikke-specificerede markeder, som Blue Circle erklærede at ville købe i hvert af årene fra 1986 til 1989 (se de ovennævnte dokumenter).

Blue Circle og Titan gør gældende, at der længe før 1986 havde bestået forretningsforbindelser mellem Titan og Blue Circle Atlantic og mellem Titan og Nigeria, og at Blue Circle Atlantic i 1986 havde en kontrakt med Titan indgået i 1985.

Kommissionen bestrider ikke, at der kan have bestået forretningsforbindelser mellem parterne længe inden det såkaldte græske problem opstod.

Af de nævnte dokumenter fremgår imidlertid, at den form, forretningsforbindelserne antog fra anden halvdel af 1986, afspejlede bestræbelser på at løse det såkaldte »græske problem.« At der skulle være tale om normale forretningsforbindelser, modbevises af, at ETF's medlemmer drøftede dem med hinanden. Hvad angår endelig påstanden om, at kontrakterne med de græske virksomheder blev indgået forud for det såkaldte »græske problem«, må Kommissionen bemærke, at selv om det var tilfældet for nogle af dem, var der med de omhandlede mængder rent faktisk tale om bidrag til ETF's aktiviteter, og de blev drøftet i fællesskab. Det gælder i hvert fald med hensyn til kontrakterne mellem Blue Circle og Titan.

Desuden bemærkes, at Gordon Marshalls notat af 14. maj 1987 angående mødet i EPC den 13. maj 1987 (dok. 33126/11344-11345) indeholder følgende pasus: »*Titan.* De er tilfredse med deres kontakter med Blue Circle, specielt med Philip Hawkesworth. Ivan Tryfonas har udtalt, at han nu mener, at i det mindste Titan er begyndt at se mere fornuftigt på tingene.

De kan godt lide den måde, vi har behandlet dem på i USA, og de mener ikke, at deres leverancer til Nordirland giver samme problemer som til Storbritannien« ([152]).

Dette notat bekræfter, hvis det overhovedet skulle være nødvendigt, at der med disse kontrakter ikke er tale om normale forretningsforbindelser.

b) Aftalerne mellem de græske producenter og Holderbank-gruppen

16) — Titan og Holderbank-gruppen

Der findes et udkast til kontrakt mellem Titan og Umar (Holderbank-datterselskab) dateret den 19. juni 1986. Udkastet er undertegnet af Titan, men ikke af Umar, og det drejer sig om leverancer af klinker og cement til USA (dok. 33126/19501-19511). Ifølge Titan (s. 50 i Titans svar på klagepunktsmeddelelsen) blev kontrakten ikke accepteret af Umar, men i juni og juli 1986 leverede Titan to sendinger klinker og en sending cement til Umar på i alt 61 437 t. Disse mængder skal sammenholdes med, hvad der står i referatet af ETF's møde den 19. september 1986 (jf. punkt 3): »Holderbank er også gået med til at købe (men har endnu ikke skrevet kontrakt på) 90 000 t fra Titan. Der er allerede leveret 7 000 t. . . .«

([152]) Originaltekst:
»Titan. They were pleased with their contact with Blue Circle and particularly Philip Hawkesworth. Ivan Tryfonas commented that with kindsight he believes that common sense is beginning to prevail, certainly in Titan. They respect the way we have dealt with them in the USA and feel that their supplying Northern Ireland is not as emotive as to the mainland.«

Den 16. januar 1987 og den 18. december 1987 blev der indgået yderligere to kontrakter mellem Umar og Titan (dok. 33126/19482-19489) på levering af store mængder klinker, mindst 200 000 t for 1987 og 90 000 t for 1988, til Ideal Basic Industries — USA (Holderbank-datterselskab).

Den 20. august 1988 undertegnede Holderbank-selskabet, Pays-Bas Cement Co, og Titan en kontrakt (dok. 33126/19814-19843) på levering i tidsrummet mellem 1. august 1988 og 31. december 1990 af 30 000 t klinker i alt, hvoraf mindst halvdelen skulle gå til Benelux-landene og den resterende del til Afrika. Prisen, som var fastsat i ECU, kunne også variere efter de af det belgiske økonomiministerium registrerede priser på Portland 40-cement.

Disse mængder skal sammenholdes med ETF's medlemmernes forpligtelse til at købe en million tons eller derover, op til 2-3 mio tons, fra de græske producenter (se de under punkt 1)-6) nævnte dokumenter).

Over for Titans påstand om, at forretningsforbindelserne til Ideal Basic Industries ligger forud for den periode, som de anfægtede kontrakter vedrørte, må bemærkes, at det ikke udelukker, at disse kontrakter indgår i de foranstaltninger, der tog sigte på at opsuge de destabiliserende mængder, eftersom moderselskabet Holderbank sammen med andre producenter besluttede, at det var nødvendigt at mindske presset på de græske producenter i Europa ved at aftage leverancer fra dem, bl.a. til videresalg i USA.

17) — Heracles og Holderbank-gruppen

Den 9. maj 1986 undertegnede Heracles og UMAR en kontrakt på levering af 100 000 t cement (dok. 33126/20057-20064). Denne mængde skal sammenholdes med, hvad der stod i referatet af ETF's møde den 19. august 1986: »... Desuden har de (Holderbank) købt 100 000 t fra Heracles, hvoraf 40 000 er blevet leveret ...«

Den 19. maj 1988 indgik Heracles og UMAR en kontrakt på levering af 490 000 t (heraf 230 000 t klinker og 260 000 t klinker eller cement) fordelt på 110 000 t i 1988, 190 000 t i 1989 og 190 000 t i 1990 (dok. 33126/20063-20071). Ifølge denne kontrakts § 6 skal mindst 230 000 t klinker efter køberens valg afsættes i Nederlandene og/eller Luxembourg og/eller Luxembourg eller Belgien; de resterende mængder klinker eller cement kan afsættes i lande uden for Benelux, og køberen skal indhente sælgers forudgående skriftlige samtykke.

Disse mængder skal sammenholdes med Holderbanks og andre producenters tilbud om at købe en million tons eller mere, op 2-3 mio tons, fra de græske producenter (se de under punkt 1)-6) nævnte dokumenter).

c) *Aftalerne mellem de græske producenter og Lafarge*

18) — Titan og Lafarge

I referatet af ETF's møde den 19. august 1986 hedder det, at »Lafarge har købt en sending fra Titan til Montreal og vil aftage en ny sending i september ...«

Af interne notater fra Lafarge af 8. juli 1986 og 28. januar 1987 og af en oversigt over indkøb i 1986 fra Grækenland (dok. 33126/14412, 14417 og 14407) fremgår det, at Lafarge den 22. juli 1986 via CFCI købte 33 051 t klinker i Grækenland til levering i Montreal den 5.-10. august 1986, samt den 19. august 1986 29 806 t klinker til Canada Cement Lafarge.

Den 12. juni 1987 indgik Titan aftale med Lafarge om salg af 26 000 t klinker til Montreal (dok. 33126/14433-14437).

Ved kontrakt af 3. juni 1988 (dok. 33126/14422-14424), som indgår i kontrakt af 20. oktober 1988 (dok. 33126/19708-19721), indgik Titan og Lafarge aftale om levering af 150 000 t klinker om året i perioden fra 1. november 1988 til 31. december 1991, hvoraf halvdelen skulle gå til Frankrig, herunder også de franske øer.

Disse mængder skal sammenholdes med Lafarges og andre producenters tilbud om at købe en million tons og derover, op til 2-3 mio tons, fra de græske producenter.

19) — Heracles og Lafarge

Den 17. juni 1988 blev der mellem Lafarge Overseas America og Heracles indgået en kontrakt gældende for perioden fra 1. juni 1988 til 15. juni 1991 (dok. 33126/14454-14469). Kontrakten går ud på, at der i hvert kontraktår skal leveres 500 000 t klinker og cement. Klinker-leverancerne kan afsættes uden for Frankrig, en del af cementet kan eksporteres til de lande, der er angivet i tillæg nr. 2, hvilket for Europas vedkommende er Frankrig, Portugal, Skandinavien og Tyrkiet, men størstedelen af cementet skal afsættes i Frankrig. Prisen på klinker og cement til Frankrig afhænger af udsvingene i cementpriserne i Frankrig (dok. 33126/14446-14453).

Disse mængder skal sammenholdes med Lafarges og andre producenters tilbud om at købe en million tons og derover, op til 2-3 mio tons, fra de græske producenter.

EPC fik underretning om de kontrakter, der i oktober 1988 var blevet indgået mellem Lafarge, Titan og Heracles, på mødet den 20. oktober 1988 (se Ciments Français' referat, dok. 33126/18179-18180).

At der direkte eller via mellemmænd bestod forretningsforbindelser mellem Lafarge og Heracles og Titan allerede før dette tidspunkt, er ikke til hinder for, at disse køb indgår som led i de foranstaltninger, der blev truffet af ETF. De øvrige medlemmer af ETF, og også medlemmerne af EPC, fik underretning om disse kontrakter (jf. nr. 36, punkt 8)). Det viser, at selv om der bestod forretningsforbindelser forud for det »græske problem«, ønskede Lafarge, at disse kontrakter skulle fremstå som Lafarges bidrag til de indkøb, man havde drøftet i fællesskab i ETF.

d) *CBR-gruppens køb fra Grækenland*

20) CBR deltog i disse aktioner, ikke direkte via egne forbindelser til de græske producenter, men indirekte via UMAR, som er et datterselskab af Holderbank.

Som nævnt under punkt b) indgik UMAR og Pays-Bas Cement Co. den 19. maj 1988 og den 20. august 1988 kontrakt med henholdsvis Heracles og Titan om levering af klinker, hvoraf mindst halvdelen skulle gå til Benelux-landene.

Den 15. juli 1988 indgik UMAR og CBR en kontrakt angående de generelle vilkår for levering af græske klinker (dok. 33126/18117-18121). Ved telex af 13. september 1988, 27. januar 1989 og 24. marts 1989 afgav CBR ordrer til UMAR, hver gang på 25 000 t klinker (dok. 33126/18122-18124). I søtransportkontrakterne for disse tre ordrer er CBR angivet som modtager, medens Titan er angivet som leverandør-afskiber (dok. 33126/18125-18127).

Det håndskrevne referat af mødet i CBR's bestyrelse den 4. maj 1988 giver følgende fortolkning af denne kontrakt: »Græsk cement — Da det er bedre at importere klinker end cement til Benelux-landene, fordi klinker ikke giver mulighed for indflydelse på markedet, indgik Celis med EF's godkendelse en aftale om import af klinker fra Grækenland. Disse klinker skal bruges i blandingsanlæg i Nederlandene og Belgien. Via Madrid-selskabet Humar (som er et internationalt handelsselskab) vil Celis skrive kontrakt på import af græske klinker mod, at Grækenland begrænser sin eksport af cement til Benelux-landene. Kontraktens løbetid er fastsat til 2 år, og der bliver tale om levering af 280 000 t, svarende til 1,65% af vores forbrug. Prisen fob Grækenland ligger på 29,5 USD, hvortil kommer transport og losning. Formanden takkede Celis for de gode resultater, han havde opnået ved forhandlingen af denne kontrakt« (dok. 33126/7632-7633) ([153]).

21) CBR kritiserer Kommissionen for at have lagt urimelig stor vægt på dette håndskrevne notat, som påstås at være udarbejdet af en sekretær, og som »er præget af mange overstregninger, indbyrdes modsigelser (den ene gang tales der om en undertegnet kontrakt og den anden gang om en kontrakt, der endnu ikke er undertegnet) og helt åbenlyse fejl. Således anføres det bl.a., at købet af græske klinker sker med »EF's godkendelse.« Det er alt sammen udtryk for forvirring angående den nærmere genstand for drøftelserne hos den, der skrev notatet» ([154]) (s. 112 i CBR's svar på klagepunktsmeddelelsen). CBR kritiserer desuden Kommissionen for at være gået let hen over det officielle referat af det samme møde.

Selv om dette notat måske er skrevet af en person, der ikke kendte noget til de emner, der blev drøftet, må det bemærkes, at ovenstående uddrag ikke giver nogen fortolkning af de drøftelser, der refereres, hvilket kunne have givet det en vis betydning, at vedkommende ikke havde tilstrækkeligt kendskab til de emner, der blev behandlet. Der er snarere tale om et faktuelt referat af en drøftelse. Kommissionen mener, at man under disse omstændigheder ikke kan nøjes med blot at lægge det officielle referat til grund. I øvrigt bekræfter CBR's egne udtalelser på s. 116 i CBR's svar på klagepunktsmeddelelsen indirekte, hvad der fremgår af første sætning i det ovenstående uddrag af det håndskrevne referat.

([153]) Originaltekst:
»Ciments grecs — Préférant au Benelux les importations de clinker à celles de ciment parce qu'elles ne confèrent aucune possibilité d'influence sur le marché, Mr. Celis, avec l'accord de la CEE, a conclu un accord d'importation de clinker en provenance de la Grèce. Ce clinker sera utilisé dans les salles de mouture des Pays-Bas et en Belgique. Par l'intermédiaire de la société madrilène Humar (société de trading international) Mr. Celis va établir un contrat portant sur l'importation de clinker grec, moyennant que la Grèce limite les exportations de ciment vers le Benelux. La durée de ce contrat est fixée à 2 ans et portera sur 280 000 tonnes soit 1,65% de notre consommation. Le prix d'achat FOB Grèce est de 29,5 $ auquel s'ajoutent les frais de transport et de déchargement. Le Président remercie Mr. Celis pour avoir négocié brillamment ce contrat et avoir abouti à un résultat très positif.«

([154]) Originaltekst:
»se caractérise par de nombreuses ratures, des contradictions internes (il est tour à tour question d'un contrat conclu et à conclure) et d'erreurs indubitables. Ainsi il y est indiqué que l'achat de clinker grec se fait avec »l'accord de la CEE.«

Det officielle referat, der — selv om det ikke er omtalt i meddelelsen af klagepunkter — blev udsendt til samtlige virksomheder, fremstiller tingene på en helt anden måde. For at åbne mulighed for en sammenligning med det håndskrevne referat af mødet i CBR's bestyrelse den 4. maj 1988 citeres i det følgende et uddrag af det officielle referat af samme møde (dok. 33126/7629-7631): »*Europa: køb af klinker.* På grund af den uventede stigning i forbruget af cement på vores naturlige marked (ult. april 1988: + 32% i forhold til 1987, hvor man havde ventet uændret forbrug) og de kontrakter angående eksport af klinker og cement, der blev indgået ved årets begyndelse for at undgå at måtte standse produktionen på grund af de store lagre, er der nu risiko for, at der bliver en mindre mangel på cement. Celis har med Umar (som er et internationalt handelsselskab) forhandlet om CBR's og ENCI's muligheder for at købe klinker i udlandet på kontrakter på 25 000 t hver. Denne mulighed vil kunne gælde for 2½ år med leverancer på op til 240 000 t, svarende til 3,2% af CBR's og ENCI's behov for klinker og 2,5% af de samlede cementleverancer. Prisen bliver på ca. 48 dollars pr. ton leveret i Rotterdam eller Antwerpen. Klinkerne skal bruges direkte i blandingsanlæggene i Rozenburg, Gent eller Ijmuiden. Den samlede kostpris på klinker fremstillet efter vådmetoden i CBR-EUR ligger på 42 dollars pr. ton klinker på fabrikslager. Prisen afregnes i ECU. Formanden takkede Celis for hans hurtige reaktion og positive forhandlingsresultat« ([155]).

Til dette officielle referat, som CBR gør meget ud af i sit svar på klagepunktsmeddelelsen, må der knyttes nogle bemærkninger. For det første er det måske rigtigt, at der skete en uventet stigning i cementforbruget, men det udelukker ikke, at de græske klinker blev købt med det formål at bremse eksporten fra Grækenland til Benelux-landene, hvilket CBR også indirekte indrømmer: »Ved at købe klinker af de græske producenter håbede CBR endelig på at kunne svække de græske producenters interesse i at eksportere cement til Belgien» ([156]) (s. 116 i CBR's svar på klagepunktsmeddelelsen).

Med hensyn til størrelsen af den uventede stigning i forbruget fremgår det desuden af CBR's årsberetning for 1988, at forbrugsstigningen fra 1987 til 1988 udgjorde 16% i Belgien, 15% i Nederlandene og 6% i Nordrhein, og at CBR's leverancer af cement og klinker steg med 16% og ikke med de 30%, som CBR i sit svar på klagepunktsmeddelelsen anfører for et enkelt kvartal uden nogen nærmere referenceangivelse eller angivelse af større procentsatser, der desuden uden nogen nærmere forklaring baseres på 1985.

e) *Aftalerne mellem de græske producenter og Scancem (Aker/Euroc)*

22) I det dokument, arbejdsgruppen udarbejdede i Zürich og Céligny (se punkt 1), omtales Cementa/Norcem blandt de selskaber, der kunne deltage i opkøbene af græsk cement. I et internt notat fra Blue Circle af 4. september 1986 (dok. 33126/11026-11027) hedder det, at Norcem/Cementa (der ligesom Scancem hører til Aker/Euroc-gruppen) var blandt de selskaber, der skulle deltage i opkøbet af græsk cement. Aker/Euroc-gruppen var repræsenteret på to møder mellem delegationsledere og på ETF-møderne (se nr. 25, litra c), g), i), l) og o)).

— Titan og Scancem

Titan og Scancem har indgået følgende kontrakter:

— den 28. januar 1987 (dok. 33126/19621-19629) på levering i tiden mellem 1. februar og 31. december 1987 af 125 000 t klinker til Ghana, Liberia og Togo

— kontrakt af 7. oktober 1987, flere gange ændret ved tillægskontrakter, den sidste af 17. november 1989 (dok. 33126/19585-19620), på levering i tiden mellem 1. januar 1988 og 31. december 1990 af 650 000 t cement til USA og Bahamas

— kontrakt af 15. oktober 1987, ændret flere gange ved tillægskontrakter, den seneste af 15. marts 1990 (dok. 33126/19631-19656), på levering i tiden fra 1. januar 1988 til 31. december 1990 af 300 000 t klinker til Ghana, Liberia og Togo.

([155]) Originaltekst:
»*Europe: achat clinker.* Etant donné la croissance inattendue de la consommation de ciment dans notre marché naturel (fin avril 1988: + 32% par rapport à 1987 contre prévision de statu quo) et les contrats d'exportation de clinker et de ciment conclus au début de l'année dans le but d'éviter l'arrêt des fours pour excès de stock, il y a actuellement risque d'une légère pénurie. Monsieur Celis a négocié avec la société Umar (société de trading international) la possibilité pour CBR et ENCI de s'approvisionner en clinker étranger par contrat unitaire de 25 000 tonnes. Cette possibilité pourra s'étendre sur une période de 2 ans et demi jusqu'à concurrence de 240 Kt, soit 3,2% des besoins en clinker de CBR et ENCI et 2,5% des livraisons totales de ciment. Le prix d'achat sera d'environ 48 dollars/tonne livrée à Rotterdam ou Anvers. Ce clinker sera utilisé directement dans les salles de mouture de Rozenburg, Gand ou Ijmuiden. Le prix de revient total du clinker voie humide dans le groupe CBR-EUR est de 42 dollars/tonne stock usine de clinker. Le prix sera libellé et payé en ECU. Le Président remercie Monsieur Celis pour cette réaction rapide et le résultat positif de la négociation.«

([156]) Originaltekst:
»Enfin, en achetant du clinker auprès des producteurs grecs, CBR espérait réduire l'intérêt que pouvait avoir pour ceux-ci l'importation de ciment en Belgique.«

Disse mængder skal sammenholdes med de europæiske producenters tilbud om at opkøbe 2-3 mio tons cement og klinker med det formål at bremse eksporten til Europa fra Grækenland (se de under punkt 1)-6) nævnte dokumenter).

At Scancem er et selskab, der normalt driver international handel med cement og klinker, betyder ikke, at disse kontrakter ikke kan henregnes blandt de såkaldte »carrot actions.« Holderbank, Lafarge og Blue Circle driver også international handel med cement og klinker, hvilket gør det lettere at få placeret de mængder, der destabiliserer markedet. Det fremgår desuden af de omtalte dokumenter, at forretningsforbindelserne i den form, de har haft siden anden halvdel af 1986, var udtryk for et ønske om at løse det såkaldte »græske problem.« At der skulle være tale om normale forretningsforbindelser, modbevises af, at ETF-medlemmerne drøftede dem med hinanden. Endelig fremgår det af referatet af ETF's møde den 19. august 1986 (jf. punkt 3), at Scancem også deltog i opkøbene af græske produkter, eftersom der i dette referat alene klages over, at de initiativer, visse EFT-medlemmer tog, havde placeret Scancem i en svag forhandlingsposition over for de græske producenter.

29. **Udtalelser fra nogle af virksomhederne**

1) I betragtning af den holdning, de forskellige virksomheder har givet udtryk for, er det på sin plads at uddybe visse af de udtalelser, der er blevet fremsat til denne sagsfremstilling.

2) Hvad Cembureau angår, henvises der blot til, hvad der anføres under nr. 24.

3) Oficemen føler sig overhovedet ikke berørt af, hvad der anføres i forbindelse med ETF, for det eneste møde, Oficemens bestyrelsesformand Andia skulle have deltaget i, var mødet i undergruppen »Beskyttelsesforanstaltninger«den 15. marts 1987, men han deltog ikke på grund af et forsinket fly. Det modbevises af, at Andia blev udnævnt til medlem af denne undergruppe på delegationschefernes møde den 9. september 1986 (jf. nr. 25, punkt 24)), og i særdeleshed af, at Andia i mødereferatet er angivet som værende til stede (jf. nr. 25, punkt 47).

Af endnu større betydning er, at den spanske delegationsleder, der også repræsenterede den spanske industri og dermed også Oficemen, var til stede på delegationsledernes møder den 9. juni 1986, den 9. september 1986 og den 6. november 1986 (jf. nr. 25, punkt 9), 23) og 39).

4) Syndicat Français de l'Industrie Cimentière påstår ikke at have deltaget i noget møde angående ETF samt at være helt udvidende om ETF's virksomhed. Det må først og fremmest erindres, at den franske delegationsleder, som repræsenterer dette Syndicat og dermed hele den franske industri, var til stede på delegationsledernes møder den 9. juni 1986, 9. september 1986 og 6. november 1986 (jf. nr. 25, punkt 9), 23) og 39)); i øvrigt har Ciment Français udtalt, at Laplaces tilstedeværelse på nogle af møderne bl.a. skyldtes hans stilling i Syndicat (jf. nr. 24, punkt 3) og nr. 25, punkt 9)). Endvidere var problemerne omkring eksport af græsk cement optaget på dagsordenen (punkt 3) på møderne i Syndicats forretningsudvalg den 8. juli 1986, 9. september 1986 og 7. oktober 1986, og dette punkt blev ikke nærmeret uddybet i referaterne af disse møder (dok. 33126/14828-14860). Ifølge Syndicat ønskede man ikke, at der skulle være noget skriftligt spor af forretningsudvalgets kritik af de franske myndigheder. Denne forklaring modsiges af dagsordenen for forretningsudvalgets møder den 8. juli 1986 og 9. september 1986, hvor der overhovedet ikke er tale om de offentlige myndigheder, men udelukkende om eksport af cement fra Grækenland: den eneste omtale af offentlige myndigheder findes på dagsordenen for mødet den 7. oktober 1986, hvor der i en parentes står »samtale i DREE den 23. september.« Desuden indeholder ingen af referaterne nogen omtale af dagsordenens punkt 3. Under alle omstændigheder var formanden, Laplace, altid til stede ved forretningsudvalgets møder den 8. juli, 9. september og 7. oktober 1986, og desuden var Kasriel, som deltog i forskellige møder, bl.a. delegationsledernes møder angående ETF, til stede på et af møderne. Der er således ingen holdepunkter for Syndicats påstand om, at man var uvidende om ETF's virksomhed.

5) Med hensyn til Cementos Cosmos og Cementos del Norte er der tale om særtilfælde, hvor Kommissionen har besluttet at indstille proceduren (jf. nr. 4).

KAPITEL 6

European Cement Manufacturers Export Committee (ECMEC)

30. **ECMEC' tilblivelse**

1) I et internt notat fra Blue Circle af 4. april 1981 (dok. 33126/11338-11340) fortælles følgende om eksportkomitéernes tilblivelse: »Tidligere stod Cembureau selv direkte for et europæisk eksportudvalg, men

etableringen af fællesmarkedet og EF's modvilje mod enhver form for karteller fik Cembureau til at opgive dette stedbarn, og det blev overladt til uformelle initiativer udefra at etablere et europæisk samarbejde om cementeksport. Initiativet blev taget af Michael Chapman, og i 1972 blev der en oprettet en såkaldt »London Club«, som oprindeligt bestod af en meget lille gruppe eksportører, der allerede igennem nogle år havde mødtes på Michaels initiativ« ([157]). Notatet omtaler derefter London Clubs opsplitning i to komitéer, visse medlemmers skeptiske holdning til, hvilket formål det tjente at have en komité bestående af store eksportører, og mistilliden mellem græske og spanske producenter, som det ifølge notatet var lykkedes at få afsat store mængder på markedet med katastrofale følger.

Denne »London Club«, der havde sæde i Blue Circles kontorer, udviklede herefter sin egen organisation og kom til at bestå af en »Export General Committee« og en »Export Working Committee.«

2) I 1978 mente de største eksportører, at de burde mødes uden for »London Club«, hvilket førte til oprettelse af en anden komité, European Export Policy Committee« (forkortet EPC).

Efter oprettelsen af EPC besluttede medlemmerne af »London Club« på mødet i Paris den 23. januar 1979 i Cembureaus lokaler (dok. 33126/12751-12752) følgende:

»1. Export General Committee og Export Working Committee skal lægges sammen til én komité, der skal mødes ca. fire gange om året. Denne komité skal være åben for deltagelse af alle de Cembureau-medlemmer, der er aktivt impliceret i eksport til lande, der ikke er med i Cembureau. Komitéens navn skal være European Cement Export Committee, og den skal have til formål at fremme eksporten og udveksle forretningsoplysninger.« (Punkt 2, 3 og 4 angår udnævnelsen af en formand og tre næstformænd, en administrativ underkomité, sekretariatets sæde). »De største eksportører skal fortsat mødes fra tid til anden, og de andre medlemmer af European Cement Export Committee skal via deres repræsentanter i denne komité orienteres om deres syn på sagerne« ([158]).

3) I det mindste siden 1980 har det været vedtaget, at de to komitéer skulle have et fælles sekretariat, og denne sekretariatsfunktion blev betegnet ECMEC. Ifølge skrivelsen fra ECMEC af 30. marts 1990 (dok. 33126/16766-16774), har betegnelsen ECMEC ingen juridisk betydning, men blev udelukkende brugt som betegnelse på en organisation, der varetager uafhængige sekretariatsfunktioner. Der findes heller ingen skriftlig aftale herom mellem ECMEC og de to komitéer ([159]).

4) Lige fra begyndelsen udstationerede Blue Circle en af sine ansatte, Andrew Gac, som sekretær for ECMEC, og Gac har siden 1989 ledet ECMEC. ECMEC havde sæde i Blue Circles kontorer indtil 1987, hvor Blue Circle lejede kontorer til ECMEC; den 7. juni 1989 sendte Blue Circle lejekontraktrakten til Gac (dok. 33126/13673-13682 og 11260-11274).

At alle forbindelser mellem Blue Circle og ECMEC samt mellem Blue Circle og Andrew Gac blev afbrudt, ser ud til at skyldes den undersøgelse, den amerikanske Federal Trade Commission havde iværksat i anledning af mistanker om samordning mellem europæiske producenter, som eksporterer til USA — det synes at fremgå af et notat af 17. oktober 1988 udarbejdet af Blue Circles egen jurist (dok. 33126/11275) ([160]).

([157]) Originaltekst:
»In years gone by, Cembureau ran a European Export Committee under its own wing, but with the advent of the Common Market and its clear distaste for cartels of any sort, Cembureau eventually abandoned its unwanted child, and European Cooperation in cement exports was left to an informal initiative from outside. This Michael Chapman took up, and in 1972 we saw the formation of the so-called »London Club«, which had its origins in a very small informal grouping of exporters who had been meeting for some years under Michael's guidance.«

([158]) Originaltekst:
»1. That the Export General Committee and the Export Working Committee are merged into one Committee, which should meet about four times a year. This Committee to be open to Cembureau members actively interested in the Export trade to non-Cembureau countries. This Committee to be called the European Cement Export Committee, its object to be the promotion of export and the exchange of commercial information... The larger exporters will continue to meet together from time to time and their views on commercial matters will be shared with the other members of the European Cement Export Committee through their representatives on this Committee.«

([159]) Originaltekst:
»It should be understood that the name ECMEC has no legal significance. It is merely a convenient term for an organisation which provides independent secretarial services . . . Neither agreement between ECMEC and the two Committees for the provisions of secretarial services was embodied in written contracts.«

([160]) Originaltekst:
»Subject: EPC — Andrew Gac.
As you are aware, our American lawyers have insisted that we divorce ourselves from all association with the Cembureau (sic!) Export Policy Committee and the European Cement Exporters Committee and, indeed, Jim McColgan has resigned from the above committees. They also require us to cease supporting these committees on any way and to cease having any association in employment terms with Andrew Gac.
Can you please advise me of the precise nature, if any, of our current relationship with Andrew. If there is such a relationship it should be terminated forthwith including any agreement to re-employ him in the future.«

5) ECMEC havde ingen vedtægter og var ikke undergivet nogen retlige forpligtelser i Det Forenede Kongerige, men optrådte som en forening. ECMEC's udgifter blev fordelt mellem de to komitéer, med 80% til EPC og 20% til ECEC, ifølge en aftale mellem komitéernes formænd, som blev nedfældet i en skrivelse af 15. december 1980 (dok. 33126/16785).

Kommissionen anerkender gerne, at ECMEC reelt var sekretariat for komitéerne og bestod af Andrew Gac og dennes sekretær.

6) Ved skrivelse af 31. december 1992 (dok. 33126/22289a), meddelte Andrew Gac Kommissionen, at ECMEC var blevet opløst pr. 1. januar 1993, og at al korrespondance angående de to komitéer derefter skulle stiles til de respektive formænd.

A) EUROPEAN CEMENTE EXPORT COMMITTEE (ECEC)

31. **ECEC' formål, struktur og medlemmer**

1) Som nævnt i det foregående afsnit, blev ECEC stiftet i 1979 ved en sammenlægning af Export General Committee og Export Working Committee.

2) I stiftelsesdokumentet af 6. december 1979 (dok. 33126/16786-16789) fastsættes det, at ECEC har til formål på et uformelt grundlag at fremme samarbejdet mellem de europæiske producenter, der eksporterer grå cement til alle lande, undtagen vesteuropæiske lande og USA. Til trods for denne indskrænkning kan ECEC indhente og offentliggøre statistiske oplysninger om cementindustrien og for samtlige lande. Alle organisationer eller producenter i vesteuropæiske lande, der beskæftiger sig med eksport, kan optages som medlemmer. Hvert land har én stemme; de lande, der eksporterer mellem 1 og 3 mio t om året, har to stemmer; og de lande, der eksporterer over 3 mio t, har tre stemmer. ECEC's organer er generalforsamlingen, formanden, næstformanden og »Steering Committee.« Sidstnævnte består af formanden, næstformanden og fire medlemmer, heraf to valgt af de lande, der har én stemme, og to af de lande, der har to eller tre stemmer.

Stiftelsesdokumentet af 26. september 1986 (dok. 33126/12516-12518) fastsætter samme formål og samme organer som det foregående dokument. Den eneste forskel består i fordelingen af stemmerne, idet hvert land har en stemme uanset eksportens størrelse, hvilket har den konsekvens for udpegelsen af de fem medlemmer i Steering Committee, at intet af sæderne længere er forbeholdt de store eksportører.

Generalforsamlingen træder sammen to gange om året, og Steering Committee mødes fire gange om året.

3) Inden for EF har ECEC følgende medlemmer: for Belgien: siden 1986 Fédération de l'Industrie Cimentière, der afløste det tidligere ECEC-medlem Cimbel, for Danmark: Aalborg, for Frankrig: Syndicat Français de l'Industrie Cimentière (tidligere Syndicat National des Fabricants de Ciments et de Chaux), for Tyskland: Dyckerhoff, Alsen Breitenburg og Nordcement, for Grækenland: organisationen af græske cementproducenter, for Irland: Irish Cement, for Italien: Italcementi, Unicem og Cementir, for Nederlandene: ENCI, for Spanien: Oficemen og for Det Forenede Kongerige: siden 1986 Castle Cement (svar på klagepunktsmeddelelsen, s. 54). I klagepunktsmeddelelsen blev ATIC angivet som værende medlem af ECEC for Portugal. I sit svar på klagepunktsmeddelelsen og under høringerne hævdede ATIC ikke at være medlem af ECEC under henvisning til, at den kun var en rent teknisk forening. Hertil kan bemærkes, at selv om ATIC måske kun er en teknisk forening, er den medlem af Cembureau. På grundlag af det foreliggende materiale finder Kommissionen, at ATIC også var medlem af ECEC. I Ciments Français' håndskrevne referat af mødet i Steering Committee den 13.-14. april 1989 (dok. 33126/18201-18204) hedder det således under punkt i): »Formanden oplæste et brev fra Meric angående Ciments Français' fravær på ECEC's møder. Clemente noterede sig dette, men mindede om, at det er landene, der er medlemmer af ECEC, og som selv bestemmer, om de vil repræsenteres ved brancheorganisationer eller virksomheder« ([161]). Det er rigtigt, at ATIC ikke var med på listen over dem, der skulle have tilsendt mødereferater og almindelig korrespondance, men ATIC får dog tilsendt det spørgeskema, der skal udfyldes hvert kvartal, samt statistikkerne, i modsætning til hvad der er tilfældet i andre lande (Tykland, Italien og Nederlandene), hvor det ikke er den nationale brancheorganisation, der er medlem, og hvor spørgeskemaet og statistikkerne sendes ud til producenterne selv (dok. 33126/12524-12534).

Desuden bemærkes, at når en brancheorganisation er medlem af ECEC, fortsætter den med at tilhøre denne medlemskategori, selv om repræsentanterne i ECEC reelt for det meste er de salgschefer i cementvirksomheder, som på nationalt plan er blevet udpeget af organisationerne og/eller virksomhederne selv (se dok. 33126/18201-18204).

([161]) Originaltekst:
»Le Président donne lecture d'une lettre adressée par M. Meric concernant la non-participation des Ciments Français aux réunions du ECEC. M. Clemente prend note mais rappelle que ce sont les pays qui sont membres du ECEC et qui constituent à leur gré leur représentation au niveau des syndicats ou des sociétés.«

32. Forholdet mellem ECEC og EPC

1) Ifølge stiftelsesdokumentet af 1979 skulle to af medlemmerne af Steering Committee vælges blandt de medlemmer, der havde to eller tre stemmer, dvs. blandt de store eksportører. Virkningen af denne bestemmelse var bl.a., at Steering Committee dannede forbindelsesled mellem ECEC og EPC. Det brev, der blev udsendt efter mødet i Paris den 23. januar 1979, og som er omtalt under nr. 30, punkt 2), bekræfter denne forbindelse mellem de to komitéer, bl.a., hvor det hedder, at »De største eksportører skal fortsat mødes fra tid til anden, og de andre medlemmer af European Cement Export Committee skal via deres repræsentanter i denne komité orienteres om deres syn på sagerne ([162]).

2) Af de referater, man har fundet, fremgår, at ECEC faktisk blev orienteret om EPC's synspunkter (»Report from the Policy Committee«) på følgende møder: den 14. marts 1984 (dok. 33126/14257-14262) aflagde Balbo sin beretning om situationen på markederne på EPC's vegne, den 11. september 1984 (dok. 33126/14303-14309) var det Gac, der udtalte, at der ikke var meget nyt at melde, den 21. februar 1985 (dok. 33126/14266-14267) blev der afholdt et særskilt møde i ECEC til drøftelse af aftalen mellem de græske og spanske producenter angående kvoter for eksport til lande uden for Europa, som førte til oprettelsen af Cement Marketing Association og forbindelser mellem ECEC og EPC, den 22. marts 1985 (dok. 33126/14289-14294) aflagde Balbo og Rumeu på EPC's vegne beretning om situationen på markederne, om EPC's fremtidige skæbne efter oprettelsen af Cement Marketing Association og om EPC's virksomhed, ligesom de tilkendegav deres syn på EPC's og ECEC's forskellige karakter, den 22. januar 1986 (dok. 33126/12614-12616 og 12667-12674) drøftede man forholdet mellem ECEC og EPC, og der ser ud til at have været visse spændinger mellem de to komitéer, den 10. juni 1986 (dok. 33126/12607-12610) aflagde formanden beretning om den samtale, han havde haft med EPC's formand i et forsøg på at overvinde EPC's modvilje mod fortsat at holde ECEC orienteret. Kommissionen er desuden i besiddelse af dagsordenerne for to andre møder, nemlig møderne den 7. december 1983 (dok. 33126/14184) og 14. december 1984 (dok. 33126/14310-14315). Kommissionen er ikke i besiddelse af noget referat af det første møde, og for det andet mødes vedkommende fremgår det af referatet, at dette punkt ikke blev drøftet ved denne lejlighed.

3) Stiftelsesdokumentet fra 1986 (se nr. 31, punkt 2) tillagde ikke de store eksportører nogen særlig rolle i Steering Committee. Det ser imidlertid ud til, at der ind imellem fortsat blev givet oplysninger fra EPC til ECEC, også efter september 1986. Det officielle referat af mødet i ECEC den 23. september 1988 (dok. 33126/12627-12634) nævner, at ECEC-medlemmerne i henhold til en generel aftale mellem ECEC's og EPC's formænd også har adgang til oplysninger om møderne med fjernøstproducenterne (se også Ciments Français' notat, dok. 33126/18218-18219). Ifølge håndskrevne notater fra Italcementi om samme møde (dok. 33126/3418-3421) ser det ud til, at der fortsat gives oplysninger fra EPC til ECEC. Selv om ECEC-statistikkerne opstilles samlet for hvert land, anfører Italcementi på s. 3419 følgende: »EPC 25% i de tre første måneder — 1988-trend — EPC i alt 10 mil. Hispacement, Heracles, Valenciana, Titan ± 7 mil. — Ciments Français, Lafarge, Norcem, Cementos del Mar, Hornos Ibéricos, Rezola, Cementa, Blue Circle, Halkis ± 3 mil.«, og på s. 3421: »Hispacement 1,1 mil., Heracles 2,8 mil. ton, Titan 1,8, Valenciana 1 mil. — Alle markeder 10 mil.« Der var helt klar tale om oplysninger udvekslet inden for EPC — det fremgår ikke blot af, at EPC udtrykkeligt nævnes, men også af, at Italcementi var medlem af ECEC, men ikke af EPC.

33. ECEC's virksomhed

a) *Statistikker*

1) Ifølge Andrew Gacs udtalelser i brev af 30. marts 1990, s. 10 (dok. 33126/16776) offentliggøres der statistiske oplysninger samlet for hvert enkelt land ved udgangen af hvert kvartal — oplysningerne for andet, tredje og fjerde kvartal omfatter ikke blot det pågældende kvartal, men også de forløbne kvartaler (»year to date«).

Hvert kvartal indberetter hvert medlem størrelsen af sit lands eksport til hvert enkelt land uden for Cembureau-området (se eksemplet i dok. 33126/12706).

På basis af oplysningerne fra medlemmerne og oplysninger om markederne offentliggør Gac en oversigt over: hvert enkelt lands reelle eksport af cement og klinker, den samlede eksport i den foregående periode og den anslåede eksport i den kommende periode samt en oversigt over efterspørgslen efter cement og klinker i den forløbne periode og den kommende periode i de forskellige importlande (se eksemplet i dok. 33126/3410-3412, 12707-12709). Ved hvert års udgang offentliggøres en mere detaljeret oversigt, der angiver hvert enkelt eksportlands eksport til hvert importland (eksempel i dok. 33126/16814-16817). Med jævne mellemrum offentliggøres der desuden

([162]) Originaltekst:
»Les plus grands exportateurs continueront à se réunir de temps à autre et leurs points de vue sur les problèmes commerciaux seront partagés avec les autres membres de European Cement Export Committee à travers leurs représentants dans ce Comité.«

oplysninger, der for hvert år og hvert land viser den forventede eksport og den faktiske eksport (dok. 33126/3422-3433, 12721-12728) ([163]).

b) *Sammenholdelse af udbud og efterspørgsel og markedsundersøgelser*

2) På møderne i Steering Committee og på plenarmøderne gennemgik man situationen på de forskellige eksportmarkeder. Medlemmerne korrigerede i det fornødne omfang de fremsendte oplysninger, gav oplysning om deres forventede salg i indeværende år og deres prognoser for det efterfølgende år. På basis af disse oplysninger blev medlemmernes samlede udbud sammenholdt med efterspørgslen for at se, om der var forskel mellem udbud og efterspørgsel inden for cement i sække og cement i løs vægt som klinker. Ved gennemgangen af situationen på de største eksportmarkeder blev der talt om, hvilke medlemmer der eksporterede hertil, og hvor meget de regnede med at ville eksportere, hvilke medlemmer der havde opført eller agtede at opføre anlæg til losning af cement eller klinker, samt hvilke priser der blev anvendt ([164]).

c) *Eksportpriser*

3) Som nævnt under litra b) drøftede man, hvilke priser der kunne anvendes på de forskellige eksportmarkeder på baggrund af konkurrencen fra udenforstående.

På plenarmødet den 14. marts 1984 (dok. 33126/14257-14262) blev der fastlagt vejledende referencepriser for medlemmernes eksport af cement i sække, cement i løs vægt og klinker til de enkelte lande. På plenarmødet den 11. september 1984 (dok. 33126/14303-14309) gennemgik medlemmerne, hvor langt man var nået på vejen mod den tilstræbte fælles referencepris og udvekslede oplysninger om, hvilke faktiske priser de enkelte lande anvendte på eksportmarkederne, og det blev konstateret, at gennemsnitsprisen lå på 34 $ (28-32 $) for cement i sække, på 25 $ (23-24 $) for cement i løs vægt, og på 20-21 $ (17-19 $) for klinker. På plenarmødet den 22. marts 1985 (dok. 33126/14289-14294) blev det fastslået, at det som følge af situationen på markedet ikke var muligt at opstille »realistiske prisanbefalinger«, men medlemmerne enedes om at gennemgå de aktuelle priser, og der blev efter drøftelse heraf konstateret følgende priser: cement i sække 29/32 $, løs vægt 21/22 $, klinker 18 $. På plenarmødet den 11.-12. september 1985 (dok. 33126/6139-6142) blev det konstateret, at de priser, ECEC-medlemmerne anvendte i 1985, lå under de anbefalede priser for samme år. Referatets ophavsmand drog følgende konklusioner: »ECEC-møderne tjener det formål, at de åbner mulighed for uformel udveksling af oplysninger mellem repræsentanter for de eksporterende cementvirksomheder. Det må dog konstateres, at det ikke er lykkedes at nå frem til det tilstræbte samråd mellem Cembureaus eksportører for at sætte en stopper for den forværring af priserne, der skyldes et for stort udbud. Man kan frygte, at de virksomheder, hvis fabrikker ligger tæt ved kysten, og som kan få lastet klinker og cement i løs vægt om bord på store skibe med minimale omkostninger, udkonkurrerer de mindre eksportører med en mindre gunstig geografisk beliggenhed på prisen« ([165]). På plenarmødet den 23. september 1988 (dok. 33126/12627-12634) drøftede man de nuværende priser på markederne, og man var enige om, at de var steget med 2-4 $ for cement i løs vægt og 1-2 $ for klinker. Selv om udbudssituationen var under kontrol, ventede alle, at der ville komme et prisfald som følge af eksport fra Saudi-Arabien. På mødet i Steering Committee den 16. december 1988 (dok. 33126/12570-12575) blev det konstateret, at der i løbet af 1988 var sket en mindre bedring i fob-priserne, og man regnede med, at 1989-priserne ville komme til at ligge tæt op ad priserne i december 1988.

d) *Importen i medlemslandene*

4) På ECEC-møderne drøftede medlemmerne også importen i medlemslandene, som oftest i relation til konkurrencen fra tredjelande.

På plenarmødet den 22. marts 1985 (dok. 33126/14289-14294) blev det således oplyst, at Blue Circle havde købt 400 000 t cement i løs vægt fra Østtyskland.

På de efterfølgende plenarmøder (dok. 33126/12617-12674) aflagde hvert enkelt medlem beretning om cementimporten i hans land, normalt fra østlandene.

([163]) Kommissionen er i besiddelse af statistikkerne for årene 1985-1989 (dok. 33126/16790-16824, 12544-12557, 12706-12708, 3410-3412), 1982-1983 (dok. 33126/14027-14029), 1983-1984-1985 (dok. 33126/14245-14249, 14295-14298), og en sammenfatning af 6 oversigter fra 1975 til 1986 (dok. 33126/12721-12728) og fra 1975 til 1988 (dok. 33126/3422-3433).

([164]) Kommissionen er besiddelse af alle mødereferaterne for årene fra 1986 til 1989 (dok. 33126/12558-12674) samt referaterne af møderne den 14.3.1984 (dok. 33126/14257-14262), 11.9.84 (dok. 33126/14303-14309), 14.12.1984 (dok. 33126/14311-14316), 21.2.1985 (dok. 33126/14300-14301), 22.3.1985 (dok. 33126/14289-14294) og 11.9.1985 (dok. 33126/6139-6142).

([165]) Originaltekst:
»Les réunions du ECEC sont utiles en ce qu'elles permettent des communications informelles entre les représentants des sociétés cimentières exportatrices. Toutefois, on doit constater l'échec de la politique de concertation entre les exportateurs de Cembureau en vue d'enrayer la dégradation des prix provoquée par une offre supérieure à la demande. On peut craindre que les sociétés possédant des usines au bord de l'eau et capables d'effectuer des chargements en vrac (clinker et ciment), sur de gros navires avec un coût minimum d'approche, n'éliminent par le prix les petites exportateurs moins favorisés par la situation géographique.«

e) *Hjemmemarkederne*

5) Under gennemgangen af situationen på cementmarkedet får medlemmerne også oplysninger om situationen i medlemslandene.

Den 26. marts 1987 (dok. 33126/12594-12598) noterede Steering Committee, at Spanien oplevede et opsving i den indenlandske efterspørgsel, der til dels blev udlignet i en tilbagegang i eksporten og i en nedskæring af kapaciteten i den spanske industri.

Den 10. marts 1988 (dok. 33126/12579-12581) noterede Steering Committee, at spanierne havde besluttet at reducere eksporten mest muligt for at kunne dække den indenlandske efterspørgsel.

Italcementis notater fra mødet i Steering Committee den 22.-23. september 1988 (dok. 33126/3415-3416 og 3419) nævner, at det blev oplyst »at den flydende silo, der lå i havnen i Brest, nu øjensynlig er på vej mod Alger, muligvis efter aftaler med Lafarge (den silo, Italcementi henviser til, tilhører sandsynligvis Libexim, der agtede at losse græsk cement, red.); den flydende Gizan-silo ligger stadigvæk i havnen i Sète til stor glæde for dokarbejderne, der gerne vil have hævn for, at Lafarge har lukket en cementfabrik i området, hvorfra der blev eksporteret cement«, »Blue Circle har købt klinker fra Liban (Holderbank) til Det Forenede Kongerige og køber også i Belgien.«

I Italcementis notater fra mødet i Steering Committee den 16. december 1988 (dok. 33126/3401-3402) hedder det, at Det Forenede Kongerige i 1989 ventes at importere 2 mio t cement og klinker. Det bemærkes i notatet, at hvis Italcementi fik »lov til det« som handelsselskab, kunne virksomheden gå ind i leverancer til Det Forenede Kongerige, f.eks. med jugoslavisk cement ([166]).

I referatet fra mødet i Steering Committee den 13. april 1989 (dok. 33126/12566-12569) rapporteres det, at den franske eksport af klinker var gået tilbage som følge af den begrænsede kapacitet og den kraftige efterspørgsel på mere interessante nabomarkeder. Selv om den franske eksport til lande uden for Vesteuropa var faldet, kunne der i første kvartal af 1989 konstateres en stigning på 8% i det samlede salg til såvel hjemmemarkedet som eksportmarkederne.

([166]) Originaltekst:
»Nel 1989 il Regno Unito avrà bisogno di 2 milioni di tonn. di cemento e clinker d'importazione; se fossimo autorizzati ad agire come Intertrading potremmo cercare di inserirci nelle forniture, per esempio con prodotto iugoslavo.«

34. **Opløsning af ECEC**

Ved skrivelse af 8. og 18. oktober 1993 sendte ECEC's advokater Kommissionen referatet af ECEC's møde den 19. marts 1993, hvor medlemmerne, efter at have taget til efterretning, at Partek Cement, Italcementi, Cementir, Unicem, Halkis og den tyrkiske brancheorganisation var trådt ud, besluttede at opløse ECEC og overføre arkiverne til advokatfirmaet Simmons & Simmons. I den skrivelse, hvormed de fremsendte referatet, udtalte Simmons & Simmons, at man endnu ikke havde modtaget ECEC's arkiver.

B) EUROPEAN EXPORT POLICY COMMITTEE (EPC)

35. **EPC's struktur og opgaver**

1) I 1978 besluttede de store eksportører, der var medlemmer af London Club (se nr. 30), at oprette deres egen klub, European Export Policy Committee, bestående af producenter med et eksportpotentiale på mindst 500 000 t om året.

2) Ifølge udtalelser fra Andrew Gac (dok. 33126/16766-16777, s. 5) blev EPC oprettet i en situation, hvor cementproducenterne efter de store udvidelser af produktionskapaciteten i 60'erne og den krise, der begyndte i deres respektive lande i 1973, nu måtte vende sig mod eksportmarkederne for at få deres produktion afsat, og specielt mod OPEC-landene, der var blevet mere attraktive og lettere tilgængelige efter genåbningen af Suez-kanalen. Da eksportproblemerne ikke var de samme for de små og de store eksportører, besluttede de store at oprette deres egen komité til fremme af eksporten til lande uden for Europa. I modsætning til ECEC, hvor det er de enkelte lande, der repræsenteres af brancheorganisationer eller af virksomheder, er EPC en klub for virksomhedsledere.

3) Ifølge Gacs udtalelser blev EPC stiftet af: de franske producenter Ciments Lafarge og Ciments Français, den britiske producent Blue Circle, den skandinaviske producent Norcem, de spanske producenter Hispacement, Valenciana (som på s. 39 i svaret på klagepunktsmeddelelsen hævder først at være blevet medlem fra 1981), Cementos del Mar, Exponor (afløst af Rezola i 1984 som hovedaktionær — dok. 33126/14041) og de græske producenter Titan, Heracles og Halkis. Den 1. juli 1982 kom Hornos Ibéricos og den 1. januar 1983 Cementa også med. Den 1. januar 1987 fusionerede Norcem og Cementa deres internationale aktiviteter, og det var Scancem, der tog deres plads. Rezola trådte ud den 31. december 1985, Blue Circle den 12. oktober 1987 og Ciments Français den 17. februar 1989.

I sit svar på klagepunktsmeddelelsen, s. 41, hævder Valenciana, at selskabet fra 1986 ikke længere deltog

i EPC-møderne, eftersom dets navn ikke figurerer nogen steder efter denne dato. Kommissionen kan ikke godtage denne påstand, eftersom Valenciana var repræsenteret af Manglano på EPC's plenarmøder den 13. maj 1987, 15. oktober 1987 og 16. februar 1989 og havde meldt afbud til mødet den 18. februar 1988. Desuden optræder Valenciana i samtlige EPC-statistikker fra 1986 til 1989, med angivelse af Valencianas andel af EPC's eksport (dok. 33126/12967-12970, 12987-12998, 13004-13011, 12915-12966 og 12808-12814).

4) Kommissionen er ikke i besiddelse af nogen kopi af EPC's vedtægter. Ifølge Gacs udtalelser har EPC i øvrigt aldrig haft nogen vedtægter, indtil komitéen blev opløst den 19. maj 1989, hvor der blev oprettet en anden forening med vedtægter, Committee for Development of International Trade (CDICT).

Kommissionen er imidlertid i besiddelse af adskillige dokumenter, der omhandler visse af EPC's aktiviteter, og som kan give indblik i et af de formål, EPC's medlemmer tillagde komitéen.

5) Ifølge et håndskrevet, udateret notat fra Ciments Français (dok. 33126/4454) fundet på salgsdirektørens kontor (dok. 33126/4365) var baggrunden for oprettelsen af Policy Committee i 1978, at »formændene ønskede at få kontrol med eksportørerne.« Denne fortolkning ser ud til at blive bekræftet af et internt Blue Circle-notat fra 9. april 1981 (dok. 33126/11338-11340), hvori det hedder, at »Tanken med denne Policy Committee var, at medlemmerne skulle repræsenteres på topplan, hvilket man håbede ville gøre det lettere at få indført principper, der kunne forbedre situationen på markedet og dermed forbedre prisniveauet for alle. Det man mest tænkte på, var naturligvis, at hvis møderne blev holdt på topplan, ville det blive muligt at træffe vigtige beslutninger, f.eks. beslutninger om at holde større mængder tilbage fra markedet for at skabe balance mellem udbud og efterspørgsel« ([167]). I notatet hedder det videre, at selv om Policy Committee ikke havde været ineffektiv, havde den ikke nået det vigtigste mål som følge af den manglende tillid mellem de græske og de spanske producenter og som følge af grækernes og spaniernes udbud af store mængder cement på markedet, der fik priserne til at falde.

6) I et internt notat af 7. marts 1989 (dok. 33126/4466-4467) definerer Ciments Français White Cement Committee i forhold til EPC: »Det er en uformel klub, der har samme funktion for hvid cement, som Policy (Export Policy Committee, red.) har for grå cement« ([168]). I et udateret, håndskrevet Ciments Français-notat (dok. 33126/4454) hedder det med hensyn til White Cement Committee: »Det er en klub: formål: at beskytte hjemmemarkederne — regel: alle respekterer de andres hjemmemarkeder og eksporterer deres overskudsproduktion efter fælles overenskomst« ([169]).

Fire af de selskaber, der fik tilsendt klagepunktsmeddelelsen, omtaler notatet af 7. marts 1989 (Titan s. 30, Hornos Ibéricos s. 30, Ciments Français s. 27, ECMEC bilag 2, s. 2), men kun to — Ciments Français selv og ECMEC — kommer nærmere ind på indholdet ([170]).

7) EPC's formand, der beklagede sig over, at nogle af medlemmerne havde mistet interessen for at deltage i møderne, definerede på mødet i Steering Committe den 19. januar 1987 EPC således (dok. 33126/13045-13049): »Den største fordel, de enkelte medlemmer har af medlemskabet, er formentlig de tætte personlige kontakter, der skabes. Disse møder danner den formelle ramme omkring sådanne kontakter« ([171]).

([167]) Originaltekst:
»The idea behind this Policy Committee was that member companies would be represented at Chief Executive level, thereby, it was hoped, making it possible to establish policies which would lead to a stronger market and hence better prices for all. Foremost in people's minds, of course, was the thought that at Chief Executive level it might be possible to take such weighty decisions as holding back sizeable tonnages from the market in order to keep supply in line with demand.«

([168]) Originaltekst:
»C'est un Club informel qui est au ciment blanc ce que le Policy (Export Policy Committee, n.d.r.) est au gris.«

([169]) Originaltekst:
»C'est un club: objet: protection des marchés intérieurs — règle: chacun respecte ses marchés intérieurs et exporte ses surproductions dans un consensus général.«

([170]) I sit svar på klagepunktsmeddelelsen, s. 127, gør Ciments Français gældende, at på det tidspunkt, hvor Dupuis skrev notatet (7.3.1989), havde han ikke noget særligt kendskab til de forskellige komitéer, eftersom han først var blevet salgschef i januar 1988. ECMEC's påstande går i samme retning og bygger på udtalelser fra hr. Dupuis den 12.2.1992, afgivet i forbindelse med svaret på klagepunktsmeddelelsen. Med hensyn til disse påstande må man imidlertid huske, hvad det var der skete på det tidspunkt, nemlig at hr. Meric, som var hr. Dupuis' overordnede og den, notatet var skrevet til, tilsyneladende ikke så sådan på tingene, idet han rent faktisk sendte (se dok. 33126/18217) ECEC's formand det brev, som hr. Dupuis havde lavet et udkast til i sit notat, baseret på Dupuis' fremstilling af sagen i notatet. Det bemærkes desuden, at Ciments Français' repræsentanter i EPC og White Cement Committee var de samme (se notat af 7.3.1989) og således fuldt ud i stand til at orientere salgsdirektøren.

([171]) Originaltekst:
»Probably the greatest advantage that individual members obtain from their membership is to establish and develop close personal contacts. The role of the meetings is to provide the formal structure around which such relationships may blossom.»

8) EPC har altid haft en vis organisatorisk struktur med faste grupper, der mødtes med jævne mellemrum, nemlig en »Clinker sub-Committee« og en »bulk sub-Committee«, og der var desuden en »Steering Committee«, hvis møder blev afholdt under forsæde af et medlem, der optrådte som ECP-formand og blev bistået af tre næstformænd og en sekretær.

9) På basis af de dokumenter, der har kunnet fremskaffes ([172]) og under hensyn til, at de officielle dokumenter, således som det fremgår af denne sagsfremstilling, ikke altid giver et korrekt billede af de drøftelser, der faktisk fandt sted på møderne, kan det udledes, at et af EPC's formål var at fremme overholdelsen af hjemmemarkedsprincippet via et samarbejde mellem medlemmerne om eksporten.

36. Problemerne mellem europæiske lande indbyrdes

1) Af nogle af de under nr. 35 nævnte dokumenter og de i det følgende nævnte dokumenter fra EPC fremgår, at EPC ikke kun beskæftigede sig med eksport til lande uden for Europa, men også med eksport fra det ene europæiske land til det andet.

2) Den følgeskrivelse, der blev sendt til Blue Circle sammen med referatet af EPC-mødet den 18. november 1983 (dok. 33126/11364) indeholder følgende: »PS. Jeg vedlægger også, udelukkende til orientering af BCC, en kopi af udkastet til referat, der omfatter drøftelserne af emner, der normalt ikke falder ind under EPC's kompetence, men som kunne være af interesse for Dem« ([173]). Det referat, der blev sendt til Blue Circle (dok. 33126/11365-11373) indeholder på s. 4 følgende bemærkninger, der ikke er med i det officielle referat (dok. 33126/14062-14068): »?Det følgende angår handel mellem europæiske lande, og jeg er ikke sikker på, at det bør indgå i vort referat?

Et norsk transportselskab, PF Bassø, er begyndt at købe cement i sække i Tyskland og Nederlandene til afsætning på markedet i Stavanger. Vi har hørt, at der på længere sigt er planer om en terminal til import af cement i løs vægt i Norge.

Det britiske marked er udsat for pres fra de spanske udbydere. Manglano forsikrede de delegerede om, at hverken Valenciana eller Cementos del Mar var implicerét i eksport til Det Forenede Kongerige« ([174]).

3) Den 29. august 1985 skrev Andrew Gac for EPC-formanden et notat, »Orientering af EPC's Steering Committee, 12. september 1985 i Athen«, om de emner, der skulle drøftes på mødet (dok. 33126/12804). I dette notat hedder det, at man skulle undersøge, om spanierne fortsat ønskede at deltage i EPC efter oprettelsen af Cement Marketing Association (punkt 1), om Cement Marketing Association rent faktisk var blevet oprettet og ville kunne overleve også efter 1985 (punkt 2), hvor alvorlig striden mellem Hispacement og Heracles om leverancer til Egypten var, og »hvor alvorlige truslerne om leverancer af spansk cement i løs vægt til Bouris terminal i England« var ([175]), samt om det var nødvendigt at få fastlagt en klar aftale i tilfælde af, at Steering Committee besluttede, at EPC fortsat skulle bestå (punkt 4). Kommissionen er ikke besiddelse af noget referat eller noget notat, hvoraf det fremgår, hvad der egentlig blev drøftet på mødet i Athen den 12. september 1985.

4) I et dokument udarbejdet af Gac den 1. september 1986 med titlen »EPC efter 1986« (»EPC Beyond 1986«) opstilles der tre alternative muligheder (dok. 33126/12771-12773): »Første alternativ: opretholdelse af status quo«, »andet alternativ: opløsning af EPC«, »tredje alternativ: en ny EPC.« I første afsnit under det første alternativ hedder det, at »Den vedvarende tilbagegang i salget og gnidningerne mellem europæerne som følge af grækernes intentioner om at eksportere til de vesteuropæiske markeder tyder på, at

([172]) Ifølge skrivelse af 30.3.1990 (dok. 33126/16766-16777) opbevarede Gac kun EPC-dokumenter fra 1.1.1987 og indtil EPC's opløsning den 19.5.1989. De håndskrevne notater fra det sidste EPC-møde, der fandt sted den 19.5.1989 (dok. 33126/12820-12823), omtaler bl.a. følgende drøftelser: »Minutes and Statistics. Gordon (Marshall, formand for EPC, red.). EPC records? Files? Legal advice on records. No reference to the past.« Der står intet om disse drøftelser i det officielle referat (dok. 33126/12824-12825). Ifølge Gac (dok. 33126/16775) kan det udelukkes, at de dokumenter, man ledte efter, men ikke fandt under kontrolundersøgelsen, skulle være i Gordon Marshalls besiddelse. I sit svar på klagepunktsmeddelelsen, bilag 2, s. 4, tilføjer ECMEC-EPC, at der ikke var nogen juridisk forpligtelse til at opbevare dokumenter fra tiden før 1987, og at ECMEC den 19.5.1989 ikke havde noget kendskab til den forestående kontrolundersøgelse i ECMEC's kontorer. Kommissionen bestrider ikke disse påstande, men bemærker, at datoen 19.5.1989 ligger efter datoen for Kommissionens første kontrolundersøgelser (25.4.1989).

([173]) Origintaltekst:
»PS. I also enclose a copy of the draft Minutes for BCC's information only, which includes the discussion on matters normally not within the EPC remit, which might be of interest to you.«

([174]) Originaltekst:
»?The following concerns intra-European business and I am not sure it should be included in our Minutes?
A Norwegian shipping company, PF Bassoe, have started buying bagged cement in West Germany and Holland to supply the Stavanger market. It is understood that it is their ultimate intention to establish a bulk importing terminal in Norway. The UK market is under pressure from Spanish suppliers. Mr Manglano assured delegates that neither Valenciana nor Cementos del Mar are involved in any UK trade.«

([175]) Originaltekst:
»To etablish the seriousness of the threat that Spanish bulk will be supplied to the Bouri terminal in England.«

der ikke længere er nogen idé i at fortsætte med EPC inden for rammerne af den nuværende aftale« ([176]).

5) I et andet dokument dateret den 4. november 1986 om »EPC's fremtid« (dok. 33126/12775-12778) har Gac nedfældet sine indtryk af EPC-mødet i oktober 1986 og en plan for en international cementorganisation. Gac noterer, at der på EPC-mødet kunne konstateres en ret apatisk holdning og mangel på initiativ hos deltagerne, gør sig overvejelser om EPC's fremtid, hvis det fortsætter, og understreger, hvad der for ham at se er det største problem: »Det særlige problem, som vi finder det lidt svært at komme ind på, er overkapaciteten i Vesteuropa og i stigende grad også i den øvrige del af verden. Vanskelighederne består i, hvordan problemet skal formuleres, for selv om det hænger som en truende sky over vores hjemmemarkeder, er det ikke håndgribeligt nok til at blive gjort til genstand for intensive drøftelser« ([177]).

6) Den 14. maj 1987 opsummerede EPC-formanden Marshall i et notat til Blue Circle de emner, man havde drøftet på EPC-mødet den 13. maj 1987 (dok. 33126/11344-11345). Hvis man sammenligner de emner, der indgår i dette notat, med det officielle møderefferat (dok. 33126/13004-13011), kan man konstatere, at de to første punkter (»Summary-Turkey«) og det fjerde (»Freight«) i Marshalls notat svarer til punkt III (»Review of statistics«) og IV (»Review of Market Development«) i det officielle referat. Marshalls notat omhandler ikke punkt V (»Dr. Marshall's meeting with Asean producers«), VI (»East-West Meeting in Tokyo«) og VII (»Administration«) i det officielle referat, men det officielle referat indeholder heller ikke noget om de andre emner, der omtales i Marshalls notat, nemlig »USA«, »Bouri«, »Titan«, »Cembureau Task Force«, »Lafarge«, »Norcem.« Dette notat refererer under punktet »Bouri« og »Titan« drøftelser i EPC angående handel mellem EF-lande, og visse aspekter ved denne handel sammenholdes med visse EPC-medlemmers aktiviteter på eksportmarkederne (punktet angående Cembureau Task Force er omhandlet under nr. 24, punkt (3)). Under punkterne »Bourie« og »Titan« står der følgende: »Bouri(e) — (Bouri er den mellemhandler, som de græske producenter bruger til eksport af cement til Det Forenede Kongerige, red.). Deres økonomiske problemer ser ud til at være blevet forværret, flere leverandører er holdt op med at levere til Algeriet, fordi de ikke har betalt siden oktober 1986. Titan har brudt med Bouri i Det Forenede Kongerige, men er nu begyndt at levere til Lagan (Nordirland) i stedet for tyskerne. Skib nr. 2 er på vej fra Heracles til Bouri i UK. Der går mange rygter om, at Bouri er ved at vende sig mod Frankrig og Spanien, og andre grossister skulle også være interesseret, men ikke nødvendigvis i græsk cement. Navnlig franskmændene bad om oplysninger om, hvem det var, der leverede til Det Forenede Kongerige, fordi de har indtryk af at befinde sig i nogenlunde samme situation, som vi gjorde for ca. to år siden.

Titan. De er glade for kontakterne med Blue Circle, specielt med Philip Hawkesworth. Ivan Tryfonas bemærkede, at han mener, at man nu er begyndt at se mere fornuftigt på tingene, i det mindste hos Titan. De kunne godt lide den måde, hvorpå vi behandlede dem i USA, og de mener ikke, at deres leverancer til Nordirland er lige så følsomme som til Storbritannien. I mellemtiden er Heracles' ledelse blevet udsat for pres ikke blot fra regeringen, men også fra »højre-pressen«, som kritiserer alt, hvad de gør, og beskylder det for at være et udslag af dårlig socialistisk ledelse« ([178]).

7) Efter drøftelserne på EPC-mødet den 20. oktober 1988 (dok. 33126/12791-12799 og 12971-12977) kom medlemmerne igen ind på problemerne omkring den øgede samhandel mellem de europæiske lande på mødet i Steering Committee den 15. februar 1989 (dok. 33126/13019-13021): »Generelle markedsvilkår. Der var en kort drøftelse af situationen på verdensmarkedet og udviklingstendenserne. De fleste vesteuropæiske lande havde haft en stærk efterspørgsel, hvilket i nogle tilfælde havde givet sig udslag i en betydelig import til dækning af det lokale produktionsunderskud. F.eks. importerede Det Forenede Kongerige over 1 mio t cement og klinker og får behov for

([176]) Originaltekst:
»The continuing decline in volume of business as well as intra-European friction produced by the Greek intention to export into West European markets, suggest that there is no further benefit in continuing EPC under the present agreement.«

([177]) Originaltekst:
»The particular problem, to which we are somewhat reluctant to address ourselves is overcapacity in Western Europe, and increasingly, in other parts of the world. Our difficulties lie in formulation of the question, for while the problem looms over the horizon of our domestic markets, it is not tangible enough to become a subject of lively discussion.«

([178]) Originaltekst:
Bourie. Their financial troubles seem to get worse with suppliers withdrawing from Algeria because they have not paid them since October 1986. Titan have withdrawn from Bourie in the UK but have taken over from the Germans in supplies to Lagan (Northern Ireland).
A second ship is on its way from Heracles to Bourie in the UK. Rumours regarding Bourie looking at both France and Spain abound and other traders are interested as well but not necessarily with Greek cement. The French particularly asked for details of people and companies involved in trading in the UK as they feel they are going through a similar experience to the one we had nearly two years ago.
Titan. They were pleased with their contact with Blue Circle and particularly Philip Hawkesworth. Ivan Tryfonas commented that with hindsight he believes that common sense is beginning to prevail, certainly in Titan. They respect the way we have dealt with them in the USA and feel that their supplying Northern Ireland is not as emotive as to the mainland. Meanwhile the Heracles management are under pressure not only from their Government but also from the »conservative« press who criticise everything they do as being inefficient socialist management.«

ca. 2 mio t i 1989. En af de største producenter har derfor sat flere gamle ovne i drift igen, hvilket ventes at kunne give 300 000 t.

I Grækenland steg den indenlandske efterspørgsel med 8% i 1988 og ventes at ligge på samme niveau i 1989. De indenlandske priser er fortsat lave.

Halkis har skåret sin kapacitet ned med 1 mio t, men det er ikke nok til at sikre rentabiliteten.

Spanien er udsat for øget pres fra importørerne. Specielt er Katalonien et marked i vækst, men ca. 50% af efterspørgselsstigningen dækkes af import« ([179]).

8) Ciments Français' referat af EPC-mødet den 20. oktober 1988 (dok. 33126/18179-18180) omtaler bl.a. forhandlingerne mellem Lafarge og Heracles og Titan om leverancer af cement eller klinker. Disse kontrakter blev omtalt i forbindelse med ETF (se nr. 28, punkt 18) og 19)), hvilket tydeligt viser, hvilken betydning de havde for samhandelen mellem EF-landene.

9) I sit svar på klagepunktsmeddelelsen, bilag 2, s. 2, hævder ECMEC, at Marshall skrev notatet af 14. maj 1987 i sin egenskab af direktør i Blue Circle og til sine kolleger i samme selskab og ikke i egenskab af formand for EPC, og ECMEC har fremlagt uddrag af en skriftlig erklæring fra Marshall af 13. februar 1992: »Jeg bekræfter, at indholdet af dette dokument [henvisning hertil, punkt 16, s. 40 i SO] . . . ikke angår emner drøftet på noget møde i EPC, undtagen med hensyn til punkterne med overskriften »Summary«, »Turkey« og »Freight.« Jeg skrev notatet alene som en briefing af mine kolleger i Blue Circles direktion. Jeg skrev det ikke som formand for EPC. Det drejede sig ikke om et EPC-dokument. Det blev ikke sendt til hverken noget EPC-medlem eller til EPC's sekretær. Det blev *kun* sendt til folk i Blue Circle« ([180]).

Kommissionen henleder opmærksomheden på, at Marshall samtidig både var formand for EPC og topleder i Blue Circle (medlem af direktionen), det pågældende notat bar titlen »European Export Policy Committee — Meeting on 13th May 1987«, og der sondres intetsteds i notatet mellem emner behandlet på EPC-mødet, i tilslutning til mødet eller andetsteds, samtlige punkter i notatet er fortløbende nummeret under samme titel »European Export Policy Committee — Meeting on 13th May 1987.«

10) Nogle af virksomhederne (se bl.a. svar på klagepunktsmeddelelsen fra Blue Circle, punkt 6.13-6.15, fra Ciments Français, s. 128-134, fra Lafarge, s. 68-70 og fra Titan, s. 29-31) gør gældende, at den omstændighed, at man på møderne i EPC kom ind på en række forhold inden for EF, ikke i sig selv var bevis for eksistensen af et hjemmemarkedsprincip eller for, at komitéerne havde til formål at beskæftige sig med samhandel mellem EF-lande, og at der heller ikke kunne rejses tvivl om det legitime i at drøfte disse spørgsmål, bl.a. når der var tale om dumping-salg til andre EF-lande (øjensynligt en hentydning til statssubsidierne til de græske virksomheder).

Ingen er i stand til at definere, hvad der er EPC's formål, for det er altid blevet hævdet, at EPC var en uformel klub uden hverken stiftelsesdokument eller vedtægter. Kommissionen kan kun konstatere, at virksomhederne, som det fremgår af dokumenterne, anerkender, at man inden for EPC drøftede ikke alene eksport til lande uden for Europa, men også samhandel mellem EF-lande. Kommissionen anerkender naturligvis virksomhedernes ret til ikke alene at indberette eventuelle overtrædelser af nationale eller EF-bestemmelser til de kompetente myndigheder — herunder også Kommissionen selv — men også deres ret til at gøre det kollektivt, hvilket nødvendigvis forudsætter, at de har kunnet drøfte tingene sammen forinden. At virksomhederne var foruroligede over, at der blev ydet statsstøtte til konkurrenter i andre europæiske lande, kan dog under ingen omstændigheder gøre det berettiget at iværksætte private foranstaltninger ud over indberetning af sagen til de kompetente myndigheder. Det giver heller ikke nogen tilfredsstillende forklaring på, at virksomhederne, som det fremgår af de

([179]) Originaltekst:
»General Market Conditions. There was a brief discussion of the world market situation and its trends. In most West European countries the domestic demand was high, and in some cases led to considerable imports to meet the shortfall in local production. For example, UK imported over 1 million tonnes of cement and clinker and will require something in the order of 2 million tonnes in 1989. Subsequently one of the leading manufacturers is restarting old kilns expecting to produce 300 000 tonnes.
Greek domestic demand rose by 8% in 1988 and should stay at that level in 1989. The domestic price remains modest.
Halkis has reduced its capacity by 1 million tonnes but even that is not sufficient to ensure the viability of the company.
Spain is under increasing pressure from the importers. In particular, Catalonia is a growing market but some 50% of the increase in demand is taken up by importers.«

([180]) Originaltekst:
»I confirm that the contents of this document [referred to in point 16, page 40 of the SO] . . . do not relate to matters discussed at any EPC meeting save for the paragraphs headed Summary and Turkey and Freight.The document was prepared by me solely as a briefing paper to Board Colleagues within Blue Circle. It was not prepared by me in my capacity as chairman of EPC. It was not an EPC document. It was not circulated to any other EPC members nor to the EPC Secretary. It was circulated only to addressees within Blue Circle.«

nævnte dokumenter, opfattede det som en trussel mod EPC's fortsatte bestående, at virksomheder i et Cembureau-medlemsland havde til hensigt at eksportere til et andet medlemsland, i betragtning af, at EPC udelukkende skulle beskæftige sig med eksport til tredjelande.

37. **Samarbejdet mellem medlemmerne på eksportmarkederne**

1) Kommissionen anerkender, at EPC, som det er blevet hævdet af flere virksomheder, hovedsagelig beskæftigede sig med eksportmarkederne. Den anerkender også, at et samarbejde mellem virksomhederne på disse markeder kun vil kunne udgøre en overtrædelse af EF-traktatens artikel 85, stk. 1, i det omfang, hvor dette samarbejde påvirker eller i det mindste vil kunne påvirke samhandelen mellem EF-landene. En sådan potentiel virkning fremgår imidlertid at det ovenstående, og konsekvenserne heraf gennemgås nærmere i kapitel 10. Men selv om samarbejdet på markeder i tredjelande ikke kan anses i sig selv at have udgjort en overtrædelse, er det imidlertid på sin plads at give en kort beskrivelse af dette samarbejde ved hjælp af et par eksempler. For som Kommissionen understregede under nr. 36, var dette samarbejde ikke uden betydning for mulighederne for at begrænse samhandelen mellem EF-lande.

2) Dette samarbejde gik ud på markedsdeling, prisfastsættelse, udveksling af oplysninger og forsøg på at nå frem til aftaler med andre eksportorganisationer i Asien.

a) *Markedsdeling*

3) På EPC-mødet den 1. og 2. juli 1981 (dok. 33126/11442-11451) vedtog medlemmerne en række hovedprincipper (»Principles of Understanding«) (dok. 33126/11452-11455), som havde til formål at skabe stabilitet på verdensmarkederne ved at pålægge hvert enkelt medlem pligt til ved eksport af cement i løs vægt at overholde følgende principper:

— De medlemmer, som erklærer at have interesser på bestemte markeder (»captive market«), har førsteret til at levere til disse markeder.

— De medlemmer, der erklærer at have langfristede kontrakter på bestemte markeder (»controlled market«) har førsteret til at levere hertil, men hvis de ikke er i stand til at dække hele efterspørgslen på disse markeder, skal de deles med de andre om disse leverancer på retfærdig vis.

— På de frie markeder (»free market«) skal de virksomheder, der ønsker at levere hertil, udpege en ledende repræsentant, der tager sig af forhandlingerne og fordelingen af leverancerne.

— Et medlem, der ønsker at ændre noget ved de fastlagte eksportmængder, skal underrette EPC herom.

— Når det er nødvendigt for at opnå bedre priser, kan medlemmerne ændre størrelsen af deres udbud, uden at dette dog må give udenforstående adgang til at trænge ind på markedet.

— Man skal søge at nå til forståelse med andre udbydere (ECEC m.fl.) for at skabe et klima af stabilitet på markedet.

4) Disse regler blev i praksis bekræftet på EPC-mødet den 14. september 1983 (dok. 33126/11400-11407) og ved brev fra EPC's formand af 14. september 1983 (dok. 33126/11414-11415), som Blue Circle besvarede den 6. oktober 1983 (dok. 33126/11416) med oplysning om, at Blue Circle også havde købt en vis mængde cement i Østtyskland, bl.a. for at sikre, at det ikke faldt i hænderne på mellemhandlerne, og for derved at beskytte EPC-medlemmerne, som ville blive anmodet om at medvirke ved afsætningen heraf.

b) *Prisfastsættelse*

5) Som anført under punkt 3, litra c) og d), i »Principles of Understanding« fastsættes priserne kollektivt for hver enkelt udskibningshavn, og ændringer kan kun foretages efter fælles overenskomst ([181]). Eksempler på prisbeslutninger findes i referat af mødet i »Bulk Sub-Committee« den 1. juli 1981 (dok. 33126/11442-11446) og i referaterne af EPC-møderne den 12. november 1981 (dok. 33126/11432-11440), den 10. november 1982 (dok. 33126/11417-11420) og den 14. september 1983 (dok. 33126/11401-11407). Fra EPC-mødet den 18. november 1983 (dok. 33126/11383-11390) enedes man om ikke at nævne de vedtagne priser i de officielle referater (sammenlign det ovennævnte officielle referat af mødet den 18. november 1983 med det uofficielle referat af samme møde, dok. 33126/11391-11399). Denne praksis med ikke at nævne de vedtagne priser i de officielle referater blev stadfæstet på EPC-mødet den 16. februar 1984 (dok. 33126/11356-11363) ([182]). De andre referater,

([181]) Originaltekst:
»c) Price levels will be established and maintained for all terminals.
d) Any intended price changes will be co-ordinated through the Sub-Committee.«

([182]) Originaltekst:
»It was agreed that the practice instituted with the November Minutes not to quote prices should be continued. In case of doubt, members could consult the Secretariat about prices discussed at the meeting.«

Kommissionen er i besiddelse af, nævner ikke længere noget om, hvilke priser der blev fastsat ([183]).

c) *Udvekslingen af oplysninger*

6) Hvert enkelt medlem oplyste, hvilke mængder han kunne levere, og hvilke mængder han faktisk havde leveret til hvert enkelt importland. EPC beregnede med jævne mellemrum størrelsen af hvert enkelt EPC-medlems markedsandel og sendte tallene til medlemmerne. Der foreligger statistikker for alle årene ([184]).

d) *Aftalerne med andre organisationer*

7) For at forhindre en destabilisering af markederne rådførte EPC-medlemmerne sig med ECEC-medlemmerne (se nr. 32), og i overensstemmelse med punkt 3 i »Principles of Understanding« søgte de at nå til forståelse med dem og med producenter og/eller producentorganisationer i Asien. Der fandt møder sted mellem EPC og repræsentanter for Cembureau og de asiatiske producenter (»East/West Meeting«) med det formål at regulere udbuddet af cement på verdensmarkedet (dok. 33126/11291-11306, 11328-11331 og referat af følgende EPC-møder: EPC's Steering Committee 18. maj 1989 og CDICT-møde — se nr. 35, punkt 4 — den 19. oktober 1989).

Det blev også overvejet at oprette et organ til regulering af markedet med kvotering for de store eksportlande. I den forbindelse blev der den 3. oktober 1986 fremlagt et forslag til oprettelse af en »International Cement Organisation« bestående af 25 eksportlande (dok. 33126/11307-11319, 11346-11348). Dette forslag ser ud til at være blevet drøftet på »East/West Meeting« i Tokyo den 13. april 1987, og der blev udarbejdet et aftaleudkast (dok. 33126/11297). Det er ikke muligt at sige noget om, hvorvidt disse planer blev til noget.

KAPITEL 7

White Cement Committee (WCC)

38. WCC's karakter og opgaver

1) Ifølge den definition, Ciments Français har givet i et udateret, håndskrevet notat (dok. 33126/4454) og et internt notat af 7. marts 1989 (dok. 33126/4466-4467), er WCC en klub bestående af europæiske virksomheder, der producerer og eksporterer hvid cement (se også CBR's referat af WCC's møde den 3. oktober 1985, dok. 33126/9962-9966).

2) Ifølge de implicerede virksomheder har WCC ingen vedtægter. Det hævdes, at der ikke findes noget stiftelsesdokument, og stiftelsestidspunktet kendes ikke; da WCC ikke har nogen organisatorisk struktur, varetages sekretariatsfunktionen af medlemmerne efter tur. Det eneste sikre, man ud fra referaterne af de møder, der har fundet sted fra 6.-7. maj 1982 til 26. maj 1988 ([185]), ved om WCC, er, at medlemmerne mødes to gange om året, at klubbens aktiviteter følges op af en White Cement Promotion Committee (WCPC), som udelukkende består af WCC-medlemmer (se referaterne af WCC-møderne den 3. oktober 1986 og 19. juni 1986, dok. 33126/9962-9966 og 2760-2763), og som har til opgave at fremme salget af hvid cement og udveksle oplysninger om de forskellige anvendelsesformål.

3) Under kontrolundersøgelsen den 13. februar 1990 erklærede Ciments Français' salgsdirektør skriftligt: »ECMEC består, så vidt jeg ved, af alle de forskellige grupperinger, dvs. Export Policy Committee, European Export Committee og White Cement Committee« ([186]) (dok. 33126/18138). Ved skrivelse af 30. marts 1990 bestred ECMEC udtalelserne fra Ciments Français (dok. 33126/16766-16777). Som nævnt under nr. 35, punkt 6), fodnote 167, har Ciments Français i sit svar på klagepunktsmeddelelsen gjort gældende, at salgsdirektøren havde taget fejl, ligesom han tog fejl året før, da han skrev notatet af 7. marts 1989. I den forbindelse fremsendte Ciments Français, som bilag 1 til svaret på klagepunktsmeddelelsen, det brev, salgsdirektøren den 12. februar 1992 havde sendt til

([183]) Der foreligger referater fra følgende møder i EPC: 1.-2.7.81 (dok. 33126/11442-11455), 12.11.81 (dok. 33126/11431-11440), 13.5.82 (dok. 33126/11421-11430), 10.11.82 (dok. 33126/11417-11420), 17.2.83 (dok. 33126/14148-14154), 5.7.83 (dok. 33126/14094-14097), 14.9.83 (dok. 33126/14401-14418), 18.11.83 (dok. 33126/11365-11399, 14062-14085), 16.2.84 (dok. 33126/11356-11363, 14035-14042), 22.11.84 (dok. 33126/13845-13850); samtlige referater fra årene 1987- 1989 (dok. 33126/12762-12770, 12788-12799, 12805-12807, 12815, 12817-12832, 12967-13050, 18169-18172, 18179-18180, 18188-18191).

([184]) Statistikker: 1981-1982 (dok. 33126/14155-14166); 1982-1983 (dok. 33126/14027-14029, 14046-14061, 14086-14092, 14098-14147, 14167-14169, 14175-14180, 14186-14229, 14237-14243); 1983-1984 (dok. 33126/13854-14021, 14043-14045); 1984-1985 (dok. 33126/12865); 1985-1986 (dok. 33126/14270-14284); 1984-1985-1986 (dok. 33126/12866-12870); 1986-1987 (dok. 33126/12871-12874); 1987-1988 (dok. 33126/12876-12882, 12892-12896); 1988-1989 (dok. 33126/12732-12734, 12808-12814, 12889-12891). Oversigter: 1979-1983 (dok. 33126/12864); 1979-1986 (dok. 33126/12761, 12897-12904); 1979-1988 (dok. 33126/12915-12966); 1980-1988 (dok. 33126/12883-12888).

([185]) Referaterne af møderne i tidsrummet fra 6.-7. maj 1982 til 26. maj 1988, notaterne og de statitistiske oplysninger angående WCC findes i sagsakt nr. 33126, s. 2720-2884, 3370-3385, 4454, 4466-4467, 9859-9988, 12816-12817, 15545-15549, 18135, 18138, 18198 og 19354.

([186]) Originaltekst:
»L'ECME Committees est, à ma connaissance, l'ensemble des regroupements, à savoir l'Export Policy Committee, l'European Cement Export Committee et le White Cement Committee.«

ECMEC's advokater, og hvori han indrømmede at have givet fejlagtige oplysninger den 13. februar 1990. Der henvises her til, hvad der blev anført under nr. 35, punkt 6), fodnote 167, og det tilføjes, at Ciments Français i den pågældende periode var repræsenteret af de samme personer i både EPC og WCC, nemlig af de Kervenoael (undertiden ledsaget af Leboeuf eller Deneuville) i EPC og af Leboeuf (undertiden ledsaget af de Kervenoael eller Deneuville) i WCC.

4) Under kontrolundersøgelsen den 17. juli 1990 udtalte Titans eksportchef skriftligt, at »Titan og Heracles i 1984/85 henvendte sig til WCC-sekretæren Gac for at få oplyst, hvordan man kunne blive medlem. Andrew Gac svarede, at man skulle sende en skriftlig ansøgning til WCC's formand.« I sit svar på klagepunktsmeddelelsen, bilag 2, s. 3 og 4, har ECMEC gengivet den erklæring, Titans eksportchef efter anmodning fra ECMEC's advokater afgav i marts 1992 om, at han blot havde antaget, at ECMEC's og EPC's sekretær, Andrew Gac, også kunne være sekretær for WCC.

5) Ifølge et notat fra Italcementi af 30. august 1985 (dok. 33126/2802), hvori der erindres om, at WCC ikke er udsprunget af Cembureau, selv om WCC i adskillige år har bestået af Cembureau-medlemmer, blev WCC oprettet af:Aalborg (Danmark), Alsen Breitenburg og Dyckerhoff (Tyskland), CBR (Belgien), Lafarge (Frankrig), Blue Circle (Det Forenede Kongerige) og Italcementi (Italien); senere kom også først Ciments Français (Frankrig) og derefter Valenciana (Spanien) med. I januar 1984 trådte Aalborg, Alsen Breitenburg og Blue Circle af de nedenfor nævnte grunde ud af WCC.

Under kontrolundersøgelsen den 13. februar 1990 (dok. 33126/18135) udtalte Ciments Français skriftligt, at Ciments Français »var trådt ud af alle ECEC-komitéerne (oktober 1988 og marts 1989), specielt de under punkt 3) og 4) nævnte« ([187]) (3: WCC, 4: EPC, red.). Som dokumentation for sin udmeldelse har Ciments Français fremlagt følgende dokumenter: skrivelse om udmeldelse af EPC sendt til EPC's formand den 17. februar 1989 (dok. 33126/18216), skrivelse om udmeldelse af alle ECMEC-komitéer sendt til ECEC's formand den 10. marts 1989 (dok. 33126/18217) og en skrivelse sendt til Andrew Gac i ECMEC den 25. april 1989, hvori Ciments Français bekræfter sin udtrædelse fra alle ECMEC-komitéer og fremsender check til dækning af 1989-kontingentet (dok. 33126/18198). I sit svar på klagepunktsmeddelelsen, bilag 2, s. 2 og 3, påstår ECMEC, at det er en fejl, når Kommissionen anfører, at Ciments Français trådte ud af WCC ved skrivelse af 25. april 1989, eftersom der i denne skrivelse ikke nævnes noget om udtrædelse af denne komité. Da skrivelsen af 17. februar 1989 indeholder udmeldelsen fra EPC, og skrivelsen af 10. marts 1989 udmeldelsen fra ECMEC-komitéerne, og da Gac hævder, at WCC ikke indgår i ECMEC, må det konkluderes, at Ciments Français ikke har fremlagt dokumentation for udtrædelse af WCC. I sit svar på klagepunktsmeddelelsen, punkt 14.3.3., der bærer overskriften »Ciments Français' udtræden«, anfører Ciments Français, at »Ciments Français i 1988 fandt, at man ikke eksporterede nok til, at der var nogen grund til at være medlem af WCC længere, og besluttede, at man ikke længere ville være med« ([188]).

6) Kommissionen finder, at der et tilstrækkeligt sammenfald mellem de ovennævnte udtalelser til at kunne konkludere, at de tre eksportkomitéer, ECEC, EPC og WCC, indgik i ECMEC.

7) På basis af møddereferaterne kan WCC's opgaver og virksomhed beskrives således:

39. Beskyttelse af medlemmernes hjemmemarkeder

1) Ifølge et udateret, håndskrevet notat fra Ciments Français (dok. 33126/4454) er WCC »en klub: opgave: at beskytte hjemmemarkederne — regel: hvert medlem respekterer de øvriges hjemmemarkeder og eksporterer sin overskudsproduktion efter fælles overenskomst« ([189]).

2) Denne opgave og denne regel underbygges af en række referater af møderne i WCC. I Ciments Français' referat af mødet den 9. maj 1985 (dok. 33126/2793-2798) hedder det under punkt 2, »Forholdet til Aalborg/BC og ABZ/Japan«, at det var blevet besluttet ikke længere at indkalde Aalborg til møderne, og at »det blev gentaget, at respekten for

([187]) Originaltekst:
»a démissionné de tous les comités (octobre 1988 et mars 1989) constituant ECEC et en particulier de ceux mentionnés aux 3 et 4 ci-dessus.«

([188]) Originaltekst:
»La démission de Ciments Français«, cette société affirme: »En 1988, Ciments Français a donc estimé qu'eu égard à la faiblesse de ses exportations, une appartenance au WCC ne se trouvait plus être justifiée, et a donc décidé de ne plus y participer.«

([189]) Originaltekst:
»est un Club: objet: protection des marchés intérieurs — règle: chacun respecte ses marchés intérieurs et exporte ses surproductions dans un consensus général.«

hjemmemarkederne var en ubetinget forudsætning for deltagelse i WCC eller WCPC« ([190]).

3) Efter mødet den 3. oktober 1985 gjorde CBR's repræsentant sig en række overvejelser og drog følgende konklusioner (dok. 33126/9958-9961):

»5. Generelle konklusioner

5.1. I sin nuværende form bidrager WCC ikke (eller ikke mere) til at holde salgsindtjeningen oppe.

5.2. Det ville kræve, at to eksportører som Asland og Aalborg også kom med. Alle de nuværende medlemmer er imod at genoptage Aalborg, for de har ikke længere tillid til den nuværende danske ledelse.

5.3. De nuværende medlemmer overholder allesammen visse spilleregler, men hvor længe vil de blive ved med det? (eksemplet med Tunesien)

5.4. De fleste producenter af hvid cement klarer sig godt nok på deres hjemmemarkeder (Italcementi, Ciments Français, Dyckerhoff. Deres stilling angribes dog lidt af Aalborg, via Alsen).

5.5. Denne respekt for hjemmemarkederne passer os ikke så godt, fordi den reelt indskrænker vores naturlige marked til Benelux.

5.6. Vi må derfor kunne klare os selv og være i stand til at producere et konkurrencedygtigt kvalitetsprodukt med de lavest mulige omkostninger. Vi føler, at vi er mere konkurrencedygtige end de fleste af vore kolleger. Vi må kunne indhente Aalborg« ([191]).

4) I CBR's referat af mødet den 2. oktober 1986 (dok. 33126/9874-9875) refereres under punkt 1, Aalborg, en samtale mellem Ciments Français og Aalborg: (Aalborg) »De vil stadigvæk ikke have os med i WCC«, (Ciments Français): »De ved udmærket, hvorfor De ikke længere er med i WCC. Vi rammes alle sammen i forhold til størrelsen af vores eksport. Der var en gentlemen's agreement om at respektere hjemmemarkederne« ([192]). I Italcementis referat af samme møde (dok. 33126/2737-2739) anføres det — efter den oplysning, at Aalborg også var blevet udelukket fra WCPC, fordi de andre medlemmer (men ikke Italcementi) ønskede det — at Leboeuf under samtalen med Aalborg havde benyttet sig af lejligheden til at slå fast, at man måtte respektere hjemmemarkederne ([193]).

5) Der er en række konkrete eksempler på, hvordan denne regel om hjemmemarkedsprincipperne blev håndhævet.

a) *Aalborg*

6) På mødet den 13. september 1983 (dok. 33126/2855-2858) konstaterede de ni tilstedeværende medlemmer, at Aalborg Portland havde øget sin produktionskapacitet til 250 000 t, måske til 300 000 t, hvilket skulle ses i forhold til en indenlandsk efterspørgsel på 20 000 t, og at Aalborg i strid med de tilsagn, der blev afgivet på Cembureau-mødet den 31. maj 1983, havde sat priserne kraftigt ned og tvunget Valenciana til at sætte sine priser ned. Valenciana meddelte under disse omstændigheder, at man ikke længere ville deltage i WCC-møderne.

7) I januar 1984 (dok. 33126/2850-2852) blev der holdt møde i en sluttet kreds mellem Italcementi, Dyckerhoff, Lafarge, Ciments Français og CBR, som efter at have konstateret, at det ikke længere var muligt at samarbejde med Aalborg, besluttede at opløse den hidtidige WCC og stifte en ny komité. Valenciana, der ikke var med, modtog den 10. januar 1984 (dok. 33126/2853) en telex, hvori de fem mødedeltagere udtrykte det ønske, at Valencianas fravær ikke var ensbetydende med, at Valenciana trak sig ud af WCC. Ved telex af 17. januar 1984 (dok. 33126/2854) bekræftede Valenciana sit ønske om fortsat at være med i WCC sammen med de ovennævnte fem virksomheder.

8) Den 13. marts 1984 stadfæstede den nye WCC, som bestod af Italcementi, Dyckerhoff, Lafarge, Ciments Français, CBR og Valenciana, beslutningen om midlertidigt at udelukke Aalborg fra WCC (dok. 33126/

([190]) Originaltekst:
»Relations avec Aalborg/BC et ABZ/Japon« que la décision a été prise de ne plus convoquer aux réunions Aalborg et *»Ils rappellent que le respect des »home markets« est la condition sine qua non aux participations au WCC ou au WCPC.«*

([191]) Originaltekst:
»5. Conclusions générales
5.1. Le WCC, dans sa forme actuelle, ne contribue pas (ou plus) à préserver les rendements des ventes.
5.2. Pour y arriver, deux exportateurs comme Asland et Aalborg devraient y siéger. Tous les membres actuels sont opposés à la réintégration d'Aalborg, car la Direction actuelle de la Dansk (Aalborg, n.d.r.) n'a plus leur confiance.
5.3. Les membres actuels respectent entre eux une certaine règle du jeu, mais jusques à quand? (exemple de la Tunisie)
5.4. La plupart des cimentiers blancs vivent confortablement à l'intérieur de leurs frontières (Italcementi, Ciments Français, Dyckerhoff. Ces derniers sont un peu attaqués par Aalborg, via Alsen).
5.5. Ce respect du home market ne nous convient pas bien, car il limite *de fait* notre marché naturel au Benelux.
5.6. Nous devons donc ne compter que sur nous-mêmes et être capables de produire un ciment blanc compétitif au point de vue qualité au meilleur coût. Nous avons le sentiment d'être plus compétitifs que la plupart de nos collègues. Nous devons rattraper Aalborg.«

([192]) Originaltekst:
(Aalborg): »Vous ne voulez toujours pas de nous au WCC«; (Ciments Français) »Vous connaissez bien pour quelles raisons vous n'êtes plus dans le WCC. Nous sommes tous touchés proportionnellement aux exportations que nous faisions. Il y avait un gentlemen's agreement (to) respect home market.«

([193]) Originaltekst:
»L'occasione è stata opportuna a M. Leboeuf per far cenno al rispetto dei mercati nazionali.«

2842-2844), hvilket Aalborg fik tilsendt et brev om den 19. marts 1984 (dok. 33126/9977).

9) På mødet den 21. maj 1984 (dok. 33126/2830-2832) »gav hver enkelt medlem af den snævre WCC-komité udtryk for, at de ikke ønskede at genoptage Aalborg« ([194]), og denne beslutning blev bekræftet på mødet den 2. oktober 1984 (dok. 33126/2815-2817). Hvad der i begyndelsen så ud til at være en midlertidig udelukkelse, kom efter dette møde til at fremstå som eksklusion, for man erfarede, at Aalborg havde solgt 2 000 t hvid cement til Tyskland, og den 9. maj 1985 (dok. 33126/2791-2792) blev det oplyst, at Aalborg havde solgt 3 000 t hvid cement til Belgien og havde planer om at sælge hvid cement i 5 kg sække i Europa. Efter at have konstateret, at Aalborg ikke havde reageret på skrivelsen af 19. marts 1984, besluttede WCC-medlemmerne enstemmigt, at Aalborg ikke længere skulle indbydes til at deltage, ikke alene i møderne i WCC, men også i WCPC, for »viljen til at respektere de andre medlemmers hjemmemarkeder var en ubetinget forudsætning for at kunne deltage i WCC eller WCPC« ([195]).

10) Aalborg tog kontakt med nogle af WCC's medlemmer, men uden held (referat af mødet den 22. januar 1986, dok. 33126/9942-9945).

11) På mødet den 19.-20. juni 1986 (dok. 33126/9914-9920), hvor man drøftede de ugunstige eksportudsigter, blev der peget på risikoen for, at Aalborg i betragtning af sin indstilling ville angribe samtlige medlemmers markeder, således som »det allerede var tilfældet i Belgien, Holland og Nordtyskland. Dyckerhoff foreslog, at man drøftede dette problem med CBR, men til vores store overraskelse mente de andre WCC-medlemmer, at dette problem også angik dem. Den seneste tids problemer med græsk cement på markedet for grå cement spillede sikkert en vis rolle. Man enedes om, at WCC skulle holde et arbejdsmøde i Bruxelles den 24. juli til drøftelse af, hvilke gengældelsesaktioner der kan iværksættes for at imødegå et eventuelt angreb fra Aalborg på vores hjemmemarkeder. Disse aktioner kunne også omfatte grå cement. Flertallet blandt de tilstedeværende medlemmer ønskede ikke, at Valenciana (som havde meldt afbud, red.) også blev ramt« ([196]).

12) Den 24. juli 1986 (dok. 33126/2751-2755 og 9876-9883) drøftede de fem tilstedeværende medlemmer — Valenciana var ikke blevet indbudt — en lang række mulige gengældelsesaktioner, og kom bl.a. ind på følgende spørgsmål:

— Var der tale om en reel trussel fra Aalborg? Ja, svarede Dyckerhoff og pegede på, at man »havde mistet to kunder (med et indkøbspotentiale på 4 000 t), som havde fået »besøg« af Aalborg, og som havde givet efter for de danske argumenter (priser, ASTM type V). Derefter havde de (Dyckerhoff, red.) aflagt besøg hos Ole Stevens Larsen og truet ham med repressalier på det danske marked for grå cement. Dyckerhoff mente, at det var det eneste sprog, danskerne forstod« ([197]).

— Var WCC bemyndiget til at tale om grå cement? Ja, svarede Lafarge: »Der er ingen grund til at stikke noget under stolen, man kan ikke tale om hvid cement uden også at komme ind på grå cement. Hvis CBR eller Dyckerhoff angribes af Aalborg, bliver vi måske nødt til at sætte priserne kraftigt ned på beslægtede markeder, og det vil ramme os alle. Det er helt klart Aalborg, der er vores fjende.

Eftersom Leboeuf ikke har fuldmagt til at tale om grå cement, ville man ikke tale om det i dag, men hvert enkelt medlem skulle forhøre sig hos sin ledelse om mulighederne for at svare igen inden for grå cement« ([198]).

([194]) Originaltekst:
»un tour de table révèle que personne parmi les membres du WCC restreint ne désire reprendre Aalborg dans le comité.«

([195]) Originaltekst:
»ils rappellent que le respect des »home markets« est la condition sine qua non aux participations au WCC ou au WCPC.«

([196]) Originaltekst:
»c'est déjà le cas en Belgique, en Hollande et dans le Nord de l'Allemagne. Dyckerhoff a suggéré d'examiner ce problème avec CBR, mais à notre grande surprise, les autres membres du WCC ont considéré que ce problème les concernait également. Les problèmes récents posés par le ciment grec sur le marché du gris ne sont sans doute pas étrangers à cette attitude; Il est donc convenu d'organiser à Bruxelles le 24 juillet une séance de travail WCC avec pour thème: »Quels sont les moyens de rétorsion à mettre en oeuvre pour contrer une éventuelle attaque de Aalborg sur nos marchés intérieurs?« Les actions peuvent couvrir le ciment gris également. La majorité des membres présents ne souhaitent pas que la Valenciana (absente excusée, n.d.r.) soit comprise.«

([197]) Originaltekst:
»signale avoir perdu deux clients (potentiel de 4 000 T) »visités« par Aalborg et qui ont succombé face aux arguments des Danois (prix, ciment ASTM type V). Suite à cela, ils (Dyckerhoff, n.d.r.) ont rendu visite à Ole Stevens Larsen et l'ont menacé de représailles en ciment gris sur le marché danois. Dyckerhoff estime que c'est le seul langage que les Danois comprennent.«

([198]) Originaltekst:
»Il ne faut pas se voiler la face. On peut difficilement évoquer le blanc sans se soucier du gris. Si CBR ou Dyckerhoff sont attaqués par Aalborg, ils risquent de se défendre en cassant à leur tour les prix sur les marchés voisins et tout le monde sera affecté. Aalborg est bien l'ennemi.
M. Leboeuf n'étant pas mandaté pour parler de ciment gris, on ne parlera pas de ce sujet aujourd'hui, mais chaque membre reconsultera sa direction pour savoir si un scénario basé sur une riposte en gris peut être échafaudé et étudié, sinon appliqué.«

13) På mødet den 2. oktober 1986 (dok. 33126/9874-9875 og 2737-2739) besluttede de fem medlemmer — Valenciana var ikke til stede — at reagere individuelt i stedet for kollektivt på angrebene fra Aalborg (»hver fejer for sin egen dør«) og afvise Aalborgs anmodning om optagelse i WCPC, fordi man, som Ciments Français havde gjort Aalborg opmærksom på, måtte overholde deres »gentlemen's agreement (to) respect home market.«

b) *Blue Circle og Alsen Breitenburg*

14) Også Blue Circle og Alsen Breitenburg blev i første omgang midlertidigt udelukket og derefter direkte ekskluderet som medlemmer af WCC og WCPC, fordi Alsen holdt op med at producere hvid cement, og Blue Circle ikke længere producerer til eksport, og fordi begge købte hos Aalborg til levering til deres udenlandske kunder ([199]) (se referat af møderne den 13. september 1983, januar 1984, 21. maj 1984 og skrivelser af 19. marts 1984, dok. 33126/2855-2858, 2850-2852, 2830-2832 og 9975-9976).

15) Blue Circles anmodning af 15. juli 1985 om at blive genoptaget som medlem i klubben blev afvist (dok. 33126/2785 og 2781-2784). Den 19. juni 1986 blev Blue Circles anmodning taget op til fornyet overvejelse, og da der ikke var flertal for at efterkomme den, blev den afvist »NB: 1) CBR pegede på de kontakter, man havde haft med Blue Circle (holdning til import i Skotland fra Aalborg). 2) Ciments Français mente, at Aalborg leverer eller har leveret hvide klinker til Blue Circle« ([200]) (dok. 33126/9914-9920).

Samme skæbne fik Blue Circles anmodning af 11. november 1986 (dok. 33126/2735), hvorpå der ved brev af 19. januar 1987 (dok. 33126/9907-9908) blev svaret, at situationen ikke havde ændret sig i betragtning af, hvor lidt Blue Circle eksporterede.

c) *Blue Circle — Lafarge*

16) I Italcementis referat af mødet i WCC den 2. oktober 1984 (dok. 33126/2815-2817) hedder det på side 2, hvor der tales om indhentede oplysninger: »WCC's tidligere sekretær, Wiggins, anmodede Balbo fra Lafarge om at levere hvid cement til Det Forenede Kongerige. Balbo svarede, at han kun kunne tage stilling til en sådan anmodning efter forudgående aftale med Blue Circle« ([201]).

d) *Italcementi — Dyckerhoff*

17) Den 23. december 1987 udarbejdede Italcementis repræsentant i WCC et notat til sin salgschef med titlen »Overvejelser på markedet for hvid cement«(dok. 33126/3370-3375). Dette notat indeholder på s. 5 og 6 en analyse af udsigterne på de enkelte markeder, og med hensyn til det tyske marked hedder det: »I Tyskland har vi en forpligtelse til ikke direkte at genere Dyckerhoff, men Sebino (en anden mindre italiensk producent af hvid cement, red.) kunne med støtte fra os sælge en del af sin produktion på det tyske marked, med kvantitative kompensationer til os i Østrig og Schweiz« ([202]).

40. Samarbejdet mellem medlemmerne

1) Af mødeprotokollerne fremgår, at der inden for WCC blev samarbejdet på alle områder.

a) *Produktionskapacitet og produktion*

2) Med jævne mellemrum (dok. 33126/2855, 2843, 2833-2836, 2798, 2779 og 3376) analyserer WCC for hver enkelt producentmedlem og for hvert land den aktuelle og fremtidige produktionskapacitet og størrelsen af den faktiske produktion — disse tal sammenholdes med de forventede afsætningsmuligheder på de respektive hjemmemarkeder, og det fastslås, hvad der vil skulle eksporteres.

Når et medlem påtænker at øge sin produktionskapacitet, giver han omgående de øvrige medlemmer meddelelse herom. Således gav Aalborg WCC underretning om, at man ville øge produktionskapaciteten med 100 000 t om året til 250 000 og måske 300 000 t om året (referat af mødet den 13. september 1983, dok. 33126/2855), og Ciments Français meddelte de øvrige medlemmer, at man »ville øge sin produktionskapacitet med 20 000 t om året ved en tilpasning af den bestående ovn. Denne produktionsforøgelse har primært til formål at dække det stigende forbrug af hvid

([199]) Originaltekst:
»Conseguentemente, diventa anche improponibile la collaborazione con l'inglese Blue Circle, che sembra aver ripreso la produzione di clinker per cemento bianco ma solo per il mercato interno, e la Alsen Breitenburg, che ha cessato la produzione di clinker sino a tempo indeterminato, dato che queste due società si avvarrebbero del prodotto della Aalborg per forniture a loro clienti esteri« Notat fra Italcementi af 27.1.1984 (dok. 33126/2850-2852).

([200]) Originaltekst:
»NB: 1) CBR a fait allusion à ses contacts avec Blue Circle (position vis-à-vis des importations de Aalborg en Ecosse). 2) Ciments Français pense que Aalborg fournit ou a fourni du clinker blanc à Blue Circle.«

([201]) Originaltekst:
»Mr. Wiggins, ex-segretario del WCC, ha interpellato M. Balbo della Lafarge per forniture di cemento bianco in Inghilterra. M. Balbo ha risposto che avrebbe potuto prendere in considerazione la richiesa solo previ accordi con la Blue Circle.«

([202]) Originaltekst:
»— in Germania dove siamo impegnati a non disturbare direttamente la Dyckerhoff, ma dove la Sebino potrebbe collocare con il nostro appoggio, parte della propria produzione, con compensi quantitativi a noi sia in Austria che in Svizzera.«

cement i Frankrig« ([203]) (referat af mødet den 17. februar 1987, dok. 33126/9990).

b) *Salg på hjemmemarkederne*

3) På møderne udveksler WCC-medlemmerne oplysninger om deres afsætning (mængder og/eller procentvise ændringer) på deres respektive hjemmemarkeder i den periode, der ligger forud for mødet, samt deres forventede afsætning i den efterfølgende periode (dok. 33126/2882, 2859, 2863, 2851, 9943-9944, 2771, 2756, 2769, 9874, 2739, 9837, 3370 og 2726).

c) *Eksport*

4) På hvert møde udveksler WCC-medlemmerne oplysninger om deres eksport til de enkelte tredjelande og deres forventede eksportafsætning. De underretter også hinanden om de kontrakter, de har indgået om eksport til de pågældende lande, og om, hvor store mængder hver enkelt producent kan eksportere (jf. samtlige referater og bilagene hertil).

d) *Eksportpriser*

5) De priser, der skal anvendes på de forskellige eksportmarkeder, fastsættes og/eller på drøftes på møderne (dok. 33126/2877, 2871-2875, 2842-2843, 2826-2829, 2834, 2815, 9969, 9962-9964 og 2764-2767).

Det hænder, at de fastlagte priser ikke overholdes, og der kan opstå gnidninger mellem medlemmerne: »3. *Særtilfældet Tunesien* (tilbud på 50 000 t). Bouzol fra Lafarge hidsede sig op over dette spørgsmål. Han bebrejdede i beherskede vendinger CBR for at have anvendt lidt lavere priser, men kritiserede meget kraftigt Valenciana for at have »dumpet.« Valenciana hævdede at have anvendt normale fob-priser over for en mellemhandler. Valenciana hævdede ikke at vide, hvordan denne mellemmand havde beregnet transportomkostningerne og forhandlet kompensationen. Lafarge gik rent faktisk ind på princippet om, at der skulle være en kompensation. CBR bemærkede, at det kunne komme ud på ét, og at det var en farlig vej at slå ind på. Lafarges optræden var udtryk for, at angreb er det bedste forsvar.

Anm. Jeg har en fornemmelse af, at denne fremgangsmåde (= kompensation) er noget, der vil kunne brede sig. Det er en skjult form for prisrabatter. Lafarge spillede ikke med åbne kort. Han hævder at være tvunget til det på grund af de traditionelle forbindelser med Tunesien« ([204]). (CBR's kommentar efter WCC-mødet den 3. oktober 1985, dok. 33126/9958-9961).

e) *Priserne på hjemmemarkederne*

6) Medlemmerne udveksler med jævne mellemrum oplysninger om deres respektive priser på hvid cement på de enkelte hjemmemarkeder, samt priserne på grå cement (dok. 33126/2884, 2877-2879, 2859, 2862, 2842, 2849, 2833, 2837, 2815, 2825, 2791, 2797, 2800, 2768, 3377, 2725 og 2721).

Oplysninger om priser på de respektive markeder kan også dreje sig om endnu ikke ikrafttrådte ændringer: på mødet den 19. maj 1983 (dok. 33126/2862) gav repræsentanterne for de franske virksomheder oplysning om deres priser fra 1. juni 1983, og på mødet den 9. maj 1985 (dok. 33126/2797) gav repræsentanter for de franske producenter samt den belgiske og den italienske producent oplysninger om de priser, der var gældende for 1. juni 1985.

41. WCC's skæbne

I referatet af mødet den 26. maj 1988 (dok. 33126/9885-9887) fastlægges der følgende plan for de kommende møder:

»— Dublin: 22. september 1988 om formiddagen

— Italien: Sicilien eller Portofino: 25. maj 1989 (Italcementi).«

Kommissionen er ikke helt klar over, om disse møder fandt sted, eller om der senere fandt flere møder sted. Nogle virksomheder har helt generelt gjort gældende, at WCC siden da (uden nærmere angivelse af, siden hvornår) ikke holdt flere møder. Der er ikke fremlagt nogen dokumentation for WCC's opløsning, hverken under kontrolundersøgelserne eller senere.

([203]) Originaltekst:
»elle augmentera sa capacité de production de 20 000 T/an par l'aménagement du four existant. Cette augmentation de production est principalement destinée à faire face à l'augmentation de la consommation de ciment blanc en France.«

([204]) Originaltekst:
»3. *Cas particulier de la Tunisie* (offre de 50 000 tonnes). M. Bouzol de Lafarge a fait un éclat à ce sujet. Il a modérément reproché à CBR d'avoir légèrement coté en dessous du prix »convenu« mais violemment à Valenciana d'avoir »dégringolé« les prix. Valenciana prétend avoir coté FOB à un intermédiaire, à un prix normal. Valenciana prétend ne pas savoir comment cet intermédiaire a évalué les coûts de transport et négocié les conditions de troc. Lafarge a effectivement accepté le principe de la compensation. CBR fait remarquer que ceci revient au même et que c'est une pratique dangereuse. En fait, Lafarge attaque Valenciana pour mieux se défendre.
Commentaires. j'ai le sentiment que ce type de pratique (= la compensation) pourrait se généraliser. De cette façon, des ristournes sur les prix sont accordées de façon détournée. Lafarge n'a pas joué le jeu franchement. Elle prétend y avoir été forcée de par ses relations traditionnelles avec la Tunisie.«

DEL II

RETLIG VURDERING

AFSNIT I

ARTIKEL 85, STK. 1

42. I medfør af EF-traktatens artikel 85, stk. 1, er alle aftaler mellem virksomheder, alle vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder og alle former for samordnet praksis, der kan påvirke handelen mellem medlemsstater, og som har til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet, uforenelige med fællesmarkedet og forbudt, navnlig sådanne, som består i direkte eller indirekte fastsættelse af købs- eller salgspriser eller af andre forretningsbetingelser, begrænsning af eller kontrol med produktion, afsætning, teknisk udvikling eller investeringer og opdeling af markeder eller forsyningskilder.

43. De ovenfor nævnte aftaler og den samordnede praksis falder ind under artikel 85, stk. 1, og de pågældende virksomheder er virksomheder i nævnte artikels betydning.

44. **Anvendelse af artikel 85 på sammenslutninger af virksomheder**

1) Dette problem vil vende tilbage flere gange i dette afsnit; det er derfor relevant allerede hér at fastsætte hovedprincipperne for sammenslutningers deltagelse i praksis, sanktioneret efter artikel 85.

2) Cembureau påstår ikke at være omfattet af artikel 85, da foreningen ikke udfører handelsmæssige aktiviteter; endvidere er foreningens medlemmer, med enkelte undtagelser, ikke virksomheder men nationale faglige sammenslutninger, der heller ikke udøver handels- eller produktionsmæssige aktiviteter.

Andre sammenslutninger (se SFIC's svar på klagepunktsmeddelelsens s. 97, FIC's s. 44, Oficemens s. 73 og Atics s. 42 og referat af høringen, mødet den 3. marts 1993) gør gældende, at de i deres egenskab af sammenslutninger ikke kan varetage handelsmæssige aktiviteter, da dette ikke indgår i deres vedtægter. Endvidere mener de, at Kommissionen kun vil kunne tillægge dem en sådan praksis, hvis den godtgør, at de med udgangspunkt i vedtægterne eller efter bemyndigelse fra deres medlemmer kan gennemføre sådanne aktiviteter, udpege en repræsentant for industrien til at diskutere konkurrencebegrænsning og på baggrund deraf øve indflydelse på medlemmernes handelsmæssige adfærd.

Det er et gennemgående træk i Domstolens retspraksis, at konkurrencereglerne også gælder for sammenslutninger af virksomheder. Domstolen bekræftede allerede i sag 67/63 Sorema/Den Høje Myndighed ([205]), at en aftale mellem to sammenslutninger af virksomheder falder ind under EKSF-traktatens artikel 65, der med hensyn til aftaler, vedtagelser inden for sammenslutninger af virksomheder og samordnet praksis har samme ordlyd som EF-traktatens artikel 85. I forbindelse med EF-traktaten har Retten i Første Instans for nylig i sag T-39-40/92 »Hævekort«, præmis 76 og 86, bekræftet, at artikel 85, stk. 1, finder anvendelse på sammenslutninger af virksomheder, og at når en sammenslutning har forpligtet sig, er det tilstrækkeligt, at medlemmerne gennemfører aftalerne. Samtidig har Domstolen i flere domme slået fast, at artikel 85, stk. 1, finder anvendelse på sammenslutninger af virksomheder, når deres aktivitet eller de deltagende virksomheders aktivitet har virkninger, der i medfør af nævnte artikel er forbudte ([206]).

Sammenslutningerne skal derfor ikke nødvendigvis selv udføre handelsmæssige aktiviteter, for at artikel 85, stk. 1, finder anvendelse; det er tilstrækkeligt, at de strafbare virkninger er et resultat af medlemmernes aktiviteter. Sammenslutningerne virker i deres medlemmers interesse og repræsenterer deres medlemmer over for andre, både offentlige og private organisationer. Disse bemærkninger vedrørende de nationale sammenslutninger gælder også for Cembureau, der er en forening af sammenslutninger af virksomheder og af virksomheder, da Cembureaus aktiviteter til syvende og sidst kun gavner cementvirksomhederne, der hyppigst på grund af det store antal ikke er direkte medlemmer af Cembureau, men som dog indirekte er tilknyttet Cembureau via de nationale sammenslutninger.

([205]) Sml. 1954-1964, s. 469.

([206]) Førsteinstansrettens dom af 23.2.1994, sag 39-40/92, Hævekort, Sml. 1994, II-s. II-49; dom af 15.5.1975, sag 71/74 FRUBO, Sml. 1975, s. 563; dom af 29.10.1980, sag Van Landewyck 209-215 og 218/78, Sml. 1980, s. 3125; dom af 8.11.1983, sag IAZ 96-102, 104, 105, 108 og 110/82, Sml. 1983, s. 3369; dom af 30.1.1985, sag 123/83, BNIC/Clair, Sml. 1985, s. 391.

At godtage Cembureaus påstand ville være ensbetydende med, som nævnt af generaladvokat Sir Gordon Slynn i forslag til afgørelse i sag 123/85, BNIC/Clair ([207]), at give virksomhederne mulighed for »at omgå konkurrencereglerne. (. . .) Selv om en forening af sammenslutninger af virksomheder i formen kan være forskellig fra en sammenslutning af virksomheder, så er der indholdsmæssigt ingen forskel og ingen grund til at udelukke anvendelsen af artikel 85«.

3) Visse sammenslutningers påstand (se FIC's og SFIC's svar på klagepunktsmeddelelsen, henholdsvis s. 44 og s. 63), hvorefter Kommissionen kun kan tilskrive dem strafbar praksis, hvis den kan godtgøre, at denne praksis fremgår af vedtægterne, eller i hvert fald at de i henhold til vedtægterne valgte organer har udpeget og bemyndiget personer til sammen med andre at diskutere konkurrenceproblemer, kan ikke godtages, for det første fordi foreningens formål er defineret meget vagt i vedtægterne, og det derfor er umuligt at afgrænse foreningens aktiviteter. For det andet er det uanset vedtægterne et faktum, at sammenslutningerne har været repræsenteret på de forskellige møder. De har udpeget delegationsledere i Cembureau og medlemmer af eksekutivkomitéen og de forskellige andre udvalg i Cembureau, og de således udpegede personer var ikke underordnet personale, men ledere på højt niveau fra medlemsvirksomhederne, nogle gange fra sammenslutningerne.

Sammenslutningernes argument er det samme som at afvise enhver anvendelse af artikel 85, stk. 1, på sammenslutninger af virksomheder. Faktisk har forfatterne til traktaten med udvidelsen af anvendelsesområdet for artikel 85, stk. 1, til også at omfatte sammenslutninger ønsket at tage højde for de situationer, hvor sammenslutninger *faktisk* deltager i aftaler og/eller samordnet praksis, der har til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen. Det er klart, at et sådant ulovligt formål ikke står i en sammenslutnings vedtægter; ikke desto mindre har traktatens forfattere fundet det nødvendigt at lade sammenslutninger figurere blandt de i artikel 85 nævnte enheder.

For at understøtte sin påstand fremførte FIC under høringen (se referat af mødet den 3. marts 1993, s. 10), at sammenslutningens bestyrelse kun har behandlet ét enkelt referat af delegationsledernes møder, nemlig referat af mødet den 7. november 1984, og det drejede sig i det tilfælde om et notat fra formanden for FIC, Van Hove, til medlemmerne af sammenslutningens bestyrelse, og det nævnes afslutningsvis i notatet, at man ikke behandlede EF-specifikke problemer.

Kommissionen bemærker først og fremmest, at Van Hoves notat, som FIC henviser til (se dok. 33126/2063-2069 og 2436-2447) faktisk nederst på siden indeholder følgende sætning: »der blev ikke behandlet eller nævnt EF-specifikke problemer«, men samtidig er der i punkt 1 i det vedlagte dokument bemærkninger om det vesttyske marked. Man må derfor undre sig over, hvad forfatteren har ment med et »EF-specifikt« problem, når dokumentets indhold i den grad afviger fra indholdet på den første side. Endvidere bemærker Kommissionen, at FIC's bestyrelse har diskuteret delegationsledernes møder og møder i andre af Cembureaus organer ved mindst én lejlighed. Faktisk fremgår det af referat af FIC's bestyrelsesmøde nr. 88 af 23. marts 1983 (dok. 33126/2035-2043) punkt: »7 Cembureau — 7.1 Forberedende møde i forbindelse med delegationsledernes møde den 14.1.1983: Protokollerede oplysninger — 7.2 Generalforsamling 1983 — Kerkyra (Korfu), 30.5/1.6.83: Sammensætning af den belgiske delegation (. . .)«; punkt »18 forbindelsesudvalg: Cementmarked: — import til EF fra ikkemedlemslande; — cementimport og cementeksport til/fra EF-landene. Protokollerede oplysninger«. Det fremgår dels, at FIC's påstand dementeres af sammenslutningens egne dokumenter, og dels at sammenslutningens referater ikke altid er en nøjagtig gengivelse af de drøftelser, der reelt har fundet sted i bestyrelsen.

4) Visse sammenslutninger og virksomheder har rejst problemet med en sammenslutnings repræsentation i visse af Cembureaus organer eller udvalg eller i visse organer i de forskellige eksportudvalg, som f.eks. »Steering Committees«, eller den manglende tilstedeværelse ved visse møder. Når en sammenslutning har flere medlemmer, er det helt naturligt, at visse organer, som f.eks. generalforsamlingen, er sammensat af alle medlemmerne, og at andre er sammensat af et begrænset antal personer, der vælges af generalforsamlingen. Denne forskel i de forskellige organers sammensætning betyder ikke nødvendigvis, at de beslutninger, der træffes, og/eller de aftaler, der indgås i disse snævert sammensatte organer, ikke gælder for de medlemmer, der ikke er repræsenteret deri. Det er derimod vigtigt, at disse organers medlemmer udpeges af alle sammenslutningens medlemmer, og at alle virksomhederne føler sig berørt af de beslutninger, der træffes i disse organer. Disse beslutninger og/eller aftaler finder anvendelse på alle sammenslutningens medlemmer.

Fravær fra møder i organer, som medlemmerne har ret til at deltage i, betyder ikke, at de beslutninger, der træffes, og/eller de aftaler, der indgås i disse organer, ikke gælder for de fraværende medlemmer.

([207]) Sml. 1985, s. 391.

Generelt indebærer medlemskab af en sammenslutning, at man må acceptere gældende regler og praksis, og at man må vide, at sammenslutningen og/eller organisationen handler takket være hvert medlems direkte eller indirekte støtte og takket være det faktum, at sammenslutningen kan regne med hvert medlems samtykke og støtte. Medmindre et medlem klart siger fra, gælder dette ikke blot for de i vedtægterne fastsatte aktiviteter, men også for sammenslutningens *faktiske* aktiviteter.

5) Der skal gøres en sidste generel bemærkning om den påståede manglende præcision i klagepunktsmeddelelsen, hvor der både tales om overtrædelser begået af Cembureaus medlemmer, der hyppigst er sammenslutninger, og om »europæiske producenter«. Af to grunde er der ikke hold i denne bebrejdelse. Først og fremmest fordi hvert enkelt overtrædende medlem nævnes ved navn i den retlige vurdering; dernæst fordi når der i klagepunktsmeddelelsen nu og da står »europæiske cementproducenter«, er det for at angive, at det reelt er producenterne, der drager fordel af de indgåede aftaler og den konkurrencebegrænsende praksis. Det kan i øvrigt ikke være anderledes, da sammenslutningerne, som nævnt ovenfor, repræsenterer medlemmernes, dvs. cementproducenternes, interesser og på deres vegne, og når disse sammenslutninger indgår forpligtelser, gør de det i medlemmernes interesse og på deres vegne og ikke i deres egen interesse. Cementproducenterne er de egentlige aktører, der handler via deres faglige sammenslutninger.

KAPITEL 8

Aftaler og praksis beskrevet i kapitel 3 og 4 ([208])

45. Overholdelse af hjemmemarkedsprincippet

1) I forbindelse med delegationsledernes møde den 14. januar 1983 indgik Cembureau og medlemmerne en aftale om at respektere hjemmemarkederne og indføre regler for salg fra et land til et andet, samt andre aftaler om udveksling af oplysninger, hvis konkrete gennemførelse blev overdraget til de direkte interesserede parter via møder og bi- og multilaterale kontakter anbefalet af Cembureaus organer.

Formålet med og indholdet af denne aftale fremgår af indkaldelsen til mødet den 14. januar 1983 og af udkastet til formandens indledning (se nr. 19, punkt 2) og 5)).

2) Indholdet af denne aftale blev bekræftet på delegationsledernes møde den 19. marts 1984 (se nr. 19, b)). Det fremgår af notater fra dette møde, at Cembureau og medlemmerne sammen gennemgik den spænding, der skyldes den grænseoverskridende handel, at man fortsat havde bestræbt sig på at nedbringe handelen med cement mellem Cembureaus medlemmer, og at dette mål var nået. Faktisk bekræftes det i notaterne (se nr. 19, punkt 10)), at »spændingen på grund af handel medlemmerne imellem er aftaget betragteligt takket være bedre bilaterale kontakter. De eksporterede mængder er snarere faldende, men der er stadig truslen fra outsiderne«.

Indholdet af denne aftale blev endnu en gang bekræftet på delegationsledernes møde den 7. november 1984 (se nr. 19, c) og især punkt 14)), hvor aftalen mellem græske og spanske producenter om afsætning af deres overproduktion blev støttet af Cembureau og af medlemmerne for at undgå uro på de europæiske markeder.

3) Eksistensen af denne aftale og indholdet heraf bekræftes af Blue Circles interne notater (se nr. 18, punkt 2) og 3)), det ene af 1. december 1983 og det andet udateret, hvori aftalen kaldes »Cembureau-aftale eller overholdelse af hjemmemarkedsprincippet«. Blue Circle har forsøgt ikke at tillægge disse notater nogen vægt (se afsnit 18, punkt 7)), men Kommissionen mener, at deres bevisværdi fremgår af Blue Circles rolle i Cembureau og af Reiss' rolle i Blue Circle.

Hvad angår Blue Circles rolle i Cembureau, skal det blot nævnes, at Sir J. Milne, direktør for Blue Circle fra 1975 til 1985, og derefter fra 1985 dr. Gordon Marshall, vicedirektør i samme selskab, samtidig var delegationsleder for den britiske cementindustri (se nr. 18, punkt 7)).

Med hensyn til Reiss' rolle i forbindelse med notaterne fremhævede Kommissionen, at det fremgår af visse notater og dokumenter i Blue Circles besiddelse, at Reiss, da han skrev de omhandlede notater, havde funktioner tæt på virksomhedens bestyrelse og allerede havde flere års erfaring med europæiske relationer i Blue Circles regi, herunder deltagelse i internationale cementorganisationer (se kapitel 6, B)-EPC). Dette fremgår bl.a. af følgende dokumenter: det

([208]) Ud fra et rent logisk synspunkt skulle vurderingen af de i kapitel 5 nævnte forhold indgå i dette kapitel, og der vil fra tid til anden blive henvist til Cembureau Task Force eller European Task Force. Det er kun af praktiske og ikke af logiske eller juridiske grunde, at vurderingen af de i kapitel 5 beskrevne forhold er indeholdt i et selvstændigt kapitel.

fremgår af det interne notat af 9. april 1981 (dok. 33126/11339) til dr. Gordon Marshall, at Reiss skulle repræsentere Blue Circle på EPC's møde den 7. maj 1981, og EPC's referater (se dok. 33126/11417-11440, 11442-11455, 13845-13850, 14035-14042, 14062-14085, 14094-14097, 14148-14154 og 14401-14418) viser, at Reiss var til stede ved organisationens møder fra denne dato. En håndskreven bemærkning øverst på notatet af 1. december 1983 viser, at notatet formodentlig er blevet sendt til Shepherd, der var bestyrelsesmedlem i Blue Circle Cement; det nævnes i referatet af EPC's møde den 18. november 1984 (dok. 33126/14062), at Reiss havde direkte kontakter til dr. Gordon Marshall.

Blue Circle hævdede endvidere, at betegnelsen »Cembureau-aftale eller overholdelse af hjemmemarkedsprincippet« bare er »jargon« for at angive økonomiske forhold, der naturligt begrænser en grænseoverskridende handel med cement mellem producentlandene (se nr. 18, punkt 7)). Denne forklaring er imidlertid ugrundet, da den økonomiske realitet viser, at der fandt en sådan mellemstatlig samhandel sted, og delegationsledernes møder blev netop afholdt for at dæmme op for denne realitet for at undgå, at »handel med cement mellem medlemsstaterne« fik »skadelige virkninger« for den europæiske cementindustri (se indkaldelse til møde den 14. januar 1983, nr. 19, punkt 2)).

4) Selv om Cembureau først nægtede, at der eksisterede en sådan aftale og hævdede, at der ikke fandtes noget Cembureau-princip om at holde sig til hjemmemarkederne, endte foreningen med indirekte at indrømme, at der faktisk fandtes en sådan aftale, idet foreningen fremførte (se nr. 18, punkt 4)), at det drejede sig om »regler for godt naboskab støttet af Cembureau« eller »en adfærd, som medlemmerne anbefaler, men som ikke har tvang iboende, og at der derfor ikke eksisterer sanktioner« eller »kutyme eller etiske regler, der gradvist er opstået som følge af virksomhedernes kontakt og den økonomiske udvikling i de forskellige lande«. Med disse formuleringer indrømmer Cembureau, at der eksisterede en aftale om respekt for hjemmemarkederne og om regler for salg, en aftale, der i øvrigt fremgår af dokumenter i sammenslutningens besiddelse.

5) Kommissionen mener, at reglen om overholdelsen af hjemmemarkedsprincippet og af reglerne for salg fra et land til et andet udgør en aftale direkte mellem virksomheder eller via deres sammenslutning, der er i strid med artikel 85, stk. 1, da formålet er at afholde sig fra de øvrige medlemsstaters hjemmemarked og indføre regler for handel med cement fra et land til et andet, dvs. begrænse virksomhedernes handelsmæssige frihed. At der var tale om et sådant formål, fremgår af genstanden for og drøftelserne og beslutningerne på delegationsledernes møder, især møderne den 14. januar 1983 og 19. marts 1984, og af gennemførelsen af aftalen af de virksomheder, denne beslutning er rettet til. Aftalen skulle overholdes af alle Cembureaus medlemmer, dvs. hele den i Cembureau repræsenterede cementindustri, da tilslutningen til aftalen blev givet af delegationslederne i egenskab af »regeringernes repræsentanter i internationale organisationer« (. . .), der er udpeget »for at udøve deres stemmeret på generalforsamlingen« (se nr. 15, punkt 4)).

6) For at man kan tale om aftale, skal der ikke nødvendigvis, således som Cembureau synes at antyde, være tale om tvang eller sanktioner. Der foreligger en aftale, hvis parterne er enige om »regler for godt naboskab« eller »kutyme eller etiske regler« eller »visse spilleregler, som vi alle har interesse i at overholde« ([209]).

Formanden Kalogeropoulos' erklæring, der findes i referat af Heracles' Board Meeting den 15. juni 1986 (se nr. 18, punkt 5)), er et bevis på, at aftalen om at overholde hjemmemarkedsprincippet har eksisteret i ca. 30 år. Da Kommissionen for en praksis, der har strakt sig over en så lang periode, ikke har andre beviser end denne erklæring, antager Kommissionen, at aftalen trådte i kraft den 14. januar 1983, hvor man afholdt mødet vedrørende »visse spilleregler, som vi alle har interesse i at overholde« (jf. nr. 19, punkt 5)). Disse reglers eksistens blev bekræftet på delegationsledernes efterfølgende møder. Kommissionen råder ikke over faktiske oplysninger, der gør det muligt at fastslå, hvornår overtrædelsen ophørte; Kommissionen er heller ikke i stand til at fastslå, at de pågældende virksomheder har indstillet denne praksis.

7) Parterne har gjort gældende, at selv om Kommissionen kan bevise, at der forelå en aftale, vil det ikke være muligt på den baggrund af bebrejde en forening af sammenslutninger af virksomheder eller en sammenslutning af virksomheder at have udvist en sådan adfærd på markedet som følge af en sådan aftale. Kommissionen mener at have svaret på denne påstand i nr. 44.

([209]) Domstolens dom af 29.10.1980, Van Landewyck/Kommissionen, sag 209-215 og 218/78, Sml.1980, s. 3125, præmis 85 og 86; Domstolens dom af 11.1.1990, Sandoz/Kommissionen, sag 277/87, Sml. 1990, s. 47, præmis 8-13.

8) Visse virksomheder har endvidere gjort gældende, at Kommissionen ikke har tilstrækkeligt bevis for, at virksomhederne var enige om dette formål, da den ikke har angivet, af hvilket dokument en sådan enighed skulle fremgå. Over for en sådan bebrejdelse for ikke at have ført tilstrækkeligt bevis for sit synspunkt mener Kommissionen, at de ovenfor nævnte beviser, som virksomhederne fik kendskab til i forbindelse med meddelelsen af klagepunkter, er fuldt ud tilstrækkelige; Kommissionen minder endvidere om, at den også ovenfor har afgivet svar på de bemærkninger, som virksomhederne fremsatte i deres svar på klagepunktsmeddelelsen og i forbindelse med høringen.

Hvis virksomhederne derimod mener, at der i det konkrete tilfælde ikke er tale om en aftale i snæver betydning, forholder Kommissionen sig som følger.

For det første mener Kommissionen faktisk, at det, der fremgår af de ovenfor gennemgåede dokumenter, udgør en aftale efter EF-traktatens artikel 85, stk. 1. Faktisk er der tale om en sådan aftale, hver gang det kan bevises, at en virksomhed tilslutter sig en praksis foreslået af en anden ([210]).

En sådan tilslutning vedrører i øvrigt ikke kun de virksomheder, der havde påbegyndt bilaterale drøftelser som følge af mødet den 14. januar 1983. Der var tale om en generel henstilling, som den for den europæiske industri repræsentative forening rettede til sine medlemmer, der efterfølgende fik meddelelse om resultaterne.

Det ligger i det forslag, der blev fremsat på mødet den 14. januar 1983, at det kun var de virksomheder, der var berørt af et »ømtåleligt punkt«, dvs. manglende overholdelse af hjemmemarkedsprincippet, der skulle reagere, og at sådanne gnidninger skulle løses ved bilaterale drøftelser. Dette forslag blev efterlevet, som det fremgår af notaterne fra mødet den 19. marts 1984.

Både forslaget til og resultaterne af gennemførelsen blev offentliggjort i nærvær af alle Cembureaus medlemmer, og ikke kun de virksomheder der var berørt af et hvilket som helst »ømtåleligt punkt«. Det er uden betydning, at en given virksomhed i den betragtede periode ikke har været foranlediget til at handle konkret i overensstemmelse med de henstillinger, der blev afgivet den 14. januar 1983. Både de virksomheder, der har været foranlediget til at handle, og de øvrige betragtes som deltagere i aftalen (se nr. 18 og 19).

For det andet er det ikke nok for at tillade fravigelse fra artikel 85, stk. 1, at den pågældende adfærd kan karakteriseres som »samordnet praksis«, idet artiklen forbyder både aftaler og samordnet praksis, som har til formål eller til følge at hindre, begrænse eller fordreje konkurrencen inden for fællesmarkedet.

En aftale eller en samordnet praksis, som har til formål eller til følge at beskytte medlemsstaternes hjemmemarked og indføre regler for salg fra et land til et andet land, falder naturligvis ind under denne kategori, da den er et eksempel på en særlig type adfærd (opdeling af markeder), der udtrykkeligt er nævnt i artikel 85, stk. 1.

Begreberne aftale og samordnet praksis udelukker ikke gensidigt hinanden. Det er i øvrigt vanskeligt at sondre klart mellem de to begreber ([211]).

9) Formålet med den omhandlede aftale er at beskytte hjemmemarkederne og indføre regler for salg fra et land til et andet, dvs. opdeling af markeder.

10) Deltagerne i aftalen om beskyttelse af hjemmemarkederne og regler for salg fra et land til et andet var: Cembureau, Fédération de l'Industrie Cimentière, Aalborg, Syndicat Français de l'Industrie Cimentière, Bundesverband der Deutschen Zementindustrie, Association of the Greek Cement Industry, Irish Cement, Italcementi, Unicem, Cementir, Ciments Luxembourgeois, Vereniging Nederlandse Cement-Industrie, ATIC, Oficemen, British Cement Association. Følgende virksomheder deltog indirekte i aftalen gennem deres deltagelse i de forskellige ordninger og foranstaltninger, der blev vedtaget som supplement til aftalen og/eller som led i dens anvendelse: Holderbank, Aker, Euroc, Alsen Breitenburg, Nordcement, Dyckerhoff, Heidelberger, CBR, Asland, Hispacement, Hornos Ibericos, Uniland, Valenciana, Cedest, Ciments Français, Lafarge, Vicat, Halkis, Heracles, Titan, Buzzi, ENCI, Cimpor, Secil, Blue Circle, Castle, Rugby.

11) Med hensyn til Oficemen og ATIC samt de virksomheder, der er medlem heraf, ville Kommissionen kunne tage virkningerne i EF af deres tilslutning til den omhandlede aftale i betragtning fra den dato, hvor de faktisk tilsluttede sig; Kommissionen vil imidlertid

([210]) Jf. bl.a. Domstolens dom af 11.1.1990 i ovennævnte sag 277/87, Sandoz/Kommissionen, præmis 12.

([211]) Se gennemgangen af begreberne aftale og samordnet praksis foretaget af dommer Vesterdorf i sin egenskab af generaladvokat i polypropylen-sagerne, Sml. 1991, II-s. 867, s. 929 ss. og 944.

først regne deres overtrædelse fra 1. januar 1986, da de spanske og portugisiske virksomheders deltagelse efter Kommissionens oplysninger ikke har haft bemærkelsesværdige virkninger i Fællesskabet, før de pågældende lande tiltrådte EF. Kommissionen vil desuden regne Buzzis overtrædelse fra 11. maj 1983, Holderbanks fra 28. maj 1986 og Akers og Eurocs fra 9. juni 1986.

12) British Cement Association, der har været medlem af Cembureau siden den 1. juni 1988, og som efterfølger det tidligere medlem af Cembureau, Cement Makers Federation, er ligeledes ansvarlig for denne sammenslutnings adfærd ([212]). Faktisk var medlemmerne af Cement Makers Federation også medlemmer af Cement and Concrete Association. Den 1. juni 1988 blev Cement Makers Federation opløst, og sammenslutningens aktiviteter og varetagelsen af de britiske cementproducenters interesser blev overflyttet til Cement and Concrete Association, der den 1. juni 1988 ændrede vedtægter og navn til British Cement Association. Der har således været kontinuitet i de aktiviteter, som British Cement Association har videreført for Cement Makers Federation, og medlemmerne af de to sammenslutninger er de samme.

British Cement Association hævder (svar på klagepunktsmeddelelsen, s. 38, punkt 58)), at lederne af Cement Makers Federation ikke havde kendskab til aftalen om beskyttelse af hjemmemarkederne og ikke kunne have kendskab dertil.

Kommissionen kan ikke godtage dette synspunkt. Den minder i den henseende om bemærkningerne (se nr. 44, punkt 3)) til det faktum, at uanset hvad der står i vedtægterne for en sammenslutning af virksomheder, er det ikke desto mindre i henhold til EF-traktatens artikel 85, stk. 1, og forordning nr. 17 forbudt for sammenslutninger at have en *faktisk* sådan praksis. Endvidere kan Kommissionen ikke godtage, at lederne af Cement Makers Federation skulle have været uvidende om aftalen om beskyttelse af hjemmemarkederne, da de altid har udnævnt den britiske delegationsleder og de øvrige britiske repræsentanter i Cembureau. Cement Makers Federation har siden 1972 repræsenteret Det Forenede Kongerige i Cembureau (se nr. 18, punkt 7)). Alt hvad der er foregået i de forskellige organer i Cembureau, hvor Cement Makers Federation var repræsenteret, var derfor nødvendigvis bekendt for sammenslutningen.

13) Unicem har fremført, at ingen af sammenslutningens repræsentanter nogensinde har haft titel af delegationsleder. Dette svarer ikke til virkeligheden, da Nasi fra Unicem på det omhandlede tidspunkt og i hvert fald indtil 1988 var delegationsleder (se Cembureaus »Members Directory« fra juli 1988, s. 56). Det faktum, at han ikke var til stede under møderne, betyder ikke, at Unicem ikke deltog i aftalen om beskyttelse af hjemmemarkederne og regler for salg fra et land til et andet, for det første fordi andre italienske delegationsledere var til stede som repræsentanter for deres lande, og for det andet fordi foreningen handlede takket være både tilstedeværende og fraværende medlemmers støtte, og endelig fordi Unicem på det tidspunkt, hvor den sammen med de øvrige italienske producenter led under virkningerne af den græske import, modtog støtte fra Cembureaus øvrige medlemmer (se nr. 27) og således drog fordel af den solidaritet, der indirekte er en følge af hjemmemarkedsreglen.

14) De tre italienske producenter gjorde gældende, at Italien ikke kunne være berørt af aftalen om beskyttelse af hjemmemarkederne, da landet hverken importerede eller eksporterede. Dette er ikke korrekt, da Italien er berørt af den grænseoverskridende handel i en sådan grad, at samhandelen mellem Italien og Schweiz (et andet af Cembureaus medlemslande) blev diskuteret som »ømtåleligt punkt« på delegationsledernes møde den 19. marts 1984 (se nr. 19, punkt 9) og 10)). Dernæst fordi Cembureau Task Force traf særlige foranstaltninger over for den græske eksport (se bl.a. nr. 27), og endelig fordi der er samhandel mellem Italien og Frankrig (se nr. 20). Selv om det skulle være sandt, at Italien eller andre lande ikke var berørt af den grænseoverskridende handel, er det ikke desto mindre et faktum, at virksomhederne i de berørte lande, der er medlemmer af Cembureau, har deltaget i en konkurrencebegrænsende aftale ([213]).

46. **En samlet og kontinuerlig »aftale«**

1) Kommissionen mener, at alle de ordninger, der er vedtaget inden for rammerne af Cembureau, og de bi- og/eller multilaterale møder og kontakter (se nr. 45) udgjorde en »samlet og kontinuerlig aftale« bestående af ordninger, der i sig selv kunne betragtes som overtrædelser.

Især mener Kommissionen, at eksistensen af en »samlet og kontinuerlig aftale« kan udledes af de pågældende virksomheders tilslutning til den almindelige regel om overholdelse af hjemmemarkedsprincippet, der er retningsgivende for alle de andre ordninger, der

([212]) Domstolens dom af 16.12.1975 i de forenede sager 40-48, 50, 54-56, 111, 113 og 114/73, Suiker Unie og andre/Kommissionen, Sml. 1975, s. 1663, præmis 75-87.

([213]) Førsteinstansrettens dom af 24.10.1991, Rhône-Poulenc/Kommissionen, sag T-1/89, Sml. 1991, s. II-867.

er indgået for at støtte dette princip og/eller for at medvirke til gennemførelsen af det.

Det faktum, at datoerne for de forskellige ordninger ikke altid er indbyrdes sammenfaldende og/eller sammenfaldende med den generelle regel, forhindrer ikke, at der alligevel er tale om en samlet og kontinuerlig overtrædelse, for det primære er, at der eksisterede en generel regel, og at ordninger til reglens gennemførelse kunne vedtages, når behovet opstod.

2) Unicem og Castle (svar på klagepunktsmeddelelsen, især s. 47 og s. 84) har anført, at der i den pågældende sag ikke kan tales om en samlet og kontinuerlig aftale, da der ikke er overensstemmelse mellem de objektive og subjektive elementer.

Kommissionen mener, at der i det påkommende tilfælde er overensstemmelse mellem de to elementer. Det objektive element er det samme i alle sagerne, nemlig overholdelse af den fælles hjemmemarkedsregel, idet de øvrige ordninger kun er foranstaltninger til at gennemføre eller støtte denne regel. Det subjektive element er også det samme, da situationen er karakteriseret ved, at den europæiske cementindustri direkte eller via de nationale faglige sammenslutninger har tilsluttet sig en fælles regel, og ved at de mest direkte berørte parter i de forskellige konkrete tilfælde har anvendt denne regel. Endvidere viser det faktum, at de bilaterale spændinger blev drøftet i fællesskab på delegationsledernes møder, at disse spændinger efter Cembureaus og medlemmernes mening var af fælles interesse.

Det faktum, at de forskellige virksomheder kan have forskellige roller i forbindelse med opnåelse af det fælles mål, forhindrer ikke, at der eksisterer subjektiv overensstemmelse; faktisk er det selve princippet i virksomheders bidrag til gennemførelse af en fælles plan, at der er tale om forskellige handlinger og aktører, der imidlertid handler i vekselvirkning for at nå det fælles mål.

Det forhindrer ikke, at man alligevel taler om en samlet og kontinuerlig overtrædelse, når målet er af en sådan art, at det kan nås ved forskellige midler, eller når andre aktører fra tid til anden blander sig. I øvrigt har Cembureau og medlemmerne fra det tidspunkt, hvor de bilaterale spændinger blev bragt frem til løsning på sammenslutningens møder, erkendt, at disse spændinger kunne »have skadelige virkninger *for vores industri*« (se nr. 19, punkt 2)), understregningen er tilføjet), og at det for disse spændingers vedkommende var nødvendigt at nævne (kollektivt, red.) mulige løsninger til at afdæmpe markedsudviklingen og at foreslå, i det mindste principielt, visse principielle spilleregler, som vi alle har interesse i at overholde (se nr. 19, punkt 5)). Cembureau og medlemmerne har derved erkendt, at de spændinger, der skyldtes samhandelen mellem medlemmerne, var fællesanliggender, da der var tale om »overtrædelser« af de fælles »spilleregler«. Disse bilaterale spændinger er således et konkret bevis på, at der forelå en generel aftale om at overholde hjemmemarkedsprincippet.

Det er i den forbindelse ikke nødvendigt, at hver enkelt bi- eller multilateral situation er blevet nævnt udtrykkeligt på Cembureaus møder, selv om det kan påvises, at det har været tilfældet for visse situationer. Det afgørende er, at de forskellige situationer svarer til, hvad der fremgår af den generelle aftale, som alle var tilsluttet.

Det fremgår faktisk af Cembureaus papier, at kun de spændinger, der nødvendigvis ikke kunne løses ved direkte kontakt mellem de berørte parter, er blevet behandlet på foreningens møder. F.eks. ser det ikke ud til, at »det ømtålelige punkt« vedrørende Italien og Schweiz, der er nævnt i noten til formanden for delegationsledernes møde den 19. marts 1984 (se nr. 19, punkt 9)), er blevet diskuteret af medlemmerne, da »uenigheden (. . .) er ved at finde en løsning« (se nr. 19, punkt 10) og 11)). Det følger heraf, at både de situationer, der specifikt er nævnt i Cembureaus papier, og de situationer, der tilsyneladende har fundet en løsning ved direkte kontakt mellem de berørte parter, som det er tilfældet for de fransk-italienske og spansk-portugisiske situationer, var omfattet af den generelle aftale.

3) Med hensyn til de overtrædelser, som de spanske og portugisiske sammenslutninger og virksomheder har begået i henhold til denne »samlede og kontinuerlige aftale«, regner Kommissionen (se nr. 45, punkt 11)) overtrædelsesperioden fra den 1. januar 1986, hvor Spanien og Portugal blev optaget i EF. Det vil omvendt ikke sige, at Kommissionen ikke kan gøre kendsgerninger og papirer fra før denne dato gældende over for de spanske og portugisiske sammenslutninger og virksomheder for at bevise overtrædelsens kontinuitet.

47. **Prisoplysninger**

a) *Udveksling af prisoplysninger på møderne*

1) Prissituationen i Cembureaus medlemslande blev diskuteret på delegationsledernes møde den 14. januar 1983, den 30. maj 1983 og den 19. marts 1984 (se nr. 16). Denne gennemgang foregik på møder, hvor problemet med den stigende samhandel mellem medlemslandene blev diskuteret, og løsninger blev foreslået. I henhold til indkaldelsen til mødet den 14.

januar 1983 og udkastet til formandens indledning (se nr. 19, punkt 2) og 5)) og optegnelser og notater fra mødet den 19. marts 1984 (se nr. 19, punkt 9) og 10)) var formålet med denne udveksling »at vurdere risikoen ved en importstigning fra visse lande samtidig med et markant fald for visse prisers vedkommende« (se nr. 19, punkt 5)) og at »fremdrage hovedgrundene til den eksisterende konflikt« (se nr. 19, punkt 10)) og »gradvist nedbringe« prisforskellene for at fjerne fristelsen til at eksportere (se nr. 19, punkt 9)).

2) Cembureaus og medlemmernes udveksling af prisoplysninger sigtede mod et andet mål, nemlig at indføre indbyrdes gældende regler for loyal konkurrence i forbindelse med eksport mellem medlemmerne *og eksternt* (se nr. 17).

Formålet med disse regler, som det blev anbefalet at anvende i forbindelse med eksport mellem Cembureau-medlemmer, var at foranledige, at alle producenter indrettede deres priser efter den lokale »price-leader« i tilfælde af grænseoverskridende handel, og således undgå at en producent via sine leverancer til et andet land skulle rokke ved prisen på det pågældende marked (se nr. 17, punkt 2)-4) og 9)-10)).

Reglerne for indførelse af en »sund, men realistisk« konkurrence for eksport (se nr. 17, punkt 5)-8)) havde til formål at styrke »reglerne for loyal konkurrence« ved mellem Cembureaus medlemmer at indføre et samarbejdsklima for at undgå, at en aggressiv adfærd uden for Cembureau-landene skulle få negativ indflydelse på adfærden internt.

3) De retningslinjer, der blev vedtaget på prisområdet under møderne den 14. januar 1983 og den 30. maj 1983, blev fulgt, hvilket notaterne fra mødet den 19. marts 1984 vidner om, idet det af disse fremgår (se nr. 19, punkt 10)), at »selv om de indsamlede data ikke er fuldstændig sammenlignelige på grund af forskelle i prisangivelser, blev man enige om, at den visuelle fremstilling af prisspredningen var et effektivt middel til at fremhæve potentielle grunde til konflikt«. Det fremgår af disse notater, at parterne var enige om at sammenligne prisoplysningerne i henhold til principperne i citatet ovenfor, og at disse oplysninger faktisk blev udvekslet.

4) Det fremgår ligeledes af de i nr. 16 og 17 ovenfor nævnte dokumenter, især dokumenterne fra delegationsledernes møder den 14. januar 1983 og den 19. marts 1984, at formålet med denne udveksling af oplysninger var at styrke den generelle aftale om hjemmemarkedsprincippet og på den måde dæmme op for samhandelen med cement inden for Fællesskabet.

5) Denne udveksling af oplysninger var i strid med artikel 85, stk. 1, og der er således tale om en overtrædelse fra den 14. januar 1983 til den 14. april 1986. Deltagerne i denne aftale i Cembureau-regi var Fédération de l'Industrie Cimentière, Aalborg, Syndicat Français de l'Industrie Cimentière, Bundesverband der Deutschen Zementindustrie, Association of the Greek Cement Industry, Irish Cement Ltd, Italcementi, Unicem, Cementir, Ciments Luxembourgeois, Vereniging Nederlandse Cement-Industrie, British Cement Association, ATIC og Oficemen. Som nævnt i nr. 45, punkt 11), og nr. 46, punkt 3), regner Kommissionen ATIC's og Oficemens overtrædelse fra den 1. januar 1986.

b) *Periodiske prisoplysninger*

6) Med hensyn til periodiske oplysninger skal der skelnes mellem Benelux-landene og de øvrige lande.

i) Benelux-landene

7) Som det er påvist i nr. 16, punkt 10), fremsendte FIC priser for hele branchen til Cembureau, der videresendte disse oplysninger; der var tale om priser, som myndighederne efter anmodning fra FIC på vegne af de tre belgiske producenter havde godkendt. De godkendte priser var maksimumspriser, og de af FIC offentliggjorte prislister indeholdt ingen angivelse for cement leveret med lastbil, dvs. størstedelen af salget. Alligevel fremsendte FIC både maksimumspriser og minimumspriser for leverancer med lastbil (se FIC's svar på klagepunktsmeddelelsen, punkt 101) til Cembureau, der videresendte dem til medlemmerne.

8) Den eneste luxembourgske producent offentliggjorde prislister uden tydelig angivelse af salgsbetingelser, medens de af Cembureau fremsendte oplysninger indeholdt priser ab fabrik, cement i løs vægt, inklusive rabatter (se nr. 16, punkt 17)).

9) De priser, som Nederlandene fremsendte til Cembureau, og som Cembureau videresendte, indeholdt både minimums- og maksimumspriser for leverancer med lastbil (se nr. 16, punkt 18)).

10) Det fremgår af ovenstående, at Cembureau, og via Cembureau alle medlemmerne, modtog oplysninger, der i høj grad kunne have indflydelse på den konkurrencemæssige adfærd over for de belgiske, nederlandske og luxembourgske producenter. Faktisk var formålet med at oplyse om disse producenters

minimumspriser, eller i det luxembourgske tilfælde om de faktisk praktiserede priser, der ikke var offentligt tilgængelige, at informere eksisterende eller potentielle konkurrenter om prisniveauet, således at de vidste, hvornår deres leverancer kunne konkurrere med de lokale producenter. Disse havde derimod kun interesse i at videregive disse oplysninger for at få eksisterende og potentielle konkurrenter til at overholde de »lokale« priser, og formålet var derfor at få konkurrenterne til at overholde de gældende regler for loyal konkurrence for eksport mellem Cembureaus medlemslande (se nr. 2).

11) De belgiske, nederlandske og luxembourgske virksomheder fremførte under høringen ingen alternativ forklaring på det faktum, at de fremsendte disse oplysninger til Cembureau, og at Cembureau videresendte oplysningerne til alle medlemmerne. De nøjedes faktisk med at fremhæve, at de var forpligtet til at anmelde prisstigninger til de nationale myndigheder. Dette vedrører naturligvis kun *maksimums*priserne. Da producenterne ikke havde berørt spørgsmålet skriftligt, blev de anmodet om at afgive mundtligt svar (referat af høringen, møde den 3. marts 1993, s. 22-26). Heller ikke ved denne lejlighed blev der givet en forklaring på, hvorfor maksimumspriserne var blevet fremsendt til Cembureau med henblik på videresendelse.

12) Der er her tale om samordnet praksis mellem alle Cembureaus medlemmer, der blev koordineret af Cembureau, med det formål at påvirke enhver eksisterende eller potentiel konkurrents adfærd på de belgiske, nederlandske og luxembourgske markeder ved at afsløre gældende praksis, herunder især de minimumspriser, som de belgiske og nederlandske producenter havde besluttet selv at praktisere på deres egne markeder, og de priser, inklusive rabatter, som den luxembourgske producent anvendte på det luxembourgske marked.

I henhold til de prisoplysninger, som Cembureau har leveret, og som gælder for de omtalte lande fra 1984 til 1989 (dok. 33126/15096), har denne overtrædelse varet mindst fra den 1. januar 1984 til den 31. december 1988. Med hensyn til Oficemen og ATIC regner Kommissionen overtrædelsen fra den 1. januar 1986.

Denne overtrædelse er begået af Cembureau og alle medlemmerne, der er nævnt ved navn under punkt 5), og ikke kun af Cembureau og de tre Benelux-medlemslande. Faktisk betyder det, at de øvrige landes producenter i en lang periode via deres forening har modtaget disse oplysninger, der er af en helt særlig konkurrencemæssig værdi, at de også har deltaget i den samordnede praksis ([214]). Det er uden betydning, at kun visse af de øvrige medlemmer af Cembureau, direkte eller indirekte, på et givet tidspunkt var eksisterende eller potentielle konkurrenter på Benelux-markederne. Som det er bekræftet af Retten i Første Instans i polypropylen-sagerne ([215]), er det tilstrækkeligt, for at der foreligger samordnet praksis, at man har deltaget i en samordning med konkurrencebegrænsende formål, uanset om hvert enkelt medlems deltagelse i overtrædelsen har haft konkurrencebegrænsende virkning.

Det faktum, at Cembureau videresendte disse prisoplysninger efter ikrafttrædelsen, selv om FIC og ENCI/VNC fremsendte dem til Cembureau inden ikrafttrædelsen, er ingen formildende omstændighed, da der er tale om oplysninger, som f.eks. minimumspriser og priser inklusive rabatter, der ikke er tilgængelige på markedet eller vanskeligt tilgængelige efter længere undersøgelse.

ii) Øvrige lande

13) Når en faglig organisation udsender prislister til medlemmerne, sætter det medlemmerne i stand til at holde sig informeret om situationen på de forskellige markeder. Nogle virksomheder har i løbet af proceduren gjort gældende, at fremsendelse af sådanne prislister, der normalt vedrører de gældende priser og ikke de kommende priser, er af ringe eller ingen betydning for konkurrencesituationen sammenlignet med den direkte udveksling af prisoplysninger virksomhederne imellem.

Når det nævnes, at denne udveksling har mindre betydning end udvekslingen af oplysninger for Benelux-landene, må man huske, at udvekslingen fandt sted i en periode, der lå efter prisdiskussionerne i Cembureau (se nr. 17 og 19). Selv om denne udveksling startede i 1981, kan Kommissionen i sin vurdering ikke udelukke, at den fortsatte efter diskussionerne på delegationsledernes møder (se nr. 16, 17 og 19), og at den kan have medvirket til gennemførelsen af aftalen om beskyttelse af hjemmemarkederne og reglerne for salg fra et land til et andet, og at den ligeledes kan have ansporet til at overholde reglerne for loyal konkurrence i forbindelse med eksport mellem Cembureaus medlemslande.

([214]) Jf. dommene i polypropylen-sagerne, især Førsteinstansrettens dom af 24.10.1991 i sag T-1/89, Rhône-Poulenc/Kommissionen, Sml. 1991, II-s. 867, præmis 122-123.

([215]) Jf. især Førsteinstansrettens dom af 17.12.1991 i sagen T-6/89, Enichem/Kommissionen, Sml. 1991, II-s. 1623, præmis 213-220.

Som nævnt under punkt 1) handlede diskussionerne på delegationsledernes møder væsentligst om nødvendigheden af at undgå importstigninger, undersøge årsagerne til konflikter og nedbringe prisforskellene for at fjerne fristelsen til at eksportere.

14) Nogle virksomheder har ligeledes gjort gældende, at offentliggørelsen af prisoplysningerne ikke kan have haft indflydelse på markedet, da det drejer sig om ikke individualiserede oplysninger, der både kan være priser godkendt af myndighederne og gennemsnitspriser. Det skal i den forbindelse bemærkes, at:

— priserne i Danmark og Irland henviser til enkelte virksomheders priser. Bemærkningen om, at oplysningerne således ikke skulle være individualiserede, gælder derfor ikke

— med hensyn til Italien, Grækenland og Portugal er de fremsendte priser godkendt af de offentlige myndigheder, og de gælder for hele branchen i de pågældende lande. Virksomhederne kan selv indhente disse oplysninger, men selv om de således er offentligt tilgængelige, har virksomhederne skønnet det nødvendigt at fremsende dem og lade dem rundsende. Når virksomhederne i et givet land har skønnet det nødvendigt at lade priserne for deres branche rundsende, skyldes det, at en sådan rundsendelse indgik i delegationsledernes diskussioner, der, således som ovenfor nævnt i punkt 1), vedrørte nødvendigheden af at undgå importstigninger, undersøge årsagerne til konflikt og nedbringe prisforskellene for at fjerne fristelsen til at eksportere

— gennemsnitspriserne for Tyskland, Spanien, Frankrig og Det Forenede Kongerige kunne ikke henføres til bestemte producenter. Disse oplysninger cirkulerede via Cembureau i forbindelse med delegationsledernes drøftelser (se punkt 1)). Disse gennemsnitspriser var ikke offentligt tilgængelige og under alle omstændigheder vanskelige at opdrive. Der var tale om aktuelle gennemsnitspriser og derfor om oplysninger, der kunne lette adgangen til markederne; i princippet havde ingen af de virksomheder eller sammenslutninger af virksomheder, der indsendte disse oplysninger, interesse i at lette adgangen til markedet, hvis det da ikke var for at få allerede eksisterende eller potentielle konkurrenter til kun at komme ind på markedet, hvis de overholdt de »lokale« priser.

15) I den ovenfor nævnte sammenhæng var rundsendelsen af prisoplysninger, der i henhold til de disponible papirer i hvert fald fandt sted fra 1984 til 1988, fra den 1. januar 1984 til den 31. december 1988, udtryk for en samordnet praksis mellem Cembureau og dets medlemmer, der i punkt 5) er nævnt ved navn. Med hensyn til Oficemen og ATIC regner Kommissionen overtrædelsen fra den 1. januar 1986. Denne samordnede praksis er konkurrencebegrænsende i medfør af artikel 85, stk. 1, da den som ledsagende foranstaltning til aftalen om beskyttelse af hjemmemarkederne har til formål at koordinere markedsdeltagernes adfærd.

Det er sandt, at de virksomheder, der ønskede at eksportere, kunne fremskaffe priser for konkurrenter i modtagerlandet, men det er også sandt, at denne fremgangsmåde er meget mere kompliceret og kræver meget mere tid. Under alle omstændigheder er det klart, at Cembureau og medlemmerne mente, at denne fremgangsmåde ikke var tilstrækkelig sikker og troværdig, da de har institutionaliseret udvekslingen af prisoplysninger. På den anden side kan man ikke hævde, at prislister ofte ikke muliggør en fuldstændig sammenligning mellem de forskellige landes priser, for som Cembureau selv siger det »en cementproducent, der er godt bekendt med normerne og transportomkostningerne, kan naturligvis bruge disse priser« (se nr. 16, punkt 22)).

48. **Den i kapitel 4, nr. 20, beskrevne adfærd: Frankrig — Italien**

1) Den i nr. 20 beskrevne adfærd er en følge af gennemførelsen af den generelle aftale om beskyttelse af hjemmemarkederne, der dels har til formål at begrænse samhandelen mellem Cembureau-medlemslandene og dels at tilpasse priserne til de lokale priser, hvis grænserne overskrides.

2) Buzzi nævnte, at virksomheden ikke var medlem af Cembureau, og at dens adfærd derfor ikke kunne tages til udtryk for en anvendelse af Cembureau-princippet. Det er rigtigt, at Buzzi ikke var medlem af Cembureau, men det er samtidig rigtigt, at de tre berørte franske producenter indirekte var det via deres sammenslutning. Selv om Buzzi ikke var medlem af Cembureau, anvendte virksomheden via sin kontakt med de franske producenter, der var i kontakt med Cembureau, den omhandlede aftale. Det afgørende er, at der er et objektivt element, der falder sammen med den generelle aftale. Det faktum, at forholdet mellem Buzzi og de franske producenter ikke blev nævnt på delegationsledernes møder, betyder ikke, at der hér ikke er tale om anvendelse af den generelle aftale (se nr. 45, især punkt 8) og nr. 46, punkt 2)). Det forbliver et faktum, at uanset Buzzis stilling over for Cembureau, og uanset om virksomheden havde kendskab til aftalen, så er den nedenfor beskrevne samordnede praksis i sig selv en overtrædelse af artikel 85, stk. 1.

a) *Lafarge — Buzzi*

3) Buzzis tilsagn under samtalen med Lafarge den 26. november 1998 om at lade det sydfranske marked forblive hos Lafarge, ikke at forstyrre markedet på Côte d'Azur, undgå konkurrence (»krig«) og forsøge at indgå aftaler frem for at få konflikter og afsløringen af de fremtidige projekter om at opdele forsyningskilderne udgør en samordnet praksis i medfør af artikel 85, stk. 1.

Til trods for at det efter ovennævnte artikel er forbudt at have direkte eller indirekte kontakt med en konkurrent med det formål at afsløre den adfærd, som man har besluttet eller påtænker at udøve på markedet, blev Buzzi og Lafarge under deres samtale den 26. november 1988 enige om på de i nr. 20, punkt 3) og 7), beskrevne betingelser at begrænse deres handlefrihed, især Buzzis, og om at opdele det sydfranske marked og begrænse deres fremtidige autonomi hvad angår forsyningskilder i de områder, der ligger langs med den fransk-italienske grænse. Faktisk modtog Lafarge, som det fremgår af nr. 20, punkt 7), fra Buzzi oplysninger om den handlemåde, som virksomheden påtænkte at anlægge på markedet, og som faktisk blev fulgt ([216]).

b) *Ciments Français — Buzzi*

4) Det faktum, at Ciments Français den 17. marts 1988 på Buzzis anmodning fremsendte prisliste for fabrikken i Beaucaire med angivelse af de forventede gennemsnitlige prisstigninger i årets løb, udgør en samordnet praksis efter artikel 85, stk. 1.

5) Ciments Français hævdede (se referat af høringen, mødet den 5. marts 1993, bilag 4), at man ikke var Buzzis konkurrent, da fabrikken i Beaucaire ligger 200 km fra den italienske grænse, og da denne fabrik omsætter ca. 86% af sin produktion i de franske departementer, der ikke grænser op til Italien, og at det ikke ville være logisk, hvis Buzzi afsatte i Beaucaire-området, da virksomheden havde mulighed for at afsætte på sit eget regionale marked. Ciments Français tilføjede, at den fremsendte prisliste kun havde historisk værdi, og at den meddelte stigning kun var en hypotese, der efterfølgende blev dementeret, da stigningen blev på 2,5%.

([216]) Se dommene i polypropylen-sagerne, især Førsteinstansrettens dom af 24.10.1991 i sagen T-1/89, Rhône-Poulenc/Kommissionen, præmis 123.

Kommissionen skal blot minde om følgende forhold. For det første eksporterer Buzzi til Frankrig. For det andet er der, selv om man accepterer de franske producenters påstand, hvorefter transportområdet for cement er på 150-200 km, sammenfald mellem de »naturlige« markeder for Ciments Français (fabrikken i Beaucaire ligger ca. 200 km fra den italienske grænse) og de »naturlige« markeder for Buzzi (fabrikken i Robilante ligger mindre end 80 km fra den franske grænse). Dvs., at Ciments Français og Buzzi er konkurrenter, i hvert fald potentielt.

Den prisliste fra marts 1987, der blev fremsendt til Buzzi i marts 1988, havde i modsætning til Ciments Français' påstand aktuel og ikke kun historisk værdi, da Ciments Français ændrede sine priser fra Beaucaire den 1. september 1988. Den meddelte forventning om prisstigning var for Ciments Français' vedkommende også kun en forventning, men ved at meddele denne forventning blev Buzzi i stand til med en høj grad af sikkerhed at planlægge sin prispolitik selv efter de forventede prisjusteringer.

Det fremgår af ovennævnte, at Ciments Français og Buzzi er konkurrenter, i hvert fald potentielt, og at enhver meddelelse til en konkurrent om den adfærd, som man forventer at udøve på markedet, der kan have indflydelse på dennes konkurrencemæssige adfærd, udgør en overtrædelse af artikel 85, stk. 1.

c) *Vicat — Buzzi*

6) Udvekslingen af prislister den 11.-16. maj 1983 og i april og juli måned 1986 samt Buzzis meddelelse til Vicat den 23. april 1986 om, at virksomheden ville afvise ordrer fra Nice og Toulon, udgør en samordnet praksis i medfør af artikel 85, stk. 1.

Selv om man kan skaffe prislister via sine kunder, er denne fremgangsmåde mere kompliceret og kræver mere tid. For det andet vedrører udvekslingerne ikke kun priser, men også ved én lejlighed angivelse af forventede prisstigninger.

Ved denne samordnede praksis forsikrede Buzzi Vicat om ikke at ville bringe forstyrrelser på det sydfranske marked, og ved udvekslingen af prisoplysninger og meddelelsen om prisstigninger har Vicat og Buzzi villet skabe en rimelig sikkerhed for, at den eksport, der fortsat måtte finde sted, ville ske efter en prispolitik i lighed med Vicats. På denne måde fjernede man meget af den normale risiko, der er knyttet til enhver selvstændig adfærdsændring på markedet.

d) *Overtrædelsernes varighed*

7) Varigheden af overtrædelserne for hver af de berørte fire producenter skal naturligvis fastslås ud fra datoerne på det materiale, der beviser, at der forelå aftaler.

Hvad angår Buzzi, indgik denne virksomhed først aftale med Vicat, dernæst med Ciments Français og til sidst med Lafarge. Aftalen med Vicat vedrørte priser og opdeling af det sydfranske marked; aftalen med Lafarge vedrørte opdeling af det sydfranske marked og opdeling af forsyningskilderne; overenskomsten med Ciments Français vedrørte priser.

Man kan således konstatere, at der var kontinuitet i Buzzis adfærd, en adfærd, der lidt efter lidt kom til udtryk over for de tre berørte franske producenter. Buzzis overtrædelse startede derfor samtidig med indgåelse af den første aftale med Vicat, nemlig den 11. maj 1983. Da der ikke foreligger andre præcise angivelser med hensyn til overtrædelsens ophør, må Kommissionen antage, at overtrædelsen varede mindst indtil udgangen af 1988, da den sidste aftale med Lafarge stammer fra den 26. november 1988, hvor Buzzi over for Lafarge afslører sin fremtidige adfærd på markedet.

December 1988 er ligeledes sat som datoen for ophør af overtrædelsen, hvad angår de tre franske producenter. Faktisk har Buzzis oplysninger, selv om de blev afgivet individuelt over for de tre franske producenter, til syvende og sidst gavnet alle tre. Selv om overtrædelsens påbegyndelse derfor for de tre producenters vedkommende kan være forskellig afhængig af bevismaterialets datering, er datoen for overtrædelsens ophør den samme.

Kommissionen mener følgelig, at der har været overtrædelse af artikel 85, stk. 1, for:

— Buzzi	fra 11. maj 1983 til 31. december 1988
— Vicat	fra 11. maj 1983 til 31. december 1988
— Ciments Français	fra 17. marts 1988 til 31. december 1988
— Lafarge	fra 26. november 1988 til 31. december 1988

49. **Den i kapitel 4, nr. 21, beskrevne adfærd: Spanien — Portugal**

1) De restriktioner, der blev aftalt på møderne i tidsrummet fra den 22. juli 1985 til den 24. april 1989 mellem Oficemen, Cimpor og Secil, udgør en aftale efter artikel 85, stk. 1. Med denne aftale valgte de berørte spanske og portugisiske virksomheder bevidst og velvidende, at de derved overtrådte national lovgivning og Fællesskabets konkurrenceregler (se referat af mødet den 22. juli 1985 i nr. 21, punkt 2)), en samarbejdsform, der havde til formål at begrænse, og eventuelt forhindre, handelen med cement mellem de to lande for på den måde at respektere deres traditionelle afsætningsmarkeder og derved styrke adskillelsen af henholdsvis det spanske og det portugisiske marked.

Den pågældende aftale udgjorde en overtrædelse fra den 1. januar 1986, hvor Spanien og Portugal tiltrådte EF, og fortsatte i hvert fald indtil den 24. april 1989.

2) Aftalen blev faktisk gennemført. Repræsentanten for Secil erklærede over for Hispacement (se nr. 21, punkt 2)), at Secil var indstillet på at overholde aftalen med de spanske virksomheder, og at Cimpor havde modstået fristelsen til at eksportere, selv om der var indløbet ordrer fra Spanien. Aftaleparterne udvekslede alle de oplysninger, der var nødvendige for at kontrollere og dæmme op for tredjelandes eksport (se nr. 21, punkt 7)); Cimpor afviste at sælge til Spanien med begrundelsen »vi har ikke kapacitet til eksport«, samtidig med at det er bevist, at virksomheden i de samme perioder efterkom forskellige ordrer på cement fra tredjelande (se nr. 21, punkt 8)).

Det er derfor helt bevidst, at de berørte virksomheder blev enige om at begrænse og faktisk begrænsede den konkurrence, der kunne have været en følge af handel mellem de to lande, hvis der ikke havde været restriktioner.

3) Det fremgår af nr. 21, punkt 11), at hvis parterne faktisk ønskede at undgå, at der i de respektive lande blev handlet med cement, der ikke svarede til normerne i de respektive lande, så forklarer dette ønske ikke, hvordan en af cementindustrien i de respektive lande kontrolleret cementeksport skulle kunne bringe en sådan eksport i overensstemmelse med modtagerlandets normer. Endvidere påhviler det ikke, således som det er bekræftet af Retten i Første Instans i Hilti-sagen ([217]), en virksomhed (eller en sammenslutning af virksomheder) på eget initiativ at indtage de offentlige myndigheders rolle for at sikre overholdelse af landets love og vedtage »foranstaltninger, der udelukker produkter, som virksomheden, hvad enten det er berettiget eller ej, anser som farlige eller af ringere kvalitet end sine egne produkter«.

([217]) Førsteinstansrettens dom af 12.12.1991 i sag T-30/89, Hilti/Kommissionen, Sml. 1991, II-s. 1439, præmis 118.

4) Parternes argumenter, der går ud på, at aftalen ikke har forhindret handel med cement mellem de to lande, idet der endda var tale om en stigning i den portugisiske eksport til Spanien i årene frem til 1988, har ingen vægt. Som bekræftet af Domstolen allerede i 1966 ([218]) udelukker den omstændighed, at en aftale ikke forhindrer, men endda fremmer, samhandelen mellem parterne ikke, at der er tale om konkurrencebegrænsning, eller at aftalen kan påvirke samhandelen mellem staterne, da samhandelen kunne have udviklet sig på andre vilkår, hvis der ikke havde eksisteret en konkurrencebegrænsende aftale.

5) Oficemens argument, i henhold til hvilket Kommissionen ikke kan inddrage dokumenterne fra mødet den 22. juli 1985, da dette møde fandt sted, før de to lande tilsluttede sig EF, kan ikke godtages. Faktisk kan Kommissionen for at undersøge en aftale, der er indgået før en medlemsstat tiltræder Fællesskabet, og som er videreført efter tiltrædelsen, og hvis virkninger ligeledes kan konstateres efter tiltrædelsen, inddrage ethvert dokument, der vedrører aftalen, uanset dokumentets dato.

50. **Den i kapitel 4, nr. 22, beskrevne adfærd: Frankrig — Tyskland**

a) *Aftaler om opdeling af markederne*

1) Det fremgår af de i nr. 22 nævnte dokumenter, at der forelå to aftaler, en om opdeling af markedet i Saarland, og en anden om en mere generel regulering af cementleverancerne mellem Frankrig og Tyskland.

2) Notaterne af 23. juni 1982, 22. juli 1982 og 17. november 1982 (se nr. 22, punkt 1), 4) og 7)) viser, at opdelingen af salg til markedet i Saarland mellem Ciments Français, Cedest, Heidelberger og Dyckerhoff var et faktum, som ingen af de berørte virksomheder gjorde indsigelse imod, idet indsigelsen vedrørte andre markeder (»eksklusive Saarland«).

Eksistensen af en sådan aftale bekræftes af den erklæring, som Dyckerhoff fremsatte over for Ciments Français under deres møde den 9. og 10. maj 1983 (se nr. 22, punkt 9)), i henhold til hvilken Dyckerhoff ikke havde til hensigt at sælge den cement, der blev produceret ved formaling af 100 000 t klinker hos Ciments Luxembourgeois, til Saarland og Frankrig.

Aftalen om opdeling af markedet i Saarland vedrørte i begyndelsen Ciments Français, Cedest, Heidelberger og Dyckerhoff. Imidlertid mener Kommissionen i betragtning af det nedenfor under punkt 3), 4) og 5) nævnte, at denne aftale indgik i mere vidtrækkende ordninger om regulering af forholdet mellem de tyske og franske producenter, der ikke begrænsede sig til de nævnte fire producenter.

3) Som følge af Cedests eksport til de tyske delstater med undtagelse af Saarland, og som følge af reaktionerne i Frankrig fra de tyske producenters side, blev der indgået bilaterale aftaler med det formål at nedbringe den grænseoverskridende handel med cement.

Således indledte Syndicat Français de l'Industrie Cimentière drøftelser med Bundesverband der Deutschen Zementindustrie og udøvede sammen med andre berørte franske producenter pres på Cedest for at få virksomheden til at begrænse sin eksport til Tyskland (se notat af 23. juni 1982, nr. 22, punkt 4)). Cedest erklærede over for Dyckerhoff og Heidelberger, at man ikke ville sælge til andre end RMC og PZW i BRD, og at man var indstillet på »i fremtiden at tilpasse sine leverancer til BRD (stadigvæk eksklusive Saarland), uanset om udviklingen var op- eller nedadgående« (se notat af 17. november 1982, nr. 22, punkt 7)).

Lafarge og Dyckerhoff arbejdede på at undgå enhver aggressivitet og forsøgte at etablere harmoni mellem de franske og tyske producenter, der var berørt af eksporten (se notater af 23. juni 1982, 28. juli 1982 og 2. september 1982, nr. 22, punkt 4), 5) og 6)). Dyckerhoff meddelte Ciments Français, hvilke foranstaltninger man planlagde for at klare konkurrencen fra Cedest og bekræftede ikke at ville sælge til Frankrig (se notater af 25. januar 1983 og 17. maj 1983, nr. 22, punkt 8) og 9)).

På delegationsledernes møde den 19. marts 1984 (se nr. 19, punkt 9)) diskuterede man det fransk-tyske forhold som et »ømtåleligt punkt«.

Disse eksempler på samordnet praksis førte til indgåelse af en aftale mellem de berørte franske og tyske virksomheder og sammenslutninger af virksomheder. I brevet af 22. september 1986 redegøres der for de opnåede fremskridt i forhold til 1984 under de regelmæssige møder mellem Laplace, Lose og Brenke, om en aftale indgået i 1984, om muligheden for at forlænge denne aftale og om en forskel mellem de franske og tyske leverancer. I notatet af 12. august 1987 redegøres der for de fortsatte drøftelser med henblik på at løse de i brevet af 22. september 1986 nævnte spørgsmål (se nr. 22, punkt 10)).

Udvekslingen af oplysninger mellem de tyske og franske sammenslutninger (se nr. 22, punkt 12)) viser, at

([218]) Dom af 13.7.1966, forenede sager 56 og 58/64, Consten-Grundig/Kommissionen, Sml. 1966, s. 495.

den ønskede nedbringelse af forskellen mellem de franske og tyske leverancer faktisk blev gennemført.

Den samordnede praksis, der er beskrevet i nærværende punkt, og som fandt sted fra 1982 til 1984, og den aftale fra 1984, der fremgår af brev af 22. september 1986, udgør en overtrædelse af artikel 85, stk. 1, begået af Syndicat Français de l'Industrie Cimentière, Cedest, Ciments Français, Lafarge, Bundesverband der Deutschen Zementindustrie, Dyckerhoff og Heidelberger.

4) I betragtning af at aftalen om en opdeling af markedet i Saarland, den samordnede praksis i forbindelse med forsøget på at begrænse Cedests afsætning i Tyskland uden for Saarland og aftalen af 1984, der omtales i brevet af 22. september 1986, havde til formål at opdele markedet og begrænse handelen med cement mellem Frankrig og Tyskland, mener Kommissionen, at disse aftaler og denne samordnede praksis må betragtes som en samlet og kontinuerlig overtrædelse.

Selv om Syndicat Français de l'Industrie Cimentière, Bundesverband der Deutschen Zementindustrie og Lafarge til at begynde med ikke deltog i aftalen om Saarland, accepterede de fra den 23. juni 1982, dvs. fra det tidspunkt, hvor de forsøgte at udvide aftalen for Saarland til også at omfatte andre tyske delstater og få aftalen til at indgå i en mere vidtrækkende aftale om regulering af den fransk-tyske samhandel.

Denne samlede og kontinuerlige overtrædelse i forbindelse med en begrænsning af den fransk-tyske samhandel blev begået fra den 23. juni 1982 til den 30. september 1989 af Syndicat Français de l'Industrie Cimentière, Cedest, Ciments Français, Lafarge, Bundesverband der Deutschen Zementindustrie, Dyckerhoff og Heidelberger.

b) *Udveksling af oplysninger*

5) Udvekslingen af statistiske oplysninger mellem Syndicat Français de l'Industrie Cimentière og Bundesverband der Deutschen Zementindustri må, med udgangspunkt i de tilrådighedværende oplysninger (se nr. 22, punkt 12)), betragtes som en konkurrencebegrænsende samordnet praksis efter artikel 85, stk. 1, i perioden 1. januar 1985 til 30. september 1989. Denne udveksling skal sammenholdes med den ovennævnte opdeling af markedet, idet formålet var at give de to berørte sammenslutninger mulighed for at kontrollere overholdelsen af de kvantitative eksportbegrænsninger og afsætningen til de forskellige delstater (se nr. 22, punkt 12)). Som nævnt i nr. 22, punkt 12) og 18) kan man kun forklare eksportens opdeling efter delstat med en aftale om at udveksle oplysninger. En sådan praksis skaber en kunstig markedssituation, hvor en gennemsigtighed og en unormal stabilitet for samhandelen mellem medlemsstaterne får tendens til at fastlåse markedsdeltagernes adfærd og fjerne den risiko, der er forbundet med konkurrence.

51. **Den i kapitel 4, nr. 23, beskrevne adfærd: Belgien — Nederlandene — Tyskland**

Kommissionen nævnte allerede i fodnote 10, s. 34 i klagepunktsmeddelelsen, at CBS-aftalen ville blive behandlet i en særskilt procedure.

De berørte virksomheder og sammenslutninger af virksomheder gjorde under høringen gældende, at de kun kunne fremføre et rimeligt forsvar mod klagen over opdeling af det nederlandske marked, hvis Kommissionen havde taget overordnet stilling, dvs. også vurderet CBS-aftalen.

På den baggrund vil Kommissionen ikke i nærværende beslutning tage stilling til de i kapitel 4, nr. 23, fremførte forhold.

52. **Påvirkning af samhandelen mellem medlemsstaterne**

De aftaler og den samordnede praksis, der er nævnt i dette kapitel, påvirker direkte samhandelen mellem medlemsstaterne. De indgår i et kompleks af foranstaltninger, der har til formål at påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne, og desuden tager de hver især sigte på at udelukke samhandelen mellem medlemsstaterne eller sikre, at den sker inden for rammerne af aftaler om de mængder, der kan eksporteres landene imellem.

KAPITEL 9

De aftaler og den praksis, der er omhandlet i kapitel 5

53. **En samlet og kontinuerlig »aftale«**

1) Cembureau Task Force eller European Task Force er en åbenbar og graverende konkretisering af Cembureau-aftalen eller Cembureau-princippet om at respektere de andre producenters hjemmemarkeder. Denne Task Force blev oprettet 1983-1984, og de vigtigste beslutninger blev truffet af de delegationsledere, der var med i Cembureau. Alle, der var

repræsenteret i Task Force, var også med i Cembureau: det er uden betydning, om de forskellige foranstaltninger, som skulle træffes i henhold til aftalen, alene skulle iværksættes af de mest direkte berørte virksomheder eller af de virksomheder, der bedst ville kunne virkeliggøre denne Task Forces mål, bl.a. fordi de stod stærkt inden for den internationale handel med cement.

2) Inden for rammerne af denne »samlede og kontinuerlige aftale« om at respektere de andre producenters hjemmemarkeder indgik Cembureau og de i det efterfølgende nævnte virksomheder en samlet og kontinuerlig »aftale« (i det følgende benævnt »aftalen«), hvis indhold udgøres af alle de foranstaltninger, som blev vedtaget på de møder, der fandt sted fra den 28. maj 1986 til udgangen af maj 1987.

Hver enkelt deltagers vilje til at deltage heri er kommet til udtryk på de forskellige møder, specielt på møderne mellem delegationslederne og via deres medvirken ved de forskellige aktioner.

3) Aftalen kan karakteriseres således: 1) en Task Force, oprettet af de implicerede virksomheder efter fælles overenskomst, undersøgte og forberedte gulerods- og stokke-aktioner samt markedsregulerende foranstaltninger (se nr. 25, punkt 2)-6)), 2) disse foranstaltninger blev forelagt for delegationslederne, der vedtog en række af dem (se nr. 25, punkt 10), 24)-32) og 40)-41)), og 3) de blev dernæst anvendt af de forskellige Task Force-medlemmer (se nr. 26-28).

4) Nogle virksomheders og virksomhedssammenslutningers påstand om, at de ikke deltog i møderne i Task Force eller undergrupperne, men kun i møderne mellem delegationslederne, og at de derfor ikke kan holdes ansvarlige for de drøftede foranstaltninger, er ugrundet. For selv om de måske ikke deltog i møderne i Task Force, der fandt sted i en sluttet kreds, deltog de dog i møderne mellem delegationslederne, hvor forslagene fra Task Force blev drøftet og vedtaget. Som nævnt under nr. 44 er den omstændighed, at de forskellige organer er forskelligt sammensat, ikke ensbetydende med, at ansvaret for alle de aktiviteter, der udfoldes af de enkelte dele af denne sammenslutning, ikke kan tillægges samtlige medlemmer, eftersom sammenslutningens virke er baseret på medvirken fra samtlige medlemmer.

5) Andre virksomheder, der udelukkende har deltaget i møderne i Task Force eller kun har medvirket ved iværksættelsen af de vedtagne foranstaltninger, har anført, at Kommissionen ikke kan holde dem ansvarlige for alle Cembureaus eller European Task Forces handlinger. Kommissionen har allerede imødegået denne påstand under nr. 44 under henvisning til, at når man er medlem af en organisation, betyder det, at man accepterer dens regler og dens adfærd; desuden bemærkes, at det i overensstemmelse med Førsteinstansrettens dom af 24. oktober 1991 ([219]) ved meget komplekse karteller ikke er nødvendigt, at samtlige virksomheder har givet formelt samtykke til en af de øvrige medlemmer vedtaget adfærd, for det er tilstrækkeligt, at nogle af dem blot har givet deres generelle tilslutning og handlet i overensstemmelse hermed. I øvrigt ligger det i selve den samlede og kontinuerlige »aftales« natur, at der er en plan og et fælles mål samt en fordeling af opgaverne og midlerne til at nå målet mellem deltagerne. Endelig erindres der om, at det i det dokument, som blev udarbejdet i Céligny-Zürich til brug for delegationslederne, der fik det forelagt på mødet i Stockholm, og som blev vedtaget i det mindste for visse af forslagenes vedkommende, udtrykkeligt hedder, at den strategi, der blev opstillet, var baseret på en solidarisk indsats, og at det var afgørende for stabiliteten i den europæiske cementindustri, at samtlige producenter medvirkede.

6) De tyske virksomheder har gjort gældende, at de personer, der var til stede på møderne i Stockholm, Baden-Baden og Bruxelles, ikke var delegationsledere. Hertil bemærkes, at det ikke er Kommissionen, men derimod Task Force og mødereferaterne, der har betegnet dem sådanne.

7) Hvad det fælles formål består i, fremgår af referatet af ETF's møde i Genève den 19. august 1986 (se nr. 25, punkt 15)): »ETF har til formål er at undersøge, hvilke foranstaltninger der kan træffes for at forhindre import til Vesteuropa, aktuelt fra Grækenland. ETF afgiver henstillinger herom til delegationslederne«. Formålet er således generelt og ikke blot begrænset til problemet omkring den græske eksport — det indgår således helt klart i Cembureaus hjemmemarkedsaftale.

8) Lafarge har under høringen (protokol fra mødet den 12. marts 1993, bilag II) gjort gældende, at artikel 85, stk. 1, ikke kan finde anvendelse på medlemmerne af ETF, fordi de blot handlede i nødværge mod eksporten fra de græske producenter, der modtog ulovlig statsstøtte fra de græske myndigheder.

([219]) Førsteinstansrettens dom af 24.10.1991, sag T-2/89, Petrofina/Kommissionen, Sml. 1991, II - s. 1087, præmis 210.

Kommissionen må først og fremmest slå fast, at private virksomheder ikke har ret til at tiltage sig de beføjelser, der alene tilkommer EF-myndighederne, til i medfør af EF-traktatens artikel 92 og 93 at forhindre, at varer, som de med rette eller urette mener er statssubsidierede, omsættes inden for EF ([220]). Kommissionen anerkender naturligvis, at virksomheder ikke alene har ret til at henlede de ansvarlige myndigheders — også Kommissionens — opmærksomhed på eventuelle overtrædelser af nationale eller EF -bestemmelser, men at de også kan gøre det kollektivt, hvilket nødvendigvis forudsætter, at de må kunne drøfte sagen indbyrdes forinden.

At virksomhederne var foruroligede over, at konkurrenter i andre europæiske lande modtog statsstøtte, kan imidlertid under ingen omstændigheder gøre det berettiget at træffe andre private foranstaltninger end at indberette sagen til de ansvarlige myndigheder.

For det andet bemærkes, at i modsætning til Heracles og Halkis fik Titan ikke del i den statsstøtte, der blev ydet til cementindustrien; Titan har selv anlagt sag mod den beslutning, Kommissionen traf om at henlægge sagen angående statsstøtten til Heracles, og som blev offentliggjort den 4. januar 1992 (protokol fra høringen den den 4. marts 1993, s. 1-3). De forskellige foranstaltninger, medlemmerne af ETF iværksatte over for Titan, kan således ikke begrundes med, at man handlede i nødværge for at forsvare legitime interesser. Der er således en brist i virksomhedernes påstand.

For det tredje fremgår det af referaterne af møderne i ETF, at denne Task Force ikke blev oprettet for at imødegå en punktuel trussel, men skulle tjene mere generelle formål. Det hedder således, at »ETF har til formål at undersøge, hvilke foranstaltninger der kan iværksættes for at imødegå import til Vesteuropa, aktuelt import fra Grækenland« (se nr. 25, punkt 15)). At der var tale om mere generelle formål bekræftes desuden af, at European Task Force ikke ser ud til at være blevet opløst: »nu havde man smedet et jern, og det måtte holdes varmt« (jf. nr. 25, punkt 48)).

9) De virksomhedssammenslutninger og virksomheder, der deltog i den samlede, kontinuerlige aftale om oprettelse af Cembureau Task Force eller ETF og de forskellige foranstaltninger, der blev vedtaget på møderne for at forhindre import til Vesteuropa og specielt for at forhindre import af græsk cement til EF-landene, var følgende: Cembureau, Holderbank-gruppen, Blue Circle, Oficemen, Asland, Uniland, Hispacement, Syndicat Français de l'Industrie Cimentière, Lafarge, Ciments Français, Bundesverband der Deutschen Zementindustrie, Heidelberger, Dyckerhoff, CBR, Aker og Euroc, Aalborg, Irish Cement, Italcementi, Unicem og Cementir.

10) De fleste af nævnte virksomheders og virksomhedsammenslutningers holdning er allerede blevet gennemgået i sagsfremstillingen, og tilbage står derfor kun at redegøre for tre virksomheders standpunkt.

11) Den 16. juli 1992 gav Kommissionen Aker og Euroc skriftlig underretning om, at de havde fået tilsendt meddelelsen af klagepunkter som følge af deres deltagelse i Cembureau Task Force eller ETF, hvis formål var at forhindre leverancer af græsk cement i EF, at opkøbe græsk cement eller få den græske overproduktion afsat uden for Europa.

12) Med hensyn til Cementir, der ikke deltog i møderne i Task Force, finder Kommissionen, at virksomheden bakkede op om den generelle aftale via sin deltagelse i nogle af de vigtigste af de foranstaltninger, Cembureau Task Force eller ETF vedtog, nemlig foranstaltningerne til beskyttelse af det italienske marked (se nr. 27).

13) Ciments Français hævder, at Laplace deltog i Task Force i sin egenskab af bestyrelsesformand for Syndicat Français de l'Industrie Cimentière og for Comité de Liaison. Selv om Laplace ligesom andre repræsentanter deltog i egenskab af bestyrelsesformand for en forening eller et udvalg, kunne han under sin deltagelse af møderne ikke se bort fra, at han også var bestyrelsesformand for Ciments Français. Hans tilstedeværelse sikrede således, at såvel den franske brancheorganisation og kontaktudvalget som hans eget selskab fik indflydelse i Task Force.

14) Fra 28. maj 1986 var den samlede, kontinuerlige aftale angående Cembureau Task Force eller ETF helt klart i strid med artikel 85, stk. 1, eftersom formålet var at forhindre handel med cement i EF og at afskærme nationale markeder til fordel for lokale producenter og til skade for brugerne. At der er tale om en langvarig overtrædelse, gør den så meget desto mere alvorlig, og Kommissionen har ingen grund til ikke at antage, at den fortsat består. Til trods for Holderbanks udtalelser om, at Task Force blev opløst ved udgangen af maj 1987 fremgår det af Lafarges notat af 1. juni 1987, at »denne gruppe, der blev oprettet for lige netop et år siden, skal herefter udelukkende have til opgave at udveksle oplysninger om klart afgrænsede emner. Englænderne ønskede at opløse den, men schweizerne fik til sidst overbevist deres kolleger om, at det ville være en fejl — nu havde man smedet et jern, og det måtte

([220]) Førsteinstansrettens dom af 12.12.1991, sag T-30/89, Hilti/Kommissionen, Sml. 1991, II - s. 1439, præmis 115-119. Se også Domstolens dom af 7.6.1983, sag 100-103/80, S.A. Musique Diffusion Française m.fl./Kommissionen, Sml. 1983, s. 1825, præmis 100.

holdes varmt«. Det ser således ud til, at »jernet blev holdt varmt« også efter maj 1987. Det underbygges af, at de foranstaltninger, der tog sigte på absorbere den »destabiliserende« cement, blev gennemført indtil 1991 (se nr. 28), og at Joint Trading Company først blev opløst den 26. marts 1993 (se nr. 26, punkt 16)).

54. **Aftalen om oprettelse af Joint Trading Company**

1) Beslutningen om at oprette Joint Trading Company, Interciment S.A., blev truffet på delegationsledernes møde den 9. juni 1986 (se nr. 26, punkt 1)) og udgør en aftale mellem virksomheder efter artikel 85, stk. 1. Formålet med denne aftale var at få iværksat de vedtagne »stokke«- eller »gulerods«-aktioner, der som det blev anført i det dokument, der blev udarbejdet i Céligny-Zürich, gik ud på at opkøbe og afsætte cement og klinker fra de lande, der truer stabiliteten på medlemmernes markeder, at eksportere cement og klinker til de lande, der truer stabiliteten på medlemmernes markeder, og at tage eksportmarkeder fra de lande, der truer stabiliteten på medlemmernes markeder.

2) Selv om Interciment S.A. tilsyneladende aldrig trådte i funktion, er det en kendsgerning, at selskabet til enhver tid kunne gøre det, for selv om det blev vedtaget, at det indtil videre skulle være et »dormant company«, var alle enige om, at det var vigtigt at sikre, at den var klar til at træde i funktion — »it was important to ensure that it be »ready for operation«, som anført i referatet af delegationsledernes møde den 9. september 1986, citeret under nr. 26, punkt 1). Under alle omstændigheder kunne dette Joint Trading Company bruges som en trussel over for de græske producenter og mod ethvert Cembureau-medlem, der følte sig fristet til at bryde med hjemmemarkedsprincippet, hvilket i øvrigt stemte med, hvad der i Céligny-Zürich-dokumentet anføres om selskabets formål, nemlig at iværksætte gulerods- og stokkeaktioner mod de lande, der truede stabiliteten på medlemmernes markeder. Oprettelsen af Interciment udgør således en overtrædelse af artikel 85 alene i kraft af formålet hermed, uafhængigt af virkningerne heraf.

3) I betragtning af hvem der deltog i Stockholm-mødet, hvor oprettelsen af Joint Trading Company blev vedtaget, og mødet i Baden-Baden, hvor dette selskabs opgaver blev bekræftet, og af, at Holderbank afkrævede dels Blue Circle betaling for BC's aktier i Interciment og dels betaling for de andre landes deltagelse (jf. Holderbanks skrivelse af 22. september 1986, citeret under nr. 26, punkt 6)), finder Kommissionen, at følgende deltog i oprettelsen af Interciment S.A.: Holderbank-gruppen, Blue Circle, Oficemen, Asland, Uniland, Hispacement, Syndicat Français de l'Industrie Cimentière, Lafarge, Ciments Français, Bundesverband der Deutschen Zementindustrie, Heidelberger, Dyckerhoff, Aker og Euroc, CBR, Italcementi, Unicem og Cementir. Holderbank afkrævede alle virksomheder, der var direkte eller indirekte impliceret, eller som optrådte som repræsentanter for andre selskaber, der deltog i Cembureau Task Force, betaling for deres andel.

4) Hvorvidt aktierne i Interciment S.A. rent faktisk blev indløst eller ej, har ingen større betydning med hensyn til virksomhedernes deltagelse i aftalen om oprettelsen af dette selskab. Det afgørende er, at dette »jern« var resultatet af en aftale og klar til at blive brugt for aftalens deltagere. Interciment blev reelt først opløst den 26. marts 1993 (se nr. 26, punkt 16)), og de gulerodsaktioner, der bestod i at opkøbe græsk cement og græske klinker, blev gennemført indtil 1991 (se nr. 28).

5) Efter oprettelsen af Interciment S.A. opstod problemet omkring, hvorvidt selskabet var foreneligt med artikel 85 (se nr. 26, punkt 11)-13)). Man søgte imidlertid ikke at løse dette problem ved at opløse selskabet, men derimod ved at finde en måde, hvorpå man kunne komme uden om det. På mødet i Bruxelles den 6. november 1986 blev det således vedtaget, at intet EF-selskab måtte tegne kapital i Interciment S.A., og på møderne i Milano den 9. januar 1987 og Genève den 11. februar 1987 gik drøftelserne ud på at finde en anden måde, hvorpå man kunne få de andre producenter til at bidrage.

6) Holderbank har uden at dokumentere denne påstand udtalt, at samtlige aktier blev købt af Holderbank, som forblev den eneste aktionær i Interciment S.A. (se nr. 26, punkt 9)).

7) Kommissionen anerkender, at det var usikkert, hvilke virkninger oprettelsen af Interciment havde, men må understrege, at medlemmerne alligevel valgte at videreføre selskabet indtil den 26. marts 1993. Kommissionen finder desuden, at dette pr. definition må betragtes som en alvorlig overtrædelse. Det konkurrencebegrænsende formål er helt indlysende.

8) I betragtning af ovenstående finder Kommissionen, at aftalen om oprettelse af Interciment S.A. i tiden fra 9. juni 1986 og indtil 26. marts 1993 udgjorde en overtrædelse af artikel 85, stk. 1.

55. **Foranstaltningerne til beskyttelse af det italienske marked**

a) *Presset på Calcestruzzi*

1) Det pres, der blev lagt på Calcestruzzi, og Calcestruzzis manglende opfyldelse af kontrakten med Titan om køb af cement, indgår blandt de stokkeaktioner, der blev vedtaget i Task Force, og er resultatet af en samordnet praksis mellem de italienske producenter Italcementi, Unicem og Cementir samt mellem dem og de andre deltagere i Cembureau Task Force, der er nævnt under nr. 53, punkt 9), med det formål at fratage de græske producenter en kunde, som havde stor betydning for deres muligheder for at trænge ind på det italienske marked. De andre deltagere i Cembureau Task Force deltog også i den samordnede praksis, eftersom Calcestruzzi-problemet blev drøftet på flere Task Force- og delegationsledermøder (se nr. 27, punkt 3) og 5)), og fordi den af Task Force opstillede strategi er baseret på en solidarisk indsats fra alle deltagere (se nr. 25, punkt 3)).

Denne samordnede praksis udgjorde i tidsrummet fra 17. juni 1986 til 15. marts 1987 en overtrædelse af artikel 85, stk. 1.

b) *Kontrakterne og aftalerne med Calcestruzzi*

2) De kontrakter og aftaler, som blev indgået den 3. og 15. april 1987 (se nr. 27, punkt 6)), er en konkretisering af en aftale mellem Italcementi, Unicem og Cementir, som falder ind under artikel 85, stk. 1, og udgjorde dermed en overtrædelse lige fra tidspunktet for deres undertegnelse og i hele den periode, hvor disse kontrakter og aftaler var gældende, dvs. indtil den 3. april 1992. Som det fremgår af referaterne af møderne den 11. februar 1987 og 15. marts 1987, havde denne aftale til formål at forhindre Calcestruzzi i at importere 1,5 mio t græsk cement i en halv snes havne, hvilket ville have fået katastrofale virkninger for priserne (se nr. 27, punkt 5)).

3) De implicerede italienske producenters påstand om, at importen af græsk cement til Italien var steget fra år til år, og at aftalen ikke havde haft nogen virkninger på importen og dermed heller ingen konkurrencebegrænsende virkninger, er ikke relevant. Artikel 85 indeholder forbud ikke blot mod adfærd, der har konkurrencebegrænsende virkninger, men også adfærd, der har til formål at begrænse konkurrencen. At importen af græsk cement steg til trods for aftalen, er desuden ikke noget bevis på, at der ikke foreligger nogen overtrædelse, eller at aftalen ikke kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstater, eftersom samhandelen kunne have udviklet sig anderledes, hvis den konkurrencebegrænsende aftale ikke havde bestået ([221]). I det omfang, hvor det kan påvises, at Titan kunne sælge cement i Italien, er det klart, at Titan kunne gøre det til trods for de hindringer, de italienske producenter lagde i vejen.

56. **Opkøb af græsk cement og græske klinker**

1) Alle de opkøb og kontrakter, der er nævnt under nr. 28, er en konkretisering af aftaler og samordnet praksis i strid med artikel 85, stk. 1. Som det fremgår af kapitel 5, indgår disse opkøb og kontrakter i de »gulerodsaktioner«, som Cembureau Task Force vedtog med det formål at få placeret den græske overskudsproduktion uden for Europa og standse eller i det mindste bremse de græske producenters cement af eksport til europæiske lande.

Alle de opkøb og kontrakter, der nævnes nedenfor, må derfor betragtes som en konkretisering af aftaler og samordnet praksis i strid med artikel 85, og de er således i sig selv konkurrencebegrænsende efter artikel 85, stk. 1. Det gælder ikke blot for leverancerne i EF, men også for de kontrakter, der drejede sig om leverancer til lande uden for EF, hvis formål var at få kanaliseret cement bort, der ellers ville kunne afsættes i medlemsstaterne. Det gælder så meget desto mere, som de græske producenter allerede var begyndt at eksportere til de EF-lande, man mente var de mest sårbare, og formålet med disse opkøb og kontrakter var at standse og/eller bremse denne eksport.

2) Følgende aftaler og former for samordnet praksis var i de respektivt angivne tidsrum i strid med artikel 85, stk. 1:

a) *Mellem britiske og græske producenter*

3) i) Blue Circles køb af cement hos Titan ved ordrer afgivet pr. telex af 4. juli 1986, 11. august 1986, 14. august 1986, 1. september 1986 og 5. september 1986 (se nr. 28, punkt 15), tre første afsnit,) er resultatet af en samordnet praksis mellem Blue Circle, Rugby og Castle, der havde til formål at forhindre og/eller begrænse importen af græsk cement i Det Forenede Kongerige. Denne samordnede praksis fremgår af Blue Circle-notater af 16.

([221]) Dom af 13.7.1966, forenede sager 56 og 58/64, Grundig-Consten/Kommissionen, Sml. 1966, s. 429.

juni 1986, 7. juli 1986, 17. september 1986, 7. september 1987, 22. oktober 1987, 18. december 1987 og 8. januar 1988 (se nr. 28, punkt 8)-12)).

Denne overtrædelse varede fra den 16. juni 1986 til den 5. september 1986.

4) Ved skrivelse af 16. juli 1992 underrettede Kommissionen Castle Cement Ltd om, at Kommissionens klagepunkter over for denne virksomhed drejede sig om tiden efter april 1988. Eftersom Castle Cement Ltd er retligt afløser for RTZ Cement Ltd og specielt driftsselskaberne Tunnel Cement Ltd, Castle Cement (Ribblesdale) Ltd, Castle Cement (Ketton) Ltd, Castle Cement (Clyde) Ltd, Castle Cement (Padeswood) Ltd og Castle Cement (Pitstone) Ltd, hvis aktiviteter Castle Cement Ltd viderefører, var det Castle Cement Ltd, der fik tilsendt klagepunktsmeddelelsen for de overtrædelser, disse selskaber havde begået i tiden indtil april 1988 ([222]).

5) ii) Blue Circles køb af cement hos Titan ved ordrer afgivet pr. telex den 4. juli 1986, 11. august 1986, 14. august 1986, 1. september 1986, 5. september 1986, 17. december 1986, 7. januar 1987, 15. januar 1987, 12. februar 1987, 26. februar 1987, 1. april 1987 og 3. april 1987 samt de kontrakter med tillæg, der blev indgået den 14. oktober 1986, 1. august 1987 og 24. oktober 1988 mellem Blue Circle og Titan (se nr. 28, punkt 15)), er en konkretisering af en aftale mellem virksomheder i strid med artikel 85, stk. 1, i tidsrummet fra 4. juli 1986 til 31. december 1989. Formålet med disse kontrakter var at få placeret de pågældende mængder på markeder uden for Europa, hvilket begge parter var vidende om (se nr. 28, punkt 1)-11) og 15)).

b) *Mellem de græske producenter og Holderbank-gruppen*

6) i) Holderbank-gruppens køb af cement hos Titan i juni og juli 1986 og de kontrakter, der blev indgået mellem Holderbank-gruppen og Titan den 16. januar 1987, 18. december 1987 og 20. august 1988 (se nr. 28, punkt 16)), er en konkretisering af en aftale mellem disse virksomheder i strid med artikel 85, stk. 1, i tidsrummet fra 19. juni 1986 til 31. december 1990.

7) ii) De kontrakter, der blev indgået mellem Holderbank-gruppen og Heracles den 9. maj 1986 og 19. maj 1988 (se nr. 28, punkt 17)), er en konkretisering af en aftale mellem disse virksomheder i strid med artikel 85, stk. 1, i tidsrummet fra 9. maj 1986 til 31. december 1990.

8) Formålet med disse kontrakter var at forhindre direkte salg fra de græske producenter på de europæiske markeder og få kanaliseret en del af disse mængder til andre markeder, hvilket alle de implicerede parter var vidende om (se nr. 28, punkt 1)-7) og 16)-17)).

c) *Mellem de græske producenter og Lafarge*

9) i) Lafarges direkte og indirekte køb hos Titan den 22. juli 1986, 19. august 1986 og 12. juni 1987 og kontrakterne mellem Lafarge og Titan af 3. juni 1988 og 20. oktober 1988 (se nr. 28, punkt 18)) er en konkretisering af en aftale mellem disse virksomheder i strid med artikel 85, stk. 1, i perioden fra 22. juli 1986 til 31. december 1991.

10) ii) Kontrakten mellem Lafarge og Heracles af 17. juni 1988 (se nr. 28, punkt 19)) er en konkretisering af en aftale mellem disse virksomheder i strid med artikel 85, stk. 1, i perioden fra 1. juni 1988 til 15. juni 1991.

11) Formålet med disse kontrakter var at forhindre direkte salg på de europæiske markeder fra de græske producenter og få kanaliseret en del af disse mængder til andre markeder, hvilket alle de implicerede parter var vidende om (se nr. 28, punkt 1)-7) og 18)-19)).

d) *Mellem de græske producenter og CBR via Holderbank*

12) Kontrakten mellem Umar og CBR af 15. juli 1988 (se nr. 28, punkt 20)-21)), der indirekte var en konkretisering af en samordnet praksis mellem CBR, Heracles og Titan om begrænsning af de græske producenters salg i Benelux-landene som modydelse for CBR's indkøb, udgjorde i perioden fra 4. maj 1988 til 31. december 1990 en overtrædelse af artikel 85, stk. 1.

Formålet med denne kontrakt var at forhindre direkte salg fra de to græske producenter på Benelux-landenes markeder, hvilket alle de implicerede parter var vidende om (se nr. 28, punkt 1)-7), 16)-17) og 20)-21)).

([222]) Suiker Unie, sag 40-48, 50, 54-56, 111-114/73, Sml. 1975, s. 1663, præmis 87; Compagnie Royale Asturienne des Mines, sag 29-30/83, Sml. 1984, s. 1679, præmis 8 og 9; Kommissionens beslutning 85/74/EØF i peroxid-sagen, EFT nr. L 35 af 7.2.1985, s. 1, nr. 49.

e) *Mellem de græske producenter og Scancem (Aker/Euroc)*

13) Kontrakterne mellem Titan og Scancem (Aker/Euroc) af 28. januar 1987, 7. oktober 1987 og 15. oktober 1987 samt tillæggene hertil (se nr. 28, punkt 22)) er en konkretisering af en aftale mellem disse virksomheder stridende mod artikel 85, stk. 1, i perioden fra 28. januar 1987 til 31. december 1990.

Formålet med disse kontrakter var at få kanaliseret disse mængder til markeder uden for de europæiske lande, hvilket alle de implicerede parter var vidende om (se nr. 28, punkt 1)-7) og 22)).

57. **Påvirkning af samhandelen mellem medlemsstater**

De aftaler og den samordnede praksis, der er omtalt i dette kapitel, påvirker direkte samhandelen mellem medlemsstater. De indgår i et kompleks af foranstaltninger, der har til formål at påvirke samhandelen mellem medlemsstater, og desuden tager de hver især sigte på enten at omdirigere handelsstrømmene fra et EF-land til andre EF-lande eller at forhindre, at de pågældende mængder afsættes på medlemsstaternes markeder. De vil derfor i sagens natur kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstater.

KAPITEL 10

Den i kapitel 6 beskrevne praksis

58. **Den samordnede praksis i ECEC**

1) ECEC's virksomhed må vurderes ud fra dens historiske kontekst.

2) Som nævnt i kapitel 3 og 8, vedtog Cembureau og Cembureaus medlemmer Cembureau-aftalen eller -princippet om at respektere de enkelte medlemmers hjemmemarkeder, og selv om dette kun kan fastslås at have været en overtrædelse fra 14. januar 1983, er der en række tegn på (se nr. 45, punkt 6)), at princippet bestod allerede før denne dato. For at sikre dets overholdelse måtte der findes en måde at få afsat Cembureau-medlemmernes overskudsproduktion på og forhindre, at den blev afsat på de europæiske markeder. Dette førte først til oprettelsen af European Export Committee i Cembureau, derefter til »London Club« uden for Cembureau og endelig til ECEC og EPC efter opsplitningen af klubben. Selv om disse komitéer blev oprettet før Cembureaus hjemmemarkedsaftale eller -princip, var deres virksomhed dog en af gennemførelses- eller ledsageforanstaltningerne til denne aftale eller princip.

Beskyttelse af hjemmemarkederne og afsætning af eksporten uden for Vesteuropa er to sider af samme sag (se Blue Circle-notatet af 1. december 1983, nr. 18, punkt 2)), for hvis ikke man kan finde afsætningsmarkeder uden for Europa, er der stor risiko for, at hjemmemarkedsprincippet brydes.

3) Selv om der ikke i ECEC's stiftelsesdokument findes nogen direkte forbindelse mellem hjemmemarkedsprincippet og afsætningen af eksporten, betyder det derfor ikke, at der ikke findes nogen forbindelse. At den findes, fremgår af følgende:

a) ECEC-medlemmerne er samtidig også medlemmer af Cembureau, enten direkte (det er tilfældet med Aalborg, SFIC, den græske brancheorganisation, Irish Cement, Italcementi, Unicem, Cementir, Oficemen og ATIC) eller indirekte via deres nationale organisationer (det er tilfældet med Dyckerhoff, Alsen, Nordcement, ENCI og Castle) (se nærmere herom under nr. 44). De er således alle sammen underlagt pligten til at overholde hjemmemarkedsprincippet. Det påvirker deres adfærd, for det betyder, at de må afsætte deres overskudsproduktion i tredjelande.

b) Samtidig er alle EPC-medlemmerne (se nr. 35, punkt 3)), med undtagelse af Blue Circle, indirekte, via deres nationale organisationer, medlemmer af ECEC. EPC's virksomhed påvirker derfor også ECEC's og medlemmernes adfærd og virksomhed. Desuden bestod der indtil 1986 en institutionel forbindelse og fra september 1986 en de facto-forbindelse mellem de to komitéer (se nr. 32).

c) Det fremgår under alle omstændigheder af ECEC-dokumenterne (se nr. 33, punkt 4) og 5)), at komitéens aktiviteter i praksis ikke var begrænset til at omfatte de store eksportmarkeder. ECEC's medlemmer drøftede på møderne importsituationen og udviklingen i udbud og efterspørgsel i medlemslandene. Det er således ECEC-medlemmerne selv, der har skabt en forbindelse mellem hjemmemarkederne og de store eksportmarkeder.

Det er rigtigt, at ECEC primært beskæftiger sig med indsamling og udsendelse af information om salget på de forskellige eksportmarkeder i tredjelande. På møderne foretages der desuden en mere indgående analyse af udbud og efterspørgsel på de forskellige eksportmarkeder, medlemmernes planer på disse markeder samt hvilke priser, der kan anvendes eller bliver anvendt. Der er imidlertid en

meget nær sammenhæng mellem alt dette og situationen på hjemmemarkederne, som er ECEC-medlemmernes primære interesse. At få disse oplysninger skaber tryghed hos ECEC-medlemmerne med hensyn til, hvordan overskudsproduktionen afsættes. ECEC-medlemmerne får herigennem vished for, at overskudsproduktionen — bortset fra nogle ganske ubetydelige mængder — ikke sendes ud på de europæiske markeder.

4) Det er medlemmerne af ECEC, der selv har skabt forbindelsen mellem hjemmemarkederne og eksportmarkederne. Fra det øjeblik, hvor ECEC-medlemmerne enedes om, hvad der skulle afsættes på eksportmarkederne (se nr. 33, punkt 1)-3)), påvirkede det deres forretningsbeslutninger på deres hjemmemarkeder, for uden disse samråd, og uden at vide, hvilke mængder der kunne eksporteres, og hvilke priser der kunne anvendes, ville de have kunnet beslutte at afsætte mere i medlemsstaterne og dermed have ændret strukturen i samhandelen inden for EF ([223]).

Den samordnede praksis angående afsætningspolitikken i forbindelse med eksport til tredjelande kan derfor ikke betragtes isoleret, men danner et uadskilligt hele sammen med aftalen om beskyttelse af de respektive hjemmemarkeder.

5) Påstanden om at forbuddet i artikel 85, stk. 1, ikke skulle kunne finde anvendelse på en konkurrencebegrænsende praksis omfattende eksportvarer, fordi den ikke har nogen virkninger for samhandelen mellem medlemsstater, kan ikke godtages. For samarbejdet inden for ECEC havde til formål og til følge at forstærke hjemmemarkedsprincippet.

6) Den samordnede praksis, der er omhandlet under nr. 33, og som drejede sig om drøftelser af situationen på medlemslandenes markeder og på eksportmarkeder i tredjelande, udgjorde en overtrædelse af artikel 85, stk. 1, i tidsrummet fra 14. marts 1984 til 22. september 1989, hvor henholdsvis det første og det sidste møde, Kommissionen har kendskab til, fandt sted. Med denne praksis gav ECEC-medlemmerne afkald på at føre en uafhængig afsætningspolitik ved at etablere en solidaritet og en kontrol, hvis formål var at forhindre konkurrenter i at trænge ind på de respektive hjemmemarkeder inden for EF.

7) Disse overtrædelser blev i tiden fra 14. marts 1984 til 22. september 1989 begået af Fédération de l'Industrie Cimentière, Aalborg, Syndicat Français de l'Industrie Cimentière, Dyckerhoff, Alsen, Nordcement, den græske brancheorganisation, Irish Cement, Italcementi, Unicem, Cementir og ENCI, samt i perioden fra 1. januar 1986 til 22. september 1989 af Oficemen, ATIC og Castle.

8) Som nævnt under nr. 56, punkt 4) kan ansvaret for overtrædelserne før april 1988 også tillægges Castle Cement som retssuccessor for RTZ Cement.

9) Fédération de l'Industrie Cimentière, som har overtaget det likviderede Cimbel S.A.'s rettigheder og forpligtelser (protokol nr. 102 fra bestyrelsesmødet i FIC den 16. oktober 1985, dok. 33126/2070-2079), er også i egenskab af Cimbel S.A.'s retssuccessor ansvarlig for de overtrædelser, der kan tilskrives det tidligere ECEC-medlem Cimbel S.A.

59. **Den samordnede praksis inden for EPC**

1) Den samme forbindelse mellem hjemmemarkedsprincippet og eksport af overskudsproduktion til tredjelande prægede samarbejdet inden for EPC. Det fremgår ikke alene af den historiske baggrund for oprettelsen af EPC, men også af følgende:

a) EPC-medlemmet Ciments Français har udtalt, at formændene med oprettelsen af EPC »ønskede at få kontrol med eksportørerne« (se nr. 35, punkt 5)). Ciments Français definerer WCC i forhold til EPC og nævner, at WCC er en »uformel klub, der har samme funktion for hvid cement, som Policy har for grå cement« (se nr. 35, punkt 6)), og WCC bygger på hjemmemarkedsprincippet.

b) EPC-medlemmerne er indirekte, via deres nationale organisationer, medlemmer af Cembureau og har derfor pligt til at følge hjemmemarkedsprincippet.

c) Problemerne på de enkelte EF-landes hjemmemarkeder blev gentagne gange drøftet i EPC.

Valenciana forvissede således sine kolleger om, at hverken Valenciana eller Cementos del Mar var impliceret i eksporten til Det Forenede Kongerige (se nr. 36, punkt 2)), Andrew Gac pegede på nødvendigheden af at undersøge, hvor alvorlige de spanske trusler om at eksportere til Det Forenede Kongerige var (se nr. 36, punkt 3)), Gac rejste spørgsmålet, om EPC i anledning af truslerne om græsk eksport til Europa kunne fortsætte med at bestå med den nuværende aftale (se nr. 36, punkt 4)), Gac pegede på den risiko, overkapaciteten på europæisk og på verdensplan frembød for hjemmemarkederne (se nr. 36, punkt 5)), EPC's formand henledte opmærksomheden på aftalerne mellem de græske og de britiske producenter og rejste spørgsmålet om, hvorvidt Cembureau Task Force kunne

([223]) Dom af 16.12.1975, Suiker Unie m.fl./Kommissionen, forenede sager 40-48, 50, 54-56, 111, 113-114/73, Sml. 1975, s. 1663, præmis 579-580.

fortsætte med at bestå (se nr. 36, punkt 6)), EPC drøftede problemerne med den stigende samhandel inden for EF og produktionsunderskuddet i Det Forenede Kongerige i en situation med øget efterspørgsel (se nr. 36, punkt 7)), og Ciments Français aflagde beretning om forhandlingerne mellem Lafarge og Heracles og Titan om opkøb af »destabiliserende« mængder (se nr. 36, punkt 8)). Det er således EPC-medlemmerne selv, der har skabt en forbindelse mellem hjemmemarkederne og eksportmarkederne, og det var EPC's formand og sekretær, der rejste spørgsmålet om EPC's fortsatte bestående på baggrund af EPC-medlemmernes eksport til andre EPC-medlemmers lande.

Det er rigtigt, at EPC's virksomhed hovedsagelig består i indsamling og udbredelse af oplysninger om medlemmernes salg på de forskellige eksportmarkeder i tredjelande. Desuden deler medlemmerne eksportmarkederne mellem sig indbyrdes og fastsætter eller oplyser hinanden om de priser, der anvendes eller skal anvendes på de forskellige markeder. Alt dette er imidlertid snævert knyttet til EPC-medlemmernes overvejende interesse for hjemmemarkederne. At få disse oplysninger skaber nemlig tryghed blandt EPC-medlemmerne med hensyn til, hvor overskudsproduktionen effektivt afsættes. EPC-medlemmerne får således vished for, at overskuddet ikke, bortset fra ganske ubetydelige mængder, sendes ud på de europæiske markeder.

2) På baggrund af den definition, nogle medlemmer selv har givet af EPC's formål og det princip, der ligger til grund for EPC's virke, de bekymringer, medlemmerne selv har givet udtryk for med hensyn til EPC's overlevelsesmuligheder i tilfælde af samhandel mellem EF-lande, og den sammenhæng, medlemmerne selv har skabt mellem hjemmemarkeder, samhandel mellem EF-lande og store eksportmarkeder, må Kommissionen antage, at hjemmemarkedsprincippet er selve grundlaget for samarbejdet om eksportafsætningen, eftersom dette eksportsamarbejde bringes i fare, når et EPC-medlem truer med at eksportere til et andet EPC-medlems hjemmemarked. Kommissionen må heraf drage den konklusion, at et af EPC's formål er at begrænse konkurrencen inden for EF.

Det betyder ligesom for ECEC's vedkommende, at man ikke må lade sig narre af, at EPC's aktiviteter primært var rettet mod markeder i tredjelande. Dette samarbejde på eksportmarkederne var snævert forbundet med hjemmemarkedsprincippet i Cembureaulandene og ydede et væsentligt bidrag til overholdelsen af dette princip.

3) Det samarbejde mellem medlemmerne, der tog form af drøftelse af situationen på EF-markederne, deling af markederne i tredjelande, fastsættelse af priser for eksportvarer, udveksling af oplysninger om, hvilke mængder de enkelte producenter kunne eksportere, og hvad de rent faktisk eksporterede til tredjelande, udgjorde en kontinuerlig samordnet praksis mellem EPC-medlemmerne.

Ved denne samordnede praksis gav EPC-medlemmerne afkald på at føre en uafhængig afsætningspolitik, men indførte en solidaritet og en kontrol, der tog sigte på at forhindre konkurrenter i at trænge ind på de respektive hjemmemarkeder inden for EF.

4) Denne samordnede praksis udgør en overtrædelse af artikel 85, stk. 1, som i tidsrummet fra 1. juli 1981 til 19. maj 1989, hvor henholdsvis det første og det sidste møde, Kommissionen har kendskab til, fandt sted, blev begået af Lafarge, Titan, Heracles og Halkis, i tidsrummet fra 1. juli 1981 til 17. februar 1989 af Ciments Français, i tidsrummet fra 1. juli 1981 til 12. oktober 1987 af Blue Circle og i tidsrummet fra 1. januar 1986 til 19. maj 1989 af Hispacement, Hornos Ibéricos, Valenciana og Cementos del Mar.

5) Meddelelsen af klagepunkter mod Cementos del Mar S.A. og Cementos del Atlantico S.A. blev sendt til Compañía Valenciana de Cementos Portland S.A. Valenciana har anført, at Valenciana på det tidspunkt, hvor begivenhederne fandt sted, og klagepunktsmeddelelsen blev udsendt, ikke kontrollerede Cementos del Mar og Cementos del Atlantico og anmodede om en ny meddelelse af klagepunkter og en ny aktindsigt for disse virksomheders vedkommende.

Kommissionener mener, at Valenciana ikke har ret i sin påstand om, at Valenciana ikke kontrollerede Cementos del Mar og Cementos del Atlantico. På det tidspunkt, hvor klagepunktsmeddelelsen blev udsendt, ejede Valentiana 50% af kapitalen i Cementos del Mar, mens 25% blev ejet af Banco Bilbao Vizcaya og 25% af Banco Central (ifølge »El Pais« af 21. maj 1990 var de to bankers besiddelse af disse aktier udelukkende en garanti for lån ydet til Valenciana: »Por cuestiones de formalización de la operación de aval, el BBV y el Central tomaron el 25% cada uno de Cementos del Mar, filial de Valenciana«), og Valenciana ejede også 50% af kapitalen i Cementos del Atlantico, mens resten var i hænderne på Cementos del Mar. Ifølge Cementos del Mars anmeldelse til Registro Mercantil de Madrid (nr. 189) den 23. november 1990 har Cementos del Mars bestyrelse siden den 3. oktober 1990 bestået af følgende personer:

Formand:	Emilio Serratosa Ridaura (som samtidig var direktions- og bestyrelsesmedlem i Valenciana)
Næstformand:	José Antonio Carranza Alonso (som samtidig var bestyrelsesmedlem i Valenciana)

Direktions- og bestyrelsesmedlem:	José M. Garnica Gutierrez (som repræsenterer selskabet DASA, der ifølge El País af 21. maj 1990 tilhører Serratosa- og Garnica-koncernen: »una instrumental participada por la mencionada familia (Serratosa) y los Garnica«)
Bestyrelsesmedlemmer:	— José Serratosa Ridaura (der også var næstformand og direktions- og bestyrelsesmedlem i Valenciana) — Carlos Perez-Manglano Rodrigo (som samtidig var salgsdirektør i Valencian — Ramon Marraco Coello de Portugal — Angel Luis Galán Gil.

Af det ovenstående fremgår, at Valenciana, der siden april 1992 har ejet 99,95% af kapitalen i Cementos del Mar, kontrollerede Cementos del Mar på det tidspunkt, hvor klagepunktsmeddelelsen blev udsendt, da mindst fire (måske fem) ud af syv bestyrelsesmedlemmer repræsenterede Valenciana i Cementos del Mars bestyrelse.

Valenciana, der mindst siden 1990 har kontrolleret Cementos del Mar, må som retssuccessor og viderefører af Cementos del Mar holdes ansvarlig for sidstnævntes adfærd.

60. Påvirkning af samhandelen mellem medlemsstater

De konkurrencebegrænsninger, der beskrives i dette kapitel, vil kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstater mærkbart. De indgår i et kompleks af foranstaltninger, der tager sigte på at påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne, og desuden har de hver især til formål at sikre, at overskudsproduktionen ikke sendes ud på markederne i EF, men derimod afsættes i tredjelande.

Selv om det var muligt at adskille aftalen om hjemmemarkedsprincippet fra den samordnede praksis angående eksportafsætning, hvilket ikke er tilfældet, må Kommissionen lægge denne adfærds samlede virkninger for opretholdelsen af normale handelsstrømme mellem medlemsstaterne til grund ([224]).

([224]) Dom af 16.12.1975, Suiker Unie m.fl./Kommissionen, forenede sager 40-48, 50, 54-56, 111, 113-114/73, Sml. 1975, s. 1663, præmis 579-580.

KAPITEL 11

De aftaler og den praksis, der er beskrevet i kapitel 7

61. Forpligtelsen til at respektere WCC-medlemmernes respektive hjemmemarkeder

1) Af de under nr. 39 nævnte dokumenter fremgår, at formålet med WCC er at beskytte medlemmernes respektive hjemmemarkeder og sikre, at deres overskudsproduktion eksporteres inden for rammerne af en generel aftale.

2) WCC-medlemmerne har etableret et snævert samarbejde og et interessefællesskab, der bygger på en generel indbyrdes forståelse baseret på en opdeling af fællesmarkedet. Virkningerne af denne markedsopdeling forstærkes af en praksis gående ud på, at den del af produktionen, der ikke kan afsættes på de enkelte medlemmers hjemmemarked, eksporteres til tredjelande. Beskyttelse af hjemmemarkeder og eksport af overskudsproduktion til lande uden for EF er således to sider af én og samme forpligtelse.

3) Hjemmemarkedsprincippet er i vidt omfang blevet fulgt, hvilket eksemplerne med Blue Circle-Lafarge (jf. nr. 39, litra c)) og Italcementi-Dyckerhoff (jf. nr. 39, litra d)) klart vidner om. At der er skredet hårdt ind over for brud på dette princip, ses klart af eksemplerne med Aalborg (jf. nr. 39, litra a)) samt Alsen og Blue Circle (jf. nr. 39, litra b)), der havde tilknytning til Aalborg-sagen.

4) Dette hjemmemarkedsprincip har både haft karakter af en samordnet praksis og af en aftale. Princippet kan anses at have været en samordnet praksis i tidsrummet fra 6. maj 1982 til 20. maj 1984, da der af mødereferaterne indtil da ikke fremgår nogen fælles viljestilkendegivelse fra medlemmerne, og den kan anses for at have været en aftale fra 21. maj 1984 (se nr. 39, punkt 9)), idet medlemmerne på mødet denne dato klart tilkendegav deres vilje til deltage i en aftale, da de slog fast, »at viljen til at respektere de enkelte medlemmers hjemmemarkeder var en ubetinget forudsætning for at kunne deltage i WCC og WCPC«, og denne aftale blev bekræftet på de efterfølgende møder. Sagerne angående Italcementi-Dyckerhoff (se nr. 39, litra d)) og Blue Circle-Lafarge (se nr. 39, litra c)) er konkrete eksempler på denne aftale. Den samordnede praksis og aftalen angående hjemmemarkedsprincippet udgjorde en kontinuerlig overtrædelse af konkurrencereglerne i tidsrummet fra 6. maj 1982 til 26. maj 1988, da der må antages at have bestået kontinuitet mellem WCC, da komitéen havde ni medlemmer, og

WCC, da den havde seks medlemmer, i det mindste for de sidstnævntes vedkommende.

5) Princippet om at overskudsproduktion skulle eksporteres til tredjelande, som udgjorde et supplement til den samordnede praksis og aftalen om hjemmemarkedsprincippet, udgjorde fra 1982 til 1988 en samordnet praksis.

6) I tidsrummet fra 6. maj 1982 til 26. maj 1988, som er datoerne for henholdsvis det første og det sidste møde, Kommissionen er bekendt med, overtrådte Italcementi, Dyckerhoff, Lafarge, Ciments Français og CBR med denne kontinuerlige aftale og samordnede praksistraktatens artikel 85, stk. 1, og for Valencianas vedkommende gælder dette for tidsrummet fra 1. januar 1986 til 26. maj 1988.

7) Den samordnede praksis og den aftale, der havde til formål og til følge at beskytte hjemmemarkederne, falder ind under det udtrykkelige forbud i artikel 85, stk. 1, litra c). En sådan hjemmemarkedsbeskyttelse er i strid med et af de grundlæggende traktatfæstede mål, nemlig oprettelsen af et fællesmarked. Der er desuden tale om en mærkbar konkurrencebegrænsning, eftersom den rammer størstedelen af samhandelen med de pågældende varer på fællesmarkedet.

8) Den samordnede praksis angående eksport af overskudsproduktionen til tredjelande virker også konkurrencebegrænsende. Ved at følge dette princip gav WCC-medlemmerne afkald på at føre en uafhængig afsætningspolitik, men etablerede et solidaritets- og kontrolsystem for at forhindre konkurrenter i at trænge ind på deres respektive hjemmemarkeder inden for EF.

62. **Informationsudvekslingen mellem WCC-medlemmerne**

1) Den måde, hvorpå WCC-medlemmerne på møderne udvekslede oplysninger (nr. 40) om hver enkelt virksomheds produktionskapacitet, produktion, salg på hjemmemarkedet og på eksportmarkeder, hjemmemarkedspriser på hvid cement og grå cement samt eksportpriser, er tilstrækkelig graverende til, at der i det mindste i perioden fra 6. maj 1982 til 26. maj 1988 var tale om en samordnet praksis i strid med artikel 85, stk. 1. Formålet med en sådan informationsudveksling er at få kendskab til, hvordan hvert enkelt medlem agter at forholde sig på de forskellige markeder i EF og på eksportmarkederne, og der skabes herigennem solidaritet og gensidige påvirkninger mellem de deltagende virksomheder med det formål at samordne deres forretningsaktiviteter.

2) Ansvaret for denne overtrædelse af artikel 85, stk. 1, må i tidsrummet fra 6. maj 1982 til 26. maj 1988 tillægges Italcementi, Dyckerhoff, Lafarge, Ciments Français og CBR, samt i tidsrummet fra 1. januar 1986 til 26. maj 1988 Valenciana.

63. **Påvirkningen af samhandelen mellem medlemsstater**

1) Hjemmemarkedsprincippet og princippet om eksport af overskudsproduktion til tredjelande har til formål at udelukke eller begrænse samhandel mellem medlemsstaterne og har således direkte og mærkbart påvirket samhandelen inden for EF.

2) Informationsudvekslingen kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater i det omfang, hvor den virker til fremme for gennemførelsen af aftaler og samordnet praksis, der har til formå eller til følge at forhindre eller begrænse samhandel med hvid cement mellem EF-landene. Desuden påvirkes samhandelen mellem medlemsstater også af, at hver af de virksomheder, der deltager i informationsudvekslingen, derved tilskyndes til at fastlægge sin pris- og afsætningspolitik i forhold til de andre deltagende producenters, og der er således tale om en mærkbar kunstig påvirkning af de naturlige handelsstrømme mellem medlemsstaterne.

AFSNIT II

SANKTIONER

64. **Artikel 3 i forordning nr. 17**

Hvis Kommissionen konstaterer, at der foreligger overtrædelse af bestemmelserne i artikel 85, stk. 1, kan den pålægge de pågældende virksomheder at bringe overtrædelserne til ophør, jf. artikel 3 i forordning nr. 17.

Virksomhederne har for hovedpartens vedkommende benægtet eksistensen af de fleste overtrædelser af artikel 85, stk. 1. Selv om et ret begrænset antal virksomheder har meddelt Kommissionen, at de havde truffet foranstaltninger med henblik på at forbyde deres personale at deltage i møder eller at have kontakter med repræsentanter for andre virksomheder vedrørende forretningsmæssige spørgsmål, er Kommissionen ikke overbevist om, at de overtrædelser, der er anført under nr. 45, 46 og 47, 49-50, 53, 55-56 og 61-62 nogensinde reelt er blevet bragt til ophør. Kommissionen er heller ikke overbevist om, at den samordnede praksis inden for EPC ikke fortsætter inden for rammerne af det nye CDICT-udvalg.

Derfor må Kommissionen ikke alene konstatere, at der er blevet begået overtrædelser, men også pålægge virksomhederne at bringe dem til ophør.

65. **Artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17**

1) I henhold til artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 kan Kommissionen ved beslutning pålægge virksomheder bøder på mindst tusind og højest en million ECU, idet sidstnævnte beløb kan forhøjes til 10% af omsætningen i det sidste regnskabsår i hver af de virksomheder, som har medvirket ved overtrædelsen, såfremt de forsætligt eller uagtsomt overtræder bestemmelserne i artikel 85, stk. 1. Ved fastsættelsen af bødens størrelse skal der tages hensyn til både overtrædelsens grovhed og dens varighed.

2) De virksomheder og sammenslutninger af virksomheder, til hvem denne beslutning er rettet, har forsætligt overtrådt artikel 85, stk. 1. Overtrædelserne er udtrykkeligt omfattet af artikel 85, stk. 1. Virksomhederne har — med fuldt kendskab til det i fællesskabsretten nedlagte forbud og til risikoen for at få pålagt betydelige sanktioner (se navnlig nr. 19, punkt 3) og 5), nr. 21, punkt 2), nr. 25 og nr. 26) — inden for Cembureau og gennem et system af møder og bi- eller multilaterale kontakter samt inden for tre eksportudvalg forsætligt vedtaget foranstaltninger, der gik ud på at respektere hjemmemarkederne, opdele markederne, og udveksle oplysninger. Der er derfor tale om overtrædelser, der strider mod et grundlæggende fællesmarkedsprincip, nemlig, at der ikke må skabes hindringer for de frie varebevægelser.

3) *Virksomheder og virksomhedssammenslutninger, der har deltaget i Cembureau-aftalen eller -princippet.*

Alle de virksomheder og virksomhedssammenslutninger, som denne beslutning er rettet til, har tilsluttet sig hjemmemarkedsaftalen eller -princippet for grå cement, der blev vedtaget den 14. januar 1983 mellem de sammenslutninger og virksomheder, der er direkte medlemmer af Cembureau. Aftalen var fra dette tidspunkt bindende for disse virksomheder og for de virksomheder, der var medlemmer af de pågældende nationale sammenslutninger. Buzzi, der ikke var knyttet til Cembureau gennem en national sammenslutning, tilsluttede sig senere (jf. punkt 4)). I forbindelse med denne beslutning tager Kommissionen dog kun de virksomheder i betragtning, der er repræsenteret ved deres sammenslutning i Cembureau, og som ud over dette tilhørsforhold klart har tilkendegivet, at de tilslutter sig aftalen, ved at deltage i de forskellige foranstaltninger, der er beskrevet i kapitel 4, 5 og 6 og omtalt nedenfor.

For som det fremgår af Cembureaus dokumenter, der er citeret under nr. 19, indebar aftalen en markedsdeling, således at den enkelte producent afsatte produkterne på sit nationale marked eller, ved salg på et andet marked, skulle overholde de salgspriser og -vilkår, der blev anvendt af de lokale producenter. Det fremgår af de dokumenter, der er citeret under nr. 19, at det kun var i de tilfælde, hvor denne regel ikke blev overholdt, at der skulle træffes punktuelle foranstaltninger for at sikre aftalens gennemførelse (som f.eks. de foranstaltninger, der er nævnt i de under nr. 19 citerede dokumemter, og de foranstaltninger, der er beskrevet i kapitel 4). Det samme gælder de foranstaltninger, der er beskrevet i kapitel 5 og 6, og som er henholdsvis en kollektiv reaktion på, at aftalen ikke er overholdt, og en kollektiv kontrol af, at overskudsproduktionen faktisk omdirigeres til tredjelande. Alle disse forhold må betragtes som en punktuel håndhævelse af et princip, der havde været i kraft siden den 14. januar 1983.

Der skal specielt bemærkes følgende:

a) Sammenslutningerne Cembureau, Bundesverband der Deutschen Zementindustrie, Fédération de l'Industrie Cimentière, Oficemen, Syndicat Français de l'Industrie Cimentière, Association of the Greek Cement Industry, Vereniging Nederlandse Cement-Industrie, ATIC, British Cement Association og virksomhederne Aalborg, Irish Cement, Cementir, Italcementi, Unicem, Ciments Luxembourgeois tilsluttede sig som medlemmer af Cembureau hjemmemarkedsaftalen eller -princippet på det tidspunkt, hvor denne aftale eller princip blev vedtaget. Disse sammenslutninger og virksomheder har også, bortset fra Ciments Luxembourgeois, deltaget i de foranstaltninger og ordninger, der blev vedtaget som supplement til aftalen eller princippet og/eller som led i anvendelsen heraf.

Aker og Euroc tilsluttede sig denne aftale eller dette princip på vedtagelsestidspunktet som moderselskaber for henholdsvis Norcem og producenten Cementa, der er medlemmer af Cembureau.

b) Virksomhederne Blue Circle, CBR, Ciments Français, Lafarge, Dyckerhoff, Heidelberger, Titan, ENCI, Asland og Cimpor var ganske vist ikke direkte medlemmer af Cembureau, men repræsenterede deres nationale sammenslutning som delegationsledere på de møder, der blev tilrettelagt af Cembureau den 14. januar 1983, den 19. marts 1984 og den 7. november 1984; der hersker derfor ingen tvivl om disse virksomheders deltagelse i aftalen. Desuden medvirkede disse virksomheder i de foranstaltninger, der er nævnt under litra c).

c) Andre virksomheder har anvendt hjemmemarkedsaftalen eller -princippet ved at deltage i de forskellige foranstaltninger og ordninger, der blev vedtaget som supplement til aftalen eller princippet og/eller som led i gennemførelsen deraf. Især har hver af de virksomheder, der er nævnt under nærværende litra og under litra b), deltaget i følgende foranstaltninger og ordninger:

— Holderbank deltog i aftalen om Cembureau eller European Task Force

— Alsen-Breitenburg deltog i den samordnede praksis inden for ECEC

— Nordcement deltog i den samordnede praksis inden for ECEC

— Dyckerhoff deltog i aftaler og samordnet praksis om regulering af cementleverancerne mellem Frankrig og Tyskland, i aftalen om Cembureau eller European Task Force og i den samordnede praksis inden for ECEC

— Heidelberger deltog i aftalerne og den samordnede praksis om regulering af cementleverancerne mellem Frankrig og Tyskland og i aftalen om Cembureau eller European Task Force

— CBR deltog i aftalen om Cembureau eller European Task Force

— Asland deltog i aftalen om Cembureau eller European Task Force

— Hispacement deltog i aftalen om Cembureau eller European Task Force og i den fortsatte samordnede praksis inden for EPC

— Hornos Ibericos deltog i den fortsatte samordnede praksis inden for EPC

— Uniland deltog i aftalen om Cembureau eller European Task Force

— Valenciana deltog i den fortsatte samordnede praksis inden for EPC

— Cedest deltog i aftalerne og den samordnede praksis om regulering af cementleverancerne mellem Frankrig og Tyskland

— Ciments Français deltog i den samordnede praksis med Buzzi, i aftalerne og den samordnede praksis om regler for regulering af cementleverancerne mellem Frankrig og Tyskland, i aftalen om Cembureau eller European Task Force og i den fortsatte samordnede praksis inden for EPC

— Lafarge deltog i den samordnede praksis med Buzzi, i aftalerne og den samordnede praksis om regulering af cementleverancerne mellem Frankrig og Tyskland, i aftalen om Cembureau eller European Task Force og i den fortsatte samordnede praksis inden for EPC

— Vicat deltog i den samordnede praksis med Buzzi

— Halkis deltog i den fortsatte samordnede praksis inden for EPC

— Heracles deltog, inden for Cembureau eller European Task Force, i aftalerne med Holderbank og Lafarge og den samordnede praksis med CBR, der tog sigte på at forhindre direkte afsætning af cement i Europa, og i den fortsatte samordnede praksis inden for EPC

— Titan deltog, inden for rammerne af Cembureau eller European Task Force, i aftalerne med Blue Circle, Holderbank, Lafarge, Aker og Euroc og den samordnede praksis med CBR, der tog sigte på at forhindre direkte afsætning af cement i Europa, og i den fortsatte samordnede praksis inden for EPC

— Buzzi, der ganske vist ikke er medlem af Cembureau, anvendte i praksis hjemmemarkedsaftalen eller -princippet gennem den samordnede praksis med Ciments Français, Lafarge og Vicat, der var tilknyttet Cembureau

— ENCI deltog i den samordnede praksis inden for ECEC

— Cimpor deltog i aftalen om kontrol med cementhandelen mellem Spanien og Portugal

— Secil deltog i aftalen om kontrol med cementhandelen mellem Spanien og Portugal

— Blue Circle deltog i aftalen om Cembureau eller European Task Force og i den fortsatte samordnede praksis inden for EPC

— Castle deltog, inden for rammerne af Cembureau eller European Task Force, i den samordnede praksis, der tog sigte på at forhindre og/eller formindske importen af græsk cement til Det Forenede Kongerige, og i den samordnede praksis inden for ECEC

— Rugby deltog, inden for rammerne af Cembureau eller European Task Force, i den samordnede praksis, der tog sigte på at forhindre og/eller formindske importen af cement til Det Forenede Kongerige.

4) *Overtrædelsens varighed*

Overtrædelsen har været langvarig.

Den overtrædelse, som Cembureau-aftalen eller -princippet indebærer, regnes fra 14. januar 1983, selv om beviset på virksomhedernes aktive deltagelse er af senere dato. Skønt nogle af de aktiviteter, der er beskrevet i denne beslutning, har kunnet begynde før dette tidspunkt, og der er tegn på, at selve Cembureau-princippet var i kraft tidligere (jf. nr. 45, punkt 6)), bliver disse aktiviteter også kun regnet fra 14. januar 1983, som anvendelsesforanstaltninger til denne aftale eller dette princip.

For nedennævnte virksomheder vil Kommissionen dog anse overtrædelsen for at være påbegyndt på følgende tidspunkter:

— for Buzzi den 11. maj 1983. Buzzi var faktisk hverken direkte eller direkte medlem af Cembureau. Det er derfor iværksættelsen af den samordnede praksis, som Buzzi deltog i, der skal betragtes som beviset for virksomhedens deltagelse i Cembureau-aftalen eller -princippet (jf. nr. 48)

— for Oficemen, Asland, Hispacement, Hornos Ibericos, Uniland, Valenciana, ATIC, Cimpor og Secil den 1. januar 1986 (jf. nr. 45, punkt 11)). Kommissionen har intet bevis for, at disse virksomheder og virksomhedssammenslutningers deltagelse i Cembureau-aftalen eller -princippet har haft virkninger inden for EF før dette tidspunkt

— for Holderbank den 28. maj 1986 (jf. nr. 53, punkt 14)). Kommissionen har intet bevis for, at denne virksomheds deltagelse i Cembureau-aftalen eller -princippet har haft virkninger inden for EF før dette tidspunkt

— for Aker og Euroc den 9. juni 1986 (jf. nr. 53, punkt 11)). Kommissionen har intet bevis for, at disse virksomheders deltagelse i Cembureau-aftalen eller -princippet har haft virkninger inden for EF før dette tidspunkt.

Selv om Kommissionen er i stand til at fastslå, på hvilket tidspunkt den overtrædelse, som Cembureau-aftalen eller -princippet indebærer, blev påbegyndt, er den ikke sikker på, at overtrædelsen nogen sinde er bragt til ophør i praksis, og den kan derfor ikke fastslå, på hvilket tidspunkt overtrædelsen er bragt til ophør. Da den seneste åbne og af Kommissionen kendte tilkendegivelse af aftalen udgøres af opløsningen af Interciment den 26. marts 1993, fastholder Kommissionen denne datoreference med henblik på bøden.

På det særskilte marked for hvid cement har WCC-overtrædelsen varet fra den 6. maj 1982 til i hvert fald den 26. maj 1988. For Valenciana må overtrædelsen regnes fra 1. januar 1986, fordi Kommissionen ikke har noget bevis på, at virksomhedens deltagelse har haft virkninger inden for EF før dette tidspunkt.

5) *Overtrædelsens grovhed*

For at fastsætte bødernes størrelse har Kommissionen taget i betragtning, at den overtrædelse, som Cembureau-aftalen og de forskellige foranstaltninger til gennemførelse af denne aftale indebærer, er særlig grov, og at der derfor må pålægges virksomhederne betydelige bøder af nedenstående årsager:

— den hemmelige aftale om markedsopdeling og udveksling af oplysninger med henblik herpå udgør i sig selv en særdeles alvorlig konkurrencebegrænsning

— cementmarkedet er af fundamental betydning for byggeindustrien og for økonomien generelt

— de virksomheder og de sammenslutninger af virksomheder, der har deltaget i overtrædelserne, repræsenterer næsten hele EF's cementmarked — et marked, hvor der i øvrigt ikke trænger nye konkurrenter ind

— den hemmelige aftale blev institutionaliseret i form af internationale organisationer eller møder og bi- eller multilaterale kontakter, der havde til formål at regulere og organisere cementmarkedet

— selv om den hemmelige aftale blev indgået inden for institutionelle rammer, hvor man også forfulgte legitime mål, har virksomhederne — når der var tale om en adfærd, der kunne være i strid med konkurrencereglerne — givet udtryk for ønsket om hemmeligholdelse af deres aktioner og/eller deres beslutninger (se navnlig nr. 19 og 24-28). Selv da man overvejede at anmelde visse former for praksis, gjorde man det ikke (se nr. 26).

6) For at beregne bødernes størrelse har Kommissionen taget hensyn til, at EF-virksomhederne i den periode, der tages i betragtning, har måttet imødegå en betydelig og uventet import på et tidspunkt, hvor de havde svært ved at overvinde de dårlige økonomiske konjunkturer.

7) Kommissionen har fastsat særskilte bøder for overtrædelserne på markedet for grå cement og på markedet for hvid cement:

— bøder for de overtrædelser, der er beskrevet i kapitel 8, 9 og 10, og som vedrører markedet for grå cement

— bøder for de overtrædelser, der er beskrevet i kapitel 11, og som vedrører markedet for hvid cement.

8) For de overtrædelser, der vedrører markedet for grå cement, har Kommissionen:

— pålagt Cembureau og virksomhedssammenslutningerne en fast bøde for de overtrædelser, som de har deltaget i, og som er beskrevet under kapitel 8 og 9 og i nr. 58. Kommissionen finder, at også sammenslutningerne bør pålægges bøder, for at man kan afskrække dem fra at tage initiativ til eller fremme sådanne aftaler i fremtiden

— fastsat en samlet bøde for hver enkelt virksomhed for dens deltagelse i Cembureau-aftalen eller -princippet og i foranstaltningerne til gennemførelse deraf. Da alle disse foranstaltninger hænger sammen, finder Kommissionen det ikke nødvendigt at fastsætte særskilte bøder for de forskellige gennemførelsesforanstaltninger.

9) For at fastsætte, hvilke bøder der skal pålægges de enkelte virksomheder for de overtrædelser, der er beskrevet i kapitel 8, 9 og 10, har Kommissionen taget udgangspunkt i, at alle virksomhederne, som beskrevet under punkt 3), har tilsluttet sig aftalen eller princippet om beskyttelse af nationale markeder. I denne forbindelse har den dog også taget hensyn til de enkelte virksomheders rolle i vedtagelsen af aftalen eller princippet og i de ordninger og foranstaltninger, der er vedtaget som supplement dertil og/eller som led i gennemførelsen deraf, til de enkelte virksomheders deltagelse i de forskellige foranstaltninger eller ordninger, der er vedtaget som supplement til denne aftale eller dette princip og/eller som led i gennemførelsen deraf, samt til disse foranstaltningers og ordningers varighed. På denne baggrund er Kommissionen af følgende opfattelse:

a) De fleste af virksomhederne har deltaget i Cembureau-aftalen eller -princippet ved at have tilsluttet sig og/eller anvendt de foranstaltninger og ordninger, der er aftalt som supplement til aftalen eller princippet, og som direkte medfører en afskærmning af hjemmemarkederne:

— Aker, Euroc, Aalborg, Irish Cement, Cementir, Italcementi og Unicem deltog som medlemmer af Cembureau direkte i vedtagelsen af hjemmemarkedsaftalen eller -princippet og deltog i de gennemførelsesforanstaltninger, der tog sigte på at beskytte hjemmemarkederne direkte

— Dyckerhoff, Heidelberger, CBR, Asland, Ciments Français, Lafarge, ENCI, Cimpor og Blue Circle påtog sig gennem deres øverste ledende medarbejdere opgaven som delegationsledere ved Cembureau enten på det tidspunkt, hvor aftalen eller princippet blev vedtaget eller i anvendelsesperioden; der hersker derfor ingen tvivl om, at disse virksomheder spillede en væsentlig rolle ved aftalens indgåelse og/eller gennemførelse. Desuden deltog disse virksomheder, bortset fra ENCI, i genemførelsesforanstaltninger til denne aftale eller dette princip med det formål at beskytte hjemmemarkederne direkte; ENCI deltog i samordnet praksis med henblik på at omdirigere overskudsproduktionen til tredjelande

— Holderbank, Hispacement, Uniland,Vicat, Buzzi, Secil, Castle og Rugby deltog i gennemførelsesforanstaltninger til Cembureau-aftalen eller -princippet med det formål at beskytte de nationale markeder direkte.

b) De øvrige virksomheder bærer et mindre ansvar af nedenstående årsager:

— Alsen Breitenburg, Nordcement, Hornos Ibericos,Valenciana og Halkis deltog udelukkende i gennemførelsesforanstaltninger til Cembureau-aftalen eller -princippet med det formål at omdirigere overskudsproduktionen til tredjelande. Disse foranstaltninger har mindre direkte indvirkning på beskyttelsen af hjemmemarkederne end de foranstaltninger, der er beskrevet i kapitel 4 og 5

— Cedest, Titan og Heracles deltog ganske vist i gennemførelsesforanstaltninger til Cembureau-aftalen eller -princippet med det formål at beskytte hjemmemarkederne direkte, men forsøgte at trække sig ud af Cembureau-aftalen, som de havde tilsluttet sig

— Ciments Luxembourgeois er ganske vist direkte medlem af Cembureau og deltog i delegationsledernes møder, hvor Cembureau-aftalen eller -princippet blev vedtaget, men har, så vidt Kommissionen ved, ikke iværksat nogen gennemførelsesforanstaltning. Dens mindre aktive rolle gør det derfor berettiget, at den klassificeres i den gruppe af virksomheder, der bærer et mindre ansvar.

10) Ved fastsættelsen af den bøde, der pålægges Buzzi, Oficemen, Asland, Hispacement, Hornos Ibericos, Uniland, Valenciana, ATIC, Cimpor, Secil, Holderbank, Aker og Euroc, har Kommissionen i denne beslutning taget hensyn til disse virksomheders kortere deltagelse i overtrædelsen (jf. nr. 65, punkt 4)).

11) Ved fastlæggelsen af bøderne for de overtrædelser, der er beskrevet i kapitel 11, har Kommissionen taget hensyn til, at disse overtrædelser som helhed var grove, og at samtlige virksomheder spillede en vigtig rolle. For Valencianas vedkommende er der taget hensyn til den kortere deltagelse i overtrædelserne —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Cembureau — Den Europæiske Cementforening, Fédération de l'Industrie Cimentière a.s.b.l., S.A. Cimenteries CBR, Aalborg Portland A/S, Syndicat Français de l'Industrie Cimentière, Lafarge Coppée S.A., Société des Ciments Français S.A., Vicat S.A., Cedest S.A., Bundesverband der Deutschen Zementindustrie e.V., Heidelberger Zement A.G., Dyckerhoff A.G., Alsen-Breitenburg Zement- und Kalkwerke GmbH, Nordcement A.G., Association of the Greek Cement Industry, Titan Cement Company S.A., Heracles General Cement Company, Halkis Cement Company S.A., Irish Cement Limited, Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento S.p.A., Unicem S.p.A., Cementir — Cementerie del Tirreno S.p.A., S.A. des Ciments Luxembourgeois, Vereniging Nederlandse Cement-Industrie, ENCI N.V., British Cement Association, Blue Circle Industries Plc, The Rugby Group Plc og Castle Cement Limited har fra 14. januar 1983, Fratelli Buzzi S.p.A. fra 11. maj 1983, ATIC — Associaçao Tecnica da Industria do Cimento, Cimpor — Cimentos de Portugal S.A., SECIL — Companhia Geral de Cal e Cimento S.A., Agrupación de Fabricantes de Cementos de España, Asland S.A., Corporación Uniland S.A., Hispacement S.A., Hornos Ibericos Alba S.A. og Compañia Valenciana de Cementos Portland S.A. fra 1. januar 1986, Holderbank Financière Glaris S.A.fra 28. maj 1986 og Aker a.s. og EUROC AB fra 9. juni 1986 overtrådt EF-traktatens artikel 85, stk. 1, ved at have deltaget i en aftale om overholdelse af hjemmemarkedsprincippet og regulering af cementleverancerne fra det ene land til det andet.

Artikel 2

1. Cembureau — Den Europæiske Cementforening, Fédération de l'Industrie Cimentière a.s.b.l., Aalborg Portland A/S, Syndicat Français de l'Industrie Cimentière, Bundesverband der Deutschen Zementindustrie e.V., Association of the Greek Cement Industry, Irish Cement Limited, Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento S.p.A., Unicem S.p.A, Cementir — Cementerie del Tirreno S.p.A., S.A. des Ciments Luxembourgeois, Vereniging Nederlandse Cement-Industrie, British Cement Association har fra 14. januar 1983 til 14. april 1986, og ATIC — Associaçao Tecnica da Industria do Cimento samt Agrupación de Fabricantes de Cementos de España fra 1. januar 1986 til 14. april 1986, overtrådt EF-traktatens artikel 85, stk. 1, ved at have deltaget i aftaler om udveksling af oplysninger om priser for at lette gennemførelsen af den i artikel 1 omhandlede aftale; udvekslingen fandt sted på møder, der afholdtes af delegationslederne og af Cembureaus eksekutivkomité.

2. Cembureau — Den Europæiske Cementforening, Fédération de l'Industrie Cimentière a.s.b.l., Aalborg Portland A/S, Syndicat Français de l'Industrie Cimentière, Bundesverband der Deutschen Zementindustrie e.V., Association of the Greek Cement Industry, Irish Cement Limited, Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento S.p.A., Unicem S.p.A, Cementir — Cementerie del Tirreno S.p.A., S.A. des Ciments Luxembourgeois, Vereniging Nederlandse Cement-Industrie, British Cement Association har fra 1. januar 1984 til 31. december 1988, og ATIC — Associaçao Tecnica da Industria do Cimento samt Agrupación de Fabricantes de Cementos de España fra 1. januar 1986 til 31. december 1988, overtrådt EF-traktatens artikel 85, stk. 1, ved at have deltaget i en samordnet praksis om at lette gennemførelsen af den i artikel 1 omhandlede aftale, og som vedrører:

a) udveksling af oplysninger om de belgiske og nederlandske producenters minimumspriser for levering af cement i lastbiler samt om den luxembourgske producents priser inklusive rabat

b) udveksling af oplysninger om danske og irske producenters individuelle prislister samt om de gældende prislister inden for cementindustrien i Grækenland, Italien og Portugal og om de gennemsnitlige priser i Tyskland, Frankrig, Spanien og Det Forenede Kongerige.

Artikel 3

1. a) Lafarge Coppée S.A. og Fratelli Buzzi S.p.A. har fra 26. november 1988 til 31. december 1988 overtrådt EF-traktatens artikel 85, stk. 1, ved at have deltaget i en samordnet praksis om deling af det sydfranske marked samt om begrænsning af deres autonomi ved valg af produktionskilder.

b) Société des Ciments Français S.A. og Fratelli Buzzi S.p.A. har fra 17. marts 1988 til 31. december 1988 overtrådt EF-traktatens artikel 85, stk. 1, ved at have deltaget i en samordnet praksis vedrørende udveksling af oplysninger om gældende priser og om

forventede prisstigninger med henblik på begrænsning af deres autonomi.

c) Vicat S.A. og Fratelli Buzzi S.p.A. har fra 11. maj 1983 til 31. december 1988 overtrådt EF-traktatens artikel 85, stk. 1, ved at have deltaget i en samordnet praksis om udveksling af oplysninger om priser med henblik på begrænsning af deres autonomi inden for levering af cement i Sydfrankrig.

2. Agrupación de Fabricantes de Cementos de España, Cimpor — Cimentos de Portugal S.A. og SECIL — Companhia Geral de Cal e Cimento S.A. har fra 1. januar 1986 til 24. april 1989 overtrådt EF-traktatens artikel 85, stk. 1, ved at have deltaget i en aftale om kontrol med cementleverancer mellem Spanien og Portugal og om opdeling af de respektive hjemmemarkeder.

3. a) Syndicat Français de l'Industrie Cimentière, Lafarge Coppée S.A., Société des Ciments Français S.A., Cedest S.A., Bundesverband der Deutschen Zementindustrie e.V., Dyckerhoff AG og Heidelberger Zement AG har fra 23. juni 1982 til i hvert fald 30. september 1989 overtrådt EF-traktatens artikel 85, stk. 1, ved at have deltaget i aftaler og samordnet praksis om regulering af cementleverancer fra Frankrig til Tyskland og fra Tyskland til Frankrig.

b) Syndicat Français de l'Industrie Cimentière og Bundesverband der Deutschen Zementindustrie e.V. har fra 1. januar 1985 til 30. september 1989 overtrådt EF-traktatens artikel 85, stk. 1, ved at have deltaget i en samordnet praksis om udvekslinger af oplysninger med henblik på at kontrollere overholdelsen af de kvantitative begrænsninger, der var fastsat for eksport mellem Frankrig og Tyskland, samt med henblik på at kontrollere leverancernes bestemmelsessted i de forskellige tyske delstater.

Artikel 4

1. Cembureau — Den Europæiske Cementforening, Holderbank Financière Glaris S.A., Blue Circle Industries Plc, Agrupación de Fabricantes de Cementos de España, Asland S.A., Corporación Uniland S.A., Hispacement S.A., Syndicat Français de l'Industrie Cimentière, Lafarge Coppée S.A., Société des Ciments Français S.A., Bundesverband der Deutschen Zementindustrie e.V., Dyckerhoff AG, Heidelberger Zement AG, S.A. Cimenteries CBR, Aker a.s. og EUROC AB, Aalborg Portland A/S, Irish Cement Limited, Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento S.p.A., Unicem S.p.A, Cementir — Cementerie del Tirreno S.p.A. har fra 28. maj 1986 overtrådt EF-traktatens artikel 85, stk. 1, ved at have deltaget i en aftale om oprettelse af Cembureau Task Force eller European Task Force.

2. Holderbank Financière Glaris S.A., Blue Circle Industries Plc, Agrupación de Fabricantes de Cementos de España, Asland S.A., Corporación Uniland S.A., Hispacement S.A., Syndicat Français de l'Industrie Cimentière, Lafarge Coppée S.A., Société des Ciments Français S.A., Bundesverband der Deutschen Zementindustrie e.V, Dyckerhoff AG, Heidelberger Zement AG, Aker a.s. og EUROC AB, S.A. Cimenteries CBR, Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento S.p.A., Unicem S.p.A, og Cementir — Cementerie del Tirreno S.p.A. har fra 9. juni 1986 til 26. marts 1993 overtrådt EF-traktatens artikel 85, stk. 1, ved at have deltaget i en aftale om stiftelse af Joint Trading Company, Interciment S.A., der havde til formål at gennemføre foranstaltninger, der skulle virke tilskyndende eller afskrækkende over for dem, der truede stabiliteten på medlemsstaternes markeder.

3. a) Cembureau — Den Europæiske Cementforening, Holderbank Financière Glaris S.A., Blue Circle Industries Plc, Agrupación de Fabricantes de Cementos de España, Asland S.A., Corporacion Uniland S.A., Hispacement S.A., Syndicat Français de l'Industrie Cimentière, Lafarge Coppée S.A., Société des Ciments Français S.A., Bundesverband der Deutschen Zementindustrie e.V., Dyckerhoff AG, Heidelberger Zement AG, S.A. Cimenteries CBR, Aker a.s. og EUROC AB, Aalborg Portland A/S, Irish Cement Limited, Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento S.p.A., Unicem S.p.A, Cementir — Cementerie del Tirreno S.p.A. har fra 17. juni 1986 til 15. marts 1987 overtrådt EF-traktatens artikel 85, stk. 1, ved at have deltaget i en samordnet praksis, der gik ud på, at græske producenter og navnlig Titan skulle fratages Calcestruzzi som kunde.

b) Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento S.p.A, Unicem S.p.A. og Cementir — Cementerie del Tirreno S.p.A. har fra 3. april 1987 til 3. april 1992 overtrådt EF-traktatens artikel 85, stk. 1, ved at have deltaget i en aftale, som vedrørte kontrakter, der var underskrevet den 3. og 15. april 1987, og som havde til formål at undgå, at Calcestruzzi importerede græsk cement.

4. Følgende virksomheder har overtrådt bestemmelserne i EF-traktatens artikel 85, stk. 1, ved at have deltaget i aftaler og samordnet praksis, der tog sigte på at omdirigere det græske produktionsoverskud og at bremse import af græsk cement til EF-landene. Det drejer sig navnlig om:

a) Blue Circle Industries Plc, Castle Cement Limited, The Rugby Group Plc ved fra 16. juni 1986 til 5. september 1986 at have deltaget i en samordnet

praksis, der gik ud på at forhindre og/eller reducere import af græsk cement til Det Forenede Kongerige

b) Blue Circle Industries Plc og Titan Cement Company S.A. ved fra 4. juli 1986 til 31. december 1989 at have deltaget i en aftale, der tog sigte på at omdirigere visse mængder cement og klinker, produceret af Titan til De Forenede Stater og Nigeria og at undgå, at Titan solgte disse produkter direkte på de europæiske markeder

c) Holderbank Financière Glaris S.A. og Titan Cement Company S.A. ved fra 19. juni 1986 til 31. december 1990 at have deltaget i en aftale, der tog sigte på at omdirigere visse mængder af cement og klinker, produceret af Titan, til De Forenede Stater og Afrika og at undgå, at Titan solgte disse produkter direkte på de europæiske markeder

d) Holderbank Financière Glaris S.A. og Heracles General Cement Company ved fra 9. maj 1986 til 31. december 1990 at have deltaget i en aftale, der tog sigte på at undgå, at Heracles direkte solgte cement på de europæiske markeder, og at omdirigere visse mængder cement og klinker produceret af Heracles til andre markeder

e) Lafarge Coppée S.A. og Titan Cement Company S.A. ved fra 22. juli 1986 til 31. december 1991 at have deltaget i en aftale, der tog sigte på at visse mængder af klinker fremstillet af Titan skulle omdirigeres til Canada og at undgå, at Titan solgte direkte på de europæiske markeder

f) Lafarge Coppée S.A. og Heracles General Cement Company ved fra 1. juni 1988 til 15. juni 1991 at have deltaget i en aftale, der tog sigte på at dirigere visse mængder af cement og klinker fremstillet af Heracles ud af Europa, og at undgå, at Heracles solgte disse produkter direkte på de europæiske markeder

g) S.A. Cimenteries CBR, Heracles General Cement Company og Titan Cement Company S.A. ved fra 4. maj 1988 til 31. december 1990 at have deltaget i en samordnet praksis, som vedrørte levering — via UMAR — af klinker bestemt til CBR og ENCI i Belgien og i Nederlandene, og som havde til formål at undgå, at to græske producenter solgte direkte på de europæiske markeder

h) Aker a.s. og EUROC AB samt Titan Cement Company S.A. ved fra 28. januar 1987 til 31. december 1990 at have deltaget i en aftale, der gik ud på at omdirigere visse mængder af cement og klinker fremstillet af Titan til Afrika, De Forenede Stater og Bahama, og som havde til formål at undgå, at Titan solgte disse produkter direkte på de europæiske markeder.

Artikel 5

Féderation de l'Industrie Cimentière a.s.b.l., Aalborg Portland A/S, Syndicat Français de l'Industrie Cimentière, Dyckerhoff AG, Alsen-Breitenburg Zement- und Kalkwerke GmbH, Nordcement AG, Association of the Greek Cement Industry, Irish Cement Limited, Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento S.p.A., Unicem S.p.A., Cementir — Cementerie del Tirreno S.p.A., ENCI N.V. har fra 14. marts 1984 til 22. september 1989, og Castle Cement Limited, ATIC — Associaçao Tecnica da Industria do Cimento og Agrupación de Fabricantes de Cementos de España fra 1. januar 1986 til 22. september 1989, overtrådt EF-traktatens artikel 85, stk. 1, ved — inden for rammerne af ECEC — at have deltaget i samordnet praksis, der gik ud på udveksling af oplysninger om udbuds- og efterspørgselssituationen i importerende tredjelande, eksportpriser, importsituationen i medlemslandene samt om udbuds- og efterspørgselssituationen på de interne markeder, og som havde til formål at undgå konkurrenters indtrængen på de respektive nationale markeder inden for EF.

Artikel 6

Lafarge Coppée S.A., Titan Cement Company S.A., Heracles General Cement Company, Halkis Cement Company S.A. har fra 1. juli 1981 til 19. maj 1989, Société des Ciments Français S.A. fra 1. juli 1981 til 17. februar 1989, Blue Circle Industries Plc fra 1. juli 1981 til 12. oktober 1987, Hispacement S.A., Hornos Ibéricos Alba S.A., Compañia Valenciana de Cementos Portland S.A., og dets datterselskab Cementos del Mar S.A. fra 1. januar 1986 til 19. maj 1989, overtrådt EF-traktatens artikel 85, stk. 1, ved — inden for rammerne af EPC — at have deltaget i en fortsat samordnet praksis, der gik ud på at undersøge situationen på EF-markederne, fordele markederne i tredjelande, fastsætte priserne for produkter, der var bestemt til storeksport, udveksle individualiserede oplysninger om de mængder, der var til rådighed til eksport, og om eksporten til tredjelande, og som havde til formål at undgå konkurrenters indtrængen på de respektive nationale markeder inden for EF.

Artikel 7

Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento S.p.A., Dyckerhoff AG, Lafarge Coppée S.A., Société des Ciments Français S.A., S.A. Cimenteries CBR har fra 6. maj 1982 til 26. maj 1988, og Compañia Valenciana de Cementos Portland S.A. fra 1. januar 1986 til 26. maj 1988, overtrådt EF-traktatens artikel 85, stk. 1, ved — inden for rammerne af WCC -at have deltaget i samordnet praksis og i en aftale om overholdelse af hjemmemarkedsprincippet, samt i en løbende samordnet praksis om kanalisering af produktionsoverskud til eksport til tredjelande, i en løbende samordnet praksis vedrørende udveksling af individualiserede oplysninger om de enkelte virksomheders produktionskapacitet, produktion, internt

salg og eksport, interne priser for hvid cement og for grå cement samt for eksport.

Artikel 8

De i artikel 1-7 nævnte virksomheder bringer straks de i samme artikler omhandlede overtrædelser til ophør (hvis det ikke allerede er sket) og skal for fremtiden hvad angår markederne for grå cement og hvid cement afstå fra enhver form for aftale eller samordnet praksis, der kan have samme eller lignende formål, ligesom de også skal afstå fra udveksling af fortrolige forretningsoplysninger, der tager sigte på at kontrollere gennemførelsen af enhver udtrykkelig eller stiltiende aftale eller enhver samordnet praksis vedrørende opdeling af markederne inden for EF.

Artikel 9

Nedennævnte virksomheder og virksomhedssammenslutninger pålægges følgende bøder for den i artikel 1 konstaterede overtrædelse, som navnlig blev iværksat ved den i artikel 2, 3, 4, 5 og 6 beskrevne adfærd:

1. Cembureau — Den Europæiske Cementforening en bøde på 100 000 ECU.
2. Holderbank Financière Glaris S.A. en bøde på 5 331 000 ECU.
3. Aker a.s. en bøde på 40 000 ECU.
4. EUROC AB en bøde på 40 000 ECU.
5. Bundesverband der Deutschen Zementindustrie e.V. en bøde på 100 000 ECU.
6. Alsen-Breitenburg Zement- und Kalkwerke GmbH en bøde på 3 841 000 ECU.
7. Dyckerhoff AG en bøde på 12 296 000 ECU.
8. Heidelberger Zement AG en bøde på 15 652 000 ECU.
9. Nordcement AG en bøde på 1 850 000 ECU.
10. Fédération de l'Industrie Cimentière en bøde på 100 000 ECU.
11. S.A. Cimenteries CBR en bøde på 7 196 000 ECU.
12. Aalborg Portland A/S en bøde på 4 008 000 ECU.
13. Agrupación de Fabricantes de Cementos de España en bøde på 70 000 ECU.
14. Asland S.A. en bøde på 5 337 000 ECU.
15. Hispacement S.A. en bøde på 102 000 ECU.
16. Hornos Ibericos Alba S.A. en bøde på 1 784 000 ECU.
17. Coporación Uniland S.A. en bøde på 1 971 000 ECU.
18. Compañia Valenciana de Cementos Portland S.A. en bøde på 1 312 000 ECU.
19. Syndicat Français de l'Industrie Cimentière en bøde på 100 000 ECU.
20. Cedest S.A. en bøde på 2 522 000 ECU.
21. Société des Ciment Français S.A. en bøde på 24 716 000 ECU.
22. Lafarge Coppée S.A. en bøde på 22 872 000 ECU.
23. Vicat S.A. en bøde på 8 272 000 ECU.
24. Association of the Greek Cement Industry en bøde på 100 000 ECU.
25. Halkis Cement Company S.A. en bøde på 1 856 000 ECU.
26. Heracles General Cement Company en bøde på 5 748 000 ECU.
27. Titan Cement Company S.A. en bøde på 5 625 000 ECU.
28. Irish Cement Limited en bøde på 3 524 000 ECU.
29. Fratelli Buzzi S.p.A. en bøde på 3 652 000 ECU.
30. Cementir — Cementerie del Tirreno S.p.A. en bøde på 8 248 000 ECU.
31. Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento S.P.A. en bøde på 32 492 000 ECU.
32. Unicem S.p.A. en bøde på 11 652 000 ECU.
33. S.A. des Ciments Luxembourgeois en bøde på 1 052 000 ECU.
34. Vereniging Nederlandse Cement-Industrie en bøde på 100 000 ECU.
35. ENCI N.V. en bøde på 7 316 000 ECU.
36. ATIC — Associaçao Tecnica da Industria do Cimento en bøde på 70 000 ECU.
37. Cimpor — Cimentos de Portugal S.A. en bøde på 9 324 000 ECU.
38. SECIL — Companhia Geral de Cal e Cimento S.A. en bøde på 3 017 000 ECU.
39. British Cement Association en bøde på 100 000 ECU.
40. Blue Circle Industries Plc en bøde på 15 824 000 ECU.
41. Castle Cement Limited en bøde på 7 964 000 ECU.
42. The Rugby Group Plc en bøde på 5 144 000 ECU.

Artikel 10

Nedennævnte virksomheder pålægges følgende bøder for den i artikel 7 konstaterede overtrædelse:

1. Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento S.p.A. en bøde på 1 088 000 ECU.
2. Dyckerhoff AG en bøde på 988 000 ECU.
3. Lafarge Coppée S.A. en bøde på 1 028 000 ECU.
4. Société des Ciment Français S.A. en bøde på 1 052 000 ECU.
5. S.A. Cimenteries CBR en bøde på 836 000 ECU.
6. Compañia Valenciana de Cementos Portland S.A. en bøde på 554 000 ECU.

Artikel 11

De bøder, der pålægges i artikel 9 og 10, indbetales inden tre måneder fra meddelelsen af nærværende beslutning på følgende bankkonto:

Konto nr. 310-0933000-43 (Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber) i Banque Bruxelles-Lambert
Agence Européenne
Rond Point Schuman, 5
B-1040 Bruxelles

Bøderne forrentes automatisk med virkning fra udløbet af ovennævnte frist med den sats, som Det Europæiske Monetære Institut anvender på sine ECU-transaktioner den første arbejdsdag i den måned, hvor nærværende beslutning er blevet vedtaget, plus 3,5 procentpoint, dvs. 9,25%.

Artikel 12

Denne beslutning er rettet til:

1. Cembureau — Association Européenne du Ciment
Rue d'Arlon 55
B — 1040 BRUXELLES

2. Holderbank — Financière Glarus AG
c/o Alsen-Breitenburg Zement- und Kalkwerke GmbH
Ost-West-Straße 69
D — 20457 HAMBURG

3. AKER A/S
Fjordalléen 16
N — 0250 OSLO

4. EUROC AB
Annetorpsvägen 100
S — 21610 MÖLMÖ

5. Bundesverband der Deutschen Zementindustrie e.V.-BDZ
Pferdmengesstraße 7
D — 50968 KÖLN

6. Heidelberger Zement AG
Berliner Straße 6
D — 69120 HEIDELBERG

7. Dyckerhoff AG
Biebricher Straße 69
D — 65203 WIESBADEN

8. FIC — Fédération de l'Industrie Cimentière
Rue César Franck 46
B — 1050 BRUXELLES

9. Cimenteries CBR S.A.
Chaussée de La Hulpe 185
B — 1170 BRUXELLES

10. Aalborg Portland
Rørdalsvej 44
DK — 9000 AALBORG

11. Agrupación de Fabricantes de Cementosde España — Oficemen
José Abascal, 53-1°
E — 28003 MADRID

12. Asland S.A.
Córcega, 325
E — 08037 BARCELONA

13. Corporación Uniland S.A.
Córcega, 299-5°
E — 08008 BARCELONA

14. Hispacement S.A.
Moll del Contadic s/n
E — 08039 BARCELONA

15. SFIC — Syndicat Français de l'Industrie Cimentière
Avenue de Friedland 41
F — 75008 PARIS

16. Lafarge Coppée S.A.
Rue des Belles Feuilles 61
F — 75782 PARIS CEDEX 16

17. Société des Ciments Français
Tour Ariane
Place de la Pyramide 5
Quartier Villon
F — 92800 PUTEAUX

18. Vicat S.A.
Tour GAN
Place de l'Iris 16
F — 92082 PARIS LA DÉFENSE CEDEX 13

19. Cedest S.A.
Rue de la Pompe 183
F — 75116 PARIS

20. Association of the Greek Cement Industry
Karirsi Square 10
GR — 10561 ATHENS

21. Irish Cement Limited
Stillorgan Road
Stillorgan
IRL — Co. DUBLIN

22. Italcementi — Fabbriche Riunite Cemento S.p.A.
Via G. Camozzi, 124
I — 24100 BERGAMO

23. Unicem S.p.A.
Via Carlo Marenco, 25
I — 10126 TORINO

24. Cementir — Cementerie del Tirreno S.p.A.
Corso di Francia, 200
I — 00191 ROMA

25. Fratelli Buzzi S.p.A.
Corso Giovane Italia, 39
I — 15033 CASALE MONFERRATO (Alessandria)

26. Ciments luxembourgeois S.A.
Boîte postale 146
L — 4002 ESCH-SUR-ALZETTE

27. Vereniging Nederlandse Cementindustrie-VNC
Gebouw Cementrum
Sint Teunislaan 1
NL — 5231 BS 's-HERTOGENBOSCH

28. Eerste Nederlandse Cement Industrie NV-ENCI
Gebouw Cementrum
Sint Teunislaan 1
NL — 5231 BS 's-HERTOGENBOSCH

29. ATIC — Associação Técnica da Indústria do Cimento
Av. 5 Outubro, 54, 2° D
P — 1000 LISBOA

30. Cimpor — Cimentos de Portugal, EP
Rua Alexandre Herculano, 35
Apartado 2211
P — 1106 LISBOA CODEX

31. SECIL — Companhia Geral de Cal e Cimento S.A.
Av. Cons. Fernando de Sousa, 19, 16°
P — 1092 LISBOA CODEX

32. British Cement Association
Century House
Telford Avenue
Crowthorne
GB — BERKSHIRE RG11 6YS

33. Blue Circle Industries PLC
84 Eccleston Square
GB — LONDON SW1V 1PX

34. The Rugby Group PLC
Crown House
GB — RUGBY CV21 2DT

35. Castle Cement Limited
Park Square
3160 Solihull Parkway
Birmingham Business Park
GB — BIRMINGHAM B37 7YN

36. Alsen-Breitenburg Zement- und Kalkwerke GmbH
Ost-West-Straße 69
D — 20457 HAMBURG

37. Nordcement AG
Warmbüchenstraße 19
D — 30159 HANNOVER

38. Titan Cement Company
Chalkidos Street 22A
GR — 11143 ATHENS

39. Heracles General Cement Company
S. Venizelou Street 49-51
GR — 14123 LYCOVRISSI

40. Halkis Cement Company
Athens Tower
GR — 11527 ATHENS

41. Hornos Ibericos Alba S.A.
Núñez de Balboa, 35-A
E — 28001 MADRID

42. Compañía Valenciana de Cementos Portland S.A.
Cólon, 66-68
E — 46004 VALENCIA

Denne beslutning kan tvangsfuldbyrdes i henhold til med EF-traktatens artikel 192.

Udfærdiget i Bruxelles, den 30. november 1994.

På Kommissionens vegne
Karel VAN MIERT
Medlem af Kommissionen

BILAG 1

Produktionskapacitet — Klinker

(1 000 tons)

	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991
Belgien	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	8 400	8 400
Danmark	1 850	2 050	2 050	2 050	2 050	2 270	2 270	2 270	2 635
Frankrig	26 833	26 553	23 057	23 057	23 403	22 355	23 392	23 951	i.d.
Tyskland	41 400	39 900	39 600	39 500	38 800	36 700	36 300	36 300	36 100
Grækenland	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	11 930	11 980	12 010
Irland	2 460	2 460	2 460	2 390	2 390	1 990	1 990	2 040	2 040
Italien	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.
Luxembourg	960	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Holland	1 700	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	1 270	i.d.	i.d.
Portugal	7 220	6 400	7 104	7 512	7 512	7 428	7 528	7 528	7 528
Spanien	35 443	35 433	35 868	34 618	34 618	34 558	34 013	34 500	36 000
Det Forenede Kongerige	15 191	14 980	14 067	14 354	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.

Kilde: Cembureau.
i.d.: ikke disponibel.

BILAG 2

Produktionskapacitet — Cement

(1 000 tons)

	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991
Belgien	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	8 520	8 520
Danmark	2 110	2 335	2 335	2 435	2 240	2 500	2 515	2 485	2 875
Frankrig	37 213	37 382	33 437	33 437	33 360	33 882	34 159	35 581	34 000
Tyskland (a)	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	48 356 (b)	63 486 (c)	35 132 (d)
Grækenland	17 000	16 400	16 500	16 200	16 200	15 300	15 350	15 550	15 450
Irland	2 585	2 585	2 585	3 200	3 200	2 900	2 900	2 170	2 170
Italien	53 730	54 685	54 470	55 735	55 743	58 598	58 894	59 156	59 073
Luxembourg	420	420	420	600	600	600	360	650	650
Holland	5 060	4 700	4 700	4 700	4 700	3 900	5 200	3 900	3 900
Portugal	i.d.	8 316	8 376	8 376	8 436	7 856	8 300	8 300	8 300
Spanien	41 113	41 113	41 607	40 157	40 157	40 087	39 455	40 050	38 500
Det Forenede Kongerige	15 996	15 776	14 817	15 118	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.	i.d.

(a) World Cement Directory 1991.
(b) Uden Østtyskland.
(c) Med Østtyskland.
(d) Ikke alle virksomheder har oplyst deres tal.
Kilde: Cembureau.
i.d.: ikke disponibel.

BILAG 3

Produktion (1) af cement produceret med importerede klinker og eksporterede klinker

(1 000 tons)

	1991	% 1991/1990	1990 (3)	1990	% 1990/1989	1989	% 1989/1988	1988	% 1988/1987	1987	% 1987/1986	1986	% 1986/1985	1985	% 1985/1984	1984	% 1984/1983	1983
Belgien	7 184	3,7	6 929	6 929	2,4	6 766	4,9	6 451	13,4	5 689	– 1,2	5 760	4,0	5 537	– 3,0	5 708	– 0,2	5 719
Danmark	1 623	33,3	1 218	1 218	– 23,7	1 597	19,4	1 338	– 13,3	1 543	– 7,6	1 670	17,8	1 418	– 2,2	1 450	10,8	1 309
Frankrig	25 799	– 4,6	27 052	27 052	0,8	26 827	3,1	26 031	7,9	24 121	1,9	23 668	0,5	23 548	– 2,0	24 025	– 6,9	25 817
Tyskland (2)	31 137	– 10,9	34 939	27 712	4,6	26 505	8,6	24 398	6,0	23 018	– 5,6	24 373	6,2	22 944	– 12,5	26 224	– 5,9	27 874
Grækenland	13 424	0,2	13 394	13 394	8,1	12 392	– 4,0	12 902	– 0,6	12 975	– 1,4	13 159	– 2,7	13 520	0,4	13 460	– 4,1	14 032
Irland	1 510	– 13,7	1 750	1 750	– 6,4	1 869	10,0	1 699	16,4	1 460	4,4	1 398	– 6,0	1 487	8,0	1 377	– 7,2	1 484
Italien	40 806	– 0,1	40 855	40 855	0,8	40 522	5,1	38 556	4,2	37 008	2,9	35 973	– 3,7	37 361	– 3,9	38 891	– 3,2	40 175
Luxembourg	1 282	– 2,8	1 319	1 319	6,3	1 241	– 0,9	1 252	24,2	1 008	13,9	885	3,8	853	– 12,3	973	– 3,8	1 011
Holland	3 302	– 4,0	3 439	3 439	– 1,1	3 479	4,3	3 337	14,7	2 910	– 6,3	3 105	7,9	2 877	– 9,4	3 176	2,7	3 093
Portugal	7 473	2,7	7 277	7 277	7,9	6 743	2,9	6 556	11,2	5 896	8,3	5 444	1,5	5 364	– 2,2	5 483	– 10,0	6 095
Spanien	28 008	– 2,3	28 662	28 662	1,6	28 217	9,5	25 776	4,8	24 588	2,3	24 042	– 0,6	24 197	– 9,2	26 643	– 14,7	31 229
Det Forenede Kongerige	12 506	– 10,1	13 910	13 910	– 11,8	15 761	– 2,8	16 221	13,3	14 311	6,3	13 465	0,5	13 403	– 1,1	13 552	0,7	13 457
Europæiske Union	172 209	– 3,5	178 464	173 237	2,70	168 682	4,2	161 957	5,9	152 887	0,95	151 442	0,32	150 959	– 5,33	159 462	– 6,1	169 795

(1) Eksklusive klinkehandel i de enkelte lande.
(2) Vestlige del kun indtil 1990.
(3) Inklusive østlige del af Tyskland.
Kilde: Cembureau.

BILAG 4

Forbrug af cement

(1 000 tons)

	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Belgien	4 107	4 051	4 028	4 083	4 115	4 793	5 137	5 431
Danmark	1 226	1 359	1 435	1 704	1 593	1 404	1 367	1 326
Frankrig	22 859	21 428	21 024	21 742	22 359	24 146	24 740	25 157
Tyskland	27 712	26 170	22 802	24 371	23 183	24 194	25 791	27 325
Grækenland	6 257	6 118	5 925	6 126	6 036	6 515	7 330	7 546
Irland	1 469	1 367	1 278	1 206	1 221	1 288	1 547	1 589
Italien	39 820	38 619	37 273	36 442	37 392	40 290	42 297	43 089
Luxembourg	296	284	271	286	331	385	393	430
Holland	4 750	4 798	4 659	5 020	4 892	5 132	5 753	5 539
Portugal	6 301	5 476	5 293	5 424	5 833	6 428	6 638	7 124
Spanien	17 924	16 186	16 551	18 297	20 235	22 671	26 026	28 572
Det Forenede Kongerige	13 547	13 792	13 720	13 829	(d) (a) (b) 15 050/15 064	17 738	18 267	16 232

(a) Eur. Annual Review N° 11 (88-89).
(b) World Stat. Review N° 11 (87-88).
(d) World Stat. Review N° 10 (86-87).
Kilde: Cembureau.

BILAG 5

Total eksport af KN-kode 2523

1983

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-87	Belgien – Luxembourg 60-87	Nederlandene 60-87	Tyskland 60-87	Italien 60-87	Det Forenede Kongerige 73-87	Irland 73-87	Danmark 73-87	Grækenland 81-87	Portugal 86-87	Spanien 86-87	EUR 70-87
Frankrig 60-87	0	360 413	319	23 300	5 422	1 108	0	5	0	0	0	390 567
Belgien – Luxembourg 60-87	1 968	0	73 855	88 001	410	133	0	1	0	0	0	164 368
Nederlandene 60-87	13 331	1 495 193	0	1 529 363	701	484	0	28	0	0	0	3 039 100
Tyskland 60-87	259 696	530 854	167 669	0	2 303	175	0	426	0	0	0	961 121
Italien 60-87	59 967	13	20	673	0	120	0	2	0	0	0	60 795
Det Forenede Kongerige 73-87	31	4 663	96 115	81 440	3	0	87 655	84	0	0	0	269 991
Irland 73-87	0	0	2 462	25 464	10	21 525	0	1	0	0	0	49 462
Danmark 73-87	0	0	1 500	17 373	0	130	0	0	0	0	0	19 003
Grækenland 81-87	6	0	2	42	431	57	0	5	0	0	0	543
Inden for EF 58-87	334 997	2 391 135	341 941	1 765 652	9 280	23 732	87 656	551	0	0	0	4 954 944

1984

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-87	Belgien – Luxembourg 60-87	Nederlandene 60-87	Tyskland 60-87	Italien 60-87	Det Forenede Kongerige 73-87	Irland 73-87	Danmark 73-87	Grækenland 81-87	Portugal 86-87	Spanien 86-87	EUR 70-87
Frankrig 60-87	0	344 174	37	55 717	6 321	801	0	9	0	0	0	407 059
Belgien – Luxembourg 60-87	1 755	0	175 321	108 673	450	525	0	0	0	0	0	286 724
Nederlandene 60-87	11 327	1 493 279	0	1 564 840	1 519	130	0	35	0	0	0	3 071 130
Tyskland 60-87	787 134	492 384	190 715	0	2 215	492	10	219	0	0	0	1 473 169
Italien 60-87	62 850	0	4	1 154	0	55	0	1	0	0	0	64 064
Det Forenede Kongerige 73-87	6 086	17 405	64 966	79 328	110	0	80 311	101	0	0	0	248 307
Irland 73-87	0	0	3 130	0	85	46 664	0	0	0	0	0	49 879
Danmark 73-87	2 000	0	0	15 201	25	94	0	0	0	0	0	17 320
Grækenland 81-87	11	0	0	37	295	3	0	5	0	0	0	351
Inden for EF 58-87	871 163	2 347 240	434 172	1 824 950	11 019	48 763	80 321	370	0	0	0	5 617 998

1985

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-87	Belgien – Luxembourg 60-87	Nederlandene 60-87	Tyskland 60-87	Italien 60-87	Det Forenede Kongerige 73-87	Irland 73-87	Danmark 73-87	Grækenland 81-87	Portugal 86-87	Spanien 86-87	EUR 70-87
Frankrig 60-87	0	357 219	41	52 843	7 365	745	0	8	35 782	0	0	454 003
Belgien – Luxembourg 60-87	1 050	0	198 583	102 173	418	182	0	4	0	0	0	302 410
Nederlandene 60-87	15 284	1 336 123	0	1 487 050	2 325	286	0	37	0	0	0	2 841 105
Tyskland 60-87	262 584	454 286	153 959	0	1 883	133	0	247	0	0	0	873 092
Italien 60-87	55 541	2	26	771	0	166	0	5	0	0	0	56 511
Det Forenede Kongerige 73-87	37 440	9 303	66 731	45 153	159	0	257 266	270	0	0	0	416 322
Irland 73-87	0	0	3 566	0	131	51 169	0	0	0	0	0	54 866
Danmark 73-87	5	51	231	25 684	9	159	0	0	0	0	0	26 139
Grækenland 81-87	19	0	0	0	121	0	0	5	0	0	0	145
Inden for EF 58-87	371 922	2 156 987	423 136	1 713 673	12 411	52 839	257 266	579	35 782	0	0	5 024 595

1986

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-87	Belgien – Luxembourg 60-87	Nederlandene 60-87	Tyskland 60-87	Italien 60-87	Det Forenede Kongerige 73-87	Irland 73-87	Danmark 73-87	Grækenland 81-87	Portugal 86-87	Spanien 86-87	EUR 70-87
Frankrig 60-87	0	323 063	298	54 461	10 785	737	0	0	0	0	57	389 401
Belgien – Luxembourg 60-87	1 301	0	179 350	111 179	339	148	0	0	0	0	0	292 317
Nederlandene 60-87	12 478	1 473 914	0	1 570 807	2 680	922	0	17	0	0	0	3 060 818
Tyskland 60-87	270 585	520 855	150 909	0	1 723	139	0	853	0	0	0	945 064
Italien 60-87	57 435	0	0	1 082	0	151	0	0	0	0	0	58 668
Det Forenede Kongerige 73-87	74 058	10 511	36 547	25 878	300	0	144 469	1 601	5 523	72	47 835	346 794
Irland 73-87	0	0	3 702	44	38	44 520	0	0	0	0	10 469	58 773
Danmark 73-87	0	0	55	10 704	17	215	0	0	0	0	0	10 991
Grækenland 81-87	35	0	0	17	111	32	0	10	0	0	0	205
Portugal 86-87	0	0	0	60	5	43	0	0	0	0	136 422	136 530
Spanien 86-87	12	0	33	413	84	196	0	0	0	2 594	0	3 332
Inden for EF 58-87	415 902	2 328 344	370 895	1 774 641	16 080	47 103	144 469	2 482	5 523	2 666	194 781	5 302 886

1987

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-87	Belgien – Luxembourg 60-87	Nederlandene 60-87	Tyskland 60-87	Italien 60-87	Det Forenede Kongerige 73-87	Irland 73-87	Danmark 73-87	Grækenland 81-87	Portugal 86-87	Spanien 86-87	EUR 70-87
Frankrig 60-87	0	366 871	1 089	65 184	16 866	483	0	2	0	26	3 035	453 556
Belgien – Luxembourg 60-87	2 103	0	175 191	111 122	390	174	0	2	0	0	0	288 982
Nederlandene 60-87	29 585	1 451 022	0	1 355 499	2 917	311	0	0	0	0	58 933	2 898 267
Tyskland 60-87	222 944	600 642	142 953	0	1 156	294	0	935	0	0	10	968 934
Italien 60-87	61 357	0	25	751	0	87	0	0	105 316	0	90	167 626
Det Forenede Kongerige 73-87	96 179	13 700	40 782	33 464	163	0	227 013	2 008	161 856	18	35 958	611 141
Irland 73-87	1 320	0	932	56	44	44 722	0	0	0	0	28 523	75 597
Danmark 73-87	24	0	965	12 075	25	128	0	0	0	0	0	13 217
Grækenland 81-87	23	0	0	4	133	0	0	6	0	0	1	167
Portugal 86-87	0	0	30	0	24	39	0	0	48 769	0	55 678	104 540
Spanien 86-87	17	0	0	537	30	108	0	0	12 569	31 797	0	45 058
Inden for EF 58-87	413 553	2 432 237	361 967	1 578 692	21 746	46 343	227 013	2 953	328 510	31 840	182 228	5 627 082

1988

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-92	Belgien – Luxembourg 60-92	Nederlandene 60-92	Tyskland 60-92	Italien 60-92	Det Forenede Kongerige 73-92	Irland 73-92	Danmark 73-92	Grækenland 81-92	Portugal 86-92	Spanien 86-92	EUR 12 70-92
Frankrig 60-92	0	389 131	4 233	69 241	12 898	632	0	0	0	156	2 859	479 150
Belgien – Luxembourg 60-92	3 111	0	247 217	123 742	12	193	0	0	85 901	0	0	460 176
Nederlandene 60-92	35 263	1 491 065	0	1 520 563	1 108	341	0	32	41 190	0	90 948	3 180 510
Tyskland 60-92	234 738	570 067	134 955	0	457	532	0	150	0	15	50	940 964
Italien 60-92	61 635	29	219	687	0	21	0	1	1 183 438	0	0	1 246 030
Det Forenede Kongerige 73-92	388 103	171 129	38 718	313 757	128	0	490 906	56 683	261 119	50 879	341 354	2 112 776
Irland 73-92	25	1 690	2 026	3	0	54 313	0	0	0	0	31 543	89 600
Danmark 73-92	36	0	603	11 670	21	159	0	0	0	0	5	12 494
Grækenland 81-92	10	0	0	5	46	21	0	10	0	0	0	92
Portugal 86-92	27	0	0	0	16	4	0	0	0	0	4 181	4 228
Spanien 86-92	117	9	0	363	149	154	0	0	0	79 293	0	80 085
Inden for EF 58-92	723 064	2 623 117	427 973	2 040 031	14 835	56 368	490 906	56 875	1 571 648	130 343	470 939	8 606 099

1989

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-92	Belgien – Luxembourg 60-92	Nederlandene 60-92	Tyskland 60-92	Italien 60-92	Det Forenede Kongerige 73-92	Irland 73-92	Danmark 73-92	Grækenland 81-92	Portugal 86-92	Spanien 86-92	EUR 12 70-92
Frankrig 60-92	0	341 721	7 639	85 800	15 412	904	4	0	88 743	8	392	540 623
Belgien – Luxembourg 60-92	2 312	0	300 585	94 937	44	148	0	3	60 000	0	66	458 095
Nederlandene 60-92	39 846	1 462 188	0	1 585 006	1 221	246	0	0	88 000	0	97 546	3 274 053
Tyskland 60-92	252 457	583 518	145 865	0	462	323	0	332	0	0	0	982 957
Italien 60-92	67 646	0	29	618	0	3	0	7 085	1 304 000	0	0	1 379 381
Det Forenede Kongerige 73-92	745 057	252 194	33 998	821 819	33	0	516 362	237 272	527 398	14 481	296 461	3 445 075
Irland 73-92	8 001	8 670	5 066	2 890	0	156 036	0	0	0	0	30 753	211 416
Danmark 73-92	0	0	24	11 789	0	57	0	0	0	0	6	11 876
Grækenland 81-92	2 762	0	0	3	5 024	0	0	15	0	0	0	7 804
Portugal 86-92	190	6	0	20	36	0	22	0	3 300	0	3 902	7 476
Spanien 86-92	515	6	0	259	235	149	0	0	42 705	17 340	0	61 209
Inden for EF 58-92	1 118 787	2 648 301	493 205	2 603 140	22 467	157 866	516 388	244 706	2 114 146	31 830	429 125	10 379 961

1990

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-92	Belgien – Luxembourg 60-92	Nederlandene 60-92	Tyskland 60-92	Italien 60-92	Det Forenede Kongerige 73-92	Irland 73-92	Danmark 73-92	Grækenland 81-92	Portugal 86-92	Spanien 86-92	EUR 12 70-92
Frankrig 60-92	0	367 547	9 124	86 185	4 931	301	0	26	90 318	1 494	51 224	611 150
Belgien – Luxembourg 60-92	4 502	0	447 928	88 906	90	188	0	2	84 283	0	0	625 899
Nederlandene 60-92	30 163	1 550 822	0	1 606 326	1 436	612	1	0	44 977	0	135 683	3 370 020
Tyskland 60-92	281 516	641 537	144 347	0	444	1 819	0	3 447	57 040	0	31 300	1 161 450
Italien 60-92	107 961	23	183	563	0	5 500	0	0	1 796 152	0	0	1 910 382
Det Forenede Kongerige 73-92	466 368	204 673	29 392	369 772	75	0	342 487	14 575	560 383	0	107 396	2 095 121
Irland 73-92	57	8	4 913	32	11	203 240	0	0	0	10 040	35 796	254 097
Danmark 73-92	0	625	186	13 423	409	86	0	0	0	0	1	14 730
Grækenland 81-92	8	0	0	119	79	466	0	12	0	0	0	684
Portugal 86-92	606	0	0	11	0	21	3 170	0	0	0	52	3 860
Spanien 86-92	5 960	4	0	339	69	341	56	0	170 456	4 425	0	181 650
Inden for EF 58-92	897 139	2 765 237	636 072	2 165 675	7 543	212 573	345 713	18 064	2 803 609	15 959	361 452	10 229 036

1991

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-92	Belgien – Luxembourg 60-92	Nederlandene 60-92	Tyskland 60-92	Italien 60-92	Det Forenede Kongerige 73-92	Irland 73-92	Danmark 73-92	Grækenland 81-92	Portugal 86-92	Spanien 86-92	EUR 12 70-92
Frankrig 60-92	0	554 848	1 539	98 181	3 954	484	0	0	109 909	1	7 454	776 370
Belgien – Luxembourg 60-92	5 051	0	381 128	97 299	31	135	0	36	57 191	0	0	540 871
Nederlandene 60-92	16 039	1 545 882	0	1 637 209	1 994	345	0	50	50 038	0	243 935	3 495 492
Tyskland 60-92	314 044	665 538	175 019	0	792	2 371	5	42 174	22 002	13 180	85 358	1 320 483
Italien 60-92	77 173	18	0	950	0	120	0	0	2 015 123	0	0	2 093 384
Det Forenede Kongerige 73-92	235 838	97 939	77 284	193 617	182	0	275 461	198 842	656 521	0	52 039	1 787 723
Irland 73-92	31	1 255	4 631	0	109	229 562	0	0	0	5 173	53 908	294 669
Danmark 73-92	15	157	179	10 996	0	28 718	0	0	0	0	4 268	44 333
Grækenland 81-92	273	45	0	134	687	26	0	60	0	0	0	1 225
Portugal 86-92	1 360	2	0	20	24	6	3 702	0	0	0	232	5 346
Spanien 86-92	31 101	22	0	467	84	478	0	49	485 239	7 510	0	524 950
Inden for EF 58-92	680 926	2 865 705	639 779	2 038 870	7 854	262 243	279 168	241 211	3 396 023	25 864	447 192	10 884 835

1992

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-93	Belgien – Luxembourg 60-93	Nederlandene 60-93	Tyskland 60-93	Italien 60-93	Det Forenede Kongerige 73-93	Irland 73-93	Danmark 73-93	Grækenland 81-93	Portugal 86-93	Spanien 86-93	EUR 12 70-93
Frankrig 60-93	0	1 320 660	103	126 377	4 244	470	0	25	120 815	4 008	1 346	1 578 048
Belgien – Luxembourg 60-93	4 201	0	448 847	151 363	25	808	0	22	23 978	23	0	629 267
Nederlandene 60-93	23 897	1 481 973	0	1 740 531	1 475	196	0	0	27 493	6 120	182 243	3 463 928
Tyskland 60-93	301 172	785 318	150 220	0	490	10 337	131	240 089	21 678	0	41 307	1 550 742
Italien 60-93	154 590	8	0	1 025	0	201	0	32	2 635 211	0	22	2 791 089
Det Forenede Kongerige 73-93	136 474	40 342	21 495	161 849	4	0	281 314	148 982	605 777	0	67 077	1 463 314
Irland 73-93	34	0	5 653	51	23	268 067	0	0	0	5 274	55 380	334 482
Danmark 73-93	0	3	0	21 209	16	40 271	0	0	52 086	0	19 462	133 047
Grækenland 81-93	34	0	0	160	788	86	0	255	0	0	18 466	19 789
Portugal 86-93	382	634	22	44	21	27	25	10	0	0	417	1 582
Spanien 86-93	3 350	4	104	553	205	356	6	171	354 943	6 296	0	365 988
Inden for EF 58-93	624 137	3 628 940	626 445	2 203 162	7 292	320 822	281 476	389 589	3 841 981	21 721	385 721	12 331 286

Kilde: Eurostat.

BILAG 6

Total import af KN-kode 2523

1983

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-87	Belgien – Luxembourg 60-87	Nederlandene 60-87	Tyskland 60-87	Italien 60-87	Det Forenede Kongerige 73-87	Irland 73-87	Danmark 73-87	Grækenland 81-87	Portugal 86-87	Spanien 86-87	EUR 70-87
Frankrig 60-87	0	1 492	13 821	365 201	56 538	61	83	0	0	0	0	437 196
Belgien – Luxembourg 60-87	354 486	0	1 480 023	503 657	72	11 340	0	11	0	0	0	2 349 589
Nederlandene 60-87	23	91 444	0	172 627	72	161 058	2 366	6	0	0	0	427 596
Tyskland 60-87	23 894	88 956	1 452 539	0	120	79 492	25 438	12 086	7	0	0	1 682 532
Italien 60-87	6 650	426	562	1 780	0	3	0	1	139	0	0	9 561
Det Forenede Kongerige 73-87	359	48	661	109	28	0	22 574	100	0	0	0	23 879
Irland 73-87	0	0	0	0	0	87 200	0	0	29	0	0	87 229
Danmark 73-87	6	0	104	252	2 500	88	10	0	6 380	0	0	9 340
Grækenland 81-87	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Inden for EF 58-87	385 416	182 365	2 947 712	1 043 625	59 329	339 238	50 472	12 201	6 556	0	0	5 026 914

1984

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-87	Belgien – Luxembourg 60-87	Nederlandene 60-87	Tyskland 60-87	Italien 60-87	Det Forenede Kongerige 73-87	Irland 73-87	Danmark 73-87	Grækenland 81-87	Portugal 86-87	Spanien 86-87	EUR 70-87
Frankrig 60-87	0	1 421	15 610	294 116	60 333	6 138	2	2	5	0	0	377 627
Belgien – Luxembourg 60-87	315 000	0	1 446 617	501 596	1	8 534	0	1	0	0	0	2 271 749
Nederlandene 60-87	18	147 441	0	184 601	92	114 218	500	0	40	0	0	446 910
Tyskland 60-87	56 343	108 778	1 483 720	0	827	63 268	148	11 570	4	0	0	1 724 658
Italien 60-87	6 376	328	1 960	1 981	0	22	74	12	7	0	0	10 760
Det Forenede Kongerige 73-87	889	27	333	185	12	0	48 421	47	0	0	0	49 914
Irland 73-87	0	0	0	0	0	73 452	0	0	0	0	0	73 452
Danmark 73-87	8	0	61	2 926	0	105	0	0	50	0	0	3 150
Grækenland 81-87	0	0	235	0	0	0	0	0	0	0	0	235
Inden for EF 58-87	378 634	257 996	2 948 536	985 404	61 265	265 739	49 145	11 632	106	0	0	4 958 457

1985

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-87	Belgien – Luxembourg 60-87	Nederlandene 60-87	Tyskland 60-87	Italien 60-87	Det Forenede Kongerige 73-87	Irland 73-87	Danmark 73-87	Grækenland 81-87	Portugal 86-87	Spanien 86-87	EUR 70-87
Frankrig 60-87	0	1 051	15 691	262 744	55 707	2 124	21	0	14	0	0	337 352
Belgien – Luxembourg 60-87	352 712	0	1 382 883	456 127	0	3 780	0	4	0	0	0	2 195 506
Nederlandene 60-87	49	199 102	0	158 948	30	121 313	587	1	100	0	0	480 130
Tyskland 60-87	52 792	132 133	1 417 271	0	345	40 431	68	15 255	0	0	0	1 658 295
Italien 60-87	9 938	466	2 505	1 525	0	0	115	22	26	0	0	14 597
Det Forenede Kongerige 73-87	759	235	99	91	112	0	64 181	81	34	0	0	65 592
Irland 73-87	0	0	0	0	0	105 715	0	0	0	0	0	105 715
Danmark 73-87	7	7	84	481	3 133	88	31	0	122	0	0	3 953
Inden for EF 58-87	416 253	332 996	2 818 534	879 915	59 327	273 452	65 004	15 363	295	0	0	4 861 139

1986

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-87	Belgien – Luxembourg 60-87	Nederlandene 60-87	Tyskland 60-87	Italien 60-87	Det Forenede Kongerige 73-87	Irland 73-87	Danmark 73-87	Grækenland 81-87	Portugal 86-87	Spanien 86-87	EUR 70-87
Frankrig 60-87	0	1 104	12 514	261 557	57 426	8 628	0	23	15	0	7	341 274
Belgien – Luxembourg 60-87	332 766	0	1 491 489	516 052	17	5 534	0	0	0	17	0	2 345 875
Nederlandene 60-87	0	209 783	0	136 671	71	84 539	560	125	0	3	15	431 767
Tyskland 60-87	54 236	111 819	1 534 256	0	516	23 904	23	10 332	3	24	109	1 735 222
Italien 60-87	14 123	141	2 957	1 070	0	225	78	35	6	0	1	18 636
Det Forenede Kongerige 73-87	1 094	96	345	153	49	0	48 655	40	0	0	56	50 488
Irland 73-87	0	0	0	0	0	121 199	0	0	0	0	0	121 199
Danmark 73-87	0	0	8	845	48	689	0	0	105	0	0	1 695
Grækenland 81-87	0	0	0	0	0	223	0	0	0	0	0	223
Portugal 86-87	0	0	0	0	0	0	12	0	0	0	2 439	2 451
Spanien 86-87	22	0	24	6	46	43 810	10 469	0	88	135 563	0	190 028
Inden for EF 58-87	402 238	322 943	3 041 591	916 353	58 173	288 752	59 797	10 555	217	135 606	2 627	5 238 852

1987

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-87	Belgien – Luxembourg 60-87	Nederlandene 60-87	Tyskland 60-87	Italien 60-87	Det Forenede Kongerige 73-87	Irland 73-87	Danmark 73-87	Grækenland 81-87	Portugal 86-87	Spanien 86-87	EUR 70-87
Frankrig 60-87	0	2 147	29 215	210 967	60 817	9 642	2 054	2	32	0	11	314 887
Belgien – Luxembourg 60-87	304 475	0	1 452 598	592 360	26	8 391	0	15	0	41	0	2 357 906
Nederlandene 60-87	979	172 231	0	157 561	172	26 473	0	993	0	0	0	358 409
Tyskland 60-87	66 179	114 746	1 375 325	0	824	6 769	31	10 990	0	0	34	1 574 898
Italien 60-87	23 330	393	2 716	927	0	6	20	32	1	0	645	28 070
Det Forenede Kongerige 73-87	610	1	53	125	116	0	50 943	19	2	2	61	51 932
Irland 73-87	0	0	0	0	0	167 285	0	0	0	0	0	167 285
Danmark 73-87	3	0	104	1 217	1 768	23	41	0	50	0	2	3 208
Grækenland 81-87	0	0	0	3	270 746	151 487	0	0	0	48 769	0	471 005
Portugal 86-87	0	0	0	0	0	20	0	0	0	0	28 968	28 988
Spanien 86-87	2 923	24	59 055	5	175	27 436	23 567	1	0	55 727	0	168 913
Inden for EF 58-87	398 498	289 541	2 919 067	963 165	334 643	397 534	76 655	12 053	84	104 539	29 721	5 525 500

1988

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-92	Belgien – Luxembourg 60-92	Nederlandene 60-92	Tyskland 60-92	Italien 60-92	Det Forenede Kongerige 73-92	Irland 73-92	Danmark 73-92	Grækenland 81-92	Portugal 86-92	Spanien 86-92	EUR 12 70-92
Frankrig 60-92	0	2 968	35 010	237 782	61 355	361 316	0	0	81	0	227	698 739
Belgien – Luxembourg 60-92	386 763	0	1 505 727	576 446	161	180 449	0	2	47	26	31	2 649 652
Nederlandene 60-92	3 718	249 386	0	139 450	0	130 261	50	757	1	2	24	523 649
Tyskland 60-92	66 742	147 131	1 686 839	0	445	134 729	292	9 538	4	1	56	2 045 777
Italien 60-92	13 191	18	477	498	0	706	0	0	22	1	42	14 955
Det Forenede Kongerige 73-92	940	20	159	89	5 436	0	53 936	312	23	6	85	61 006
Irland 73-92	0	0	0	0	0	492 994	0	0	5	0	0	492 999
Danmark 73-92	0	0	229	240	0	49 375	0	0	0	0	29	49 873
Grækenland 81-92	0	98 105	28 185	0	1 043 594	329 723	0	0	0	0	0	1 499 607
Portugal 86-92	27	2	39	0	24	46 918	0	0	0	0	67 373	114 383
Spanien 86-92	2 916	0	90 981	107	0	311 729	32 039	4	0	4 182	0	441 958
Inden for EF 58-92	474 295	497 628	3 347 646	954 611	1 111 014	2 038 198	86 317	10 611	182	4 219	67 867	8 592 588

1989

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-92	Belgien – Luxembourg 60-92	Nederlandene 60-92	Tyskland 60-92	Italien 60-92	Det Forenede Kongerige 73-92	Irland 73-92	Danmark 73-92	Grækenland 81-92	Portugal 86-92	Spanien 86-92	EUR 12 70-92
Frankrig 60-92	0	2 191	606	268 869	67 342	557 980	0	76	128	149	720	898 061
Belgien – Luxembourg 60-92	360 465	0	1 472 239	611 445	120	238 539	8 671	0	20	0	26	2 691 525
Nederlandene 60-92	7 102	297 300	0	140 186	1	566 432	0	52	6	0	0	1 011 079
Tyskland 60-92	86 342	118 011	1 670 038	0	189	215 473	0	11 700	0	9	207	2 101 969
Italien 60-92	17 196	77	488	521	0	31	0	1	6	0	63	18 383
Det Forenede Kongerige 73-92	155	174	1 542	109	3	0	156 415	30	7	7	78	158 520
Irland 73-92	0	0	0	0	0	530 915	0	0	0	0	0	530 915
Danmark 73-92	77	28	0	186	0	263 683	0	0	79	0	0	264 053
Grækenland 81-92	99 955	38 339	11 190	32 040	1 361 769	552 362	0	0	0	3 152	23 105	2 121 912
Portugal 86-92	0	0	26	0	0	24 988	0	0	0	0	2 576	27 590
Spanien 86-92	411	0	276	84	0	292 357	30 794	0	0	3 898	0	327 820
Inden for EF 58-92	571 701	456 121	3 156 406	1 053 439	1 429 424	3 242 760	195 878	11 858	245	7 214	26 773	10 151 819

1990

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-92	Belgien – Luxembourg 60-92	Nederlandene 60-92	Tyskland 60-92	Italien 60-92	Det Forenede Kongerige 73-92	Irland 73-92	Danmark 73-92	Grækenland 81-92	Portugal 86-92	Spanien 86-92	EUR 12 70-92
Frankrig 60-92	0	3 528	364	317 350	106 589	278 028	0	55	108	590	4 269	710 881
Belgien – Luxembourg 60-92	371 901	0	1 557 435	666 449	126	40 330	40	27	0	1	1	2 636 310
Nederlandene 60-92	8 713	447 589	0	153 526	23	231 447	0	533	0	120	0	841 951
Tyskland 60-92	91 768	93 836	1 728 747	0	1 784	24 766	51	8 471	16	0	352	1 949 791
Italien 60-92	3 654	42	395	556	0	24	0	0	54	0	54	4 779
Det Forenede Kongerige 73-92	583	165	194	577	48	0	200 908	9 241	0	4	246	211 966
Irland 73-92	0	0	2	0	0	267 096	0	0	0	3 170	0	270 268
Danmark 73-92	63	43	50	4 915	0	22 997	0	0	30	0	4	28 102
Grækenland 81-92	96 106	69 417	60 888	0	1 599 852	421 768	0	0	0	0	226 792	2 474 823
Portugal 86-92	1 500	5	0	0	0	22	10 027	0	0	0	78	11 632
Spanien 86-92	50 509	24	97	31 322	44	78 375	37 362	4	0	24	0	197 761
Inden for EF 58-92	624 796	614 648	3 348 172	1 174 694	1 708 468	1 364 850	248 388	18 331	207	3 909	231 795	9 338 258

1991

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-92	Belgien – Luxembourg 60-92	Nederlandene 60-92	Tyskland 60-92	Italien 60-92	Det Forenede Kongerige 73-92	Irland 73-92	Danmark 73-92	Grækenland 81-92	Portugal 86-92	Spanien 86-92	EUR 12 70-92
Frankrig 60-92	0	5 075	654	329 383	73 085	201 270	4	3	232	1 370	12 586	623 662
Belgien – Luxembourg 60-92	535 798	0	1 560 668	684 727	62	52 510	48	150	0	2	1	2 833 966
Nederlandene 60-92	2 589	380 899	0	172 616	18	75 545	22	268	0	142	1	632 100
Tyskland 60-92	105 183	102 939	1 658 729	0	413	48 477	55	14 187	78	1	342	1 930 404
Italien 60-92	1 944	0	139	366	0	13	0	0	65	0	103	2 630
Det Forenede Kongerige 73-92	1 065	135	1 290	9 207	1	0	229 021	29 243	11	27	471	270 471
Irland 73-92	28	24	0	4	0	162 417	0	0	0	3 702	0	166 175
Danmark 73-92	27	92	14	56 357	0	218 911	0	0	60	1	44	275 506
Grækenland 81-92	66 809	52 096	45 986	22 000	2 004 224	362 418	0	0	0	0	484 960	3 038 493
Portugal 86-92	2	0	0	13 180	5 124	0	3 220	0	0	0	2 161	23 687
Spanien 86-92	6 830	24	23	115 510	26	0	55 886	17	0	179	0	178 495
Inden for EF 58-92	720 272	541 281	3 267 500	1 403 349	2 082 954	1 121 559	288 257	43 867	446	5 424	500 668	9 975 577

1992

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-93	Belgien – Luxembourg 60-93	Nederlandene 60-93	Tyskland 60-93	Italien 60-93	Det Forenede Kongerige 73-93	Irland 73-93	Danmark 73-93	Grækenland 81-93	Portugal 86-93	Spanien 86-93	EUR 12 70-93
Frankrig 60-93	0	6 950	220	331 925	155 365	141 322	23	68	27	491	4 418	640 809
Belgien – Luxembourg 60-93	1 313 048	0	1 469 739	818 569	3	37 597	0	0	0	0	1	3 638 957
Nederlandene 60-93	1 230	448 747	0	159 911	1	50 589	0	37	0	0	0	660 515
Tyskland 60-93	128 189	153 332	1 734 300	0	282	21 768	166	30 038	71	0	714	2 068 860
Italien 60-93	3 271	52	214	331	0	10	0	0	22	9	52	3 961
Det Forenede Kongerige 73-93	135	796	59	9 130	33	0	265 052	46 875	55	17	344	322 496
Irland 73-93	0	24	0	0	0	159 312	0	0	0	22	15	159 373
Danmark 73-93	36	22	26	249 655	22	149 122	0	0	100	8	123	399 114
Grækenland 81-93	159 624	23 978	0	18 593	2 297 372	401 819	0	112 830	0	0	479 089	3 493 305
Portugal 86-93	17	23	1 568	0	54	7	3 824	0	0	0	85	5 578
Spanien 86-93	1 264	276	0	41 351	48	272	61 934	19 500	0	238	0	124 883
Inden for EF 58-93	1 606 816	634 201	3 398 746	1 629 467	2 453 182	961 819	331 000	209 347	275	785	484 842	11 710 480

Kilde: Eurostat

BILAG 7

Total eksport af KN-koderne 2523 20 (1983/1987), 2523 21 og 2523 21 00 (1988/1992)

1983

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-87	Belgien – Luxembourg 60-87	Nederlandene 60-87	Tyskland 60-87	Italien 60-87	Det Forenede Kongerige 73-87	Irland 73-87	Danmark 73-87	Grækenland 81-87	Portugal 86-87	Spanien 86-87	EUR 70-87
Frankrig 60-87	0	0	4	97	865	47	0	0	0	0	0	1 013
Belgien – Luxembourg 60-87	133	0	19	7 974	0	78	0	0	0	0	0	8 204
Nederlandene 60-87	0	0	0	9 038	0	77	0	0	0	0	0	9 115
Tyskland 60-87	1 327	0	351	0	38	36	0	0	0	0	0	1 752
Italien 60-87	616	0	1	50	0	18	0	0	0	0	0	685
Det Forenede Kongerige 73-87	5	0	530	20	0	0	1 058	0	0	0	0	1 613
Irland 73-87	0	0	0	1 960	0	4 180	0	0	0	0	0	6 140
Danmark 73-87	0	0	0	471	0	25	0	0	0	0	0	496
Grækenland 81-87	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	6
Portugal 86-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spanien 86-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inden for EF 58-87	2 081	0	905	19 610	909	4 462	1 058	0	0	0	0	29 025

1984

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-87	Belgien – Luxembourg 60-87	Nederlandene 60-87	Tyskland 60-87	Italien 60-87	Det Forenede Kongerige 73-87	Irland 73-87	Danmark 73-87	Grækenland 81-87	Portugal 86-87	Spanien 86-87	EUR 70-87
Frankrig 60-87	0	0	0	230	1 850	50	0	0	0	0	0	2 130
Belgien – Luxembourg 60-87	104	0	1 063	2 426	0	48	0	0	0	0	0	3 641
Nederlandene 60-87	0	0	0	11 621	0	5	0	0	0	0	0	11 626
Tyskland 60-87	5 856	0	284	0	52	68	0	0	0	0	0	6 260
Italien 60-87	857	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	857
Det Forenede Kongerige 73-87	0	0	0	0	43	0	91	0	0	0	0	134
Irland 73-87	0	0	0	1 360	0	5 607	0	0	0	0	0	6 967
Danmark 73-87	0	0	10	395	0	105	0	0	0	0	0	510
Grækenland 81-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Portugal 86-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spanien 86-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inden for EF 58-87	6 817	0	1 357	16 033	1 945	5 883	91	0	0	0	0	32 126

1985

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-87	Belgien – Luxembourg 60-87	Nederlandene 60-87	Tyskland 60-87	Italien 60-87	Det Forenede Kongerige 73-87	Irland 73-87	Danmark 73-87	Grækenland 81-87	Portugal 86-87	Spanien 86-87	EUR 70-87
Frankrig 60-87	0	0	0	188	4 960	0	0	0	0	0	0	5 148
Belgien – Luxembourg 60-87	124	0	1 662	20 128	0	13	0	0	0	0	0	21 927
Nederlandene 60-87	21	0	0	10 612	43	8	0	0	0	0	0	10 684
Tyskland 60-87	3 029	0	188	0	225	3	0	0	0	0	0	3 445
Italien 60-87	919	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	922
Det Forenede Kongerige 73-87	44	0	0	25	164	0	85	0	0	0	0	318
Irland 73-87	0	0	0	718	0	2 740	0	0	0	0	0	3 458
Danmark 73-87	0	0	23	256	53	0	0	0	0	0	0	332
Grækenland 81-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Portugal 86-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spanien 86-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inden for EF 58-87	4 137	0	1 872	31 929	5 445	2 763	85	0	0	0	0	46 231

1986

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-87	Belgien – Luxembourg 60-87	Nederlandene 60-87	Tyskland 60-87	Italien 60-87	Det Forenede Kongerige 73-87	Irland 73-87	Danmark 73-87	Grækenland 81-87	Portugal 86-87	Spanien 86-87	EUR 70-87
Frankrig 60-87	0	0	0	8	10 109	0	0	0	0	0	0	10 117
Belgien – Luxembourg 60-87	591	0	3 223	271	25	0	0	0	0	0	40	4 150
Nederlandene 60-87	0	0	0	9 485	0	149	0	0	0	0	0	9 634
Tyskland 60-87	2 645	0	105	0	1 197	0	0	0	1	0	0	3 948
Italien 60-87	1 160	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 160
Det Forenede Kongerige 73-87	0	0	1	0	24	0	72	0	0	0	0	97
Irland 73-87	0	0	0	1 100	0	1 217	0	0	0	0	0	2 317
Danmark 73-87	0	0	0	45	26	0	0	0	0	0	0	71
Grækenland 81-87	0	0	0	0	200	0	0	0	0	0	0	200
Portugal 86-87	0	0	0	0	0	18	0	0	0	0	0	18
Spanien 86-87	67	0	0	0	25	0	0	0	0	0	0	92
Inden for EF 58-87	4 463	0	3 328	10 909	11 607	1 383	72	0	1	0	40	31 803

1987

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-87	Belgien – Luxembourg 60-87	Nederlandene 60-87	Tyskland 60-87	Italien 60-87	Det Forenede Kongerige 73-87	Irland 73-87	Danmark 73-87	Grækenland 81-87	Portugal 86-87	Spanien 86-87	EUR 70-87
Frankrig 60-87	0	0	0	2	6 756	11	0	0	0	0	29	6 798
Belgien – Luxembourg 60-87	564	0	1 779	42	0	0	0	0	0	0	0	2 385
Nederlandene 60-87	0	0	0	9 980	23	657	0	0	0	0	0	10 660
Tyskland 60-87	1 018	0	152	0	219	0	0	0	0	0	0	1 389
Italien 60-87	1 121	0	0	0	0	0	0	0	257 589	0	0	258 710
Det Forenede Kongerige 73-87	5	0	0	0	57	0	12 195	0	0	0	0	12 257
Irland 73-87	0	0	0	639	0	1 260	0	0	0	0	0	1 899
Danmark 73-87	0	0	0	5	49	100	0	0	6 500	0	0	6 654
Grækenland 81-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Portugal 86-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spanien 86-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	99	0	99
Inden for EF 58-87	2 708	0	1 931	10 669	7 104	2 028	12 195	0	264 089	99	29	300 852

1988

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-92	Belgien – Luxembourg 60-92	Nederlandene 60-92	Tyskland 60-92	Italien 60-92	Det Forenede Kongerige 73-92	Irland 73-92	Danmark 73-92	Grækenland 81-92	Portugal 86-92	Spanien 86-92	EUR 12 70-92
Frankrig 60-92	0	0	51	711	0	31	0	0	0	0	0	793
Belgien – Luxembourg 60-92	780	0	3 728	7 886	0	0	0	0	0	1	0	12 395
Nederlandene 60-92	0	0	0	13 275	0	1 104	0	0	0	0	0	14 379
Tyskland 60-92	1 230	0	156	0	0	0	0	0	0	0	0	1 386
Italien 60-92	925	0	0	29	0	6	0	0	4 235	0	0	5 195
Det Forenede Kongerige 73-92	0	0	49	6	0	0	0	0	794	0	0	849
Irland 73-92	0	0	0	506	0	3 073	0	0	0	0	0	3 579
Danmark 73-92	0	0	0	176	0	12	0	0	0	0	0	188
Grækenland 81-92	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Portugal 86-92	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	24
Spanien 86-92	64	0	0	0	99	5	0	0	0	31	0	199
Inden for EF 58-92	3 021	0	3 985	22 589	99	4 230	0	0	5 029	32	2	38 987

1989

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-92	Belgien – Luxembourg 60-92	Nederlandene 60-92	Tyskland 60-92	Italien 60-92	Det Forenede Kongerige 73-92	Irland 73-92	Danmark 73-92	Grækenland 81-92	Portugal 86-92	Spanien 86-92	EUR 12 70-92
Frankrig 60-92	0	0	25	853	327	25	0	0	0	0	0	1 230
Belgien – Luxembourg 60-92	254	0	2 849	6 875	0	177	0	0	0	0	0	10 155
Nederlandene 60-92	1	0	0	10 290	0	2 762	0	0	0	0	21	13 074
Tyskland 60-92	658	0	363	0	49	6	0	0	0	0	0	1 076
Italien 60-92	796	0	0	26	0	0	0	0	4 076	0	0	4 898
Det Forenede Kongerige 73-92	160	0	0	0	20	0	0	0	0	0	0	180
Irland 73-92	0	0	0	528	0	2 327	0	0	0	0	21	2 876
Danmark 73-92	0	0	0	52	0	0	0	0	0	0	0	52
Grækenland 81-92	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
Portugal 86-92	63	0	0	0	0	21	0	0	0	0	1	85
Spanien 86-92	578	0	0	0	0	0	0	0	20	0	0	598
Inden for EF 58-92	2 515	0	3 237	18 624	396	5 318	0	0	4 096	0	44	34 230

1990

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-92	Belgien – Luxembourg 60-92	Nederlandene 60-92	Tyskland 60-92	Italien 60-92	Det Forenede Kongerige 73-92	Irland 73-92	Danmark 73-92	Grækenland 81-92	Portugal 86-92	Spanien 86-92	EUR 12 70-92
Frankrig 60-92	0	0	16	1 032	0	68	0	0	0	0	195	1 311
Belgien – Luxembourg 60-92	158	0	6 571	191	0	6	0	0	0	0	0	6 926
Nederlandene 60-92	0	0	0	9 464	0	2 491	0	0	0	0	0	11 955
Tyskland 60-92	786	0	121	0	5	114	0	0	0	0	0	1 026
Italien 60-92	679	0	0	9	0	0	0	0	1 211	0	0	1 899
Det Forenede Kongerige 73-92	27	0	0	7	0	0	8	0	0	0	0	42
Irland 73-92	0	0	0	572	0	3 391	0	0	0	0	0	3 963
Danmark 73-92	0	0	0	120	0	6 851	0	0	0	0	0	6 971
Grækenland 81-92	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Protugal 86-92	45	0	0	0	0	20	0	0	0	0	1	66
Spanien 86-92	1 439	0	0	0	0	112	0	0	0	0	0	1 551
Inden for EF 58-92	3 133	0	6 708	11 394	5	13 052	8	0	1 211	0	196	35 707

1991

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-92	Belgien – Luxembourg 60-92	Nederlandene 60-92	Tyskland 60-92	Italien 60-92	Det Forenede Kongerige 73-92	Irland 73-92	Danmark 73-92	Grækenland 81-92	Portugal 86-92	Spanien 86-92	EUR 12 70-92
Frankrig 60-92	0	0	27	1 320	37	54	0	0	0	0	454	1 892
Belgien – Luxembourg 60-92	418	0	4 024	31	0	12	0	0	0	0	0	4 485
Nederlandene 60-92	0	0	0	10 812	0	14	0	0	0	0	0	10 826
Tyskland 60-92	855	0	143	0	90	11 190	0	0	0	0	0	12 278
Italien 60-92	590	0	0	24	0	0	0	0	396	0	0	1 010
Det Forenede Kongerige 73-92	0	0	1 422	0	0	0	6 750	0	0	1	0	8 173
Irland 73-92	0	0	80	990	0	1 578	0	0	0	0	0	2 648
Danmark 73-92	0	0	0	93	0	17	0	0	0	0	0	110
Grækenland 81-92	4	0	0	0	0	22	0	0	0	0	0	26
Portugal 86-92	48	0	0	0	0	0	0	0	0	0	43	91
Spanien 86-92	1 375	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1 376
Inden for EF 58-92	3 289	0	5 696	13 271	126	12 887	6 750	0	396	1	497	42 913

1992

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-93	Belgien – Luxembourg 60-93	Nederlandene 60-93	Tyskland 60-93	Italien 60-93	Det Forenede Kongerige 73-93	Irland 73-93	Danmark 73-93	Grækenland 81-93	Portugal 86-93	Spanien 86-93	EUR 12 70-93
Frankrig 60-93	0	0	0	2 035	47	3	0	0	0	5	0	2 090
Belgien – Luxembourg 60-93	225	0	3 110	333	1	43	0	0	0	0	0	3 712
Nederlandene 60-93	163	0	0	9 111	23	150	0	0	0	0	0	9 447
Tyskland 60-93	1 120	0	42	0	1 614	1 103	0	0	0	1	0	3 880
Italien 60-93	512	0	0	19	0	6	0	0	99	0	0	636
Det Forenede Kongerige 73-93	0	0	0	0	0	0	440	0	0	0	0	440
Irland 73-93	0	0	0	769	0	3 826	0	0	0	0	0	4 595
Danmark 73-93	0	0	0	232	0	47	0	0	0	0	0	279
Grækenland 81-93	0	0	0	0	22	0	0	0	0	0	0	22
Portugal 86-93	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	31	46
Spanien 86-93	0	0	0	8	0	0	0	0	0	0	0	8
Inden for EF 58-93	2 035	0	3 153	12 508	1 707	5 178	440	0	99	5	31	25 156

Kilde: Eurostat.

BILAG 8

Total import af KN-koderne 2523 20 (1983/1987), 2523 21 og 2523 21 00 (1988/1992)

1983

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-87	Belgien – Luxembourg 60-87	Nederlandene 60-87	Tyskland 60-87	Italien 60-87	Det Forenede Kongerige 73-87	Irland 73-87	Danmark 73-87	Grækenland 81-87	Portugal 86-87	Spanien 86-87	EUR 70-87
Frankrig 60-87	0	163	74	1 753	394	9	0	0	0	0	0	2 393
Belgien – Luxembourg 60-87	5 230	0	14 007	18 787	1	0	604	0	0	0	0	38 629
Nederlandene 60-87	0	0	0	360	0	1 898	170	0	0	0	0	2 428
Tyskland 60-87	447	418	9 036	0	77	4 449	1 979	57	0	0	0	16 463
Italien 60-87	85	0	0	11	0	0	0	0	36	0	0	132
Det Forenede Kongerige 73-87	368	46	43	0	0	0	3 525	0	1	0	0	3 983
Irland 73-87	0	0	0	0	0	21	0	0	56	0	0	77
Danmark 73-87	1	0	2 945	5 831	0	119	40	0	0	0	0	8 936
Grækenland 81-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Portugal 86-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spanien 86-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inden for EF 58-87	6 130	627	26 105	26 742	472	6 496	6 318	57	92	0	0	73 039

1984

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-87	Belgien – Luxembourg 60-87	Nederlandene 60-87	Tyskland 60-87	Italien 60-87	Det Forenede Kongerige 73-87	Irland 73-87	Danmark 73-87	Grækenland 81-87	Portugal 86-87	Spanien 86-87	EUR 70-87
Frankrig 60-87	0	73	356	5 912	614	0	0	0	0	0	0	6 955
Belgien – Luxembourg 60-87	3 992	0	15 005	136	0	108	1 080	0	0	0	0	20 321
Nederlandene 60-87	0	166	0	308	0	51 002	100	0	0	0	0	51 576
Tyskland 60-87	414	354	8 245	0	25	21 806	1 440	0	0	0	0	32 284
Italien 60-87	1 599	0	0	4	0	0	0	0	37	0	0	1 640
Det Forenede Kongerige 73-87	315	14	0	63	22	0	3 597	0	1	0	0	4 012
Irland 73-87	0	0	26	0	0	142	0	0	0	0	0	168
Danmark 73-87	0	0	6 736	4 540	0	40	40	0	0	0	0	11 356
Grækenland 81-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Portugal 86-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spanien 86-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inden for EF 58-87	6 320	607	30 368	10 963	661	73 098	6 257	0	37	0	0	128 311

1985

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-87	Belgien – Luxembourg 60-87	Nederlandene 60-87	Tyskland 60-87	Italien 60-87	Det Forenede Kongerige 73-87	Irland 73-87	Danmark 73-87	Grækenland 81-87	Portugal 86-87	Spanien 86-87	EUR 70-87
Frankrig 60-87	0	102	48	3 367	517	40	0	0	0	0	0	4 074
Belgien – Luxembourg 60-87	4 729	0	18 021	499	0	0	1 300	0	0	0	0	24 549
Nederlandene 60-87	0	1 105	0	379	0	12 264	317	0	0	0	0	14 065
Tyskland 60-87	31	51	9 782	0	30	7 275	736	137	0	0	0	18 042
Italien 60-87	3 854	0	0	170	0	0	0	0	36	0	0	4 060
Det Forenede Kongerige 73-87	110	0	12	0	0	0	1 309	0	0	0	0	1 431
Irland 73-87	0	0	0	0	0	120	0	0	0	0	0	120
Danmark 73-87	0	0	6 628	6 317	127	1 852	62	0	0	0	0	14 986
Grækenland 81-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Portugal 86-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spanien 85-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inden for EF 58-87	8 723	1 258	34 492	10 732	674	21 551	3 723	137	36	0	0	81 326

1986

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-87	Belgien – Luxembourg 60-87	Nederlandene 60-87	Tyskland 60-87	Italien 60-87	Det Forenede Kongerige 73-87	Irland 73-87	Danmark 73-87	Grækenland 81-87	Portugal 86-87	Spanien 86-87	EUR 70-87
Frankrig 60-87	0	438	47	10 415	469	915	0	0	0	44	24	12 352
Belgien – Luxembourg 60-87	6 290	0	20 949	148	0	40	1 180	0	0	0	0	28 607
Nederlandene 60-87	0	1 488	0	38	0	20 884	194	0	0	0	0	22 604
Tyskland 60-87	7	166	10 465	0	0	10 529	924	0	0	0	353	22 444
Italien 60-87	8 360	0	0	1 191	0	0	0	0	0	0	0	9 551
Det Forenede Kongerige 73-87	101	0	118	0	0	0	1 254	0	0	18	0	1 491
Irland 73-87	0	0	0	0	0	40	0	0	0	0	0	40
Danmark 73-87	1	0	5 250	4 762	55	1 310	44	0	0	0	0	11 422
Grækenland 81-87	0	0	0	5	30	18 025	0	0	0	0	0	18 060
Portugal 86-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spanien 86-87	0	501	0	0	0	4 400	0	0	0	807	0	5 708
Inden for EF 58-87	14 759	2 592	36 829	16 558	554	56 143	3 596	0	0	868	377	132 276

1987

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-87	Belgien – Luxembourg 60-87	Nederlandene 60-87	Tyskland 60-87	Italien 60-87	Det Forenede Kongerige 73-87	Irland 73-87	Danmark 73-87	Grækenland 81-87	Portugal 86-87	Spanien 86-87	EUR 70-87
Frankrig 60-87	0	475	408	7 782	1 024	0	0	0	20	16	15	9 740
Belgien – Luxembourg 60-87	6 704	0	28 526	79	0	773	900	0	0	0	0	36 982
Nederlandene 60-87	177	1 499	0	56	0	10 508	64	0	0	0	0	12 304
Tyskland 60-87	28	474	10 423	0	6	25 248	639	0	0	0	554	37 372
Italien 60-87	1 047	0	9	165	0	0	0	0	0	0	24	1 245
Det Forenede Kongerige 73-87	52	0	638	0	0	0	1 822	0	0	0	0	2 512
Irland 73-87	0	0	0	0	0	3 080	0	0	0	0	0	3 080
Danmark 73-87	0	0	9 401	5 659	26	5 589	22	0	92	0	0	20 789
Grækenland 81-87	0	0	0	0	101 532	25 174	0	0	0	0	9 040	135 746
Portugal 86-87	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	30	30
Spanien 86-87	40	0	0	0	0	6 845	0	0	0	0	0	6 885
Inden for EF 58-87	8 048	2 448	49 404	13 740	102 588	77 216	3 447	0	112	16	9 662	266 681

1988

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-92	Belgien – Luxembourg 60-92	Nederlandene 60-92	Tyskland 60-92	Italien 60-92	Det Forenede Kongerige 73-92	Irland 73-92	Danmark 73-92	Grækenland 81-92	Portugal 86-92	Spanien 86-92	EUR 12 70-92
Frankrig 60-92	0	778	406	7 708	925	970	0	0	0	8	69	10 864
Belgien – Luxembourg 60-92	5 994	0	27 427	7 530	208	82	1 252	0	0	0	39	42 532
Nederlandene 60-92	180	1 965	0	56	0	19 037	77	0	0	0	0	21 315
Tyskland 60-92	8 693	1 501	13 406	0	0	53 167	397	1 210	0	3	362	78 739
Italien 60-92	92	0	5	0	0	0	0	0	1	0	47	145
Det Forenede Kongerige 73-92	58	7	1 174	10	0	0	1 106	0	0	14	7	2 376
Irland 73-92	0	0	0	0	0	20	0	0	0	0	0	20
Danmark 73-92	0	0	10 108	4 821	0	12 623	0	0	62	0	0	27 614
Grækenland 81-92	0	10	0	0	10 568	800	0	0	0	0	20	11 398
Portugal 86-92	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8 650	8 650
Spanien 86-92	28	0	0	0	0	29 777	0	0	0	0	0	29 805
Inden for EF 58-92	15 046	4 260	52 526	20 125	11 701	116 475	2 832	1 210	63	25	9 195	233 458

1989

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-92	Belgien – Luxembourg 60-92	Nederlandene 60-92	Tyskland 60-92	Italien 60-92	Det Forenede Kongerige 73-92	Irland 73-92	Danmark 73-92	Grækenland 81-92	Portugal 86-92	Spanien 86-92	EUR 12 70-92
Frankrig 60-92	0	247	56	9 376	728	138 668	0	0	0	9	85	149 169
Belgien – Luxembourg 60-92	17 106	0	26 440	2 641	198	16 698	1 137	0	0	13	2	64 235
Nederlandene 60-92	26	2 706	0	490	0	7 563	0	0	0	0	0	10 785
Tyskland 60-92	1 085	1 478	10 676	0	28	92 525	484	2	0	0	97	106 375
Italien 60-92	108	0	17	27	0	0	0	0	0	0	0	152
Det Forenede Kongerige 73-92	15	177	2 781	6	0	0	1 685	0	0	0	13	4 677
Irland 73-92	0	0	28	0	0	14 809	0	0	0	0	0	14 837
Danmark 73-92	275	27	10 891	6 947	0	13 991	0	0	94	0	0	32 225
Grækenland 81-92	0	0	0	0	2 451	0	0	0	0	0	0	2 451
Portugal 86-92	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	141	141
Spanien 86-92	0	0	0	0	0	7 675	0	0	0	1	0	7 676
Inden for EF 58-92	18 614	4 635	50 888	19 488	3 404	291 928	3 305	2	94	23	338	392 719

1990

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-92	Belgien – Luxembourg 60-92	Nederlandene 60-92	Tyskland 60-92	Italien 60-92	Det Forenede Kongerige 73-92	Irland 73-92	Danmark 73-92	Grækenland 81-92	Portugal 86-92	Spanien 86-92	EUR 12 70-92
Frankrig 60-92	0	103	72	10 637	655	113 872	0	0	0	46	216	125 601
Belgien – Luxembourg 60-92	10 443	0	25 911	669	241	173 600	1 335	0	0	55	4	212 258
Nederlandene 60-92	53	6 576	0	38	0	15 681	221	0	0	0	19	22 588
Tyskland 60-92	893	1 093	10 151	0	0	114 794	396	0	0	1	0	127 328
Italien 60-92	104	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	109
Det Forenede Kongerige 73-92	7	27	2 553	0	0	0	3 300	0	0	20	0	5 907
Irland 73-92	0	0	0	0	0	141 096	0	0	0	0	0	141 096
Danmark 73-92	18	0	10 377	7 775	0	24 441	40	0	159	0	0	42 810
Grækenland 81-92	0	0	0	0	5 886	0	0	0	0	0	0	5 886
Portugal 86-92	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	5
Spanien 86-92	1	0	0	0	0	26 229	0	0	0	2	0	26 232
Inden for EF 58-92	11 518	7 797	49 064	19 123	6 782	609 713	5 291	0	159	125	244	709 816

1991

(tons)

Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-92	Belgien – Luxembourg 60-92	Nederlandene 60-92	Tyskland 60-92	Italien 60-92	Det Forenede Kongerige 73-92	Irland 73-92	Danmark 73-92	Grækenland 81-92	Portugal 86-92	Spanien 86-92	EUR 12 70-92
Frankrig 60-92	0	492	0	3 564	563	16 956	0	0	0	64	155	21 794
Belgien – Luxembourg 60-92	13 123	0	30 906	8 893	309	102 544	1 816	0	0	42	142	157 775
Nederlandene 60-92	0	4 018	0	54	0	100 626	66	0	0	0	0	104 764
Tyskland 60-92	1 528	4 377	12 572	0	8	26 895	662	0	0	0	68	46 110
Italien 60-92	0	4	0	4	0	0	0	0	0	0	0	8
Det Forenede Kongerige 73-92	65	2	48	67	0	0	2 769	0	0	2	0	2 953
Irland 73-92	0	0	0	0	0	139 922	0	0	0	0	0	139 922
Danmark 73-92	0	0	12 196	9 716	0	77 428	0	0	60	2	0	99 402
Grækenland 81-92	0	0	0	0	347	81 712	0	0	0	0	0	82 059
Portugal 86-92	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spanien 86-92	1 104	0	0	0	0	47 710	0	0	0	23	0	48 837
Inden for EF 58-92	15 819	8 892	55 722	22 297	1 227	593 791	5 313	0	60	132	365	703 618

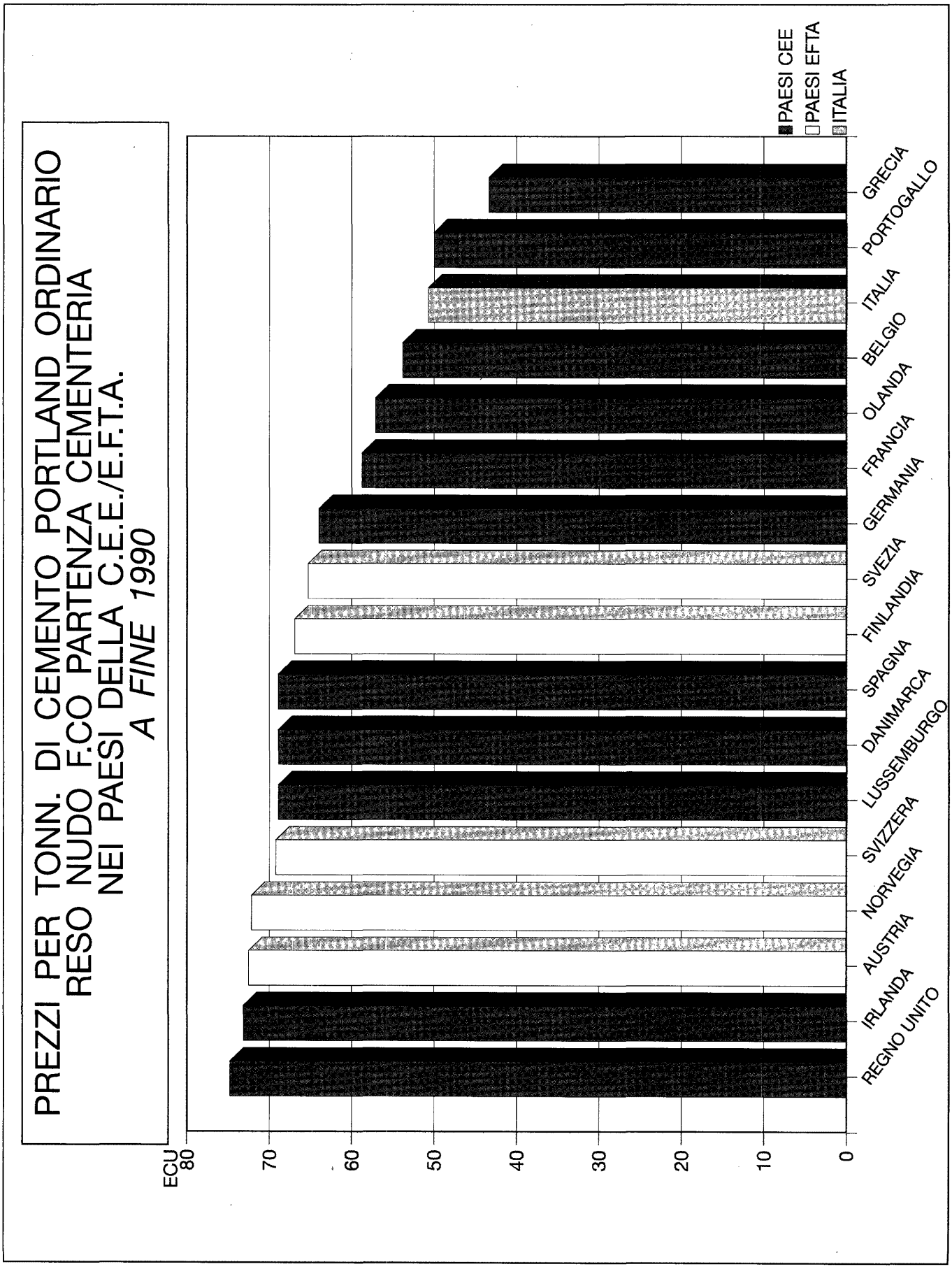
1992

(tons)

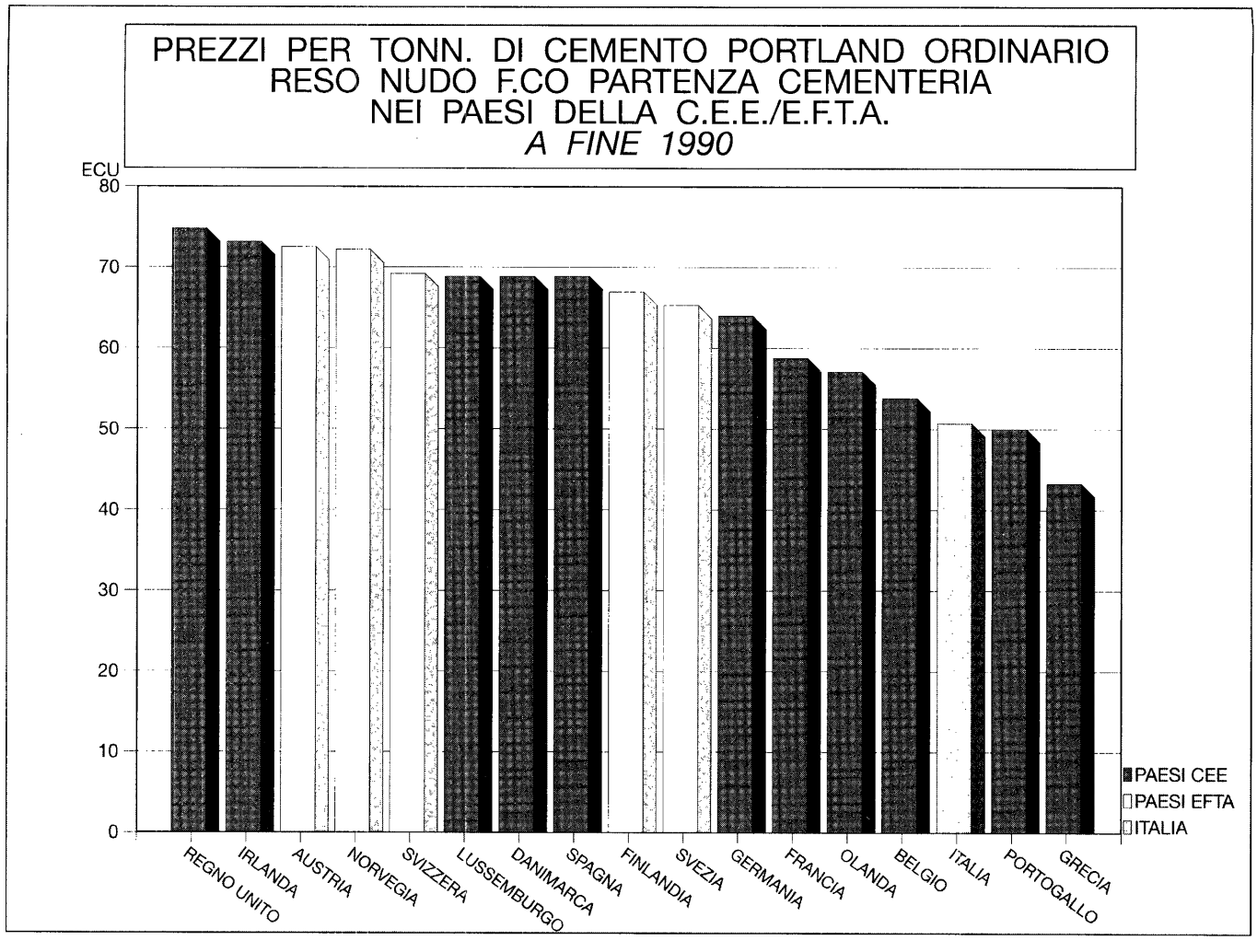
Deltagende Lande	Deklarerende Lande											
	Frankrig 60-93	Belgien – Luxembourg 60-93	Nederlandene 60-93	Tyskland 60-93	Italien 60-93	Det Forenede Kongerige 73-93	Irland 73-93	Danmark 73-93	Grækenland 81-93	Portugal 86-93	Spanien 86-93	EUR 12 70-93
Frankrig 60-93	0	131	0	2 671	510	6 003	21	0	0	0	34	9 370
Belgien – Luxembourg 60-93	7 451	0	33 434	10 070	209	136	2 218	0	0	91	291	53 900
Nederlandene 60-93	25	3 138	0	41	0	45 359	66	0	0	0	0	48 629
Tyskland 60-93	1 729	3 451	10 896	0	0	63 528	579	48	19	0	24	80 274
Italien 60-93	85	0	0	1 345	0	0	0	0	0	0	7	1 437
Det Forenede Kongerige 73-93	6	0	0	22	0	0	3 152	0	0	1	0	3 181
Irland 73-93	0	0	0	0	0	113 946	0	0	0	0	0	113 946
Danmark 73-93	25	0	10 516	13 079	0	74 092	0	0	0	0	0	97 712
Grækenland 81-93	0	0	0	0	49	0	0	0	0	0	0	49
Portugal 86-93	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	24	27
Spanien 86-93	112	0	0	0	0	52 975	0	0	0	2	0	53 089
Inden for EF 58-93	9 436	6 721	55 101	27 229	768	356 040	6 036	48	19	94	380	461 872

Kilde: Eurostat

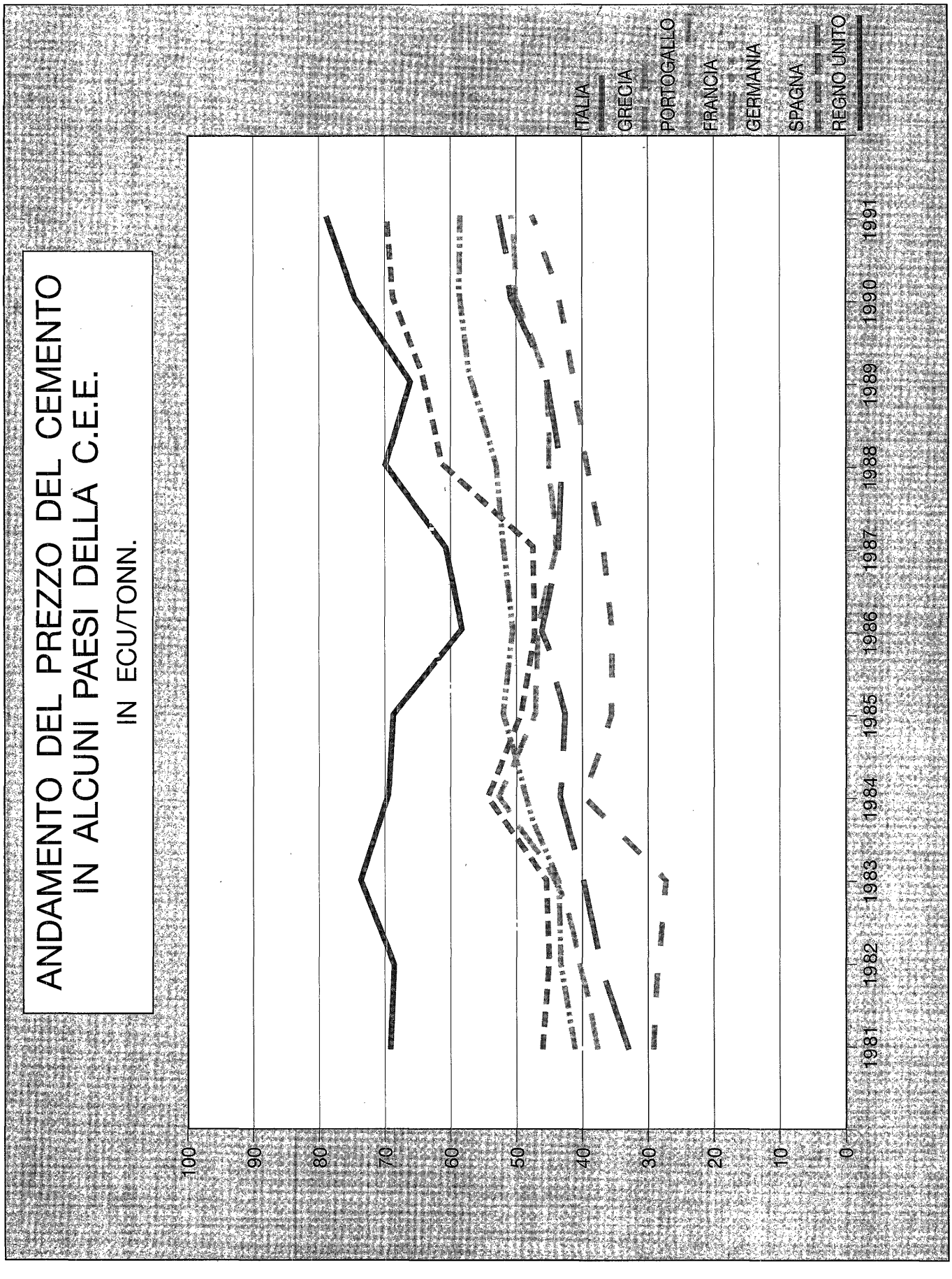
BILAG 9-1

PREZZI PER TONN. DI CEMENTO PORTLAND ORDINARIO
RESO NUDO F.CO PARTENZA CEMENTERIA
NEI PAESI DELLA C.E.E./E.F.T.A.
A FINE 1990
PAESI CEE
PAESI EFTA
ITALIA
ECU
80
70
60
50
40
30
20
10
0
GRECIA
PORTOGALLO
ITALIA
BELGIO
OLANDA
FRANCIA
GERMANIA
SVEZIA
FINLANDIA
SPAGNA
DANIMARCA
LUSSEMBURGO
SVIZZERA
NORVEGIA
AUSTRIA
IRLANDA
REGNO UNITO

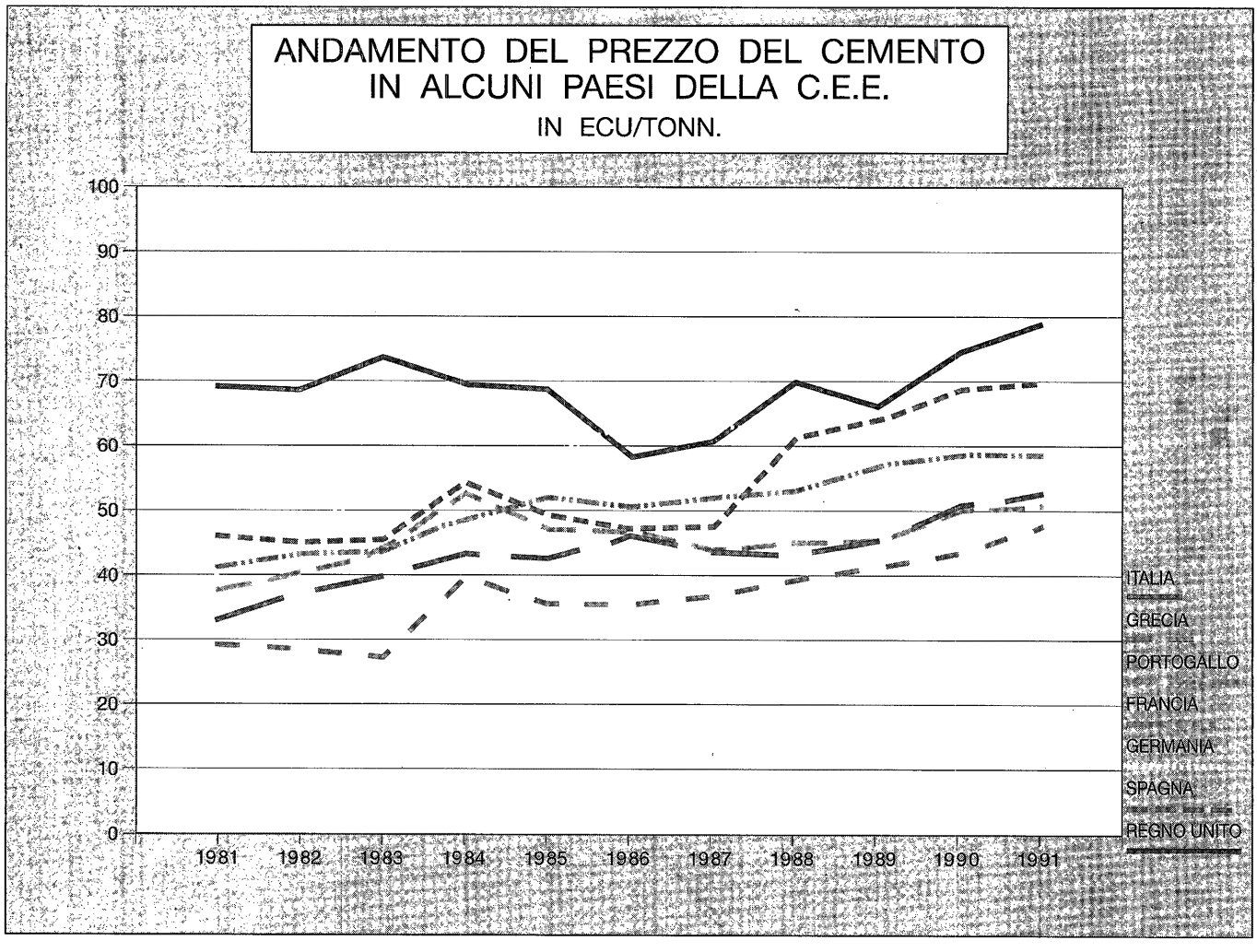
BILAG 9-2

PREZZI PER TONN. DI CEMENTO PORTLAND ORDINARIO
RESO NUDO F.CO PARTENZA CEMENTERIA
NEI PAESI DELLA C.E.E./E.F.T.A.
A FINE 1990
ECU
80
70
60
50
40
30
20
10
0
REGNO UNITO
IRLANDA
AUSTRIA
NORVEGIA
SVIZZERA
LUSSEMBURGO
DANIMARCA
SPAGNA
FINLANDIA
SVEZIA
GERMANIA
FRANCIA
OLANDA
BELGIO
ITALIA
PORTOGALLO
GRECIA
PAESI CEE
PAESI EFTA
ITALIA

BILAG 9-3

ANDAMENTO DEL PREZZO DEL CEMENTO
IN ALCUNI PAESI DELLA C.E.E.
IN ECU/TONN.
ITALIA
GRECIA
PORTOGALLO
FRANCIA
GERMANIA
SPAGNA
REGNO UNITO
100
90
80
70
60
50
40
30
20
10
0
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991

BILAG 9-4

ANDAMENTO DEL PREZZO DEL CEMENTO
IN ALCUNI PAESI DELLA C.E.E.
IN ECU/TONN.
100
90
80
70
60
50
40
30
20
10
0
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
ITALIA
GRECIA
PORTOGALLO
FRANCIA
GERMANIA
SPAGNA
REGNO UNITO